Filip FLORIAN

Toate bufnitele

Fiction Ltd.

FIIJP FLORIAN s-a născut la 16 mai 1968, în Bucureşti. Primul său roman, Degete mici (2005), a fost recompensat cu Premiul pentru debut al României literare, Premiul de excelenţă pentru debut în literatură al Uniunii Naţionale a Patronatului Român şi Premiul Uniunii Scriitorilor pentru cel mai bun debut în proză, în 2006, împreună cu fratele său Matei Florian, a publicat romanul Băiuţeii. Ambele titluri au ajuns astăzi la a patra ediţie. Zilele regelui (2008), al treilea roman al lui Filip Florian, a fost distins cu Premiul „Manuscriptum" acordat de Muzeul Naţional al Literaturii Române şi a fost desemnat Cartea anului 2008 la Colocviul romanului românesc contemporan, în România, cărţile lui Filip Florian au apărut la Editura Polirom, iar în străinătate, traduse în zece limbi, la editurile Houghton Mifflin Harcourt (SUA), Suhrkamp (Germania), Acantilado (Spania), Fazi (Italia), Magveto (Ungaria), Czarne (Polonia), Didakta (Slovenia), Ciela şi Panorama Plus (Bulgaria), Kalligram (Slovacia), University of Plymouth Press (Marea Britanie) şi Animar (Egipt).

Copyright © 2012 Toate bufniţele de Filip Florian
Această carte este protejată prin Copyright. Reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea prin orice mijloace şi sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum şi alte fapte similare săvîr- şite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: ilustraţie de Luca Florian Foto autor: Mircea Struţeanu
www.polirom. ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506 Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:
FLORIAN, FILIP
Toate bufniţele / Filip Florian. - Iaşi: Polirom, 2012
ISBN prinţ: 978-973-46-3236-7 ISBN ePub: 978-973-46-3256-0
ISBN PDF: 978-973-46-3257-7
821.135.1-31
Printed in ROMANIA

Filip FLORIAN
Toate bufnitele
Fiction Ltd.
roman
POLIROM
2012
Lui Ernest, prietenul meu
Ţine minte ce-ţi spun, Milton, cea mai frumoasă însuşire a omului e memoria. Pricepi?
Bohumil Hrabal, Cireşele din Praga

Mai întîi, după Anul Nou, norocul a picat din cer. Cu adevărat. Trei zile a nins în neştire, pînă cînd strada şi gardurile au dispărut, maşinile au ajuns un fel de balene albe, adormite, iar casele au fost îngropate pe jumătate. Niciodată n-am săpat un tunel mai lung ca atunci, în toiul viscolului. Am început pe la prînz, grăbit, cam la douăzeci de minute după ce mama, înfofolită ca la pol, îmi arătase lopata de lîngă uşă şi mă pusese să fac drum către magazie. Poate pleca la castel, poate la una din femeile alea sclifosite pe care le durea capul, s-a îndepărtat încet, fulgii îi năpădeau paltonul, se tot uita în spate şi încerca să desluşească dacă muncesc, era mică, tare mică, mergea legănat, ca un pinguin pe banchiza întinsă, apoi nu s-a mai zărit. Oricum, n-am renunţat la lopată imediat, cînd mama s-a pierdut printre nămeţi, ci abia cînd am aranjat lucrurile cu fata din casa de alături. Purta o pufoaică roşie, îşi ţinea obrajii între palme şi coatele rezemate de balustrada balconului, m-a strigat fără nume,
băiatu', băiatu', şi m-a întrebat de ce sînt aşa de fraier şi nu mă apuc de un tunel. Recunosc că am tăcut, am slăbit nodul fularului, n-am atacat-o cu bulgări de teamă să nu sparg iarăşi vreun geam, am fost gata să trîntesc o măgărie şi, deodată, înainte să deschid gura, chiar înainte, mi s-a părut că şuviţele care-i ieşeau de sub căciulă semănau cu smocurile cîrlionţate din blana lui Zuri. O văzusem des în ultima săptămînă, în vacanţă, de cînd stătea în gazdă la Bugiulescu, însă nu se mai întîmplase să fie singură şi nici n-o privisem atent. înăltuţă, cu nas puţin cîrn, îmi vorbea de sus, doar locuia la mansardă, unde vîntul stîrnea vîrtejuri pe acoperiş. Mi-a propus să construim tunelul împreună, unul dintr-o parte, unul din cealaltă, fiecare cu bucata lui, fără sfaturi, fără ajutor, fără pauze, am răspuns că nu sînt cîrtiţă sau rimă, că nu sînt şopîrlă, a rîs şi a spus că e obligatoriu să nu scoatem nici un cuvînt pînă nu ne întîlnim la mijloc, să fim muţi, m-am sprijinit în coada lopeţii, am încercat să iau o figură rea, s-o sperii, ea n-a mai rîs, nu s-a speriat, s-a răsucit înspre cameră şi-a zis: şi eu care vroiam să-ţi dau ceva nemaipomenit... Cît de încins eram, am simţit broboane reci pe frunte, am rugat-o să coboare, îmi auzeam vocea şi nu-

mi venea să cred ce aud, îi ceream să nu se supere, să hotărască ea de unde trebuie să pornim, iar
cînd a apărut pe trepte cu un făraş de tablă, frigul şi căldura s-au domolit. Şi-a ales un loc adăpostit, m-a dirijat cinci, şase metri mai la vale, lîngă un corcoduş, şi, chiar dacă pufoaica ei roşie şi treningul meu gri nu aduceau cu uniformele de camuflaj, mi-am amintit o scenă dintr-un film, cu doi soldaţi în iarna norvegiană, care se înţelegeau prin semne, pregătind explozia unui pod. Am fugit în bucătărie, am căutat mistria ruginită cu care scoteam cenuşa din sobe, m-am întors cu ea ridicată deasupra capului, ca o armă, m-am lăsat pe vine şi am trasat un semicerc alungit, am izbit de cîteva ori în interiorul lui, în crusta îngheţată, am rupt calupuri mari, cît mai mari, şi le-am aruncat unde s-a nimerit. După ce intrarea s-a conturat limpede, am lovit mai departe, am trecut la straturi noi, zăpada nu era pufoasă sau afinată, ci tasată bine, am reuşit o vreme să-mi păstrez poziţia şi gesturile neschimbate, dar curînd a fost nevoie să mă aşez în genunchi, fiindcă adîncitura luase forma unui bîrlog şi nu-mi îngăduia să lucrez altfel. încet, încet, cum eram atent să nu se surpe tavanul boltit, mai scund de-un metru, gaura m-a înghiţit cu totul, lumina a pălit, o linişte ciudată îmi ţiuia în urechi, parcă nici nu era linişte, mă gîndeam la darul fetei, putea fi un ursuleţ de pluş, un breloc, o napolitană, un bumerang, o revistă, orice. M-am gîndit şi la
mama, la grija ei să fie curăţat drumul către şopronul cu lemne şi la felul în care mă cercetase prin ninsoare, m-am ferit de presupuneri, nu-mi păsa ce va fi cînd se va întoarce acasă, tăiam întruna felii de zăpadă, le trăgeam pe lîngă corp, pe laterale, le împingeam cu tălpile, iar cînd se strîngea o grămadă serioasă în urma mea, o căram afară, ca să nu mă zidesc de unul singur înăuntru. La un moment dat, am nimerit peste ceva tare, am bănuit că e un bolovan, n-am izbutit să-l clintesc, am scobit în jur şi i-am dezvelit o muchie rotunjită, ca la pietrele de rîu, s-a urnit greu şi, cu chiu, cu vai, a ieşit. Era un os, ditamai osul, un ciolan care supravieţuise de prin fierturi. întins pe burtă, cu mănuşile mustind de apă, am fost sigur că îl ascunsese Zuri, la Crăciun, cînd mîn- case pe săturate şi nu-i mai ardea să roadă nimic. Cît m-am oprit, am descoperit însă că nu numai mănuşile erau ude fleaşcă, ci eu tot, de parcă aş fi stat în ploaie sau la baia de aburi, indiferent la ceasuri şi la timp. Transpirasem ca un cal de povară, hainele se boţiseră şi atîrnau cîteva kilograme, în bocanci se întinsese o clipoceală călduţă şi, pe deasupra, îmi era imposibil să ghicesc dacă trecuse un sfert de oră sau de zece ori mai mult. Am ştiut care e gustul oboselii după mole- şeala din braţe şi din pulpe, nu era un gust amar, aşa că am continuat mişcările mecanice, de
maşinărie care se poticneşte, tremură, dar nu-şi pierde suflul deloc. Galeria depăşise deja patru metri, eram curios cît

măsura în partea fetei şi cît ne mai desparte, trăgeam cu urechea la orice zgomot, îmi tot venea în minte chipul ei, prima imagine, cu ochii negri în calea fulgilor, cu sprîncenele un pic arcuite, cu bărbia în podul palmelor, ca un pui de mîţă rebegit. Mi-am închipuit că fără căciula de lînă, croşetată, buclele brunete i-ar fi cuprins umerii şi curînd s-ar fi albit. Dintr-odată, cu un soi de teamă, am sperat că gîndurile îmi umblaseră anapoda, cînd cadoul, de fapt, n-avea să fie o insignă, un maimuţoi, o casetă cu muzică, o şapcă sau un titirez. Visam la ceva mai dulce, la o mîngîiere sau la un pupat, şi mi s-a părut că, de aproape, de foarte aproape, se strecoară sunete vagi. Am abandonat mistria, am început să rîcîi cu degetele nerăbdător, uneori încetam şi ascultam cu toate simţurile, ca şi cum mi-ar fi apărut timpane în pleoape, în nări şi în pomeţi. în clipa în care s-a prăbuşit şi ultima bucată de zăpadă, cînd tunelul s-a deschis de la un capăt la altul şi bezna s-a risipit, am vrut să ţip, fiindcă se terminase cu tăcerea, dar am rămas cu ţipătul în gît. Din faţă s-a năpustit Zuri, cîinele, care mă lingea ca nebunul şi scheuna fericit. L-am gonit şi, tîrîndu-mă pe coate, am socotit că săpa- sem cam şapte optimi. Fata era sus, în balcon,
de unde mi-a trimis o bezea. Nici măcar nu şi-a lipit degetele de buze. Doar s-a prefăcut.

Pe urmă, în ajunul Bobotezei, norocul s-a ivit din pămînt. S-a întîmplat seara, în pădure, deasupra captării de apă, cînd un brad uriaş a fost smuls din rădăcini. Geamătul copacului şi izbitura m-au făcut să sar de pe podea, să ridic perdeaua şi să mă uit în întuneric, dar n-am zărit nimic, deşi ninsoarea se oprise de mult şi cerul era plin de stele. Nici la fereastră, cînd micşoram ochii şi îi măream, încercînd să văd ca o bufniţă, nici la gura sobei, cît am stat turceşte şi am copt cartofi în jar, şi nici mai tîrziu, în pat, cînd încercam să adorm şi să scap de sforăitul lui tata, nu mi-am imaginat că norocul ar putea ţîşni din pămînt, brusc, ca să fie bun cu mine. înaintea somnului, îmi erau clare puţine lucruri: gerul cumplit de afară, şuieratul vîntului, fumul care se întorcea pe horn şi se răspîndea în odaie, frigul nesuferit de sub plapumă şi faptul că tata băuse zdravăn si se culcase în bucătărie, dincolo de peretele din stînga mea. Dimineaţa am priceput şi restul, pas cu pas, după ce am rupt un colţ de pîine şi am tăiat două felii de brînză. Eram singur acasă, ca mai totdeauna de cînd fratele meu fusese luat în armată, muşcam din pîine fără tragere de inimă, abia mă trezeam, mi-am turnat şi o cană cu lapte, priveam norii care goneau
peste vale, am dibuit o gaiţă zburlită sub streaşina vecinilor, apoi l-am descoperit pe Bugiulescu lîngă felinarul din stradă, cu capul gol, stivuind zăpada într-o movilă înaltă. Familia de la mansardă plecase, aşa că, dacă tot n-o învăţasem minte pe fata brunetă, ar fi fost uşor să-l ţintesc pe el, chiar în pata roşcată de pe chelie. N-am aruncat însă

nici cu bulgări, nici cu ouăle fierte pe care mama le lăsase într-o ulcică. Din o sută de motive. Am aţîţat focul, am deschis radioul şi am dat peste ştiri, l-am închis iute, m-am apucat să caut puloverul cu flori de colţ tricotate pe piept şi, pînă să-l găsesc, cineva a ciocănit la uşă. Era Sandu, cu fesul în dungi îndesat peste urechi, cu o acadea cu băţ alb, ca să pară că are în colţul gurii o ţigară. N-a vrut să intre şi, cît m-am îmbrăcat şi mi-am pus bocancii, a pierdut vremea cu Zuri şi cu Lola, căţeaua lui, care se înghesuiau la smotoceli. Gerul nu se înmuiase deloc, doar era Boboteaza, iar de aici i s-a năzărit, cred, după ce a supt acadeaua, să imite gesturile fumatului. Ţinea băţul între degete, îl ducea din cînd în cînd la buze, se prefăcea că trage adînc, scruma rar şi sufla des, din aburii respiraţiei. Alte idei n-a mai avut. Şi, din păcate, n-aveam nici eu. Săniile nu alunecau fiindcă nu se bătuse pîrtie pe nicăieri, ca să jucăm capra sau leapşa ar fi trebuit să fim mai mulţi, de construit cazemate şi săpat tuneluri mă lecuisem, aşa că a picat numai bine povestea cu copacul, de care mi-am amintit în timp ce întărîtam cîinii cu o mătură. Ne-am chinuit minute întregi să desţelenim poarta de sus, dinspre pădure, şi am urcat la dreapta, afundaţi în zăpadă pînă la brîu. Mergeam primul, pentru că eu auzisem zgomotul care cutremurase întunericul, dar, sincer să fiu, nu prea ştiam încotro s-o apuc. Cum n-aş fi recunoscut nici picat cu ceară, înaintam leneş şi tot inventam motive să mă opresc, ba să-mi scutur căciula, ba să-mi leg şireturile, ba să-l strig pe Zuri şi să-l cert. în jur se întindea iarna, atît, sufocînd tufe, arcuind crengi şi tulpini firave, acoperind laolaltă buturugile, scorburile, stîncile, drumeagurile şi peticele de muşchi, o iarnă tăcută, copleşitoare, din care lipseau însă semnele vreunui prăpăd. Cunoşteam orice palmă de loc, orice dîmb, eram pe domeniul meu de vînătoare, ca rege, pe insula secretă unde îmi ascundeam corabia şi comorile de pirat, în jungla în care mi se supuneau toate sălbăticiunile, de la girafe şi hiene, pînă la lei, tigri şi elefanţi, ori printre bateriile de tunuri, de unde, ca general, supravegheam trecătorile din munţi şi declanşam tiruri pustiitoare. Cu toate astea, în inima teritoriilor mele, nimic nu arăta ca de obicei, viscolul schimbase culorile, sunetele şi relieful, prefăcuse o ţară în altă ţară. Iar dacă Sandu
insista să cotim spre carieră, unde era plin de molizi uscaţi, năpădiţi de licheni, eu m-am încăpăţînat să-l conduc către bazinul de apă, susţi- nînd că de acolo sosise vuietul şi tot acolo urma să găsim şi copacul prăbuşit. Şi, într-adevăr, înaintea clădirii mici, din cărămidă, am zărit amîndoi un brad gigantic, lungit, care mai doborîse un paltin mărişor şi o mulţime de fagi tineri. De la coroana stufoasă şi de la rădăcini, semăna cu un dinozaur rănit, avînd cîteva rînduri de aripi, sute de ţepi pe spinare şi coarne încurcate, răsucite, strînse de la zeci de cerbi şi berbeci. Căzuse într-o zonă platâ, îngustă, chiar de-a curmezişul potecii care venea de la

cabana Gurguia, din Şaua Strîmbă. Cînd am ajuns lîngă el, părea pustiu prin preajmă, aşa că l-am cercetat în tihnă, bucată cu bucată, mai ales că Sandu zicea ceva de un cufăr vechi, cu bijuterii şi bani de aur, despre care îi vorbise nea Rică, poştaşul, beat pulbere la un parastas. Cum colierele şi inelele nu străluceau printre crăci, cum conurile nu aduceau cu nestematele şi cum aurul nu se prelingea pe scoarţă ca răşina, am scormonit în groapa care se căscase la temelie, în pămîntul pietros şi îngheţat. Ne-au ajutat şi cîinii, fără să aibă habar de ce scurmă, doar aşa, ca să ne facă pe plac. Un timp, am uitat de ger şi de restul, fiindcă mirajul diamantelor e mare, întrece un brad puternic şi bătrîn. Or, bradul ăla,
ca să-i fie cuprins trunchiul cu braţele, avea nevoie de patru puşti ca noi. Tot atunci, cînd ne prinsesem de mîini şi ne străduiam să-i aflăm grosimea, convinşi că averea tîlharilor e în altă parte, au răzbit din culme nişte voci. într-un cot al potecii, departe, a apărut un bărbat cu hanorac kaki, urmat de altul cu fîş negru şi de două femei bondoace, care mai mult se rostogoleau decît umblau. I-am privit pe panta abruptă, căzînd şi ridicîndu-se, împotmolindu-se, dispărînd în cîte o văioagă sau după pîlcuri de arbuşti, ieşind la lumină, coborînd nu în ritmul melcului, dar nici de Doamne-ajută. Cîinii parcă nu-i luau în seamă, Lola se tolănise la soare şi abia respira, iar Zuri amuşina la marginea unei rîpe, pus pe scotocit. După cum îşi ţinea coada, am ştiut cît e de încordat şi că va ataca negreşit. S-a răsucit brusc, cu pieptul bombat şi cu urechile lăsate pe spate, a zvîcnit ca o săgeată, în alergare a făcut o vrajă şi a trezit-o şi pe Lola la viaţă, au zburat împreună în sus, către bărbaţii şi femeile care se regrupau ceva mai încolo, lătrau sec, înfundat, erau două năluci pe fond alb, două dîre de culoare, una maronie, cu tente gălbui, alta cenuşie, ca iepele sure. Şi săgeata, zborul, lătratul, nălucile şi dîrele s-au potolit doar cînd eu şi Sandu am fluierat scurt, cum se învaţă la şcoala de fluierat, s-au transformat în simple pete de culoare, tăcute şi
blînde. După ce am chemat cîinii şi i-am prins de zgardă, oamenii şi-au învins frica, au mestecat-o încet şi au înghiţit-o cu noduri, s-au apropiat în sfîrşit şi au înţeles că poteca e blocată de un copac uriaş. Una din femei s-a aşezat în genunchi, vlăguită, şi a spus că nu se mai mişcă nici moartă, iar cealaltă, palidă, şi ea cu nervii în batistă, a rămas cu ochii aţintiţi la crengile de brad. Bărbatul cu fîş negru a observat cel dintîi urmele noastre în zăpadă şi tot el a întrebat dacă în direcţia aia, oblic, se poate ajunge în oraş. I-am zis că da, fără să-i dau amănunte, şi am pornit în faţă ca o călăuză, fiindcă nici noi nu mai aveam de ce să trîndăvim atît. în stradă, cînd le-am arătat drumul spre centru, tipul şi-a pipăit buzunarele, a scos portofelul de la şold şi mi-a întins două hîrtii de cinci mii, cîte una pentru fiecare. N-am strigat, n-am rîs, n-am comentat şi nu i-am mul-

ţumit, dar o clipă am fost sigur că un noroc s-a suit peste alt noroc, că unul a picat din cer şi altul s-a ivit din adîncuri, ca să se unească acolo, chiar în curtea mea. Dacă n-ar fi nins cu nemiluita, dacă n-ar fi venit gerul şi nu s-ar fi stîrnit vijelia, copacul ar fi fost încă în picioare, cum străbătuse vremurile, iar cărarea şi-ar fi păstrat firul obişnuit. Aşa însă, era uşor de bănuit ce se va întîmpla, mai ales că, de acum, după ce mersesem în şir indian şase oameni şi doi cîini, se bătuse o potecă nouă, în toată regula. Am luat din magazie o cutie de carton, am scuturat-o de praf şi rumeguş, am decupat o bucată mare, pătrată, şi am scris cu cărbune: „taxă de trecere 2000 de lei". Nu ne-am hămesit la preţ, iar literele, deşi le-am făcut de tipar, au ieşit cam strîmb. Mai tîrziu, ca să nu fie discuţii, am adăugat: „de persoană". Şi muşteriii au curs întruna, au înotat prin nămeţi şi au intrat ca peştii în năvod. Erau cei care ajungeau cu telefericul în Şaua Strîmbă, priveau crestele albe şi releul militar învelit în chiciură, dîrdîiau cît dîrdîiau, se refugiau în cabană la vin fiert, ceai cu rom şi cafea, apoi, în loc să se întoarcă cu cabina, pentru că vedeau oraşul ca în palmă şi li se părea la o aruncătură de băţ, plecau la vale pe poteca fără serpentine, ignorînd gheaţa, povîrnişurile, troienele şi bradul imens, ca un dinozaur. Soseau la poarta dinspre pădure storşi, topiţi de efort, gata să ne îndeplinească orice dorinţă. N-am nici o îndoială că de la unii, dacă n-am fi avut obraz, am fi scos de nenumărate ori mai mult, dar au fost şi alţii, ce-i drept, care s-au uitat la cartonul nostru ca la mere acre. Un plăvan în costum de schi a izbit gardul şi ne-a ameninţat cu pumnii, o cucoană fardată ne-a drăcuit şi a vrut să traverseze curtea ca pe bulevard, iar un licean cu freza într-o parte, vînăt de frig, ne-a arătat ambele degete mijlocii. Toţi
s-au cuminţit iute, au înţepenit, cînd fluieram cum se învaţă la şcoala de fluierat şi cînd Zuri şi Lola tăbărau ca apucaţii, cu boturile rînjite. Una peste alta, chiar dacă nu găsisem cufărul tîlhari- lor, pînă după-amiază am strîns vreo două sute de mii. Mai precis, două sute opt mii de lei. Iar o mulţime de bancnote erau bleu, de plastic, din cele tipărite în august, la eclipsa totală de soare.

în ultima oră, la asfinţit, cînd cursele telecabi- nei încetaseră, n-au coborît decît şapte oameni. După vîrstă, după grija lor pentru o sticlă de votcă şi după cum cîntau, însufleţit şi fals, o melodie a beatleşilor, HeyJude, presupun că erau studenţi. I-a distrat pancarta noastră, au ridicat din umeri, au jurat că n-au nici un sfanţ, iar unul dintre ei, ca să fie mai convingător, a deschis fermoarele borsetei. Erau simpatici, aşa că n-am asmuţit cîinii. Ne-au invitat să tragem o duşcă, Sandu nu i-a refuzat şi s-a strîmbat ca la fiolele de algocalmin, după care cel mai scund din grup, un roşcovan, şi-a adus aminte de un rest de ciocolată şi mi-a aruncat un ciot întărit, în poleială argintie. Cînd au dispărut către

hotelurile din centru, reîncepînd să cînte, le-am auzit vocile lung timp, semn că elanul nu-i părăsise şi că vîntul, crivăţ sau ce o fi fost, continua să sufle dinspre Surpături. De altfel, cerul se colorase pe jumătate, vestind rafale şi pentru a doua zi.
Seninul bătea în roz, norii spre violet, în pîcla de la orizont se strecura vişiniul şi, pe deasupra, coamele munţilor se înroşiseră, de parcă zăpada ar fi fost condimentată cu boia. Am tăcut. Cel puţin eu, fiindcă pe Sandu îl apucase trăncănitul şi murea de nerăbdare să împărţim banii. Ne-am dus la cealaltă poartă, la stradă, am reuşit să avem fiecare nu numai o sută patru mii, ci şi acelaşi număr de bancnote cu eclipsa, apoi am eşuat pe ţărmul speranţelor, luînd la rînd rafturile magazinelor, în minte, din memorie, poftind mereu altceva. Eu, precis, după ce am renunţat la haine şi la dulciuri, m-am hotărît să-mi cumpăr o trotinetă. Una gri metalizat, cu mînere negre, cu roţi de cauciuc şi cu frîna la ghidon, nu cu clapetă la călcîi. Ştiu cîte îşi dorea Sandu, dar n-am aflat ce a ales din lista lui nesfîrşită, fiindcă la capătul norocului, cînd se însera, ne-am trezit cu Ene Tirilici lîngă noi. Era unul din mecanicii telefericului şi întîrziase la cabană, ca să-şi mai ungă cu vaselină nişte rulmenţi. Cîinii îl cunoşteau şi-l lăsaseră în pace, aşa că ne-a luat ca din oală, un vulpoi care vîna doi pui de găină rătăciţi. Ţinea pancarta noastră la subraţ, m-a înşfăcat de guler şi nu mi-a mai dat drumul, se răstea apăsat, ce faceţi aici, mă sfrijiţilor? furaţi? mă trăgea tare de-o ureche, atît de tare încît m-am temut să nu mi-o smulgă, îmi cerea banii, a vrut să-l prindă şi pe Sandu, însă m-am zbătut şi l-am împiedicat, l-am muşcat de încheietura mîinii, m-a pocnit în nas şi m-a umplut de sînge, degetele îi miroseau a ţuică şi a frig, nu a vaselină, nici n-am simţit că sînt singur, că prietenul meu fugise împreună cu căţeaua, m-am luptat cum am putut, cu Zuri atîrnat de pantalonii lui, înfigîndu-şi colţii în gambă, făcîndu-l să mă lovească cu furie. Oricum, slavă Domnului că a apărut un domn! Avea fularul rotit de două ori în jurul gîtului, bocancii lustruiţi şi o voce cum n-am mai pomenit. L-a apucat de cot pe Ene Tirilici şi i-a spus doar atît, opreşte-te!, iar mecanicul s-a oprit. Pe urmă, Ene a îndrugat tot felul de aiureli, umil, i-a arătat cartonul şi cuvintele scrise cu cărbune, a încercat să-i intre pe sub piele, m-a acuzat iarăşi că sînt nemernic şi hoţ, dar s-a ciocnit de nişte ochi căprui, cu pupilele neclintite. A plecat şchiopătînd, chiar cînd ieşise şi Bugiulescu în prag, să-i ţină partea. Cu bocancii lui lustruiţi, domnul s-a răsucit şi a zis bună seara, iar vecinul meu, în chip de necrezut, a înclinat din cap, a salutat politicos şi a dispărut. Aşa cum eram, plin de sînge pe bărbie şi haine, cu o umflătură pe obraz, cu părul vîlvoi şi cu o ureche stacojie, mi-a propus să-l urmez. Vocea se înmuiase şi lăsa loc berechet să i te împotriveşti. Nu m-am împotrivit. Şi l-am urmat.

De la bun început, pe drum, cînd mai speram că am de-a face cu un duh, mi-a cerut să-i spun Emil. Şi, culmea, acelaşi lucru i l-a cerut şi lui Zuri, care venea în spatele nostru, obosit şi însetat. La lăsarea întunericului, între umbre, nu s-au ivit întrebări legate de mecanicul bătăuş, de taxa de trecere, de prietenul meu dezertor, de mama sau tata, iar eu le-am mulţumit în gînd tuturor sfinţilor, o dată fiindcă mi se încleştase gura, tremuram şi n-aveam putere să vorbesc, a doua oară fiindcă nu-i suport pe oamenii care scotocesc prin suflete şi, în fine, a treia oară, fiindcă eram ferit o vreme de un gest imposibil, să tutuiesc un înger păzitor. Cît am mers, puţin, am auzit ceva despre felinarele care pîlpîiau, o constatare simplă, şi mi-am dat şi eu seama că o parte din becuri sînt arse. M-a uluit că pe strada mea mai existau mărunţişuri neştiute, detalii care îmi rămăseseră străine, şi m-am mirat cînd ne-am oprit la numărul 14, la casa mare, placată în lemn, a doamnei Rugea. Am presupus că va fi o pauză scurtă, în care un domn de aproape şaizeci de ani va saluta o doamnă trecută de şaptezeci, profesoară de germană, dar n-a fost aşa, am ocolit intrarea principală de la parter şi am urcat pe scara de serviciu din dreapta, o scară îngustă, care scîrţîia la orice pas. La etaj, cheia s-a rotit în broască, uşa a scîrţîit şi ea şi, înainte de păcănitul întrerupătorului electric, am simţit cum căldura dinăuntru îmi învăluie faţa, amintindu-mi cît eram de îngheţat. Cînd s-a făcut lumină, nu m-am uitat la mobilă, la tavan sau la geam, m-am trîntit pe primul scaun care mi-a ieşit în cale şi mi s-a părut că mă scurg uşor, ca apa dintr-un vas găurit. Nu ştiu în cît timp mi-am revenit, dar eram culcat pe duşumea, cu o compresă pe frunte, cu Emil aplecat deasupra mea, ţinînd în palmă nişte zahăr cubic. I-am urmat sfatul, m-am ridicat şi m-am aşezat într-un balansoar, am ronţăit bucăţelele de zahăr, am aşteptat să-mi treacă ameţeala, m-am descălţat şi mi-am pipăit tălpile ude, degetele mă dureau groaznic, abia le îndoiam, iar el mi-a aruncat un ştergar aspru şi mi-a spus să-mi frec picioarele încet, numai de la glezne spre vîrfuri. Pe o sfoară legată în jurul sobei, a întins căciula, mănuşile şi ciorapii mei, a pus şi bocancii la uscat fără să-i lipească de teracote, ca să nu se scorojească, şi a scos o ţigară dintr-o tabacheră aurie, a cincea pe ziua aia, ultima, după cum a socotit. Fuma ciudat, parcă sorbea fumul şi îl plimba de cîteva ori prin piept, era cucerit de tutun, n-a irosit nici un sfert de secundă cu altceva, tot măsura din ochi distanţa dintre filtru şi jar şi, sigur, absolut sigur, îl supăra că scade prea iute.

Pînă să strivească chiştocul în scrumieră, cît a fost tăcut şi absent, am observat destule prin cameră, în afara unui dulăpior vişiniu, a patului acoperit cu o cuvertură, a balansoarului pe care stăteam, a biroului şi a două scaune cu spătar, era plin de saci şi pachete de toate mărimile, adunate lîngă un perete. în colţul opus sobei se aflau o valiză în

carouri şi una din piele gri. Cred că mi-a prins privirile, pentru că, din senin, mi-a explicat că sosise la întîi ianuarie cu un tren pustiu, dar că maşina cu bagaje întîrziase din cauza zăpezii şi ajunsese abia în acea dimineaţă. M-am încumetat să deschid şi eu gura sau, mă rog, să nu fiu doar telegrafic şi, cum nu mai întîlnisem turişti cu un asemenea calabalîc, am vrut să ştiu ce e cu atîtea cutii şi geamantane într-un concediu la munte. A rîs, rîsul lui m-a făcut să mă strîng iarăşi între ţepi, ca un arici, şi a adăugat că nu e vorba de nici un concediu, că el nu mai lucrează nicăieri şi că va locui acolo lung timp, poate pentru totdeauna. Nu pricepeam de ce nu auzisem că s-a mutat cineva la doamna Rugea, mai ales că mama mergea din trei în trei zile să-i gătească, îmi visam să văd Bucureştiul şi nu înţelegeam de ce l-ai părăsi, nu-mi era limpede cum e să n-ai serviciu şi, dacă tot scăpasem de furnicăturile din picioare, începuse să mă roadă curiozitatea în fel şi chip, de la ce conţin sacii de rafie, pînă la gestul lui din unele clipe, cînd îşi ţinea bărbia în podul palmei şi o rotea apăsat. Pe el îl preocupau însă altele, m-a trimis să iau scurta de fîş din cuier şi a pornit înainte pe un coridor. A intrat la baie, mi-a arătat săpunul, o perie mică şi un prosop, după care m-a lăsat în faţa chiuvetei şi s-a dus în bucătărie. Cînd m-am uitat în oglindă, am încremenit. Aveam sînge închegat pe o parte a nasului, la tîmpla stîngă şi pe gît, umflătura de pe obraz crescuse şi se învineţise, undeva pe frunte, sub breton, se întindeau nişte zgîrieturi, iar urechea pe care Ene Tirilici se străduise s-o smulgă era roşie ca racul şi ceva mai mare decît cealaltă. Am potrivit apa cît să nu mă frigă, m-am spălat pe îndelete şi am cercetat rănile centimetru cu centimetru, încercînd să şterg semnele luptei şi să mă liniştesc. Nu-mi trebuia pic de imaginaţie ca să ghicesc ce ar fi zis mama dacă m-ar fi văzut aşa, şi-ar fi pus palmele la gură, precis, ar fi oftat şi ar fi clătinat din cap, apoi, pînă să mă oblojească, şi-ar fi adus aminte de notele de la şcoală, de parbrizul spart şi de cîte şi mai cîte, m-ar fi scos vinovat pentru ce s-a întîmplat şi nu s-a întîmplat. în fine, după ce s-ar fi răcorit, mama m-ar fi pupat în creştet. în schimb, cu tata nimic nu era cert. Dacă îl prindeam treaz, cred că l-ar fi înjurat pe Ene şi ar fi plecat să mă răzbune, dar, dacă îl nimeream băut, ar fi bodogănit ceva
şi ar mai fi golit un păhărel. încet, încet, am reuşit să arăt acceptabil, mai ales după ce am găsit un piepten alb, mi-am aranjat părul şi am ascuns zgîrieturile sub cîteva şuviţe. Despre gîlma de pe obraz aş fi putut să inventez că vine de la o căzătură cu sania. Pe urmă, cum şi scurta mea era mînjită cu sînge, am curăţat-o atent, săpunind petele de două ori, frecîndu-le cu peria, clă- tindu-le bine. Cînd am terminat, Emil tocmai punea un ibric pe foc şi mi-a spus să-l aştept în odaie. Singur acolo, am descoperit obiecte care îmi scăpaseră pînă atunci: pendula din spatele valizei de piele, un covor

înghesuit sub pat şi un pick-up negru cu capac transparent, un model cehoslovac, înfăşurat în ziare. M-am apropiat de birou, fiindcă pe el erau risipite tot felul de nimicuri, n-am cutezat să umblu în plicul cu fotografii, am dat cu ochii de o mulţime de medicamente, de o ascuţitoare veche cu forma unui fier de călcat, de o călimară şi un stilou arămiu, de creioane şi hărţi alpine, de un compas, o lanternă şi un set de baterii, de un teanc de cărţi, dintre care cea de deasupra, cu titlul în engleză sau franceză, avea pe copertă un vultur urîcios, cu pieptul roşcat şi aripile negre, cu un fel de barbă sub cioc. Le-am privit şi pe restul, una cîte una, şi, indiferent de limba în care erau tipărite, se refereau doar la păsări, cuprinzînd nenumărate
schiţe, poze şi planşe despre migraţii sau cuibărit. Din şapte, cîte erau, patru descriau bufniţele, într-o varietate pe care n-o bănuisem. Am sperat, răsfoindu-le, că bărbatul din bucătărie era un savant care ştia cîte-n lună şi-n stele şi care, cu ochii lui căprui şi cu pupilele neclintite, m-ar fi putut învăţa să văd în întuneric. Sub ultima carte, la fundul teancului, am găsit un caiet galben, gros, învelit în pînză. Cum mă obişnuisem deja să dau pagini, am deschis caietul şi l-am cercetat. Am întîlnit un scris mărunt, ordonat, cu puţine ştersături, am fost convins că sînt însemnările pregătitoare ale unui tratat, dar, după cîteva rîn- duri citite, deşi erau greu de descifrat, am îngheţat la loc, ca şi cum aş fi fost încă afară, la marginea pădurii. N-am uitat acele rînduri şi n-o să le uit niciodată. Iar acum, după atîţia ani, am şansa să înşir toată povestea, copiind-o atent, cuvînt cu cuvînt, fără să sar nici o virgulă. Iată:
*

Memoria mea rugineşte încet şi e bine. încă e bine. Nu-mi pasă de amintirile altora, nu depind de ele, iar la cîte doctorii înghit în fiecare zi, sînt scutit măcar de lecitină. De la ploaia rece, care nici nu stă, nici nu se înteţeşte, genunchii mă dor surd, parcă vor să-mi arate cum e soarta lucrurilor
ruginite în întregime. Curios sau nu, mai degrabă nu, fagii desfrunziţi din faţa ferestrei par în înţelegere deplină cu genunchii mei. Sînt blegiţi şi uzi, nu foşnesc, i-a ajuns şi pe ei bătrîneţea. Noroc că soba e caldă, doar ţin în viaţă un foc ameţit, cu lemne verzi, ca pentru sfîrşitul lui noiembrie. Şi scriu, ce să fac, scriu, fără să mai folosesc alifia, fără să iau a patra pastilă şi fără să las baltă bombardamentul american. Mă gîn- desc la prăpădul căzut peste Bucureşti, atît, mai ales că am ceaşca şi ibricul de ceai alături. Ceaiul meu preferat. De cimbrişor. Neîndulcit.

De atunci, cel mai clar ţin minte bîzîitul. Un bîzîit cumplit, aiuritor, ca şi cum mii de albine mi-ar fi intrat în urechi. Nu-mi era frică de înţepături, îmi lipisem palmele de tîmple, inutil, albinele zburau în voie prin capul meu, fojgăiau, zvîcneau şi se loveau mereu de timpane. Credeam că

au început să lege faguri şi, cum din atîta vuiet aşteptam să iasă şi ceva bun, am sperat că o să mi se prelingă cîţiva stropi de miere pe obraji. Nu s-au prelins. Abia sîmbătă seara, tîrziu, am fost sigur că roiurile lucraseră de zor, cînd mama m-a spălat într-un lighean smălţuit şi mi-a curăţat urechile cu smocuri de vată mici, răsucite pe beţe de chibrit. La sfîrşit, a adunat fărîmiţele de ceară şi le-a pus în cutia rotundă, de metal, în care mai demult păstra bomboane mentolate. Pe capacul
cutiei era scris Jacqueline", iar mama a promis că într-o bună zi va topi ceara şi va face din ea luminări.

Nu uit nici întunericul, unul palid şi prăfos, înmuiat de dîre de lumină, şase, cîte găuri de aerisire fuseseră date în capac. Stăteam chircit acolo, pe-o parte, după ce refuzasem să fiu aşezat pe spate, ca să nu semăn cu unchiul Paul, iarna, lungit în coşciug. Valiza tremura la fiecare bubuitură, părea un butoi dogit rostogolit pe bolovani, iar eu vedeam cimitirul alb, groapa săpată ca la carte, maldărul de pămînt ridicat pe zăpadă, sutanele preoţilor şi hainele negre ale tuturor, florile şi sicriul lăcuit, ţurţurii agăţaţi de braţul unui înger bucălat, din piatră. Nu reuşeam să mă mişc şi, după un timp, m-am întrebat dacă mai respir. Cum nu-mi era clar dacă aerul intră sau nu în pieptul meu, am bănuit că moartea nu doare deloc şi vine aşa, ca o ceaţă pufoasă, în care te pierzi uşor. M-am ciupit de cot tare, foarte tare, m-a usturat al naibii şi, tocmai cînd podeaua se zgîlţîia mai rău ca înainte, am fost sigur că trăiesc. Mama era lîngă mine, nu în geamantan, nici n-ar fi încăput înăuntru, se întinsese alături, sub pat, cu o plapumă răsucită în jurul ei. Dacă plapuma făcută sul aducea cu o clătită uriaşă şi verde, mama, la mijloc, trebuie să fi arătat ca o dulceaţă de gutui. Aş fi dat orice să scot o mînă şi s-o
ciupesc şi pe ea, dar era imposibil, aşa că am început s-o strig disperat, pînă mi-am dat seama că nu mă aud. După cum strigam şi mă clătinam în valiza de lemn, zic şi eu, nu ştiu, e posibil să fi strigat şi să mă fi clătinat la fel în burta maică-mii, cu o lună înainte să mă nasc, la cutremurul din '40.

în rest, timpul îşi pierduse măsura, minutele se umflaseră cît orele, secundele o luaseră razna şi cucul din ceasul de perete, precis, fugise încotro se nimerise, căutînd o scorbură sau un cotlon ferit. Pe urmă, treptat, casa a încetat să se zdruncine, albinele din capul meu s-au potolit, minutele au redevenit minute, secundele şi-au regăsit cadenţa, cucul s-a întors şi a cîntat vlăguit o singură dată, iar vocile noastre s-au îngrămădit una peste alta. Ca de obicei, glasul mai răguşit a răsunat ultimul şi le-a acoperit pe celelalte, pentru că străbunicul, fost artilerist, era cam surd şi nu bănuia că oamenii pot fi altfel decît el. Opintindu-se împreună, Lili, mătuşa Marieta şi străbunicul au tras geamantanul de sub pat, au scos şi plapuma verde făcută sul, ne-au lăsat pe mine

şi pe mama să respirăm, să ne luăm în braţe şi să nu ne mai desprindem, să ieşim un pic din amorţeală şi să înţelegem că s-a terminat. Cînd m-am uitat la ei, nu mi-a venit să cred ce culori aveau la faţă, ceva între albăstruiul peştilor şi albul făinei. Apoi, privind în jur ca printr-un geam murdar, am descoperit harababura din cameră. Dese şi leneşe, particulele de praf păreau nişte stropi minusculi, licăreau în lumină, dar nu acopereau puzderia de cioburi, cărţile căzute din bibliotecă, veioza răsturnată, ulciorul crăpat, narcisele risipite pe covor sau tabloul cel mare înfă- ţişînd un chei al Veneţiei, ajuns şi el pe duşumea, cu rama desprinsă la un colţ. Deşi una din grijile ei era să ţină casa curată, Lili nu se îndemna să aducă mătura şi făraşul. Stătea nemişcată, cu mîinile atîrnîndu-i pe lîngă corp ca nişte frînghii.

Doar afară, în curte, am zărit fumul de deasupra oraşului. Un fum uriaş, mohorît, ca o revărsare de catran peste azuriul spălăcit al cerului. Iar în negreala din depărtare se încolăceau, de fapt, sute de fumuri unduitoare, groase, un fel de balauri care suflau flăcări pe cozi, nu pe guri, şi care suiau în înaltul bolţii, apucînd-o spre miazăzi, în direcţia soarelui, încercînd să-l înghită. Chiar dacă norul gigantic, mai înfoiat şi mai întunecat decît toţi norii, nu se apropia de noi, nu m-aş fi depărtat de mama pentru nimic în lume. îi strîngeam genunchii, îmi lipisem capul de şoldul ei, simţeam că din degetele care-mi treceau prin păr, din şoapte şi din pliurile fustei se ridică un abur bun, care mă fereşte de balaurii întărîtaţi, fără număr. Petrache, cîinele, cu petele lui cafenii şi cu urechile pleoştite, trebuie să fi ghicit şi el
că acolo e apărat, prea se freca de picioarele maică-mii, scheunînd şi lingîndu-i pantofii. în jur se întindea însă un tărîm al fricii. Iapa de călărie a bunicului, Stela, dărîmase o uşă a grajdului şi alerga nebuneşte, sărind peste tot ce-i ieşea în cale, fie că erau băncile din livadă, butoaiele scoase la uscat în dreptul beciului, gardurile de la răzorul cu căpşuni sau şirurile de tufe, proaspăt tunse, de pe marginile aleii cu pietriş. La fel, găinile moţate cotcodăceau şi zburătăceau în ţarcul lor, se prindeau cu ghearele de plasa de sîrmă şi loveau cu ciocurile în gol, de parcă ar fi fost atinse de streche. Foarte sus, peste vîrfurile plopilor, stoluri nesfîrşite de ciori goneau spre răsărit, graurii renunţaseră la bucle şi rotiri, iar în spatele casei, în pădurea Cernica, era o larmă de păsăret năucitoare. Mi-am închipuit că mugetele venite dinspre Bucureşti, încă vii şi fioroase după atîţia kilometri, ieşeau din gîtlejurile balaurilor negri, dar tanti Marieta, sora bunicii, m-a lămurit că sînt sirenele armatei care anunţă sfîrşitul raidului aerian. Ce-i drept, n-am văzut nici un avion pe cer şi nici flama vreunei explozii. Curînd, vacarmul s-a mai stins şi au răzbit pînă la noi clopotele mînăstirii de lîngă lac. Probabil bătuseră întruna, neputincios, de cînd văzduhul se umpluse cu

bombe. M-am întrebat cine oare trăgea frînghiile din clopotniţă, Macarie, bătrînul
de la care mama împrumuta cărţi, sau vreun alt călugăr, mai tînăr, mai vînjos şi mai speriat?

O aritmetică ciudată, un soi de joc al numerelor pe care n-am izbutit să-l descîlcesc, se strecurase în ziua aceea. Fiind marţi, erau trei ceasuri rele şi, aşa cum arăta calendarul de perete, luna aprilie ajunsese la cifra patru. După aia, lucrurile se încurcau puţin şi se repetau, pentru că acolo, la fermă, trăisem grozăvia cinci suflete omeneşti, iar străbunicul, cu ştiinţa lui militară şi cu pieptul plin de decoraţii, socotise la fel, cinci valuri de atac. Abia mai încolo însă, pe la jumătatea amiezii, logica matematică s-a complicat cu adevărat, cînd s-a ivit pe cîmp Fordul bleumarin, care se apropia în viteză şi claxona necontenit. Acoperită de funingine şi de colbul drumului, maşina a frînat la treptele cerdacului şi, secunde bune, nouă, poate şaisprezece, a rămas cu motorul pornit. Bunicul îşi rezemase fruntea de volan, în timp ce bunica ne striga de pe bancheta din spate, cu chipul de nerecunoscut. în loc de pudră şi fond de ten, pe obrajii, pe pleoapele şi pe bărbia ei se aşternuse un strat cenuşiu, străbătut de dîre subţiri, după cum îi curseseră rimelul şi lacrimile. Au coborît apoi amîndoi, aşa încît n-am mai fost cinci, ci şapte, unii au plîns, toţi ne-am pupat, cu Petrache încurcîndu-ni-se printre glezne şi cu gîndul că am fi putut fi opt dacă tata n-ar
fi fost plecat pe front. Bunica a băut apă, uimitor de multă apă, iar bunicul a cerut ţuica cea tare, de caise, din care a dat peste cap cîteva păhărele. Vorbeau deodată, agitat, într-o avalanşă de gesturi şi păreri, se tot contraziceau, ea înşira scene cumplite, orori şi drame, spunea că de acum îi e clară imaginea iadului, fiindcă iadul se prăvălise la Bucureşti, el se minuna întruna cît noroc avusese familia noastră după ce scăpasem teferi, cu casele din oraş rămase în picioare, cu magazinul lui de bijuterii neatins, cu locul acela, ferma, unde ne adăposteam mai sigur ca oriunde. Zicea că americanii nu sînt tîmpiţi să-şi arunce bombele într-o pădure pustie, iar nemţii nu mai au timp să construiască buncăre prin împrejurimi. Recunosc că pe mine, la patru ani, nu mă interesa soarta caselor, a magazinului de lîngă Universitate ori a fortificaţiilor germane şi căscam gura la cuvintele bunicii, care dăduse cu ochii, pe Calea Griviţei, peste un cal sfîrtecat, azvîrlit de suflul exploziei într-un balcon de la etajul trei, care ştia istoria unor fraţi gemeni, răniţi grav, căutîndu-se printre dărîmături, care jura că statuete şi cruci din cimitirul Sfînta Vineri zburaseră pînă la ruinele atelierelor C.F.R., care nu numai că auzise de miile de morţi, ci privise sute de avioane plumburii şi zeci de trupuri în flăcări, bărbaţi şi femei arzînd de vii, pe acoperişul hotelului „Splendid". La
episodul cu cimitirul, bunicul a sorbit iarăşi din ţuica de

caise, mai domol, şi a ajuns la concluzia că şi aici lucrase norocul. I se adresa Marietei, care încă purta haine de doliu, amintindu-i că el o convinsese ca unchiul Paul să fie înmormîntat la Bellu, deşi ea îşi dorise la Sfînta Vineri. Atent sau nu, străbunicul a tuşit, s-a ridicat brusc în picioare şi s-a apucat să descrie bombardierul B 24. Şi, după cum aflase de la un maior din intendenţă, la o partidă de belotă, avionul ar fi avut patru motoare Pratt&Whitney de cîte o mie două sute de cai putere, nouă guri de foc şi un echipaj de zece persoane. Lua la bord, se pare, trei tone de explozibil.

Se înseră. Petrache coborîse din cerdac şi amu- şina pîlcurile de bujori neînfloriţi. A făcut pipi la rădăcina unuia şi a început să latre. Şi lătra. Tot lătra. Pînă s-a dus mama să vadă ce se întîmplă şi a găsit o bombă lucioasă, înfiptă cu botul în pămînt.

*

Nici nu ştiu ce am simţit mai întîi, aburii ceaiului, cu aroma lor de pin şi lămîie, sau paşii din spatele meu. Indiferent cum a fost, Emil m-a găsit cu caietul în mîini, nu ca pe un hoţ, dar măcar ca pe un măgar slobod, zăpăcit, care calcă cu
copitele pe unde nimereşte. Decît să întorc capul spre el, aş fi preferat să intru în podea, în piatră seacă, în dulăpiorul vişiniu ori într-unul din sacii înşiraţi la perete. Pînă la urmă nu m-am ascuns nicăieri şi n-am cerut iertare, în schimb i-am auzit glasul potolit, întrebîndu-mă dacă vreau zahăr sau miere în ceaşcă. Sincer să fiu, am uitat ce i-am răspuns, dar sînt sigur că aş fi băut ceaiul cu sare şi piper, cu o lingură de oţet, numai să-mi pot spăla păcatele. în final, cred că l-am băut cu miere, stînd pe scaun ca pe ghimpi, sorbind din lichidul fierbinte, gîndindu-mă dacă bărbatul acela cărunt, cu pulover pe gît, doar îşi stăpînea furia sau, cu adevărat, nu se supărase. Bănuiam că dacă esti foarte înalt, asa cum era el atunci, vezi lucrurile şi faptele de sus, ca din ceruri, iar ele ţi se par mici, cumplit de mici, un fel de furnici. Apoi, presupuneam că dacă eşti slab, uscăţiv, le percepi fără greutate, iar dacă ai şi destule fire de păr alb, nu mai distingi culorile şi intensitatea, toate sînt străvezii, priveşti dincolo de coajă, drept în miez, în miezul lucrurilor şi faptelor. Mă rog, băteam şi eu cîmpii, cînd focul din sobă se înteţise şi cînd Emil încerca să afle dacă fusese o toamnă cu mult jir. N-am priceput o vreme la ce se referă, cuvîntul îmi plutea prin cap, îi pierdusem sensul, pe urmă mintea mi s-a mai ordonat, am deslusit fructele ruginii, cu ţepi,
şi am izbutit să bălmăjesc ceva. Am zis nu, categoric nu, adăugind că umblasem prin pădure în lung şi-n lat şi nu-mi scăpase nimic. A strîmbat din buze, replica mea nu se potrivea cu planurile lui, şi şi-a dat cu părerea că şoarecii şi mistreţii au dus-o rău. Cînd am prins curaj, observînd că timpul trece şi el nu mă ceartă deloc, m-am apucat să turui

despre ghebe. Le-am pomenit pe cele de pămînt şi de buturugă, pe cele de fag şi de brad, pe cele mici, cărnoase, crescute în mănunchi şi pe cele mari, băloase, deja îmbătrînite, pe cele cenuşii, maronii şi roşcate, fiecare cu pieliţa aia firavă din jurul picioruşului, i-am descris cum apăruseră cu nemiluita încă de la sfîrşitul lui septembrie, cum ieşiseră o puzderie în octombrie şi noiembrie, în rînduri noi, ultimul, deloc de lepădat, fiind acoperit de zăpadă abia în decembrie, cînd oamenii tot nu se săturaseră să le culeagă, deşi umpluseră înainte saci întregi. Trebuie să fi vorbit cu aprindere, minute bune, iar în încheiere am mărturisit că mă topeam după bureţii muraţi. Brusc, m-a cuprins o foame de lup, mai ales că, de la bucata de pîine, laptele şi feliile de brînză de dimineaţă, uitasem complet să mănînc. A înţeles şi Emil, pe loc, cu puteri de ghicitor sau de vraci, şi a adus din bucătărie o tavă rotundă, cu o jumătate de franzelă, nişte caş, un borcan cu zacuscă şi un cuţit. Zacusca era de ciuperci, fireşte. în plus, gustînd-o, am ştiut că fusese făcută de mama. Nu i-am spus şi lui, m-am abţinut, mi se părea că nu e cazul să-l întrerup tocmai cînd lăuda priceperea doamnei Rugea şi arta ei de-a folosi mirodenii. Deşi eram flămînd, am mestecat şi am înghiţit cu noduri, minunîndu-mă ce baliverne pot să iasă din gura unei femei. Apoi mi-a trecut. Zacusca îmi căzuse în burtă ca plumbul, iar Emil a renunţat să se mai învîrtă prin cameră, s-a sprijinit de birou şi a răsfoit caietul galben, cu coperţi de pînză. Am fost convins că, în sfîrşit, sosise momentul reproşurilor, că mă aştepta o lecţie lungă, la care urma să mă uit în podea şi să tac. N-a fost aşa. Cu ochii lui căprui, dar nu cu pupilele neclintite, altfel, a vrut să ştie dacă am răbdare să-l ascult. Probabil, şi zic probabil pentru că n-am cercetat într-o oglindă, doar cu pupilele mele s-a întîmplat ceva ciudat. Au crescut, s-au triplat, ca şi cum propunerea ar fi avut darul atropinei, însă nu al atropinei obişnuite, de la cabinetele medicilor, ci al uneia în stare pură. N-am fost în stare să scot o vorbă, doar am încuviinţat din cap ca o jucărie cu arc şi cheiţă, poate ca un maimuţoi. în atîta buimăceală, am avut impresia că, înainte de-a deschide caietul şi de-a căuta paginile dorite, Emil a mîngîiat cu buricele degetelor, fugar, plicul cel mare, cafeniu, plin cu fotografii. Iar cînd a început să citească, tuşind mai întîi, nici vocea lui n-a semănat cu cealaltă voce, cea din stradă, una cum nu mai pomenisem şi care mă salvase de pumnii lui Ene Tirilici. Exista acum o armonie între ton şi cuvinte, un fel de împreunare, ritmul glasului se încolăcea în jurul propoziţiilor, iar povestea, ca un şarpe iscusit, cu putere hipnotică, parcă îi controla limba, se strecura din ce în ce mai jos, dincolo de omuşor şi faringe, adînc. Cum tot mă purtasem ca un maimuţoi, am fost hipnotizat şi eu de şarpele acela, abia mai respiram şi mi-am revenit lent, ca dintr-un leşin, la zeci de secunde după ce a terminat. Privindu-l cum stătea lîngă fereastră, mi-am amintit singura lui regulă, cea

pe care o încălca chiar atunci, fiindcă îşi aprinsese a şasea ţigară din ziua aia. Am trecut uşor peste ideea unei raţii de tutun, nu din politeţe sau timiditate, ci pentru că, la unsprezece ani şi cinci luni, îmi ardea şi mie buza după cîteva fumuri. în scurt timp, şi-a reumplut cana cu ceai şi, scotocind pe birou, prin mulţimea de tuburi, folii, flacoane şi cutii, a ales cu grijă nişte pastile, dintre care eu am recunoscut una albă, mică, cum lua deseori şi mama. Nu mi se mai părea atît de înalt, poate de la doctorii, poate de la şarpele iscusit. A încercat să-mi zîmbească, n-a prea reuşit, m-a pus să verific dacă bocancii şi hainele mele se uscaseră îndeajuns de bine şi m-a sfătuit să mă duc direct acasă, fără să pierd vremea pe drum. Atunci era luni, luni seara, şi se făcuse tîrziu. Am dat noroc în pragul uşii, m-a sfătuit să nu ţin cu dinţii de bani, să-mi cumpăr ce-mi place şi a rămas să ne vedem vineri.

Afară, gerul era tăios ca lamele de bărbierit şi vîntul sufla tare. La parter, în spatele draperiei, se zărea o siluetă. Nu cred că doamna Rugea mai traducea din germană, ca altădată, pliantele unor combine muzicale, televizoare, aspiratoare sau maşini de spălat. L-am fluierat pe Zuri scurt, cum se învaţă la şcoala de fluierat, dar n-a apărut de nicăieri. Pe stradă, zgribulit, m-am tot gîndit la scena din satul de munte. Mă gîndesc şi în ziua de azi. Uneori. Şi, orice anotimp ar fi, mi se face frig.

*

Nu caut scuze. Nici reale, nici inventate, de nici un fel. Ce să fac eu cu scuzele? Şi ce e real? Ce e inventat? Trecutul e ca un nor schimbător, are o mulţime de nuanţe şi contururi, acum seamănă cu un cal alb, în galop, pe urmă ia forma unui bivol cenuşiu, după o vreme alege griurile deschise şi pare o cetate năruită, curînd devine negricios şi apropiat de o locomotivă cu aburi, mai tîrziu se întoarce la culoarea laptelui şi imită profilul unei regine. N-am îndoieli şi, din păcate,
n-am nici iluzii. Trecutul e capricios şi alunecos ca un peşte. Şi, din cînd în cînd, are exact dimensiunile unei maşini Pobeda, la milimetru, cu toate detaliile de fabricaţie, de la poziţia oglinzilor laterale şi pînă la grosimea ţevii de eşapament.

Nu-mi amintesc dacă în dimineaţa aia erau nori pe cer, dar norii de pe cer sînt una şi ceilalţi nori sînt alta. Coboram prin fineţe, pe poteca abruptă, sărind gardurile de nuiele, tăind curbele şi ocolişurile drumului, uitîndu-ne întruna după şopîrle verzi, gata să le prindem cu crăcanele noastre lungi, să le furăm veninul şi să-l aruncăm în calea strigoilor fugiţi din cimitir. Nu ştiu cine ne băgase în cap aşa o nerozie, dar cît am mers, şi am mers destul, am stat cu ochii numai la stînci, la şirurile de bolovani de la fiecare hotar, la dîm-burile cu cimbrişor şi păruşcă, la găuri, la muşuroaie şi la surpături, doar, doar vom găsi vreun guşter orbit de soare sau

ameţit de căldură, pe care să-l încolţim. N-am găsit nici unul, în schimb ne-am făcut de lucru cu beţele, am învăţat să le mînuim pe seama şopîrlelor de rînd. Lîngă un mesteacăn bătrîn, cu vîrful ciuntit, am fost la un pas să vînăm şi o cîrtiţă, însă am renunţat în ultima clipă, cînd au ţîşnit dintr-o scorbură o droaie de viespi. Cred că era mijlocul lui iulie, fiindcă acolo, în munţi, abia se copseseră vişinele, iar tata ieşise şi el la cosit, ca toţi oamenii, după ce închisese şcoala de săptămîni bune. Umblam împreună cu Ilie, piticul, aşa că nu-mi păsa de cîinii flocoşi, cu jujeu la gît, care apăreau uneori de la stîne. N-aş fi regretat să fim lătraţi ori atacaţi. Cît era el de pricăjit, arătînd la zece ani ca unul de şase, Ilie se lăsa pe vine, ghemuit, se sprijinea cu palmele de pămînt şi, din poziţia aia de broască, scotea un sunet ascuţit, din coşul pieptului, imposibil de imitat. întotdeauna dulăii se opreau din hămăit şi ciuleau urechile, apoi le pleoşteau iute şi o luau la sănătoasa, de parcă ar fi simţit un drac spurcat, nu un copil cu haine peticite. Atunci, dimineaţa, dincolo de povestea cu veninul de guşter, trebuia să cumpărăm zahăr, trimişi de mama, care curăţase ceaunul cel mare încă din zori şi se pregătea să facă dulceaţă. Am văzut de departe că uşa magazinului e închisă, iar cînd am ajuns în vale, în sfîrşit, am dat peste lacătul atîrnat în belciuge. Un lacăt ruginit şi posac, care ne-a obligat să aşteptăm pînă la prînz, cînd s-a întors tanti Veturia, zorită să ia ţuică şi pîine, să încălzească mîncarea şi să le ducă totul cosaşilor. înainte de sosirea ei, cum nu era să fi pierdut orele de pomană, căutasem în lăzile din şopron, alesesem sticlele goale, zeci, le aşezasem pe o grămadă de nisip şi le spărsesem cu pietre, una cîte una. La un moment dat, Ilie se furişase în coteţul găinilor si şterpelise trei ouă, ca să batem albuşul cu zahăr.

De suit, am suit roată, prin lăstărişul de la marginea pădurii. Şi, în timp ce adunam fragi pentru spumă, trăncănind, am auzit uruitul din spatele nostru, un motor încăpăţînat care îşi tot biciuia cilindrii. Ne-am răsucit uluiţi şi am zărit o maşină neagră, nepăsătoare la pantă, la gropi şi la şleaurile săpate de ploi. Era prima care răzbea pe drumul de coastă, după ce cu doi ani mai devreme, în toamna lui ’48, camionul care ne adusese din Bucureşti se poticnise în noroi şi ne silise să cărăm calabalîcul cu căruţa. O urmăream cum se mişcă încet, ca o arătare picată din lună, am pus fragii în traista cu zahăr şi am alergat în calea ei, să o cercetăm de aproape. Culmea, burtoasă cum era, maşina a oprit chiar în dreptul nostru, iar bărbaţii dinăuntru, topiţi de arşiţă, ne-au spus că la primărie e pustiu. L-au înjurat pe primar, au înjurat vara şi finul, apoi au scos o listă de nume scrisă cu creionul chimic şi au vrut să ştie unde locuieşte Ştefan Stratin. Piticul i-a privit drept în ochi, la fel cum făcea cu cîinii ciobăneşti, nu s-a lăsat pe vine şi n-a şuierat ascuţit, dar le-a răspuns că n-a auzit niciodată de un asemenea om. Păi

ăsta e tata, am bîiguit eu, mai ales că unul din bărbaţi ne îndemna să urcăm alături de ei, pe banchetă, să ne plimbe şi pe noi cîţiva kilometri. I-auzi, băi puţă, eşti băiat isteţ, mi-a zis tipul de lîngă şofer, un slăbănog palid, cu cearcăne, şi imediat l-a prins de poala cămăşii pe Ilie, l-a smucit şi l-a întrebat de ce minte. L-a lăsat în pace abia la sfatul altuia, poate şeful, care credea că aşa un mucos habar n-are pe ce lume e. Ne-au înghesuit între ei, maşina s-a urnit din loc şi a reînceput să uruie, Ilie tăcea mîlc, iar mie nu-mi era clar dacă pofta pentru spuma de fragi, dorinţa de-a merge cu o Pobeda neagră şi mîndria de-a fi băiatul învăţătorului sînt lucruri încurcate sau nu. Am aflat peste un sfert de ceas, cînd maşina a ajuns acasă şi a frînat la umbră, sub cei doi frasini.

Bărbaţii, patru, stăteau cu pistoalele scoase, mama, pe treptele de la intrare, nu se clintea şi îşi freca palmele de fustă, tata venea agale, cu coasa pe umăr şi cu pălăria pe ceafă, nu se uita doar la noi, parcă atunci descoperise iapa şi mîn- zul, vişinii, capra priponită cu o funie şi crestele munţilor, pe care încă mai luceau pete de zăpadă. Aş fi vrut să sar la pieptul lui, dar slăbănogul cu cearcăne îmi strîngea umărul ca o menghină. L-au luat în cătarea revolverelor, i-au strigat să arunce coasa, l-au făcut bandit chiar dacă el era profesor de liceu, fiu de bijutier şi de doi ani învăţător la ţară, iar înainte de a-l îmbrînci în maşină, cînd mama ţipa asurzitor, l-au scăpat o clipă, poate fiindcă tata fusese pe front şi ştia să lupte. A apucat să mă mîngîie pe păr şi să mă sărute în creştet. A plecat cu buza spartă. Buza de jos.

întreaga iarnă, primăvara şi o jumătate din vara acelui an, anul 2000, în care ar fi trebuit să vină sfîrşitul lumii, dar n-a venit, m-am întrebat de zeci şi zeci de ori de ce Emil îşi pierdea vremea cu mine. De fapt, se întrebau mai mulţi asta, şi în primul rînd mama. Pentru ea, fiindcă aşa îi era stofa, el fusese de la bun început domnul Stratin şi nu putea să priceapă nici în ruptul capului cum îmi permit eu, un derbedeu, să-i spun pe numele mic. în plus, ca şi cum n-ar fi fost destul că părea un domn get-beget, exact ca în vorba aia, domnu-i domn şi în şanţ, locuia cu chirie la una din cucoanele ei, ceea ce îl ridica pe un fel de soclu. De cîte ori se vedeau la madam Rugea, în hol, prin curte sau pe scara de serviciu, el îi spunea săru-mîna şi, cu numai două cuvinte, o topea. Apoi, mai sus de staţia autobuzului, s-a întîmplat să o ajute la nişte sacoşe grele, dintre care una cu cartofi şi alta cu un dovleac, ţin bine minte, iar într-o după-amiază, în centru, cînd a întîlnit-o la farmacie, s-a oferit să-i aducă un unguent
pentru durerile de spate, ca să o scutească să-l cumpere. Mereu, dar absolut mereu, chiar şi cu întîrziere de-o săptămînă, i-a lăudat mîncarea şi prăjiturile, dacă se nimerea să ajungă şi pe la el, de la fosta profesoară de germană, un polonic de ciorbă, trei chifteluţe, o plăcintă cu mere sau

patru brioşe. Cu laudele alea, Emil a cucerit-o definitiv. Prin urmare, mama nu făcea tărăboi cînd îl vizitam, cînd mergeam împreună în oraş, cînd colindam prin pădure sau cînd vorbeam despre el. Avea nenumărate alte motive să mă certe şi să devină pămîntie la faţă. Cu tata însă, ca de obicei, se schimba calimera. Nu-i păsa lui prea mult de bărbatul care se mutase pe strada noastră, nici nu-i dădea prin gînd să se plimbe cu mine sau să mă ducă la cinematograf, dar în lipsă de altceva, cînd îmi căuta nod în papură, era bună şi noua mea prietenie. L-ai supărat pe tăticu', zicea, iar umbli teleleu cu străinii! Şi asta însemna o palmă. Uneori, după ce bea de stingea, mai ales cînd mama nu era acasă să mă scape din mîinile lui, putea să însemne şi o bătaie cu cureaua, dar, de ce să mint, mişcarea i-a reuşit o singură dată. în rest, de cîte ori a mai încercat, fie o zbugheam pe uşă de cum observam că-şi atinge catarama, fie, după ce mi-a prins manevra şi a început să încuie cu cheia, deschideam geamul, mă urcam pe pervaz şi săream afară, la aer
curat. Nu mi-l imaginam pe tata blocînd vreodată fereastra. Şi nici n-a blocat-o, deşi ca meseriaş, fiind chiar geamgiu, i-ar fi fost uşor. îl apucau şi pe el seara un fel de chinuri, apoi uita pînă dimineaţa, nu avea nimic cu mine şi cu atît mai puţin cu un bărbat necunoscut. în trei anotimpuri, nu ştiu dacă am încasat cinci palme, asta pe lîngă loviturile cu cureaua, una pe fund şi două pe spinare, atunci, prima oară, cînd fusesem luat prin surprindere. Altfel, tata era acelaşi, nu se potolea, şi, dacă îi spunea el Ţapu preşedintelui ţării, cum să nu-i zică Strapazan sau Strapontină unui om numit Stratin. Mai cu seamă că îl chema şi Emil, ca pe preşedinte. A renunţat să-l boteze alandala abia pe la sfîrşitul lui iunie, cînd s-a trezit cu el pe treptele de la intrare şi s-a ales cu o comandă frumuşică, cum nu mai primise de cîteva luni. Urma să înrămeze opt uleiuri şi acuarele, să facă o bibliotecă din lemn de larice şi, chiar dacă iarna era departe, să căptuşească tocă- ria din camera lui, ca să nu mai sufle vîntul prin crăpături. Din clipa aia, subit, Strapazan a devenit dom' Emil şi aşa a rămas pînă astăzi. Cu fratele meu, în schimb, lucrurile au fost încurcate, tare încurcate. Pentru că armata nu mai era ca pe vremuri, un soi de lagăr sau batalion disciplinar, el apărea destul de des, ba în permisii, ba în învoiri. Şi Dan vroia să fie buricul pămîntului, iar eu să mă învîrt în jurul lui ca un titirez. Nu-mi cerea mare lucru, dar i se părea de la sine înţeles că, dacă tot e acasă, nu mai trebuie să ies pe nicăieri, li tolera pe băieţii care mă căutau, fiindcă Sandu, Tudi, Gabi, Marcelică şi Niţuş îl tratau ca pe un erou, nu unul care se războieşte în linia întîi, doar auziseră cum lenevesc artileriştii, ci unul care ascultă Eminem, joacă biliard de mama focului, se lipeşte de gagici, bea vodca cu suc de roşii, sare şi piper, poartă brăţară de piele şi îşi ridică bretonul cu gel, cam doi centimetri. Ei îi sorbeau cuvintele, iar el îi accepta prin

bucătărie şi îi trimitea după ţigări. Norocul meu era că, pe cît de strîns mă ţinea în lesă, pe atît de generos era cu el însuşi: pleca pe la şase la cafeneaua din parc, după nouă se muta la Jimmy's, pub-ul lui Gigi Duţescu, mai tîrziu se ducea la barul din spatele poştei sau încotro i se năzărea, de multe ori nu se întorcea pînă a doua zi la prînz, cînd venea palid, cu cearcăne, mă punea să sting radioul şi să nu scot un sunet, se culca şi mă lăsa în pace. Sincer să fiu, permisiile lui nu erau o calamitate, Dan îşi închipuia că are un valet, în timp ce eu, fără să-l contrazic, îmi vedeam de treaba mea. Pentru amîndoi era bine. Pînă cînd, Dumnezeu ştie unde şi cum, i-a ajuns la urechi că mă împrietenisem cu un tip de vreo şaizeci de ani, care aterizase prin ianuarie de la Bucureşti. Presupun că îi mersese rău la fete sau la o partidă de poker, a sosit acasă frînt, întors pe dos şi mi-a trîntit cele mai mari porcării. N-am să le reproduc, dar pot să dezvălui ce a urmat. Am aşteptat să adoarmă, am verificat să nu fie doar aţipit, am vărsat un sfert din gelul lui de păr în closet şi am reumplut tubul cu pipi, i-am luat vestonul kaki din dulap, l-am frecat cu piper măcinat şi l-am pus înapoi pe umeraş, după aia am căutat prin curte un rahat de-al lui Zuri, unul moale, şi i l-am îndesat cu un băţ în bocancii militari, ca să se înveţe minte pînă în vecii vecilor şi să se gîn- dească cu drag la fratele lui. Şi am fugit la Emil. Mai ales că, înainte de-a se întuneca, prin gară avea să treacă un tren. Iar în trenul ăla, un accelerat, era obligat să urce un soldat, un artilerist care nu putea să întîrzie la cazarmă.

în fine, mie mi-a fost foarte greu să-l înţeleg pe Emil. Nu ploua cu oameni sclipitori la noi în oraş, dar unii mai răsăriţi tot găseai. Şi, în loc să se întîlnească cu ei la o canastă, să discute politică ori să se aventureze în himerele lor legate de construirea unui patinoar olimpic şi a unui cazinou uriaş, prefera să taie frunze la cîini alături de mine, să mă alfabetizeze cumva, deşi măcar atîta lucru, să scriu şi să citesc, izbutisem să fur de la şcoală. De ce prefera aşa? Limpede nu pot să răspund nici acum, dar uşor, uşor mi s-a lămurit
cîte ceva. Poate a contat că îmi doream să văd ca bufniţele, în beznă, dincolo de forme şi contururi, îmi doream din suflet, or o asemenea dorinţă nu se duce pe apa Sîmbetei ca mofturile sau ca poftele. în camera lui de la etaj, din casa doamnei Rugea, am căutat săptămîni în şir secretul, răbdător şi încordat, am păşit pe drumul labirintic din cărţi, frază cu frază, pagină cu pagină, o mulţime din termenii şi formulările întîlnite mă făceau să cred că ornitologii vorbesc încifrat, ca nişte spioni trimişi de păsări printre oameni, nu invers, am învăţat pasaje întregi pe dinafară şi am privit ilustraţiile pînă le-am tocit, iar la toate, permanent, Emil mi-a fost martor. Un martor discret. Şi un fel de spectator, pentru că trebuie să fi dat adevărate recitaluri, involuntar, cînd mă ridicam în picioare, îmi înclinam capul într-o parte,

îl ţineam ţeapăn, roteam doar gîtul şi bărbia, mă străduiam să fac ochii cît cepele, mă concentram asupra fiecărui iris sperînd că ar fi posibil să-i cresc diametrul ori să i-l scad, mă frămînta dacă joacă şi culoarea vreun rol şi, mereu cu ciudă, regretînd că am ochi albaştri şi nu cenuşii, apăsam pe întrerupătorul de la veioză, adu cînd noaptea în odaie. După un timp scurt sau lung, niciodată la fel, se auzeau rîsul lui Emil şi aplauze vagi. La început, la cele dintîi încercări de-a imita o buhă, îmi venea să plîng la reacţia
lui. Pe urmă m-am obişnuit şi o acceptam, iar prin aprilie, cînd am înţeles că e nevoie să schimb metoda, am rîs şi eu în hohote, reluînd ritualul în faţa oglinzii, cu lumina aprinsă, ca să-mi fie clar cît de caraghios sînt. Nu e exclus însă ca, înainte de acel şir de reprezentaţii în care visam să fiu un copil-pasăre şi sfîrşeam ca măscărici, să se mai fi întîmplat ceva. în seara în care ne cunoscusem, la Bobotează, după ce mă miruise Ene Tilirici. Poate, repet, poate, Emil nu numai că nu s-a supărat atunci, ci, tocmai, a fost încîntat că îmi băgasem nasul prin lucrurile şi însemnările lui. Pare o fabulaţie, fireşte, o idee vanitoasă, dar e mai mult de atît, e intuiţia, aproape convingerea că, aşa cum Sfînta Vineri s-a lăsat înduioşată de fata moşului, şi lui Emil i-a plăcut curiozitatea mea. Iar curiozitatea aia, nu ascund, s-a întins ca un lichid călduţ peste birou, peste mărunţişurile fără număr, medicamente, hărţi, foi, atîtea şi atî- tea, de parcă o cană cu lapte sau cafea s-ar fi vărsat şi le-ar fi năclăit. Cumva, în sinea mea, primele au fost udate doctoriile. Mai ales pastilele albe, mici, identice cu cele pe care le înghiţea mama. Acasă, cînd luna ianuarie încă stăpînea calendarele şi cînd luna de pe cer nici nu răsărise, am scotocit în bufetul din bucătărie, am găsit cutia dreptunghiulară pe care stătea scris Aspenter, am luat prospectul, m-am ascuns sub plapumă
şi l-am citit pe îndelete, cu ajutorul unei lanterne. Citindu-l şi recitindu-l, am adormit, însă pînă să mă fure somnul, m-am gîndit că farmaciştii îi întrec pe ornitologi, au limba lor tainică, una în care comunică cu marţienii. N-am înţeles nimic, am bănuit că pilulele sînt pentru stomac şi, ce e mai trist, lanterna a rămas deschisă, iar bateriile s-au consumat pînă în zori. Dimineaţă, cînd mama pusese pîine la prăjit şi eu îmi blestemam iarăşi zilele că trebuie să plec la şcoală, am urmărit-o atent, am tresărit cînd a tras sertarul şi a scos cutia dreptunghiulară, am lăsat-o să-şi umple un pahar cu apă şi, aşa, tărăgănat, ca şi cum aş fi rostit ceva doar ca să nu tac, am întrebat-o la ce foloseşte doctoria aia. E de inimă, mamă, e de inimă, a zis ea şi, imediat, m-a prevenit că după-amiaza, cînd va termina la castel, o să calce rufe la tanti Pia. Pe ea o interesa să nu uit cheile, în vreme ce eu am ieşit brusc din toropeală, m-am trezit cu totul şi cu totul, de parcă m-aş fi spălat pe faţă cu zăpadă. Asta mi-a picat bine pe moment, fiindcă m-am mişcat iute, nu m-am tăndălit şi

am prins autobuzul de la şapte şi un sfert, scăpînd să mai bat drumul pînă la şcoală pe jos, prin gerul ăla nenorocit. Pe stradă, cînd abia se crăpa de ziuă şi cînd urechile mele crăpau de frig, am zărit lumină la fereastra lui Emil, dar am continuat să fug spre staţie şi nu m-am oprit. în alergare, nu ştiu cum, deşi nu erau şanse să ningă dintr-un cer senin, la minus paisprezece grade, mi-am închipuit că, dacă fulgii s-ar îndupleca totuşi să apară, ar fi nişte pastile rotunjoare de Aspenter, sute de milioane de fulgi şi sute de milioane de pastile. De întors acasă, m-am întors tot cu autobuzul, într-una din acele minunate călătorii în care, în înghesuiala de nedescris, nu doar că urci fără bilet, nu doar că eşti cu prietenii, ci dai din coate cît poţi, te strecori şi te zbaţi pînă ajungi lîngă o fată drăguţă şi, din greşeală, îmbrîncit mereu de alţii, plîngîndu-te că eşti strivit, îi atingi sînii, îi mîngîi pulpele şi fundul, o pipăi pînă te loveşte sau ţipă, apoi iei o figură jignită şi suferi că e iarnă şi că fata poartă pulovere şi palton. Spre final, cînd stăteam lipit de Raluca şi mă interesam ce temă avem la geometrie, puţin mai sus de curba din dreptul vilei Făgăraş, am distins pe geam o siluetă care, după mers, după fularul rotit de două ori în jurul gîtului şi după bocancii lustruiţi, nu putea fi decît Emil. Oricum vroiam să mă opresc la el, aşa că, sosind primul, m-am aşezat pe trepte şi l-am aşteptat. Zece minute, recunosc, m-am gîndit mai mult la Raluca şi la părul ei cafeniu, ca glazura de pe ecleruri, decît la ninsoarea care refuza să vină şi să sufoce oraşul cu Aspenter. Pe urmă, cînd am auzit ce am auzit, mi-a fost ruşine, o ruşine de moarte, dar era imposibil să mai îndrept ceva. Emil, dacă ar fi să mă iau după ce mi-a povestit atunci, trecuse printr-un infarct, fusese internat în cîteva spitale, depăşise o operaţie complicată la Bucureşti şi se dusese pentru următoarea la o clinică din Paris, la insistenţele fiicei lui, care trăia acolo de mai bine de un deceniu. înainte să încheie, cînd ceasul arăta unu şi jumătate, mi-a spus că acum e pensionar cu acte în regulă şi că-i place să se uite la nori. Insista să rămîn la prînz, dar, ca niciodată, nu m-am simţit în stare să mai petrec vreun minut în preajma lui. Am inventat o scuză neroadă, ceva legat de Zuri, am salutat şi am coborît scara în salturi, ca nu cumva să mă dau de gol. Emil ştia că am minţit, eu ştiam că ştie şi am făcut haz împreună mai tîrziu, în toiul verii, cînd şi-a amintit cum plecasem ca din puşcă să-mi vindec cîinele, curînd după ce el îl întîlnise pe stradă, cu un os în gură, dînd din coadă fericit, în amurgul tihnit, cînd arşiţa se stinsese, i-am destăinuit că am şi eu teoria mea, cu cîinii de tomberon, pe care, oricît i-ai iubi şi i-ai hrăni, nu-i poţi dezvăţa să caute prin gunoaie şi să mănînce lături, de parcă ar striga în ei sîngele străbunilor, disperarea vagabonzilor şi frica pentru ziua de mîine. Dincolo de dîrele roşiatice ale apusului, era deja mijlocul lui iulie şi camera lui îşi schimbase înfăţişarea cu desăvîrşire. Pendula

care zăcuse pe podea, între valize, ticăia undeva în stînga uşii, pachetele, sacii şi cutiile dispăruseră şi fuseseră înlocuite de un şifonier încăpător, covorul înghesuit sub pat înviase şi scotea la iveală o lucrătură ţărănească cu mărgăritare, frunze şi şiruri de ţapi, perdeaua era din pînză de in, lîngă fereastră trona o oglindă mare, ovală, cu rama puţin ciobită, tata îşi făcuse şi el datoria, aşa că opt acuarele şi uleiuri, cum nu mai pomenisem, atîrnau pe pereţi şi biblioteca cea nouă, din larice, se umpluse cu cărţi, pe noptieră se ivise încă o veioză, dintr-o rădăcină noduroasă, cu abajur înflorat, lampa din tavan, o frumuseţe, trebuie să fi ars cîndva cu lumînări sau cu seu, un fotoliu învelit în pluş gălbui, ca grîul copt, se alăturase balansoarului şi scaunelor pe care le ştiam, în colţul de la răsărit vegheau cîteva icoane pe sticlă şi una pe lemn, înnegrită de fum, iar pick-up-ul cehoslovac se odihnea pe o măsuţă rotundă, sub care, puse pe cant, stăteau o mulţime de discuri, peste o sută, semn că bărbatului aceluia nu-i era suficient să se uite la nori, avea nevoie şi de muzică. Emil, după cum l-am tot studiat în timp, părea topit după Bach, Moscopol şi Edith Piaf, dar asculta multe, multe şi mărunte, după bunul lui plac. Oricum, la cît eram de ageamiu şi la ce melodii îmi răsunau în cap, n-ar fi stricat să mă dădăcească un pic, ca pe un bebeluş,
să mă plimbe printre atîtea simfonii, tangouri, sonate, cîntece lăutăreşti, lieduri, concerte, piese vechi de jazz, şansonete, arii de operă şi balade rock. Nu m-a dădăcit şi nu m-a plimbat, n-a încercat să mă convingă că un interpret e mai bun decît altul, că o linie melodică e mai izbutită sau că un stil ar fi suveran, pur şi simplu m-a lăsat să ciulesc urechile, să întreb şi să-l rog uneori să pună cîte un disc, cînd ajunsesem să le recunosc. în orice caz, atunci, în seara aia de iulie, am auzit întîia dată în viaţă Flautul fermecat. Aş fi uitat sigur dacă numele de pe copertă şi portretul compozitorului nu mi-ar fi sărit în ochi, fiindcă aveam şi eu acasă o hîrtiuţă lucioasă, cu auriu, roşu şi verde, pe care scria la fel, Mozart, iar mai jos, sub chipul tînărului cu perucă, mai scria şi Marzipan. Păstram poleiala în colecţie, de doi sau trei ani, dintr-o vacanţă de Paşti, de cînd Tudi primise cadou o cutie în formă de vioară, cu bomboane, de la un unchi din Austria. Una peste alta, ca în nenumărate alte privinţe, Emil se ferea şi în materie de muzică să-mi dea lecţii, să-mi vîre ceva pe gît fie şi cu linguriţa sau pipeta, se prefăcea de minune că nu-i pasă de părerile mele, urmărea probabil cum înot prin apele limpezi, arunca undiţa şi îmi trecea momeala pe la nas, ca să mă arunc de unul singur şi să muşc, asta dacă eram flămînd. Cumva, se purta ca Tom Sawyer, cînd fusese pus să vopsească gardul mătuşii Polly. Şi, de altfel, tot el mă stîrnise să-i cer cu împrumut cărţile lui Twain, mi le dăduse una cîte una cu reţinere, de parcă i-ar fi părut rău că trebuie să mi le dea, iar la sfîrşit, după ce le

mîncasem pe pîine în loc de unt şi miere, a recunoscut cu bucurie că preferata lui e Huckleberry Finn. Ce e ciudat, Emil părea imun la ce adusese tehnica nou pe lume: refuza să aibă televizor şi se mulţumea cu discurile lui pentru pick-up, nu vroia să audă nici de casete sau benzi de magnetofon, darmite de cd-urisau dvd-uri.

încet, încet, cum se scurseseră deja şapte luni de cînd ne cunoşteam, mi se cuibărise în minte ideea că sînt dator să mă revanşez, să-l răsplătesc, să-l învăţ şi eu bruma de lucruri care îl puteam învăţa. Aşa că m-am apucat să pălăvrăgesc despre Mioara Rugea, ca să-i fie clar în casa cui locuieşte. N-am început cu „a fost odată ca niciodată", pentru că eu însumi aveam scăpări în privinţa trecutului îndepărtat, am intrat în biografia ei abrupt, din momentul căsătoriei, cînd, fiind studentă la Cluj, se căptuşise cu un june medicinist, genul ăla de grăsuţ cu obraji roz, cu mîini mici şi pufoase, care e gata oricînd să se pună preş la picioarele unei domniţe. Am făcut o pauză apoi şi am explicat că răsfoisem în cîteva rînduri albumul cu poze al familiei, cînd mama mă tîra după ea la gătit şi curăţenie, deci ştiam perfect cum arăta doctorul în tinereţe, am continuat cu clipa sosirii lor în oraş, el ca internist la un dispensar, ea ca profesoară de geografie, fiindcă germana nu se mai preda pe nicăieri, doar era limba învinşilor, am parcurs zorit epoca primei sarcini, a naşterii, a pătrunderii lor în lumea bună prin alegerea ca naş a preşedintelui sfatului popular, a celei de-a doua naşteri, a salturilor lui de la dispensar la spital, de la statutul de medic stagiar la cel de şef de secţie, de la condiţia de dolofan la cea de grăsan, n-am ascuns renumele lui de ciubucar şi curvar, deşi poate ar fi fost mai bine, am înşirat şi alte secvenţe, cum ar fi reluarea cursurilor de germană cu ea în rolul principal, la catedră, de trecerea odraslelor prin şcoală ca bobocii prin apă, de chiolhanurile la care se veseleau alături de greii urbei, de construirea casei mari, cu curte şi garaj, chiar casa în care ne găseam, la numărul 14, de înscrierea fiicei şi fiului la facultăţi cu ifose din Bucureşti, de schimbarea frecventă a maşinii, pornind de la un Fiat 600, luat la mîna a doua, pînă la o Lada 1500, albă, pe urmă m-am oprit încă o dată, nu ca să respir adînc şi să-mi iau un ton pios, ci ca să mă gîndesc ce şi cît îi pot împărtăşi din episodul accidentului, unul în care doctorul a dispărut brusc dintre cei vii, tocmai cînd mariajul mergea ca pe roate, iar
gura lumii şuşotea că el, directorul spitalului, se făcuse pulbere împreună cu o asistentă blondă şi ţîţoasă, la scurt timp după ce părăsiseră un motel retras, aflat la vreo treizeci de kilometri. Cinstit să fiu, detaliile astea n-am apucat să le rostesc, pe de-o parte de jenă şi ca să nu par o moară stricată, pe de altă parte fiindcă, atunci cînd pronunţasem cuvîntul accident, Emil a ridicat palma dreaptă, cu degetele lipite, şi mi-a făcut semn să tac. Şi am tăcut.

Fără să amintesc şi finalul acelei istorii, care se petrecuse cu patru ani înainte de naşterea mea. După cum răspîndise vestea un brancardier, martor şi ajutor la pregătirile pentru înmormîntare, profesoara găsise scula doctorului murdară de ruj.

Se întuneca şi pe fereastra deschisă intrau tot soiul de fluturi. înainte să tragă perdeaua, Emil a spus, spre mirarea mea, că ştie destule despre tragedie încă din noiembrie, cînd închinase camera două săptămîni, la recomandarea unui fost coleg. Cu ploaia mocănească din acele zile, cu fagii des-frunziţi din faţa geamului, cu durerile de genunchi care nu-l slăbeau, cu focul ameţit din sobă, unul cu lemne, pentru că proprietăreasa îl rugase să nu dea drumul la gaz, cu ceaiurile fără zahăr şi, mai ales, cu bufniţa care se aşezase pe o creangă, lîngă pervaz, iscodindu-l cîteva minute, se aşternuse pe scris. în caietul galben, gros, pe care-l cumpărase de la un chioşc din centru. Şi scrisul, o nebunie, mi-a zis el, parcă l-a împins la cealaltă nebunie, să-şi vîndă apartamentul din Bucureşti şi să se mute aici. Bănuiesc că aveam o figură uluită, mai uluită decît altă dată, asta dacă uluirile unui puşti se pot compara, iar Emil, în grabă, a pus cap la cap ce mai ţinea minte din discuţia lui cu doamna Rugea, de la sfîrşitul toamnei. Cînd se întorcea de la Craiova cu maşina, după un colocviu de radiologie la care fusese invitat, bietul ei soţ, un doctor grozav, şeful spitalului, fusese strivit de un camion cu cherestea rămas fără frîne.

*

Ce prostie! O prostie uriaşă. O apuc întruna pe un drum interzis, cad în propria mea capcană şi tot încerc să ghicesc cum ar fi arătat lucrurile, viaţa, dacă unele întîmplări, măcar unele, n-ar fi avut loc. Şi nu ghicesc. Am o mulţime de idei, de presupuneri, mă amăgesc din senin, pe stradă, în pădure şi în casă, umblînd, citind, lenevind, că realitatea, în irealul ei, ar fi fost în cutare sau cutare fel, trăiesc uneori cu senzaţia că am prins marele secret de un picior, că e pipăibil, o surescitare rară mă cuprinde în clipele alea, dar se stinge repede, ca un chibrit, se schimbă în deziluzie şi angoasă cînd pricep că raţionamentul e putred, că intuiţia e falsă, că certitudinea e deşertăciune şi că nimic, niciodată, nu mă va lăsa să iau adevărul în braţe, să-l mîngîi şi să-l cocoloşesc. Urăsc, fireşte, istoria, ca principiu al nostru, al tuturor, de-a privi trecutul ca pe o fatalitate şi de-a pune şirul faptelor pe seama ursitoarelor ori a stelelor de pe cer. Cred eu, ceea ce pare să fi fost implacabil a urmat, de fapt, doar logica loteriei, pentru fiecare ins în parte şi pentru toţi la un loc. Bunăoară, căsătoria se leagă în acelaşi chip în care, dintr-un pachet de cărţi de joc, tragi dama de cupă şi nu pe cea de pică, treflă sau caro, iar guturaiul vine cînd pofteşte, aşa cum zarurile, oricît le-ai descînta, cad numai cum vor. Identic, la tombola veacului trecut, oamenii s-au ales cu două perechi de numere

pierzătoare, 14-l8 şi 39-45, deşi cronologia, armele şi politica, într-o sută de ani, ar fi îngăduit o puzderie de alte combinaţii sîngeroase. Mai adaug că acolo, în cazino, la ruletă, bila ar fi putut să pice pe roşu, nu pe negru, adică să fie pace, nu război. Şi ar fi fost simplu, tare simplu. Să zicem că vameşul austriac Alois Schicklgruber, fostul cizmar, după ce a unit numele de fată al bunicii, Hiittler, cu cel al tatălui său vitreg, Hiedler, schim- bîndu-şi propriul nume în Hitler, nu le-ar fi pierdut pe Anna şi Franziska, primele soţii, n-ar fi angajat-o ca servitoare pe Klara Polzl ori, chiar
angajînd-o, n-ar fi dus-o în faţa altarului şi n-ar fi împărţit patul cu ea. Apoi, dacă tot s-a ajuns la verighete şi aşternuturi, n-ar fi fost mare filo- sofie ca vameşul să bea pe rupte într-o seară, prin iulie 1888, şnaps, vin, bere, orice, pînă ar fi adormit buştean înainte ca ea să rămînă însărcinată a patra oară. în fine, ca un tată căruia bolile i-au răpit atîţia prunci, ar fi fost perfect posibil să-l plîngă pe Adolf la cimitir, în loc să-i jelească pe Gustav, Ida, Otto şi Edmund. Loteria e însă loterie şi are tainele ei. Iar în acel caz, s-au înşirat doar cifre cu ghinion: tînărul din Braunau am Inn a fost respins la Academia de Arte Frumoase din Viena, caporalul rănit în bătălia de pe Somme a primit schijele în coapsă, nu în inimă, insurgentul din München a părăsit prematur puşcăria, führerul a scăpat din zeci de atentate, cîte şi mai cîte. Asemănător, în altă zonă a hărţilor, mult în est, băieţelul Iosif Vissarionovici, şi el fiu de slujnică şi cizmar, a păcălit furia pojarului şi a difte- riei, deşi fraţii i s-au prăpădit, a trecut prin şcoala bisericească, prin seminar şi printr-o revoluţie, a mai făcut una, alta în viaţă şi s-a stins în patul lui, bătrîn şi mustăcios, după un atac cerebral, lăsînd în spate o problemă de algebră foarte complicată, cu enunţ scurt, şi anume cîţi oameni a ucis pe întinderea cuprinsă între opt şi douăzeci de milioane. Oricît s-ar strădui contabilii şi casele de pariuri, nu vor afla răspunsul niciodată.

Privită aşa, numai cum hotărăsc eu, istoria mi-e dragă. O văd ca pe un sac fără fund, în care se adună nimicuri, hazard, suferinţă şi fericire, unde decid de unul singur ce intră şi aleg după toane ce iese, unde mă afund cînd doresc şi îmi studiez rănile şi bucuriile pe îndelete. Ca un copil al ultimului război, mi-e dor de cei care mă înconjurau, mă protejau, de cei pe care i-am iubit. Şi vorbesc de îngerii păzitori care m-au învăţat să rîd şi m-au făcut să sper, în ciuda porcăriei din jur, că pe lume ar fi bine. Istoria, aşa cum am modelat-o, seamănă cu orice monedă, are faţă şi revers, pe o parte e un evantai care te răcoreşte în toiul zădufului, care te ajută să respiri, pe dos e o bilă de popice care, demult, i-a izbit pe unii în plin, spulberîndu-i, iar pe alţii i-a atins prin ricoşeu, clătinîndu-i ori dărîmîndu-i. Din perspectiva asta, spun cu mîna pe suflet eu, copilul născut în

1940, nimeni nu stă sigur pe picioare la capătul unui război, nici învingătorii, nici învinşii, nici victimele, nici profitorii, nici cei care aplaudă, nici cei care se ascund prin cotloane. Cine se ridică şi zice că nu dîrdîie în pantofi, măcar de mila altora şi de propria cutremurare, e un vierme. Un vierme bubos.

Nu ştiu de ce, acum, nu neapărat azi, de vreo săptămînă, nu mai sînt în stare să urmăresc poveşti de la cap la coadă. Le cunosc pas cu pas,
punct cu punct, le simt după miros, doar e vorba de poveşti vechi din sacul meu fără fund, cu toate astea nu le scot dinăuntru întregi şi nevătămate. Nu e nici oboseală, nici preaplin, nu sînt mai bolnav sau mai sănătos decît altă dată, poate e de vină vara asta zbuciumată, ba cu dogoare şi furtuni, ba cu frig. în orice caz, de zile şi zile, am un apetit ciudat pentru secvenţe, pentru frîn- turi, ca o poftă de mîncare absurdă, care nu mă face să rîvnesc la borş pescăresc, la musaca de vinete ori la fazan împănat, ci mă îndeamnă să gust în răstimpuri din fiecare, să iau cîte o înghiţitură, brambura, din ceaun, din oală sau din tavă. Dimineaţă, cînd am ieşit după pîine, m-am trezit gîndindu-mă la mătuşa Marieta în căruţa cu coviltir, toamna, ţinînd hamurile şi strunind o mîr- ţoagă, i-am zărit chipul tuciuriu, fiindcă îşi întinsese pe piele un amestec de funingine şi ulei, basmaua, broboada care-i acoperea umerii, fusta jer- pelită, înflorată, picioarele ei goale, unse cu pasta cenuşie, mînjite cu noroi şi praf, m-am zărit o clipă şi pe mine, copilul războiului, întrebînd în cerdacul de la fermă dacă mătuşa s-a deghizat în ţigancă pentru un bal mascat, am mai zărit cum mama întoarce capul, îşi muşcă buzele şi oftează, cum bunicul zîmbeşte strîmb şi cum bunica născoceşte că sora ei umblă să se mărite cu un bulibaşă. Şi e mare lucru, pe stradă, mergînd după
o franzelă, să ai în faţa ochilor o căruţă de şatră clătinîndu-se şi îndepărtîndu-se pe un drum lutos, cu Marieta singură pe capră, în rol de babă miloagă, ducînd sub coviltir un munte de trenţe şi troace, iar dedesubt, ascunse, o casetă cu bijuterii, cocoşei şi cîteva tablouri scoase din ramă, cu care încearcă să treacă de soldaţii ruşi, pe cînd ei pradă la tot pasul. Altfel, marţi, înclin să cred că era marţi din moment ce astăzi e sîmbătă, i-am desluşit iarăşi pe toţi în jurul unui brad fermecat, gătit cu globuri şi beteală, cîntînd însufleţit cum se cîntă doar în seara de Ajun, tresărind, uitîndu-se în gol şi la luminările aprinse, poticnindu-se pe rînd, avînd uneori, la cîte un vers, variante diferite. La prima strofă din „O, ce veste minunată", tata şi bunica spuneau, de exemplu, De la Betleem se arată, în vreme ce mama, bunicul, mătuşa Marieta şi străbunicul îi sufocau cu în Betleem ni s-arată. Mereu, la „Steaua sus răsare", la „Domn, Domn să-nălţăm" şi la „Trei păstori", eu eram lîngă tata, cu versiunea lui, dar nu asta a contat atunci, cînd trebuie să fi

fost Crăciunul lui ’46 sau ’47, ci faptul că lipsea dintre noi Lili şi că, oricît ar fi cîntat de fals şi ne-ar fi copleşit cu glasul şi surzenia lui de artilerist, străbunicul se afla la cel din urmă Crăciun. Am realizat tîrziu, o familie îndoliată, undeva pe la sfîrşitul lui martie, după ce l-a furat somnul de veci în fotoliu,
lîngă sobă, iar eu, dacă e să mă concentrez şi să răsfoiesc actele de stare civilă pe care le păstrez în sertar, pot să clarific că a fost Ajunul din ’46, nicidecum din ’47. în legătură cu Lili, fata noastră în casă, nu disting scene de la plecarea ei, în sacul meu fără fund se întinde o pîclă groasă, oricît aş scotoci mă aleg doar cu fum şi şoapte, pentru că de auzit aud, îmi revin în urechi vorbe rostite încet, parcă anume să nu ajungă la mine, sînt cuvinte puţine, seci, întrerupte de pauze de luni şi ani. Din şuşoteala aia străveche, încă vie, deduc contururi şi jale: nu o chema Liliana, ci Lilli, era din Codlea, dar mai degrabă din Zeiden ori Zăoden, cum se zicea în dialectul săsesc, era înaltă, trupeşă şi harnică, străbunicul se străduia veşnic să o ciupească de popou, dar izbutea numai la Sfîntul Dumitru, de ziua lui, îşi lega părul lins şi şaten în două cozi împletite, iar cozile le răsucea şi le prindea cu agrafe la ceafă, se dusese la gară să-şi aştepte un unchi din Braşov, Kronstadt sau Krăinen, un tîmplar care nu mai călcase prin Bucureşti, fuseseră legitimaţi de o patrulă militară, după-amiaza, pe peron, şi ea nu s-a mai întors. în închipuire, cînd eşti mic, deportare poate să însemne desfătare şi munca forţată aduce cu lunca minunată, însă, mai tîrziu, un etnic german nu-ţi mai pare un sfetnic, bazinul Donbass se arată a nu fi un bazin de înot, iar
scrîşnetele, gemetele şi ţipetele răzbat pînă departe, în geografie şi timp, lăsîndu-te să descoperi că Lili, în nebunia lagărului, ceruse să lucreze în mină alături de bărbaţi, după ce aflase cîţi mureau la încheierea schimbului de noapte. Ca liftieră, stăpînă peste platforma fără parapet, se străduia să-i ţină treji cînd urcau din adîncuri, îi împiedica să adoarmă în picioare şi să se prăbuşească în hău. Şi-i scotea la suprafaţă. La liman.

Ieri, vineri, stînd pe un buştean şi uitîndu-mă la forfota dintr-un muşuroi de furnici, mi-am amintit una din vizitele lui Gheorghe Tomşa, prietenul de la Valea Călugărească al bunicului, un domn care îmi dăruia mereu dulciuri, cu toate că în podgoria lui uriaşă, sînt sigur, creşteau struguri, nu fondante, trufe şi picromigdale. De obicei, cînd ne trecea pragul, nu-l răbda inima să nu pomenească despre herghelie, despre vreun armăsar nărăvaş ori dacă i-a mai fătat vreo iapă. Cînd l-am văzut pe canapea cu bunicul, la taifas, bînd lichior, nu m-a mai răbdat nici pe mine inima, m-am smuls din mîna mătuşii Marieta, am alergat în faţa lui, ţanţoş, şi i-am strigat: nene Guţă, nene Guţă, şi tata are cai! Au bufnit amîndoi în rîs, Dumnezeu ştie de ce, iar eu am rămas cu

imaginea lui tata venind acasă cu birja, după orele de la liceu sau după întîlniri cu prieteni, ca şi cum bidiviii care se opreau la poartă ar fi fost ai lui.

Vara, ca toate verile, era un fel de paradis pe pămînt. Nu mai trebuia să mă trezesc cu noaptea în cap, nu mai jucam teatru la masa din bucătărie, mîzgălind prin caiete încît mama să creadă că fac lecţii, nu mă mai întîlneam cu toate gheonoaiele alea din cancelarie, durdulii şi cu părul vopsit, care, cînd se răspîndeau prin şcoală, la ore, suflau flăcări pe urechi şi-şi împrăştiau veninul de pe limbă, nu mai eram pus una, două să tai lemne ori să dau zăpada şi, în plus, cum tata părăsea bîrlogul şi se apuca serios de lucru, fiindcă soarele îi aducea o mulţime de comenzi, nu mai eram silit să-i ţin socoteala păhărelelor golite şi să-l aud sforăind. Vara, întotdeauna, parcă şi sîngele prin braţe mi se răsfăţa. Ieşeam moleşit din aşternuturi, lipăiam desculţ pe duşumea, mă întindeam din tot corpul şi căscam, pe urmă, ca marii boieri, şi ei privind la muştele ameţite, încercam să aleg ceva plăcut dintre atîtea lucruri plăcute, fie să merg la vînătoare însoţit de hăitaşi, fie să joc septică cu vecinii de moşie, pe terasă, sorbind limonadă şi gustînd şerbet, fie să-mi pufăi narghileaua în grădină, la umbră, printre trandafiri, fie să mă plimb călare pe lîngă heleş- teu, fie să chem ţiganii să-mi cînte, fie să mă duc la baia turcească sau la bîlci. Cum nu izbuteam
să mă decid, clefăiam ceva în dorul lelii, de obicei pîine şi parizer, scăpăm de pijama, găseam hainele unde le lăsasem seara şi plecam teleleu pe străzi, convins că viaţa îţi oferă singură, la un simplu fluierat, ce nici n-ai visa. Şi, cu adevărat, după ce ne fluieram între noi şi ne strîngeam cu toţii, viaţa ne dăruia după cum o răbda sufletul, într-o zi un ban de aur, în altă zi o para chioară, cîteodată, cînd se înfuria, praful de pe tobă. în privinţa monezilor oricum o duceam bine, chiar dacă nu ne alegeam niciodată cu cocoşei sau arginţi, ci numai cu pumni de mărunţiş. Mă uitam des în calendarul bisericesc, pentru că mama, slavă Domnului, lipea an de an cîte unul pe peretele din bucătărie, căutam datele scrise cu roşu şi, mereu, cînd se apropia clipa, ne hotărâm încotro să pornim. în duminicile obişnuite, cu liturghie şi sărbători mici, cum erau Cuviosul David din Tesalonic, Sfîntul Iachint, Sfînta Mare Muceniţă Marina, Cuviosul Moise Etiopianul, Sfîntul Vavila Episcopul Antiohiei, Cuviosul Eufrosin şi altele asemenea, coboram în centru, la biserica albă, puţin înainte de prînz. Acolo, chiar dacă era plin de cerşetori care încercau să smulgă mila enoriaşilor, exista un moment scurt, foarte scurt, în care puteam să ne facem treaba fără să stîrnim adunătura aia de zdrenţăroşi, ciungi şi buboşi. Şeful lor era unul Kunta, un ţigan cu buze groase, înalt, burtos şi şleampăt, poreclit aşa încă de cînd era puradel, de pe urma unui serial de la televizor. Şi Kunta stătea cu nările în vînt, de veghe, dar în prostia lui, tot

morfolind cuvintele şi pocindu-le cu ş în loc de s, era atent doar la năpîrliţii din afara haitei, ca nu cumva să apară lupi pribegi şi să-i încalce teritoriul. Nu băga el în seamă nişte copilandri gălăgioşi, care băteau mingea pe la poartă şi-şi aşteptau o mamă, o bunică, o mătuşă, ce se nimerea. Iar noi, cu planul învăţat ca la carte, din ce în ce mai rutinaţi şi iuţi, nu scăpăm din ochi uşa bisericii, aşteptam minutele de după încheierea slujbei, cînd cerşetorii se buluceau în prag, pe trepte şi lîngă cutiile de tablă din pridvor, unde se aprindeau luminările pentru vii şi morţi, ni se făcea sete, cumplit de sete, tuturor şi înconjuram cişmeaua din mijlocul curţii, acolo unde, Dumnezeu ştie de ce, credincioşii aruncau o puzderie de bănişori prin grilajul de fier. Mecanismul funcţiona ca un ceas elveţian, eu şi Sandu scoteam şurubelniţele din buzunar, le vîram capetele printre două bare, a şaptea şi a opta, fiindcă erau cele mai slabe, forţam într-o parte cît să facem pîrghie şi să le depărtăm, Niţuş, Marcelică şi Gabi ne acopereau din spate, chirăiau, se stropeau şi rîdeau, iar Tudi, cu mîinile lui subţiri de sfînt bizantin şi cu degetele lungi de pianist, curăţa tot ce se adunase
dimineaţa în cuva rotundă de beton, pînă la ultima leţcaie. Ne burduşeam buzunarele şi, fără grabă, îmbrîncindu-ne după atîta udătură, sătui de cîtă apă băusem, ne întorceam la poartă, mai încingeam o miuţă scurtă, ca şi cum ne-am fi înnebunit după fotbal, apoi ne salutam iubitor rubedeniile şi ne luam tălpăşiţa înspre parc. Cel mai mult ne plăcea latura de la răsărit, pentru că în zona aia de lîngă gară şi şosea, mai zgomotoasă, nu se oprea nimeni. Ne aşezam pe două bănci puse faţă în faţă, vărsăm purcoiul de mărunţiş la mijloc, pe pămînt, sortam banii şi-i număram, nu-i împărţeam, vroiam doar să ştim cam cît am strîns, iar la final o luam uşurel către cofetăria de la parterul hotelului Carpaţi. înăuntru, în faţa rafturilor cu cozonaci, bomboane de ciocolată şi fursecuri, a vitrinei cu îngheţată şi prăjituri, parcă se pogora pronia cerească, prea eram cuprinşi de evlavie după atîta timp petrecut la biserică, papilele noastre gustative înfloreau ca gladiolele şi crinii imperiali, ne ploua torenţial în gură şi ne cîntau fel şi fel de păsărele în stomac. Cumpăram după pofta inimii şi după buget, dar, oricît de jalnic ne-ar fi mers, tot primea fiecare o amandină, o negresă, un diplomat, o savarină sau o baclava. Dar faptele mari se înfrăţesc, se cheamă, măreţia cere măreţie, aşa că la sărbătorile însemnate, cu fast, cînd slujea ditamai soborul de preoţi,
[1] 'imiiînrmmrii iitmirnr
cînd rostea predica un episcop sau un arhimandrit, si noi eram datori să ne arătăm clasa si virtuţile. Prin urmare, la Rusalii, care au picat la începutul vacanţei, la Sînziene, la Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, la Sfîntul Ilie, la Schimbarea la Faţă, la Adormirea Maicii Domnului, la Tăierea Capului Sfîntului Ioan Botezătorul, la Sfînta Mărie Mică şi la

înălţarea Sfintei Cruci, am urcat la mînăstire, pe poteca din pădure, nu pe drumul ocolitor. Sus, la trei sferturi de oră deasupra oraşului, în poiana de sub Stînca Uliului, găseam sute de maşini înghesuite pe iarbă, ca şi cum s-ar fi scuturat norii cu toate mărcile şi modelele, cu autocare şi microbuze. La intrare se înşirau tarabe cu cruciuliţe, macrameuri, mătănii, tămîie şi dulceaţă, iar în curte nu izbuteai să arunci un ac, fiindcă oamenii nu încăpeau în biserică şi se topeau în zăduf, ascultînd liturghia la difuzoare. Eu, jur, mă închinam de cum păşeam înăuntru şi, în vreme ce ne strecuram prin mulţime spre fîn- tîna de piatră, un havuz oval, care prinsese un strat de muşchi pe margini, spuneam şoptit Tatăl Nostru, ca să fiu sigur că nu e cu supărare şi că va fi bine. Pe urmă, cînd ne regrupam lîngă fîn- tînă, nu chiar imediat, aşa, cam la jumătate de oră, Gabi îşi lua în primire soarta lui de martir şi, deodată, vîrîndu-şi degetele pe gît fără să-l vadă nimeni, vărsa de mama focului, ca să-i sperie şi să-i scîrbească pe cei din jur, care zburau ca potîrnichiile. Aplecaţi deasupra apei ceva mai adînci de un metru, rece ca gheaţa, ne prefăceam că îl spălăm pe Gabi şi îl îngrijim, îi tamponam fruntea cu o batistă, îi făceam vînt cu un ziar şi, pe ascuns, lăsam să cadă în havuz magneţii mari, legaţi cu sfoară, îi tîram pe fund şi-i scoteam încet, ca să nu se risipească prada. Se formau ciorchini frumoşi de fise, ca strugurii brumării, îi culegeam sub luciul apei şi îi scuturam în rucsacul lui Niţuş. După sărbătorile mari, era trai pe vătrai, deşi ne copleşeau monedele alea de o sută de lei, cu Mihai Viteazul, care atîrnau ca plumbul şi nu valorau mai nimic. Măcar trei zile, mîncam prăjituri pînă ne ieşeau pe nas.

Majoritatea cifrelor şi literelor din calendarul ortodox erau tipărite însă cu cerneală neagră, aşa că ne rămînea un timp nesfîrşit pentru a cerceta şi celelalte feţe ale verii. Nu ne păsa de arşiţă, vînt, furtună sau ceaţă, întotdeauna se ivea ceva de făcut. Deseori, ce plănuiam azi se năruia mîine şi ce ne convenea tuturor acum năştea ditamai cearta mai tîrziu, dar asta era logica jocului, vrînd-nevrînd. Bunăoară, cînd culegeam zmeură pentru tanti Pia, care prefera să ne plătească pe noi decît să o cumpere din piaţă, se trezea Sandu să protesteze şi să spună că sîntem nişte tîmpiţi, fiindcă muncim ca sclavii pe plantaţie, în loc să
dăm o lovitură adevărată. Iar Sandu, vrăjit mereu de comori, chiar şi cînd dormea neîntors, nu se învăţase minte nici în iarnă, cînd scormonisem degeaba după cufărul tîlharilor, nici în alte dăţi, cînd se luase după zvonuri ciudate. Căsca gura la cai verzi pe pereţi şi, aşa cum se lăsase prostit de nea Rică, poştaşul, putea fi păcălit de oricine îi ghicea slăbiciunea. Atunci, vara, cînd oraşul era cotropit de turişti şi de negustori ambulanţi, îl pusese pe jar un vînzător de cercei, mărgele şi medalioane, un tip mititel, cu barbă şi beretă de pictor, care îi scăpase ceva cu intenţie, ca şi cum

ar fi fost vorba de o frîntură dintr-o taină. Două cuvinte fuseseră de ajuns, grote şi smaralde, ca Sandu să se aprindă din nou şi să reînceapă să ne cicălească. Noi am răbdat o săptămînă, în timp ce el, uimindu-ne pe toţi, a trecut pragul bibliotecii orăşeneşti şi, fără să ia lepră sau malarie, a ieşit cu vestea că smaraldul nu e doar o piatră preţioasă, cum ştie orice fraier, ci un mineral verzui, sclipitor, transparent, un silicat natural de beriliu şi aluminiu, rudă cu acvamarina şi heliodorul. Pe deasupra, ca să nu-şi strice faima şi să nu credem că s-a scrîntit, Sandu a şterpelit de la bibliotecă şi o poză, o pagină smulsă dintr-un atlas. Pînă la coadă, n-am avut încotro şi am suit la Grotele Sure, drum lung şi anevoios, pe o cărare care ba se vedea, ba se pierdea, doldora
de urme de urs, prin desişuri de molizi şi fagi tineri, pe întinderi cu urzici, brusturi şi scaieţi, tot ocolind văioage, grohotişuri şi buşteni putrezi, purtaţi cîndva de viituri. N-a calculat nimeni, dar bănuiesc că am mers mai mult de două ore, transpirînd întruna pe pantele abrupte şi dînd din mîini ca apucaţii, în jurul capului, ca să alungăm roiurile de musculiţe. De grotele alea, sincer să fiu, îmi era frică, şi nu din cauza sălbăticiei, fiindcă umblam noi prin locuri şi mai pustii, pe la Surpături, prin Plaiurile de Sus ori pe valea Trişului, ci a liliecilor despre care auzisem că s-au cuibărit înăuntru cu miile. Cîinii ne păzeau de multe, de atîtea ori lătraseră întărîtat prin pădure şi goniseră lighioane, însă de arătări aşa pocite şi iuţi, un fel de guzgani zburători, n-ar mai fi reuşit să ne apere. îl mîngîiam pe Zuri sperînd că are aripi ascunse sub blană, dar mă îngrozea gîndul că un liliac s-ar putea prinde în părul meu şi mi s-ar zvîrcoli în creştet, la perciuni sau la ceafă. Urcînd, au fost singurele clipe din vara aia cînd i-am dat dreptate lui tata, care mă tot pisa să mă tund, şi m-am liniştit abia pe tăpşanul din faţa peşterilor mici, unde, în lumina soarelui, se zărea doar un corb leneş. Era limpede că se liniştiseră şi băieţii, pentru că Niţuş se tăvălea în iarbă şi striga că nu-şi taie pletele, iar Tudi îşi trecea degetele prin chica lui blonzie, ca un smoc
de fîn, zîmbind. Cîinii se înviorară cînd au ajuns la izvor, leorpăiau lacom şi simţeau că îi aşteaptă trîndăvia, numai Sandu se frămînta, privind la smaraldele din creierul lui şi la licăririle lor străvezii. A scos o lanternă din buzunar, a orbecăit o vreme prin adînciturile din stîncă, apărea şi dispărea, bocănea ritmic uneori, alteori izbea cu furie, ne-a chemat să-l ajutăm să răstoarne nişte bolovani, l-am ajutat, dar n-am găsit dedesubt decît rîme şi gîndaci, s-a pornit să sape într-o rîpă, unde i se părea lui că pămîntul fugise la vale şi lăsa să i se vadă măruntaiele, a săpat şi a săpat, neobosit, pînă cînd s-a oprit din senin şi a azvîrlit hîrleţul pe care-l cărase pe umăr, a venit lîngă focul nostru, s-a îngrijit şi el de spălatul ciupercilor, de ascuţitul ţepuşelor

şi de perpelitul hribilor şi vineciorilor în jăratic, ca să ne potolim foamea şi să fim fericiţi, fiindcă nu există pe lume fericire mai mare decît să mănînci bureţi fripţi, să-ţi alinţi cîinele, să fii cu prietenii şi să te înşeli.

Altfel, ne duceam des la baie pe Ghindura, la stăvilarele din buşteni dacă ne lovea soarele în cap şi ne apuca lenea, fiindcă astea erau aproape, ori la bulboanele albăstrii din coasta muntelui, cînd ne dădea tîrcoale bărbăţia. Primele lăcuşoare se cam umpluseră cu mîl, crengi şi cioturi, dar izbuteam totuşi să ne bălăcim, să ţipăm ca din gură de şarpe şi, uneori, să cronometrăm cine
stă mai mult cu capul la fund. La cel de-al treilea stăvilar însă, deasupra lui, se putea înota ca la carte, măcar zece metri, dacă o luai în diagonală şi erai atent la prundiş. Acolo mergeam doar pe la prînz, cînd apa se încălzea un pic şi nu ne mai tăia respiraţia, iar după ce traversam de cîteva ori, după ce făceam pluta şi încercam mişcări de delfin, ne întindeam ca focile pe nisipul de la mal şi, un timp, dîrdîind, nu scoteam nici un sunet. Pe urmă, totdeauna, ne puneam pe fumat. Şi fumam cu un fel de ritual, după reguli pe care nu le rostise nimeni, dar le respectam cu toţii. Oricîte ţigări am fi avut, şi din cînd în cînd se întîmpla să avem peste jumătate de pachet, pentru că şuteam de la fraţi, taţi, mame şi unchi, nu-şi aprindea fiecare ţigara lui, ci treceam cîte una din mînă în mînă, pufăind pe rînd, amăgindu-ne cu gîndul că filtrul atinge toate buzele, că tutunul mîngîie toate piepturile, că ne ameţeşte în egală măsură şi că totul se împarte între noi. De obicei, de pe nisipul călduţ, cerul se vedea azuriu ca în cărţile poştale, iar vîrfurile copacilor păreau bete, se legănau în stînga şi în dreapta, de parcă rădăcinile fagilor şi paltinilor s-ar fi hrănit cu vin. Chiar dacă nu se iveau nori, la bulboane era diferit, complet diferit. Mai întîi, se încheia cu pădurea de foioase, după cum ziceau la şcoală, şi zăreai doar pîlcuri de molizi, pini cenuşii şi
brazi strîmbi, piperniciţi, sortiţi unei vieţi scurte. Apoi, pîrîul ăla limpede, Ghindura, al cărui nume cine ştie de unde venea, doar nu existau stejari prin împrejurimi, darmite ghindă, se purta şi el altcumva, nu mai curgea repejor şi lăbărţat ca la marginea oraşului, ci într-un şuvoi aprig şi îngust, nărăvaş, gata să te calce în copite dacă îi stăteai în cale. Apa se prăvălea cu vuiet într-un şir de cataracte şi forma vîltori adînci, care semănau la culoare cu smaraldele din mintea lui Sandu. Tocmai acolo, în partea de sus a văii, ne ieşea vitejia prin porii pielii şi, cinstit vorbind, ne ascundeam teama pe unde se nimerea, în ghete, sub tricou sau în pantaloni. Nici unul dintre noi n-ar fi lăsat să se vadă cum îi ţîţîie fundul, cum îi bate inima ori cum i se înmoaie genunchii. Făceam glume nesărate, cercetam bulboanele, ne străduiam să distingem orice prag, căutam din priviri stînci mai puţin colţuroase, nu prea înalte şi hotărâm un loc pentru

sărituri. Ne dezbrăcăm încet, aşezam hainele la soare şi, cu cinci paie egale şi unul mai lung, trăgeam la sorţi cine deschide balul. Cel dintîi îl alegea pe al doilea, al doilea pe al treilea şi tot aşa, pînă se închidea cercul, primul salt fiind imitat de ceilalţi, fără trucuri şi proteste. Nu era niciodată clar cum ar fi fost pedepsite refuzul şi înşelătoria, dar, cu siguranţă, se găseau mii de variante pe pămînt.
De bine, de rău, ne udam puţin la început, doar ştiam crucea mică, de metal, de la coada lacului Iaga şi ne ajunsese şi nouă la urechi cum se poate ridica la ceruri, dintr-o apă de munte, sufletul unui om. Şi ne aruncam unul după altul în gol, cu ochii închişi şi cu Dumnezeu înainte, scu- fundîndu-ne în gheţăria aia cumplită, unde uluirea întrecea spaima şi unde ni se părea că Polul Sud şi Polul Nord se înfrăţesc. Cînd scoteam capul la suprafaţă, descleştînd buzele şi luînd aer în piept, strigam, gîfîiam, îmi venea să pup văzduhul, piscurile semeţe, păsările în zbor, gîzele, ciulinii, tufele de afine şi, culmea, chiar şi releul militar din Şaua Strîmbă, aflat departe, dacă se întîmpla să-l zăresc. Imediat, trăgeam iarăşi la sorţi şi continuam, dar nu era la fel, după cîteva sărituri n-aş mai fi pupat nici o fată frumoasă, obişnuindu-mă cu starea de cotlet congelat. în jurul trupurilor, mereu, cînd străpungeau apa, se auzea un sfîrîit şi se ridica un vîrtej alb de bule, care nu ştiu de ce, pe mine unul, mă duceau cu gîndul la şampanie. Iar pe la sfîrşitul lui iulie, într-o zi de joi, la cel mai nesuferit bulbon, unul strîmt şi bolovănos, roata norocului s-a învîrtit a şasea sau a şaptea oară şi i-a surîs lui Gabi, care aştepta ghemuit, cu bărbia în podul palmelor. Clănţănind din dinţi de frig, mi-a pronunţat numele şi m-a arătat cu degetul, ca să nu se
îndoiască nimeni că va fi rîndul meu şi că va trebui să-i copiez săritura. Pe urmă, în chip ciudat, a intrat între jnepenii din spate, părea că vrea să caute ceva în desiş, silueta lui s-a pierdut secunde bune, poate un minut, îl aşteptam derutaţi, dar el nu s-a întors pe acelaşi drum, ci a apărut în vîrful unei stînci ascuţite, pe care se căţărase nevăzut. Ne vorbea ca dintr-un balcon ori de pe acoperiş, cu mîinile în şold, de deasupra unei cascade. Din pricina zgomotului, se pierdeau destule cuvinte, însă am înţeles cu toţii că eu, Lucian, zis Luci, sînt un porc şi un trădător, că sînt o javră rîioasă şi o curcă bleagă, că m-a vrăjit tipul ăla, un moş, slăbănogul care locuia la doamna Rugea, şi că mai am o singură şansă să-mi spăl păcatele, acolo, atunci, şi să dovedesc că prietenii mei adevăraţi au rămas ei. Gabi s-a arcuit şi s-a desprins de stîncă, a ţîşnit cu braţele întinse în faţă, lipite, a plutit o veşnicie, corpul lui s-a îndoit la un moment dat şi a căpătat poziţie verticală, de atac, s-a năpustit asupra vîltorii ca un uliu, a rupt apa în bucăţi, a sfîşiat-o, apoi, petrecînd altă veşnicie la fund, a reapărut printre noi. Eu, după ce am urcat pe ţancul înierbat, cu

crucea mea în spate, am sărit cum am fost în stare. Şi n-am murit.

Pentru mine, seara aia a fost un cadou vrăjit, întîrziat, fiindcă cu aproape o săptămînă în urmă, pe 3 august, împlinisem doisprezece ani. La marginea pădurii, turuind fel şi fel de prostii, nici nu-mi trecea prin minte ce avea să se întîmple, mai ales că, în privinţa darurilor, mă lecuisem la ziua mea. Oricum, marţi, pe 3, pînă să se întunece, nimeni nu se gîndise la calendar sau, dacă se gîndise, uitase că ar fi bine să-mi spună ceva. In mijlocul verii, cum nu mă duceam la şcoală, nu împărţeam bomboane colegilor şi nu-mi cînta toată clasa „la mulţi ani", era de aşteptat să nu mă aleg cu urări prin oraş, însă acasă, cu ai mei, sperasem să fie altfel. Mama ar fi putut să facă un tort de bezea, cu ciocolată, tata, alături de rachiul lui, ar fi putut să cumpere şi o sticlă mare de suc, iar scumpul meu frate, cucerit doar de el însuşi, ar fi putut să dea un telefon. Noroc că a sunat o mătuşă, pe la zece şi jumătate, o femeie despre care nu-mi aminteam mai nimic şi pe care viaţa o paraşutase la Rădăuţi. Abia atunci s-a dumirit şi mama, a început să plîngă, m-a strîns în braţe, m-a mîngîiat şi, în cămaşă de noapte, renunţînd să se mai culce, s-a apucat de clătite cu gem. Tot ea l-a înghiontit pe tata şi l-a îndemnat să mă pupe, dar el adormise deja în patul din colţul bucătăriei şi i-a răspuns cu un mormăit.

De plecat în pădure, am plecat cu Emil, care, lucru rar, m-a rugat să nu-l iau pe Zuri cu noi. Cu cîinele, uneori, nu te înţelegi omeneşte, aşa că, după ce am strigat şi am aruncat cu pietre să-l gonesc, am fost nevoit să mă întorc o sută, două de metri şi să-l închid în şopron. Apoi, dincolo de bazinul de apă, trecînd de o barieră vopsită în verde şi alb, pe un drum forestier, am suit pe lîngă şanţurile adînci lăsate de maşinăriile ca nişte păianjeni uriaşi, cu cleşti, care cărau buşteni. Erau urme vechi, cotropite de muşchi, brusturi şi urzici, iar în stînga lor, la deal, prin luminişurile cu cioate şi lăstari, creştea zmeura în neştire. Chiar dacă mîncasem pe săturate în ultimul timp, pumni întregi, nu m-a răbdat inima să nu rup cîteva boabe coapte şi să nu le strivesc cu limba în cerul gurii. Măcar în felul ăsta m-am oprit puţin din trăncănit şi mi-am dat seama că Emil, care iuţea pasul, nu prea mă asculta. îi vorbisem despre un film cu mafioţi, despre ghinionul lui Tudi la un meci de fotbal, cînd îşi scrîntise glezna după o săritură la cap, despre alifiile din plante ale doamnei Iulia, farmacista la care făcea curăţenie mama, despre crapul imens, de şaisprezece kilograme, pe care-l prinsese nea Doru undeva prin Deltă, pe braţul Chilia, despre
cum îşi visa Dan, frati-miu, să lucreze pe un vas de croazieră şi despre prognoza meteo auzită la radio, cu temperaturi caniculare, ploi cu caracter de aversă, intensificări ale vîntului, descărcări electrice şi alte formulări tembele, care, timid, încercau să anunţe că vara e vară. în fine, recu-

nosc, pălăvrăgisem ca la carte şi, deşi nu-mi era clar ce e o meliţă, presupun că meliţasem cu vîrf şi îndesat. Soarele coborîse spre Şaua Strîmbă, nu mai dogorea, din vale se ridica răcoarea, iar Emil, care mergea în faţă tăcut, poate plictisit de poveştile mele nesărate, poate îngîndurat, a părăsit drumul cu şleauri şi urzici, cotind pe o potecă îngustă care abia se contura. Am luat-o după el fără să clipesc, fără să mai scot un sunet, intuind mereu unde sîntem, nu la fiecare pas, ci doar ca poziţie printre culmi. Umblam ceva mai jos de o coamă ciuntită, aceeaşi care străjuia Ghindura în dreptul stăvilarelor, dar nu pe partea dinspre pîrîu, pe cealaltă, pe versantul de la miazăzi, unul acoperit cu copaci bătrîni. Urcuşul nu era abrupt, mai mult tăiam panta de-a curmezişul, blînd, şi, în lumina dinaintea asfinţitului, cînd amiaza îşi strînsese bagajele şi dispăruse, am zărit o pată gălbuie printre tulpinile fagilor, undeva lîngă un trunchi putrezit. L-am rugat pe Emil să mă aştepte un minut, am făcut paşi mari, grăbiţi şi am smuls un pîlc de creasta-cocoşului, cît o conopidă
dolofană sau cît un arici. Cum nu aveam rucsacul pe umeri, mi-am scos hanoracul, i-am legat mîne- cile ca o toartă şi am plecat cu frumuseţea aia de ciupercă în desagă, rîvnind la o salată cu piper, chimen şi oţet. Mi s-a părut că Emil surîde şi, pe neaşteptate, curînd, m-a întrebat ce e cu dorinţa lui frati-miu de-a munci pe un vapor şi cum de eu şi el ne-am împăcat. Am încercat să nu bat iarăşi apa în piuă, să nu îndrug verzi şi uscate, să fiu scurt, însă m-am trezit descriindu-i nălucirile lui Dan de-a fi barman sau chelner pe o navă de lux, de-a călători spre insule tropicale, ca un paradis, de-a privi pe sub rochiile decoltate în serile de dans şi pe sub fustele săltate de briză în dimineţile senine, de-a-şi plimba tava cu cocteiluri printre trupuri bronzate şi subţiri, fără sutien, lungite în jurul unei piscine, de-a înnebuni orice femeie şi de-a se culca doar cu cine îi place, în fiecare noapte cu alta. Cînd am terminat, Emil rîdea deja în hohote, sprijinindu-se cu braţul de un brad. Mi-a zis că, aşa cum îl ştia pe fratele meu, fie cu părul uns şi dat pe spate, fie în uniformă de artilerist, nu l-ar fi crezut un amorez turbat şi că, poate, ăsta e motivul pentru care-l cheamă cum îl cheamă, ca să-i spunem noi, glumind, Dan Juan. S-a uitat la ceas, mi-a făcut semn să pornim şi, pe cărarea ştearsă, trebuie să-mi fi ascultat şi cel de-al doilea răspuns, unul ruşinos
pentru mine, în care mărturiseam că, după ce-i umplusem bocancii cu rahat şi-i amestecasem gelul cu pipi, am avut de îndurat furia şi toanele stăpînului, săptămîni întregi, încasînd mai întîi douăzeci şi cinci de şuturi în fund trase cu şpiţul, spălîndu-i pe urmă chiloţii şi ciorapii, călcîndu-i tricourile, lustruindu-i pantofii şi, rar, foarte rar, făcîndu-i vînt cu un evantai din ferigi proaspete. La şirul de pedepse pe care-l suportasem ca să fiu iertat, Emil n-a avut

nimic de comentat, iar cînd copacii au început să se răărească şi umbra s-a mai subţiat, s-a răsucit către mine şi, cu degetul arătător lipit de buze, mi-a cerut să tac. Am intrat împreună într-o poiană şi, străbătînd-o agale, în linişte, ne-am dus în colţul opus, unde erau cîteva buturugi. De acolo, crestele munţilor se vedeau ca în palmă, laolaltă cu aura lor roşiatică, de jar. Numai pentru culorile amurgului, clipele alea mi s-au părut un dar fermecat, ieşit din tolba unui spiriduş sau de sub bagheta unei zîne. N-a fost însă doar atît. Ce urma să vină nici nu se înfiripase, taina cea mare a lui Emil, păstrată opt luni de zile, era încă deplină.

Am vrut să stau pe una din buturugi, cred că pe cea mai scundă, dar el mi-a şoptit să mă feresc de ea, fiindcă e singura care colcăie de furnici. M-am mutat pe următoarea, la care lemnul se ţinea tare, nu se măcina, şi, după scoarţă, am ghicit că stau pe ciotul unui paltin. Emil a căutat în taşcă un termos cu ceai, mi-a întins mie paharul, iar el a băut direct din bidonul mic, cu un model în carouri. S-a aşezat mai tîrziu, după ce şi-a fumat ţigara şi a privit munţii. A dus din nou degetul la buze, cu cealaltă mînă a tăiat aerul sec, ca să fie limpede că trebuie să fiu mut, şi-a dres glasul încet, fără să tuşească, apoi a scos un ţipăt ciudat, pe mai multe tonuri, lung şi scurt în egală măsură, puternic, cu jale, dar şi cu încîn- tare, un ţipăt care m-a amuţit de-a dreptul, dincolo de tot ce-i promisesem şi de ce s-ar fi cuvenit să fac. Dintr-un amestec de mirare şi spaimă, am fost gata să cad şi să mă rostogolesc în iarbă. N-am căzut, nu m-am rostogolit, iar Emil m-a bătut cu palma pe umăr. în tihna din jur, a reluat ţipătul din vreme în vreme, pînă cînd, din depărtare, din inima pădurii şi din aburul serii, a căpătat o replică identică, un soi de chiot cîntat, cu frînturi de sfîşiere, cu bucăţele de duioşie, cu iz de singurătate şi semne de bucurie, iar peste sunete şi stări, cu o voce care părea din afara hotarelor lumii. Cel puţin asta am simţit eu, atunci, cînd sosisem pe lume de doisprezece ani şi şase zile. Curînd, din umbrele înserării a apărut o pasăre leneşă, cu aripile larg deschise, ca de vultur, a dat ocol poienii de mai multe ori, plutea din ce în ce mai jos şi a hotărît să se oprească
într-un fag. Emil nu o scăpa din ochi, era foarte palid, schimba întruna sonoritatea şi ritmul acelor ţipete stranii, bufniţa la rîndul ei îl fixa din frunziş, cu capul rotit într-o parte, neclintit, răspun- zînd mereu altfel. îşi vorbeau cu siguranţă lucruri importante, din care eu nu înţelegeam nimic, stăteam ca paralizat, fără să respir, şi am observat cum trăsăturile feţei, la bărbatul de lîngă mine, vorbeau şi ele însufleţit. Deodată, Emil s-a ridicat, a înaintat către un dîmb golaş, cu pietriş şi praf, a scotocit în taşca lui, s-a aplecat şi a lăsat pe pămînt o cutie de tablă, la capătul căreia era un capac. L-a deschis şi s-a îndepărtat. Am văzut cum dinăuntru iese un şoarece speriat, care îşi trăia ultimele

clipe. După fîlfîitul aripilor, ca o pală de vînt, m-am ridicat şi eu de pe buturugă şi am plecat. Ne-am descurcat uşor cînd s-a înnoptat, pentru că Emil avea în taşcă şi o lanternă.

*

Atunci au sosit bufniţele, şapte, ca un mic stol, zburau lin prin cameră, iar camera se înălţase şi se lărgise, era uriaşă, abia mai zăream tavanul prin întunericul păstos, obiectele se măriseră şi ele, toate, masa arăta ca un pod suspendat, dulapul crescuse cît un hambar, lada se umflase cît o casă, scaunele deveniseră un fel de foişoare şi soba aducea cu o stîncă cenuşie, de granit. Nu mi-a trecut prin cap să mă uit la ceas, am rămas nemişcat, lipit de mama, de spatele ei călduţ, cu capul pe pernă şi cu ochii deschişi. Priveam păsările, ascultam foşnetele, am stat tăcut, imitîndule, pentru că în acea noapte, deşi ar fi avut atîtea de spus, nu mi-au şoptit nimic. Ca întotdeauna, au fost tandre şi ocrotitoare, m-au privit şi m-au ascultat la rîndul lor, trebuie să fi cercetat un trup firav lungit sub plapumă şi o respiraţie puţin hîrîită, de copil răcit, nu m-au surprins dormind, doar eram treaz de-a binelea, apoi au renunţat să mai plutească în cercuri pe deasupra patului şi s-au aşezat unde au nimerit: în vîrfurile foişoa- relor, pe podul suspendat, pe casă şi hambar ori pe stînca de granit. Cu ele alături, de veghe, cu crivăţul izbind în obloane şi cu ticăitul ceasului deşteptător, mi-am găsit şi eu somnul. Tîrziu. Ca o ultimă tresărire, ţin minte grija pentru bufniţele de pe sobă şi amăgirea că teracotele şi-ar fi pierdut din fierbinţeală.

Tot atunci s-a întîmplat ce s-a întîmplat, tocmai în celălalt capăt al satului, la Rîpa Iepii. E o taină rea, dar mulţi au căutat în vuietul viscolului şi au pipăit prin bezna de catran, unii distingeau lătrături, alţii paşi de jivine, toţi întîlneau undeva, nu în tîmple, mai degrabă în piept şi în închipuire, frînturi de ţipete, de vaiete, de gemete, unii vedeau cîini întărîtaţi, cu rînjete şi bale, cu ochi bulbucaţi, alţii se gîndeau la lupi nemernici sau la draci, ştiau cu toţii de sîngele îmbibat în zăpadă, de cojocul sfîşiat, de cizma smulsă din piciorul drept, de braţul dezgolit şi făcut praf, de pulpa muşcată pînă la os, de trupul îngheţat, strîns covrig şi, mai cu seamă, de chipul acela vînăt, îngrozit, de nerecunoscut. Iar pe Lucica Rîmbete, aşa cum zăcea pe întinderea albă, nu departe de şură, a găsit-o fiul ei, singurul fiu, cam la o oră după ce s-a luminat de ziuă. Nu mi-e străin soarele care se ridica din spatele munţilor, fiindcă de el am avut şi eu parte, în pridvor, cînd am ieşit să aduc lemne, nu mi-e străin nici gerul, doar l-am simţit pe propria piele, mi-l imaginez pe Lică, cu bocancii lui soldăţeşti şi cu şuba maronie, umblînd pe culmi, ocolit, pe unde biciuise vîntul, ferindu-se de văioage şi gropi, ca să nu se afunde pînă la brîu. Bănuiesc că mergea cu mersul lui obişnuit, iute, un pic legănat, ca

pisicile cu burta mare. Şi fuma, precis fuma, nu era el omul care să fi bătut atîta drum cu mîinile în buzunare. Nu reuşesc însă să ghicesc ce s-a petrecut după ce a tras din ţigară, în vîrful dealului, şi a zărit mogîldeaţa din vale. Trebuie să fi rămas cu aburii respiraţiei, nu cu fumul, cred că a stat locului pînă cînd ţigara s-a scurtat şi jarul i-a ars degetele, s-a apropiat încet, apoi în fugă, fără să simtă arsura, s-a temut
că mogîldeaţa din zăpadă e un om prăbuşit, şi-a dat seama că omul e o femeie, a înţeles că femeia e chiar mama lui, a descoperit că mama lui nu e căzută, ci chircită şi moartă, nu moartă, ci ruptă cu colţii şi sfîşiată. Poate în clipa aia a înţepenit. Poate inima, cît era de frig, i s-a topit de la focul izbucnit în degete şi s-a scurs ca o zeamă subţire, pe bocanci.

Cum era ea mică, uscată şi surdă de-o ureche, Ţîntoaia zicea că a ieşit din casă abia cînd a auzit un urlet cumplit, ca de taur înjunghiat sau de cerb prins în capcană. Nu are importanţă dacă era adevărat sau dacă, tînjind la ţuică încă din zori, pîndise la fereastră, îl dibuise pe Lică cobo- rînd şi, în loc să se întrebe de ce sărea şi alerga pe coasta abruptă, se gîndise să-i ceară un pahar. Oricum ar fi fost, a pornit cu paşi mici, s-a opintit şi a gîfîit, s-a sprijinit de cîteva ori în băţul ei de mesteacăn şi şi-a potrivit broboada pe frunte, a ajuns pe ridicătura de unde se vedea ca în palmă pămîntul Rîmbeţilor, la început n-a desluşit mai nimic, fiindcă o orbea soarele oglindit în crusta de gheaţă, pe urmă şi-a şters nasul şi colţurile gurii cu mîneca, a întrezărit livada de pruni, grajdul şi şopronul, a dat cu ochii de şură, iar lîngă ea de două puncte negricioase ca două muşuroaie de cîrtiţă. în afară de ce o fi spus la spovedanie, pentru Domnul şi pentru preotul cel
nou, Ţîntoaia jura că bărbatul era prăbuşit în genunchi, tăcut de-acum, nepăsător la corbii care se roteau pe cer. Ce e curios, în liniştea ţiuitoare a dimineţii, cîinii lui Guja nu s-au stîrnit nici la urletele lui Lică, nici la chiuiturile ei prelungi, de jale, cu care chema lumea la mort. De fapt, cînd s-au adunat oamenii, unii venind de aproape, din Rîpa Iepii, de la cîte un kilometru, doi distanţă, alţii cine ştie de unde, de pe coclauri, Aurel Guja şi femeia lui, care locuiau alături, lîngă pădure, au lipsit. Păreau plecaţi sau înghiţiţi de viscolul din ajun. Cu cîini cu tot.

Din cauza răcelii mele, nici eu, nici mama n-am fost s-o vedem pe Lucica la priveghi şi rău am făcut. în două zile, am ascultat atîtea poveşti despre cum arăta, încît mie unul mi s-a umplut mintea mai mult decît aş fi privit-o ore întregi. Cît de izolată era casa noastră şi chiar dacă tata fusese arestat, s-au găsit destui care să-şi croiască drum pe acolo. Băiatul care ne aducea laptele, Ghiţă, m-a luat deoparte şi mi-a zis că o să dezgroape puşca lui frati-su ca să omoare toate lighioanele, chiar şi bursucii, baba Vuica a şuşotit cu mama

lîngă sobă, unde îşi făcea cruci şi-şi scuipa în sîn, Maria, pe care o aşteptam abia peste o săptămînă cu nişte gheme de lînă şi o bucată de săpun, i-a blestemat pe jandarmii care nu se arătau la faţă, preoteasa cea bătrînă, rămasă
şi ea în sat după ce popa ajunsese în cine ştie ce închisoare, era de părere că lumea, de frică, îndrugă numai baliverne, iar Stelea, cantorul, a tăcut apăsat, a vărsat pe duşumea cîţiva stropi din ţuica pe care i-o turnase mama, a golit paharul, pe urmă şi-a tot frecat palmele şi, cu dinţii de jos, încet, şi-a ronţăit vîrfurile mustăţii. La un moment dat a oftat din rărunchi, de tristeţe am crezut eu, dar acum, scotocind în înserarea moho- rîtă, în care nu aprinsesem lampa ca să nu risipim gazul, sînt sigur că mama era de altă părere. I-a şi spus că e tîrziu şi că ar fi bine să plece cît încă mai vede pe unde calcă. înaintea înmormîntării, dimineaţa, a apărut Ilie. M-a strigat din mijlocul curţii, n-a vrut să intre şi m-a aşteptat sub frasini, rezemat cu umărul de copacul mai gros. A scos din saricâ un măr ciupit de ger şi, cînd mi l-a întins, a scăpat printre buze că Aurel Guja zădărîse cîinii, fiindcă femeia aia, văduva, nu-l mai primea pe la ea dinaintea Crăciunului. Şi nu se mai tăvălea cu el în şură sau în fîn.

L-am văzut pe Licâ la cimitir, în faţa gropii, cu căciula în mînă. Albise. în numai două zile, părul lui negru ca tăciunii se făcuse ca al moşilor.

Pînă de curînd, n-am avut habar de paginile astea. Şi nu înţeleg de ce. In timp, Emil nu m-a ferit de grozăviile lumii, ci m-a lăsat să gust din ele, să aflu singur ce e acru, dulce sau amar. Se poate totuşi să fi avut o strecurătoare ascunsă în coşul pieptului, una mică, ca de ceai, doar bea atîtea ceaiuri, o sită care dădea şi nu dădea voie lucrurilor să ajungă la mine. Or, fără nici o explicaţie, pur şi simplu, faptul că o femeie a fost ucisă şi sfîşiată de cîini, de cîinii aţîţaţi de un vechi ibovnic, s-a oprit în strecurătoare, n-a încăput prin ochiurile ei.

în hol era cald, foarte cald, dar venind de afară, din ger, simţeai mai întîi aerul sălciu şi abia pe urmă căldura. La intrare, de fiecare dată, nările mele o luau înaintea ochilor şi urechilor, adulmecau amestecul acela diluat, slab, de aburi, clor şi alge, un miros pe care nu-l mai întîlnisem nicăieri şi care nu dispărea niciodată. Iar holul era înalt, cu mozaic pe jos, cu lămpi de perete rotunde şi cu o pată maronie pe tavan. Nu m-am gîndit nici o clipă, înăuntru, că mirosul trebuie să se fi impregnat în tencuială ca un semn al locului, în schimb mi-a trecut prin minte, recunosc, că femeia de la casa de bilete, o grăsană cu păr creţ şi rar, vopsit roşcat, cu şlapi în toiul iernii şi cu halat alb, de bumbac, fusese năpădită de izul ăla leşios, îl purta veşnic în porii pielii, nu mai putea scăpa de el nici dacă se scufunda în săpun lichid, nici dacă folosea un litru de parfum, nici dacă se freca cu peria de podele. Le-am spus asta şi băieţilor, cred că la cel de-al treilea drum la piscina hotelului

Silvana, penultimul, iar
Tudi mi-a şoptit că el ar încerca puţin, cu şmir- ghel, să-i cureţe ţîţele cît pepenii. De cumpărat bilete, nu cumpăram, fiindcă erau scumpe şi noi aveam un aranjament cinstit cu nea Nelu Velescu, fochistul, vecinul lui Niţuş, care ne punea o vorbă bună pe lîngă casieriţă de cîte ori îi spălam maşina, îşi luase în decembrie un Opel Astra, vişiniu, cu şaptezeci de mii de kilometri la bord, şi îşi dorea să-l vadă lucind ca o oglindă. Uneori, după-amiaza, cînd nu ningea, ne chema şi ne înarma cu cîrpe, detergent şi găleţi de apă fierbinte, cu un aspirator mic şi un spray pentru geamuri. Cu el alături, dînd sfaturi, controlîndu-ne, ne puneam pe treabă oricît ar fi fost de frig, îi îndeplineam dorinţa, ca să fie omul fericit şi să ne deschidă porţile către bazinul de înot. Iar bazinul, cu faianţa lui bleu, cu bloc-starturi la capătul fiecărui culoar, lung de cincizeci de metri şi lat de douăzeci şi cinci, după reguli olimpice, nu semăna cu lăcu- şoarele de la stăvilare sau cu bulboanele înspumate din munte, chiar dacă, aproape sigur, se alimenta direct din Ghindura. Habar n-am ce făceau cu apa din pîrîu, cum o filtrau, cum o descîntau, dar din toată vrăjitoria ieşea o altfel de apă, nici prea caldă, nici prea rece, limpede şi liniştită, fără stînci, nisip şi lemne putrede, destul de adîncă, un soi de apă domesticită, dresată, care învăţase bunele maniere. Sincer să fiu,
eu nu prea mă înnebuneam după ea, deşi îţi dădea voie să sari în cap, în picioare, în echer, rotit şi înşurubat, te lăsa să zburzi, să faci curse de viteză, să treci la leapşa cînd nu era multă lume şi, mai ales, la aiureala aia inventată de Sandu, botezată perla, un joc care aducea, vezi Doamne, cu căutările din ocean ori din mările sudului şi în care unul din noi azvîrlea o piatră în sus, cu boltă, apoi aşteptam să cadă în bazin şi ne aruncam să o găsim. Fireşte, cîştiga cine o scotea la suprafaţă, însă acolo, la fund, ne luptam ca chiorii sau, mai degrabă, ca orbii, fiindcă de la atîta usturime, mare parte din timp, ţineam cu toţii ochii închişi. Dincolo de ghionturi şi îmbrîn- celi, la încăierările noastre subacvatice clorul părea înrudit cu ardeiul iute, iar Sandu reuşea să întoarcă foaia cum îi convenea lui, adică pomenea măcar aşa, cu numele, o piatră semipreţioasă, dacă tot nu se iveau alte poveşti cu nestemate şi comori. Pe scurt, jocul ăla ne întărită ca pe căţe- landrii care se bat pentru un os amărît şi, în plus, supăra mereu pe cineva, ba vreun îngrijitor, ba vreo mămică speriată, ba vreun bărbat cu burtă şi principii. Trist era cînd apărea grăsana de la bilete, în control, şi ne ameninţa că, dacă nu ne potolim, nu mai intrăm la bazin nici în vecii vecilor. De gura ei, deveneam nişte îngeraşi, ori ne aşezam lîngă calorifer, pe mal, şi ne apucam
de macao sau tabinet, ori înotam ca broaştele, stilul bras, uşurel, unul în spatele altuia. Eram atît de cuminţi încît pînă şi noi, dacă ne-am fi putut privi de la distanţă, ne-am fi minunat. Ce discutam în şoaptă nu mai conta, doar nu ne

auzea nimeni. Iar în ianuarie şi februarie terminam şcoala înaintea prînzului, pierdeam destulă vreme pe-acasă, lăsam iarna să curgă, să-şi facă mendrele şi, totdeauna, ajungeam la piscină pe întuneric, pe la cinci şi jumătate, oră la care imaginaţia e în floare şi planurile se coc. Şi, în momentele alea de inspiraţie, cînd ne trăgeam sufletul, cînd şuşoteam neîntrerupt, s-a înfiripat ideea cu sauna, încet-încet. O descoperisem încă din prima seară, întîmplător, mergînd la duşuri pe un coridor slab luminat, cînd s-a deschis o uşă în dreptul nostru şi am fost atinşi de dogoare, de parcă am fi nimerit în faţa unui cuptor. în două secunde, cît a ieşit în grabă un tip mititel, am apucat să văd înăuntru nişte bănci de lemn, cu spătar, şi un soi de ceaţă subţire, ca aburii de la supă. în supă, după părerea mea, pluteau şi trei găluşti dolofane, moi, cu costume de baie în culori închise. Pentru Marcelică însă, curios, trupurile lungite pe bănci arătau ca pîrjoalele date prin făină, încă neprăjite, iar Niţuş s-a gîndit la copanele de pui, cu pielea lor bro- bonită, puse pe grătar. în orice caz, am aşteptat ca femeile să iasă, le-am urmărit cum se îndepărtează,
păreau cam ameţite, îşi tîrşîiau papucii şi din cînd în cînd oftau, ne-am convins că nu vine altcineva pe coridor şi am păşit peste prag, în oala cu supă. O asemenea sufocare şi sfîrşeală n-am mai întîlnit în viaţa mea, chiar şi în înghesuiala din autobuz, vara, era răcoare în comparaţie cu arşiţa aia clocită, ne-am tolănit şi noi pe unde ni s-a năzărit, am stat ce-am stat, o eternitate sau cinci minute, nu ştiu, apoi am fugit şi am plonjat în bazin, fără să căutăm nici o perlă, doar ca să ne găsim scăparea. La plecare, după ce ne-am înfofolit bine şi ne-am tras căciulile pe urechi, Gabi s-a trezit că îi lipseşte prosopul, aşa că s-a întors după el. L-am aşteptat afară, pe trepte, certîndu-ne dacă e sau nu lună plină, iar el a apărut curînd, cu un zîmbet agăţat de buze şi cu vestea că grăsana în şlapi şi halat, convinsă că a rămas singură, tocmai intrase la saună. Am rîs în cor, pe şase voci, ne-am închipuit multe şi mărunte despre popoul ei, despre cum sfîrîia şi se topea în aburi, pe urmă, atunci, în prima seară, am lăsat-o în plata Domnului, fiindcă pînă una, alta era binefăcătoarea noastră şi nu se cuvenea să vorbim cu păcat. Mai tîrziu, lucrurile s-au schimbat. Şapte săp- tămîni înseamnă un timp uriaş, imens, iar în timpul ăsta am spălat maşina lui nea Nelu Velescu de încă trei ori, deşi a mai nins, a viscolit şi a suflat crivăţul, ne-am băgat pe sub pielea lui de
meseriaş priceput, care are grijă de ditamai centrala termică, l-am tras de limbă cum şi cît am putut, am aflat, vrînd-nevrînd, fel şi fel de prostii, cum se porneşte maşinăria aia uriaşă, cum e ţinută sub presiune, cum trebuie aerisite ţevile din hotel, cum se păstrează apa din piscină pe la 27 de grade, altele şi altele, nenumărate, numai lucruri plicticoase înşirate de un om plicticos, dar, între atîtea fleacuri şi

explicaţii, a răsuflat şi ce doream noi să răsufle, adică de ce avea grasa o slăbiciune pentru el şi cum se încălzea sauna în aşa hal, de parcă ar fi fost cazanul unei locomotive. Cea dintîi lămurire ne-a dezamăgit nespus: cu părul ei răsucit pe bigudiuri, vopsit roşcat, femeia care vindea bilete nu era amanta fochistului, ci doar o verişoară de-a lui, măritată, care locuia la blocuri. A doua treabă ne-a picat însă ca o mănuşă, mai ales că eram în februarie şi, la ce geruri se lăsau peste oraş, orice mănuşă în plus prindea bine. Ştiam că în încăperea mică, unde oamenii năduşeau de mama focului, exista într-un colţ o construcţie pătrăţoasă, cît un butoi, dar nu bănuiam că în pereţi se ascund nişte spirale încinse, cu puterea jarului din lemn de fag. Şi spiralele alea, după cum zicea nea Nelu, aduceau bolovanii dinăuntru la temperaturi foarte înalte, ca şi cum ar fi fost ţinuţi în sobă ore întregi. Turnată cu un ibric, apa se evapora imediat, se transforma într-o pîclă palidă, jilavă, diferită de negurile care învăluiau munţii urcînd din văi şi genuni. Cînd înveţi ceva, e important, totuşi, să înveţi pînă la capăt, cu nuanţe, cu detalii, altfel se alege praful şi pulberea. Or, deşi la fiecare drum la piscină mai trăgeam cu ochiul la stăpîna locului ca să n-o înfuriem din senin, deşi înghi- ţeam o mulţime de reproşuri şi hachiţe, tot ne-a scăpat un amănunt, şi anume că, aşa cum norocul sare din pămînt sau din piatră seacă, şi ghinionul poate să sară dintr-un bazin de înot aproape pustiu, mai precis din partea opusă ferestrelor. Februarie era pe sfîrşite, cu o zi înainte spălasem Opelul vişiniu a patra oară, jucam perla ca întotdeauna, ne războiam ca nebunii pentru o pietricică de calcar, ne şi înjuram cu năduf, cînd, deodată, s-a pornit o ploaie măruntă, ca de toamnă, fără să se fi găurit acoperişul. O cucoană la vreo patruzeci de ani, brunetă, cu unghiile roşii, stătea la un metru de noi, pe mal, cu o mînă în şold şi cu cealaltă ridicată, clătina întruna degetul arătător şi dirija ploaia, o ploaie mohorîtă, din stropii căreia trebuia să înţelegem că ea a venit să se relaxeze, nu să-i crească tensiunea, că ne-a spus să încetăm şi n-am încetat, că i-am făcut capul calendar şi i-am stricat plăcerea cu totul, apoi ne-a întors spatele aşa cum se sparg norii şi s-a îndreptat către casa de bilete. Mai rău, bruneta
nu era orice brunetă, ci o educatoare dintr-o grădiniţă, nu o educatoare de oriunde, ci chiar de la grupa mijlocie, din grădiniţa de la blocuri. Iar în grupa mijlocie, în cartierul ăla nesuferit, se afla băiatul cel mic al grăsanei în halat alb. A fost sfîrşitul epopeii. Răstit, cu o strîmbătură, cu inima ei de sergent, grasa ne-a trimis să ne îmbrăcăm şi ne-a jurat că n-o să mai călcăm pe acolo nici dacă o calcă tramvaiul. La noi în oraş nu existau şine, refugii, vagoane şi vatmani, dar asta conta prea puţin, am plecat spre vestiar în linişte, cu capetele plecate, ca şi cum ne-am fi dus la eşafod sau la război, mai întîi ne-am interesat cît e ceasul, un nene

ne-a zis că ar fi opt fără un sfert, deci nu era departe ora închiderii, am intrat la duşuri şi ne-am săpunit încet, ne-am clătit şi ne-am şters pe îndelete, ne-am tăndălit cu fiecare ciorap, cu maioul, cu restul hainelor, am pîndit sunetele şi mişcările de pe hol, Gabi s-a strecurat la saună ca o umbră, a luat ibricul mărişor, de doi litri, pe urmă am făcut toţi pipi pînă l-am umplut, iar Gabi l-a dus înapoi şi l-a aşezat între găleata cu apă şi construcţia aia pătrăţoasă, cît un butoi, prin pereţii căreia treceau spirale încinse, în fine, omul poartă iarna o mulţime de pulovere, îi ia destul timp să le scuture, să le cureţe de scame, să le potrivească cu faţa în faţă şi cu spatele în spate, am continuat să ne îmbrăcăm în tihnă, doar n-aveam motive de grabă, pînă cînd s-a auzit scîrţîitul uşii de la saună. Era bruneta cu unghii roşii, care venise să se relaxeze. O vreme tăcerea a fost ţiuitoare, parcă vorbea pe limba ei, apoi au răzbit pînă la noi un ţipăt ascuţit şi o bufnitură. Nişte şlapi albi au lipăit pe coridor, uşa a scîrţîit iarăşi şi s-a dezlănţuit un adevărat potop, deşi nici acum nu se găurise acoperişul. Grăsana tuna şi fulgera, poate ar fi fost în stare să stîrnească şi grindina, iar, peste rafale şi vînt, mirosea cumplit a pişat. Pisatul nostru, al tuturor.

Altfel, luna martie nu s-a lăsat aşteptată, chiar dacă eu nu dădeam doi bani pe zilele de 1 şi 8, cînd fetele şi profesoarele se dichiseau ca la bal, fiind atinse de o gripă ciudată, fără strănuturi, tuse şi dureri de gît, dar cu o febră care făcea prăpăd. La şcoală se aduceau atîtea mărţişoare încît sînt sigur că, dacă le-ai fi strîns pe toate la un loc, abia ar fi încăput în zece geamantane, în timp ce florile, sute şi sute de buchete, ar fi trebuit înghesuite într-un camion. încă de dimineaţă, în agitaţia aia, asistam la o revărsare de îmbrăţişări, pupături şi zîmbete însiropate, auzeam numai ce drăguţ, ce surpriză, ce delicat, ce frumos şi alte dulcegării, vedeam cum cotoroanţele din cancelarie, coafate ca savarinele, se prefac că ar fi blînde şi cum tocilarii şi lingăii se lipesc de ele ca zahărul pudră sau ca frişca, aşa că,
înaintea prînzului, cînd, slavă Domnului, plecam acasă, n-aş fi mîncat prăjituri nici picat cu ceară, deşi îmi plăceau aşa de mult. O singură dată, de Ziua Femeii, a fost gata-gata să apar şi eu cu nişte trandafiri, silit de mama, căreia îi ajunsese la urechi că sînt în pom la matematică şi spera probabil că numărul firelor, cinci, o va duce pe Gebeasca cu gîndul la o medie salvatoare. Asta s-a întîmplat însă mai tîrziu, cînd eram deja în clasa a şaptea, în 2002, şi nu imediat după ce s-a încheiat aventura la piscină. Oricum, trandafirii n-au luat-o pe drumul plănuit de mama, au mers spre şcoală doar vreo sută de metri, pînă la primul cot al străzii, apoi au eşuat într-un tomberon de gunoi, cu tot cu fundă şi celofan, iar eu am alergat către staţia autobuzului. Obiceiul de a dărui mărţişoare colegelor mi se părea şi el

tembel, mai cu seamă că le priveam pe fete cum au apucături de contabil, cum ţin socoteala trofeelor şi măsoară prada, cum se laudă una pe alta şi, de fapt, se îndrăgesc ca sarea în ochi, cum îşi înfig în piept cine ştie ce pene pictate, ghiocei sau fluturaşi de tablă, nu pentru că s-ar topi după ele, ci doar ca să transmită semnale încifrate cîte unui băiat, ceva de genul: uite, port ce mi-ai adus tu, doar asta e important pentru mine. Eu unul, cert, n-am avut niciodată intenţia să dau cuiva vreun mărţişor, cu toate că, recunosc, m-ar fi

■
tentat să agăţ şnuruleţe alb cu roşu pe sînii fetelor, să le leg cu migală, să le potrivesc cît mai bine. Ideea, ca să fiu sincer, nu mi-a venit de la culorile lui Dinamo, echipa mea de suflet, ci era furată de la Tudi, care, ca şi la bazinul de înot, unde rîvnise să cureţe ţîţele grăsanei cu şmirghel, îşi dorea să pună cît mai multe mărţişoare, zeci, pe bluzele şi taioarele profesoarelor, mai ales pe cele ale profei de biologie, domnişoara Manea, un fenomen rar în materie de piept bombat. Normal, nu ieşea nimic din visurile alea de la întîi martie, dar, una peste alta, era interesant să visezi. în rest, nu pricepeam de ce se năştea în fiecare an o frenezie a primăverii, de ce ne împuiau capul cu poezii, cîntecele, compuneri şi cai verzi pe pereţi, mărţişorul fiind numit vestitorul noului anotimp, cînd în oraş, la poalele munţilor, era încă iarnă în toată regula. Afară continua să ningă, mercurul din termometre sălta rar peste zero grade, crestele albe luceau ca gheţurile arctice, echinocţiul nu se anunţa a fi mîine, poimîine, iar la şcoală se vorbea despre brînduşe şi viorele, despre chipul însorit al mamei, despre pămîntul reavăn din grădină, despre bîzîitul bondarilor şi mieii care zburdă pe cîmpii. Mă rog, unii profesori păreau plecaţi cu sorcova, nu se mai săturau de colindat, dar asta nu era treaba mea. Eu, în anul ăla, 2001, am aşteptat să se împrimăvăreze cu adevărat şi abia pe urmă am trecut la fapte, între altele, cînd zăpada s-a fleşcăit ca vai de lume şi a dat colţul ierbii, pe la începutul lui aprilie, am gîndit un spectacol în aer liber, fără efecte de sunet şi lumină, fără trucaje şi chiar fără replici, un soi de teatru mut. Ca orice spectacol, şi cel proiectat de mine avea nevoie de spectatori, aşa că, alături de Sandu şi Niţuş, singurii care au acceptat cîte un rol, am muncit din greu să răs- pîndim vestea, discret, din om în om, anunţînd o reprezentaţie clandestină, cu riscuri, unde nu era loc pentru jumătăţi de măsură. Deşi au refuzat să facă parte din distribuţie, ceilalţi băieţi ne-au ajutat şi ei, mai întîi ne-au făcut reclamă prin clasele lor, pe culoare sau la veceuri, printre fumători, apoi s-au ocupat să vîndă bilete şi să-i alunge pe curioşii care încercau să caşte gura gratuit. îşi închipuiau, poate, că, îngrijindu-se de mărunţişuri, dînd un pic din coate, vor scăpa de dispreţul nostru, al actorilor, şi le vor fi uitate scuzele vagi, cusute cu aţă albă. Tudi a

invocat o durere de dinţi care nu slăbea nici cu algocal- min, Marcelică s-a plîns că nu poate chiuli de la chimie fiindcă ar rămîne corijent şi în trimestrul doi, iar Gabi a bălmăjit ceva despre blugii lui Lee, cumpăraţi recent. în ziua premierei, într-o miercuri, vremea a fost sucită de-a binelea, ba ieşea soarele şi strălucea blînd, cît să te apuce moţăitul, ba se înnora şi era frig, umezeală, cît să duci dorul pufoaicei. Ca regizor şi scenarist, nu mă interesau condiţiile atmosferice, nu credeam că ele pot influenţa spectacolul, însă ca producător, mărturisesc, mi se păreau esenţiale. Una ar fi fost ca în pauza mare să se lumineze cerul şi curtea să fie plină, alta să picure puţin sau să răpăie ca la carte, cu vînt şi zloată. Nu mai pun la socoteală că, în aprilie, lapoviţa se simţea ca la ea acasă şi se pornea după cum o tăia capul. Am aşteptat răbdător să treacă orele de geografie şi română, dar numai eu ştiu ce gust a avut aşteptarea aia, parcă de răbdări prăjite, nu mă atrăgea nimic, nici să joc X şi 0 sau spînzurătoarea, nici să cercetez cum s-au mai pieptănat fetele, nici să desenez ceva ori să prind una din muştele ameţite, care, după o lungă hibernare, reveneau la viaţă. Stăteam cu mintea doar la piesa pe care o pregătisem, la cum avea să curgă, la publicul adunat. Şi, în sfîrşit, cînd soneria de pe hol a zbîrnîit a doua oară, cînd Sandu şi Niţuş şi-au întors ochii către mine, întrebător, am încuviinţat scurt din pleoape, ca şi cum aş fi dat ordinul de atac. Am ţîşnit pe uşă, am alergat către scări şi am coborît treptele duruind, fără să atingem balustrada, am traversat terenurile de handbal şi baschet, pînă la tufele de lîngă stradă, am găsit imediat gaura din gard, am trecut dincolo şi am luat-o spre pod,
în sus, acolo unde erau scena şi lojele improvizate. Din fericire, nu schiţasem o scenografie complicată, aşa că, din cele douăzeci de minute ale recreaţiei, n-a mai trebuit să pierdem timpul cu noi preparative. Cortină nu exista, costumele se confundau cu hainele noastre din acea zi, machiajul nu părea obligatoriu, iar decorul era unul variat, ca viaţa, dincolo de pod zărindu-se cîteva case, un camion parcat şi o macara, apoi brazi bătrîni, din loc în loc, care se legănau printre acoperişuri, după ei pădurile de la piciorul muntelui, desfrunzite, cenuşii, iar în fundal vîr- furile semeţe, de unde iarna nu se hotărîse să plece. Imediat după noi, ca o armată de urmăritori, au început să apară spectatorii, de prin toate clasele, de la a cincea pînă la a opta, grăbiţi şi ei, coborînd din stradă pe o potecă abruptă, prin lăstărişul des, năpădit de gunoaie, înspre malul apei. Plăteau cîte o mie de lei, nu mare lucru, dar nici praful de pe tobă, după care ocupau lojele, nişte petece de pămînt moale, alunecos, sau nişte porţiuni cu pietriş, toate cu vizibilitate perfectă către scenă. Scena, fireşte, era podul, mai precis parapetul lui de piatră, lat de-o palmă, pe care promisesem că vom urca şi ne vom interpreta rolurile. Cu

destul noroc, norii iuţi şi ameninţători se risipiseră, parcă erau şi ei în pauză, au lăsat razele călduţe să ne cuprindă, să ne dea
curaj, eu şi Niţuş ne-am scos puloverele, iar Sandu a renunţat la bluza lui de trening, ne-am suit pe parapet fără ezitări, ne-am înclinat în faţa publicului, fiind răsplătiţi cu primele aplauze, ne-am prins de mîini, cu mine la mijloc, am privit înainte, la viitor şi la culmile golaşe de peste vale, am îndoit puţin genunchii, toţi deodată, am ridicat braţele şi ne-am desprins. într-un fel, asta a fost tot. Cincizeci şi şase de oameni, dacă ar fi să mă iau după încasări, trebuie să fi văzut trei trupuri rigide, ca trei scînduri, ducîndu-se glonţ către rîul învolburat, murdar, umflat de la topirea zăpezilor. Pe urmă, n-au mai văzut nimic. Bănuiesc că a fost cea mai scurtă piesă de teatru din lume, iar din desfăşurarea ei, din momentul acela de apogeu, căderea, îmi amintesc un soi de oftat colectiv şi, pe deasupra, ţipetele unor fete. Tot din secunda aia, cît am străbătut cei patru metri şi jumătate călăuziţi de legea gravitaţiei, mi-a rămas în minte o pasăre mare, un punct negricios pe azuriul bolţii. M-am scufundat întrebîndu-mă dacă era un corb, un uliu sau o bufniţă, n-am găsit răspunsul, puhoiul m-a înghiţit şi mi-a şters întrebarea din cap, am izbit fundul pietros cu picioarele, şocul m-a răsturnat şi m-a dat de-a berbeleacul, în întunericul păstos m-am lovit de ceva care se rostogolea ca şi mine, nu părea un buştean, ar fi putut fi Sandu care căuta perle sau,
de ce nu, care scotocea după epava vreunei corăbii portugheze, plină cu comori, în albia pîrîului Ghindura. Şuvoiul ne-a scos la mal departe de pod, spectatorii părăsiseră lojele, stăteau înşiraţi de-a lungul apei şi încercau să afle dacă mai trăim, aplauzele şi ovaţiile mi-au răsunat în urechi ca un bîzîit, tremuram ca varga şi mă durea rău o gleznă, glezna dreaptă, m-am ridicat cu greu, ameţit, şi, aşa, ud fleaşcă, ascultîndu-mi dinţii cum clănţăneau, m-am gîndit la sauna de la hotelul Silvana şi la aburii ei fierbinţi ca la raiul de pe pămînt.

N-am ajuns la saună, bineînţeles, ci în clasă, la etaj, după ce Gabi ne-a adus puloverele şi banii. Cu puloverul meu albastru-închis, uscat, cu flori de colţ tricotate pe piept, mi-a mai venit inima la loc, deşi, pe drum, norii s-au adunat iarăşi şi a început ploaia. înainte să o ia la fugă spre şcoală, la ora de chimie, Marcelică mi-a şoptit că, atunci cînd am sărit, Raluca şi-ar fi acoperit faţa cu palmele şi mi-ar fi strigat numele. Nu l-am crezut, mai ales că Tudi tăcea mîlc, iar lui nu-i scăpau asemenea amănunte. Şi, după cum speram, clasa era pustie, fiindcă toţi colegii se duseseră la sala de sport. Cumva, ca să nu mint, am binecuvîntat materia aia cu nume caraghios, educaţia fizică, şi am trecut la un soi de refacere, la odihnă şi tratament. în primul rînd,
trebuia să scăpăm de starea de gogoşari muraţi, aşa că ne-am dezbrăcat în tihnă, ne-am stors hainele şi le-am întins pe calorifere, apoi, umblînd printre bănci doar în chiloţi,

lipăind pe parchet, ne-am decis să nu mai lăsăm foamea să ne dea tîrcoale, ci să luptăm cu ea în cîmp deschis, la baionetă. Prin urmare, am luat la puricat fiecare pupitru, fiecare geantă sau rucsac, am strîns pe catedră toate gustările care supravieţuiseră în pauza mare, le-am scos din punguliţe şi şerveţele, le-am cercetat şi le-am aranjat frumos, pe căprării, ca pentru un picnic regesc. Ţin minte că stăteam turceşte pe catedră, ca să ne simţim ca la iarbă verde, mai întîi am ciocnit ouă, cu toate că eram în postul Paştelui, după aia am trecut la brînză, şuncă, salam, parizer şi caşcaval, am împărţit în trei bucăţi singurul şniţel pe care l-am descoperit şi, în final, la desert, am avut parte de cîteva felii de chec şi de nişte mere. Ca la orice masă cîm-penească, n-am folosit tacîmuri şi nici n-am fost prea atenţi la curăţenie, rupeam cu mîinile, cle- făiam, am întins în jur hîrtii, zgîrciuri şi coji de pîine, am năclăit scaunul profesorilor cu unt şi maioneză, din greşeală, iar dacă e să fi regretat ceva, am regretat că ne-a lipsit muştarul. Tocmai cînd ne trăgeam sufletul şi ni se făcuse sete, s-a deschis uşa brusc şi am încremenit cu toţii. în prag, cu priviri uluite, de foc, era diriginta noastră,
madam Pitulescu, iar lîngă ea, cu un fes pe cap şi ochi tulburi, se clătina tata. După o tăcere otrăvită, Pituleasca a arătat cu mîna spre mine şi s-a apucat să-i descrie peisajul, ca şi cum el ar fi fost miop, cu cine ştie cîte dioptrii, şi şi-ar fi pierdut ochelarii. I-a spus că sînt în chiloţi, tolănit pe catedră, că mă cred la spălătorie, nu la şcoală, că sînt un chiulangiu cum n-a mai pomenit, că s-a săturat de lepre şi secături, că, uite, am furat sendvişurile colegilor şi m-am ghiftuit, de parcă m-ar ţine flămînd acasă. în clipa aia s-a oprit un pic şi, răsucindu-se, l-a întrebat pe tata dacă îmi dă vreodată să mănînc. Rezemat de toc, tata se clătina mai puţin, aşa că a izbutit să-şi scoată fesul, să se aplece, să-i pupe mîna şi, cînd s-a îndreptat la loc, să-i zică: daaaaaa, doaamnăăă, îi dau întruna mîncare, că mai bine creşteam un porc!
*

Aşa, cu deprinderile mele de inginer, de om care a încercat o viaţă să intre în graţiile geometriei, aş putea să spun că străbunicul, bunicul, tata şi cu mine, văzuţi ca patru puncte răzleţe într-o infinitate de puncte, ne aflăm cu certitudine pe aceeaşi dreaptă, doar ne tragem unul din altul în cel mai direct chip posibil, pe calea sîngelui.
La fel, jucîndu-mă de-a astronomia, cum îmi place uneori, aş fi în stare să zic că noi patru, nişte stele pierdute pe întinderea bolţii, ne găsim cu siguranţă pe o linie fără început, poate cu sfîrşit, alături de nenumărate alte stele, mai vechi, mai îndepărtate, ştiute sau nu. Sînt baliverne, însă. Scorneli. Nu mi-am propus niciodată să vînd gogoşi, nici cu zahăr, nici cu gem, am privit lucrurile pur şi simplu, le-am luat aşa cum sînt, cum au fost, am căutat cel mult, rar, să

ghicesc ce se ascunde în spatele lor.

Şi, înainte de-a împlini paisprezece ani, în ’54, toamna, am descoperit că dreapta nu era dreaptă, că linia nu era linie, că lanţul acela bărbătesc mergea şerpuit, în zigzag, semănînd cu graficele pe care le desena bunica, cu creionul într-o mînă şi cu termometrul în cealaltă, cînd cineva din familie avea febră. Atunci, în toamna aia, tata şi bunicul s-au întors acasă. Nu deodată. Nu la fel. Erau diferenţe nenumărate în înfăţişarea, în gesturile şi în soarta lor, dar nu m-aş fi împiedicat de nici una din ele dacă n-ar fi plutit în aer ceva confuz, fără culoare şi formă, fără miros. Tata a venit în septembrie, tuns chilug, bronzat şi puternic, cu muşchi cum nu-mi aminteam să mai fi avut, în vreme ce bunicul a apărut în noiembrie, tras la faţă, palid, cu o tuse seacă şi cu părul vîlvoi. Cînd au intrat pe uşă, la o distanţă de două luni unul de altul, aproape că nu i-am recunoscut. Pe tata fiindcă era ras în cap şi se uita în pămînt, iar pe bunicul, de la arestarea căruia trecuseră trei sute treizeci şi opt de zile, nu o mie cinci sute douăzeci şi şapte, pentru că arăta ca o umbră a celui plecat. Nu ştiu ce fusese în mintea mea de copil, dar, păstrînd imaginea lui tata de sub cei doi frasini, din clipele în care oamenii cu pistoale îl împingeau în Pobeda neagră şi pete mici de zăpadă încă luceau în munţi, mă aşteptam să mai aibă buza spartă, buza de jos. N-o mai avea. în mod curios, deşi ieşise din puşcărie cu braţe şi piept de fier, cu buza vindecată, tata era mohorît, mai mereu dus pe gînduri, pe cînd bunicul, slab ca un ţîr şi scuturat de tuşea cu care se căptuşise, îşi păstra vioiciunea de altădată. Locuiam acum împreună, ceea ce mie, jur, mi se părea un dar ceresc, o minune, cu toate că bunica şi mătuşa Marieta, în şoaptă, cînd găteau pe holul îngust, blestemau naţionalizarea şi duceau dorul casei de lîngă Cişmigiu, al fermei de la Cernica, al magazinului de pe Calea Victoriei şi al iepei de călărie, Stela, pe care nimeni nu mai punea şaua de cînd fusese transformată în salam. în plus, la noi, în apartamentul unui fost profesor de liceu, stăteam în doar două camere, în dormitor şi în birou, fiindcă în cea de-a treia, în sufragerie, Sfatul Popular se îngrijise să aducă şase chiriaşi, nişte studenţi la ştiinţe economice. Şi era bine aşa. Tare bine. Nu rămîneam niciodată singur, dormeam în pat cu mama şi cu tata şi, pentru că nu puteau să mă trimită în altă odaie sau să mă încuie în şifonier, luam parte la toate discuţiile, scenele, tăcerile şi tresăririle familiei. Mie unul nu-mi păsa că bucătăria mare, cu castanul din faţa ferestrei, le fusese dată studenţilor şi nici că unii dintre ei se urcau cu bocancii pe capacul closetului, în baia comună. Eram toţi laolaltă, eu, mama, tata, bunica, bunicul şi mătuşa Marieta, şi, nu mă îndoiesc, cîteodată ne vizitau, foşnind, Lili şi străbunicul. Numai că acolo, în miezul lucrurilor şi al familiei, repet, plutea în aer ceva confuz, fără culoare şi formă, fără miros. Tata, care în patru ani şi două luni nu

fusese judecat şi condamnat, refuza să pomenească închisorile prin care trecuse, de parcă numele lor, ale unor oraşe, sate şi pustiuri, ar fi fost ciumate şi, pronunţîndu-le, ar fi trezit molima la viaţă, ar fi făcut-o să se năpustească peste noi. în prezenţa mea cel puţin, în nici o seară, în nici o dimineaţă, la nici o oră din zi şi noapte, n-a scos vreun cuvînt despre ce trăise dincolo de zăbrele şi gardurile cu sîrmă ghimpată, dincolo de pereţii groşi, de uşile zăvorîte şi de treptele care coborau în beciuri. Pentru el, felia aceea de timp era mută, iar preţul muţeniei, cred eu, erau tocmai încruntarea
şi poziţia trupului din unele momente, cînd se aduna înainte cu umerii strînşi, cu capul plecat şi cu palmele vîrîte între genunchi. Ochii i se întunecau atunci şi se legăna uşor. S-a întîmplat de cîteva ori ca, învăţînd pentru şcoală, cu un caiet sau un manual pe masă, să-i pun întrebări simple, nişte nimicuri, şi să nu mă aleg cu nici un răspuns. Totdeauna, dacă era alături, mama mă privea rugător şi îşi lipea degetul de buze, ca semn că ar trebui să tac. Altfel, pe mine, tata m-a lăsat o singură dată să văd ce au însemnat închisorile lui, dar nu în perioada de după eliberare, ci abia în primăvara următoare, pe la jumătatea lunii mai. Cum bucătăria noastră ajunsese pe mîinile studenţilor economişti şi cum vestibulul nu măsura mai mult de trei metri pătraţi, el se apucase să construiască afară o bucătărie nouă, chiar lîngă uşa de la intrare. îmi plăcea să-l ajut şi lucram de obicei la capătul amiezii şi seara, mai ales că soarele era blînd şi apunea tîrziu. Dacă s-ar fi ţinut seama de vechile noastre etichete, cea de profesor de istorie la liceul „Cantemir-Vodă", apoi de învăţător la ţară, în cazul lui, şi cea de copil cocoloşit, în cazul meu, s-ar putea bănui că eram doi cîrpaci care îşi dădeau cu ciocanul peste degete, se împiedicau de mături, saci şi găleţi, se încurcau unul pe altul, cădeau cu scara şi, uneori, călcînd pe dinţii greblei, se pocneau
cu coada drept în frunte. Nu era aşa. Mai întîi fiindcă îi iubeam amîndoi pe Stan şi Bran şi ne-am fi ferit ca de foc să le copiem îndemînarea, pe urmă pentru că nu mai purtam etichetele acelea vechi, ci, ca toată lumea, unele noi. Tata muncea ca zugrav încă dinainte de Crăciun, din decembrie, cînd îl ajutase să se angajeze un fost elev devenit contabil-şef, iar eu împlinisem paisprezece ani şi, destulă vreme, vrînd-nevrînd, interpretasem rolul unicului bărbat din familie. Una peste alta, am lucrat cu spor şi, după părerea mea, şi bine, aşa încît în vreo trei săptămîni, doar la asfinţituri, am reuşit să ridicăm căsuţa aia, care, slavă Domnului, deşi era făcută cu cărămizi din dărîmături, aducea mai mult a casă în miniatură, de pitici, decît a coşmelie sau bordei. Tata o acoperise cu şindrilă, îi fixase jgheaburile şi burlanul, o tencuise pe dinafară şi îi bătuse podelele, iar în zilele calde de la mijlocul lui mai, cînd a venit şi rîndul pereţilor dinăuntru, eu am pregătit pasta de var într-o copaie şi el a

tras un glet subţire, cu mistria şi drişca. Cum pereţii erau prea umezi pentru zugrăvit, lăsam geamul şi uşa deschise, ca să fie curent şi să se zvînte mai iute. într-o vineri, după ce am mîncat pe săturate plăcintă cu dovleac, una în care mătuşa Marieta pusese şi puţină scorţişoară, el a turnat apă fier- binte peste bulgării de humă, i-a mărunţit cu degetele şi a amestecat cu un făcăleţ. Apoi şi-a suflecat mînecile cămăşii, a învîrtit încă o dată în cazanul de tablă şi a intrat să dea cu bidineaua. Eu m-am oprit în prag, ca un ucenic curios, poves- tindu-i cum un coleg cu ochelari, la ora de chimie, lovise din greşeală un stativ plin, spărgînd cam tot ce se afla acolo, pahare Berzelius, eprubete, o baghetă, sticle de ceas şi flacoane Erlenmeyer. Sprijinit de toc, am auzit fîşîitul dintr-un colţ, din spatele resturilor de scîndură de la duşumea şi tavan, şi am văzut şobolanul care a ţîşnit ca o nălucă. A încercat să fugă pe uşă, a simţit că-i stau în cale, nu s-a speriat, s-a răsucit cu coada lui lungă, s-a căţărat pe zid şi a dispărut pe fereastră. Iar tata, care prinsese cîndva un şarpe lung şi negricios cu mîna goală, care ieşise cu o bîtă, pe întuneric, în zăpadă, să gonească o haită de lupi, care reuşise să se smulgă măcar cîteva clipe din braţele oamenilor cu pistoale, m-a lăsat fără aer, mi-a luat piuitul şi m-a împietrit, toate deodată şi toate la un loc, mai ceva decît şobolanul ăla nenorocit. A sărit pe un scaun, în picioare, cu ochii lui căprui gata să iasă din orbite, cu degetele îndoite şi răşchirate, cu capul clătinîndu-se întruna, nestăpînit, şi cu părul fluturînd bezmetic, deşi vîntul adia tihnit. Şi urla. Urla din piept şi din rărunchi. Dezlănţuit. Eu unul nici nu-mi închipuisem vreodată că un bărbat ar putea urla aşa, dar erau atîtea pe lume despre care nu ştiam nimic.

Bunicul, fără să se împiedice de tuşea uscată care nu mai înceta, vorbea mult, grozav de mult, ca şi cum vorbitul, mai nou, i-ar fi ţinut de foame şi de frig. Şi nu se ferea de amintirile puşcăriei, nu blestema timpurile mocirloase care-l aduseseră la sapă de lemn, nu se văicărea deloc. în afara bunului Dumnezeu, cu care se înţelegea în felul lui propriu, ocolind nu atît bisericile, cît pe popi, credea în patru lucruri: în venirea americanilor, în mirajul bijuteriilor, în amor şi în reconstruirea unui hipodrom. Prima şi ultima dintre convingeri, în prorocirile lui, n-aveau un soroc, se puteau petrece într-o săptămînă, în doi ani sau cine ştie cînd, dar erau inevitabile, certe, aşa cum primăvara soseşte mereu după iarnă, mai devreme sau mai tîrziu. Americanii, pe care-i aştepta calm, nu cu urechea lipită de radio ori scrutînd cerul la infinit, păreau a fi antidotul fermecat al tuturor otrăvurilor, leacul capabil să vindece orice boală. Cum îi plăcea să spună uneori, mai ales duminicile, la prînz, cînd ignora sfatul doctorilor şi bea un pahar cu vin alb, rolul lor era unul de panaceu, chiar dacă cuvîntul, mie, îmi inspira un nume de larvă sau de gîndac. Or, rolul acela îi obliga să

găsească o soluţie şi pentru arena de galop, după ce Jockey Club-ul fusese ras de pe
faţa pământului, iar în locul tribunelor, al pistei, al grajdurilor şi al restaurantelor se construia acum o măgăoaie ţuguiată, Casa Scînteii, copia fidelă a unei universităţi din Moscova. Pentru el, nu doar aerul sovietic era nesănătos, accentuîndu-i tuşea, ci şi ideea că ar putea să existe o lume fără armăsari de rasă, fără iepe ca Stela şi fără curse de galop. Cu teoria asta se străduia la cîteva zile o dată să alunge năduful care le cuprindea pe bunica şi pe mătuşa Marieta, după cum, tot aşa, cu optimismul lui incurabil, încerca să o însenineze pe mama, cînd nori negri, apăsători, o asaltau de pretutindeni. în privinţa celui de-al treilea lucru în care credea cu tărie, amorul, nu se încurca cu reguli de salon, cu principii puritane ori cu reţete sclifosite. Cînd mă aflam şi eu prin preajmă, subiectul lipsea din discuţiile de familie şi, cît de discrete, aluziile îi erau interzise, dar, pe ascuns, îmi povestea vrute şi nevrute, mă îndemna să las baltă timiditatea şi frămîntările despre suflet, fiindcă, îmi şoptea el, nimic nu se compară cu sînii şi pulpele unei femei. Şi adăuga apoi, ca un secret, că orice femeie cedează cîndva în faţa unei bijuterii, că orice femeie are slăbiciunea, gusturile şi poftele ei. Din istorisirile lui, care nu erau o înşiruire amănunţită a flirturilor şi a nopţilor petrecute la dame, ci doar aşa, un compendiu decent-picant care mîngîia urechile unui
puşti, ţin minte o scenă de pe ţărmul Mării Baltice, din Prusia orientală, unde ajunsese prin ’31 sau ’32, vara, pentru o afacere cu chihlimbar. S-a oprit la episodul acela într-o dimineaţă, la întoarcerea mea de la şcoală, după ce tata, în ajun, răsfoise o carte cu coperţi bej-roşcate, în căutarea unui pasaj scurt. Era Moartea la Veneţia, chiar exemplarul pe care îl am şi azi în bibliotecă, prima versiune în româneşte, cea a lui Baltazar, de la editura Cugetarea. Nu titlul l-a incitat însă pe bunicul, ci numele autorului, pentru că făcuse cunoştinţă cu el, uimitor, într-un mic sat de pescari, cam la optzeci de kilometri distanţă de Königsberg, către nord. Iar acolo, în hanul unde îl întîlnise pe Thomas Mann, la ore înaintate şi tulburi, cînd faimosul scriitor se retrăsese în casa lui izolată din vîrful unei coline cu pini şi o mulţime de pictori, poeţi, muzicieni şi actori continuau să benchetuiască, se prinsese şi el în pariul general, în care, printre atîtea halbe de bere şi sticle de rachiu, se rugau rînd pe rînd de o tînără chelneriţă, nurlie şi blondă, să-şi lepede hainele şi să li se arate ca o zeiţă a nisipurilor, proaspăt ieşită din valuri. îi promiteau călătorii, rochii, tablouri, parfumuri şi iubire, cineva îi aşezase la picioare un portofel, dar fata şi-a scos fusta, bluza şi pantofii, ciorapii ei în dungi şi chiloţii de pînză abia cînd bunicul i-a întins o cutiuţă în catifea
mov, cu nişte cercei auriţi. Eu unul, cînd rămîneam singur şi

mă gîndeam la logica lui, la giuvaiere şi la pozele dintr-o revistă dinainte de război, cu actriţe decoltate şi dansatoare de cabaret, îi dădeam sută la sută dreptate, fiindcă, pe măsură ce mi se lungea ceva în pantaloni, creşteau în imaginaţia mea şi strălucirea podoabelor, şi măiestria cu care erau lucrate. Revista, ca să fie clar, mi-o împrumutase un prieten, Radu Tomulescu, dar, atunci cînd i-am restituit-o, după vacanţa de Paşti, n-am suflat o vorbă despre învăţăturile primite acasă sau despre nălucirile mele.

În partea practică a vieţii, cu toată paloarea, slăbiciunea şi tuşea lui nesuferită, bunicul îşi instalase o măsuţă chiar sub fereastră, cu puţinele ustensile salvate din vechiul atelier şi cu ce mai procurase între timp, din talcioc sau de la cunoscuţi. Cu ochelarii de citit pe vîrful nasului, cu spatele încovoiat şi cu un fluierat în surdină care îi toca nervii mătuşii Marieta, lucra de obicei cu o bucurie de copil, de parcă ar fi uitat cu desăvîr- şire că, pînă în urmă cu cîţiva ani, fusese proprietarul unui magazin vestit de bijuterii, pe Calea Victoriei, şi avusese zeci de angajaţi, numai meşteri de soi. Ore şi ore, zilnic, mîinile lui se mişcau vrăjit, pluteau pe deasupra mandrinelor, a balanţei, a matriţelor, a menghinei mici, a plăcii de oţel pentru stanţat şi a celei de cauciuc pentru
polisat şi şlefuit, a arzătorului şi creuzetelor, folosind întruna, ca un fel de baghete magice, ciocănele, pile, cleşti ciudaţi, glaspapir şi unelte speciale pentru topit, lipit, gravat şi îndoit. Multe operaţiuni se desfăşurau sub o lupă rotundă, mare, iar ce se petrecea acolo nu mai ţinea nici de precizie, nici de rutină, era artă pură, un soi de fantezie nebună a degetelor, care pe mine unul mă lăsa fără respiraţie. Curînd după ieşirea din închisoare, începuse să fie copleşit de clienţi, ceea ce, măcar din perspectiva banilor, ar fi trebuit să ne bucure pe toţi, însă nu era pînă la capăt aşa. După cum zicea el însuşi, descriind situaţia aceea bizară, îi era îngăduit să accepte propuneri care-i făceau cu ochiul sau îi cădeau la inimă şi, de asemeni, îi era imposibil să le refuze pe cele care-i făceau cu degetul sau îi cădeau la ficat. În cea dintîi categorie, fireşte, intrau piesele rare, care îl provocau, îi stîrneau simţurile şi îi lăsau libertatea absolută de-a alege forme, linii şi detalii, pe cînd cea de-a doua se referea la cererile grosolane, venite din partea unor mîrlani care nu-şi mai încăpeau în piele, doar de-aia şi spunea că îi fac cu degetul, ameninţător, ori îi cad la ficat, ca o mîncare rîncedă şi greţoasă. Culmea, deseori, personajele alea ivite din cine ştie ce văgăuni, suite în maşini negre şi posturi importante, se îmbrăcau în aşa
fel încît mie, la paisprezece ani, nu-mi era limpede dacă bunicul se referă la propria lor piele, de oameni, sau la pielea hainelor. Oricum, în casă, alta se arăta a fi disputa serioasă, fără sfîrşit, cea dintre el şi bunica, în care mărul discordiei era eliberarea lui timpurie, cu mult înainte de

încheierea pedepsei. Pînă la un punct nu se certau, convinşi amîndoi că, atîta vreme cît drapelele roşii fluturau în vînt, cocoţate pe sute de clădiri, nu s-ar fi sinchisit nimeni de o boală de plămîni şi de un bătrînel sfrijit, care zăcea după gratii ca duşman al poporului. Mai departe însă, o luau pe căi diferite, fiecare cu explicaţia lui. Ea trăia cu convingerea că îl izbăvise prin acatistele date la şapte mînăstiri, prin luminările aprinse la altar şi icoane, prin lacrimile şi rugăciunile care îşi găsiseră răspuns în mila Preacuratei şi a Mîntuitorului, în timp ce el, jucîndu-se cu focul şi cu cuvintele, susţinea că, într-adevăr, părăsise penitenciarul de la Gherla datorită unei intervenţii de sus, dar nu a unei divinităţi, ci a unei dive. La replica asta, totdeauna, ca un ceas deşteptător care suna la ora potrivită, bunica izbucnea în plîns şi se înverzea la faţă. Ce era la gura ei atunci, cînd tremura de furie, poate e mai bine să nu pomenesc, amintind doar latura care mă includea şi pe mine, şi anume lungile noastre preumblări pe bulevardul 6 Martie, la dus pe trotuarul cu Cişmigiul şi
Cercul Militar, la întoarcere prin faţa blocului Beldiman şi a Primăriei, fără să intrăm în cinematografe, doar stînd cu ochii în pămînt, la pîndă, măturînd caldarîmul cu privirea, ca să nu ratăm nici un chiştoc de ţigară mai acătării. în avalanşa ei de reproşuri, bunica nu trecea niciodată peste acel capitol umilitor, care pornea cu culesul tutunului pe străzi, nu pe cîmpii, şi continua cu aranjatul ţigărilor, seara, la lumina veiozei, prin sortarea şi tăierea resturilor acelora mizerabile şi, apoi, prin lipirea migăloasă a cîte două, trei cioturi, cu hîrtie de ziar şi pap. în plus, bătea moneda pe cele cinci drumuri interminabile cu trenul, pe care le făcuse în mai puţin de un an, cărînd pachete, aşteptînd cu orele sau cu zilele în frig, pe la porţile unor închisori, fiind primită o singură dată. La capătul puterilor, cînd tăcea, bunicul o mîngîia pe păr, îi şoptea ceva la ureche şi încerca s-o îmblînzească. Nu reuşea însă imediat, pentru că ea, ca zodie şi ca fire, era leoaică, iar el nu era dresor. Se împăcau tîrziu, dar se împăcau. în schimb, la pălăvrăgelile cu mine, cînd eu beam sirop şi el tot sugea bomboane mentolate, pentru gît, cînd eu mă uitam ca viţelul la poarta nouă şi el lucra ca un vrăjitor al pietrelor scumpe şi al metalelor preţioase, nu se ferea să reia ideea cu divinitatea şi diva, ba chiar să o lărgească şi să-i adauge nuanţe noi. Şi, după cum mi-a explicat
la început, glumind, întreaga tărăşenie ar fi fost una diavolească, fiindcă nu banul era ochiul dracului, ci aurul, fiindcă un drăcuşor de fată îşi vîrîse coada în viaţa lui, din senin, fiindcă fata nu cîştiga şi ea o pîine pe la cazanul cu smoală sau la camerele de tortură, ci se arăta a fi chiar fiica cea mare a lui Scaraoţchi, adică o prinţesă mofturoasă şi dezmăţată, mă rog, fiindcă or fi fost comuniştii atei şi îl huleau pe bunul Dumnezeu, dar nu îndrăzneau să se lege de

Necuratul, îi cam lustruiau copitele şi-l pupau în fund. Varianta aceea trăsnită, din care nu înţelegeam mai nimic, avea şi o tălmăcire normală, cînd îşi pierdea tonul de şaradă şi se limpezea încet-încet, ca după risipirea ceţii. Iar acolo, în peisaj, unde nu erau ghiocei, brazi, căprioare şi norişori albi, ca în alte peisaje, se zărea o jună brunetă, sprîncenată, cam durdulie şi îndesată, care se uita neîncetat într-o oglinjoară şi, printre atîtea linguşeli, începuse să creadă că e o zînă, că e cea mai frumoasă din ţară. Cu aere de femeie fatală, ţinută în puf, ba purta o haină din blană de vulpe argintie, ba o poşetă din piele de şarpe, ba un şal oriental, ba rochii de mătase şi taioare de caşmir, ba cizme de amazoană, ba o pălărie de fetru, profitînd de toate trucurile cosmeticii şi de harul parfumurilor, visînd, mai presus de orice, să fie actriţă, să smulgă ropote de aplauze şi să strălucească. Ea,
Vasilica Gheorghiu, Lica, odorul lui tăticu' şi soţia unui individ nesărat care tot dădea din coate să ajungă ministru al Comerţului, se plictisise brusc de rolurile de nevastă şi de mamă a trei copii şi, la douăzeci şi şase de ani, cînd sîngele îi clocotea în vine, tînjea la roluri de primadonă, la glorie, la idile aprinse şi la bijuterii sofisticate, de care să se bucure cînd îi poftea sufletul, la comandă, nu doar cînd izbutea să se vînture prin magazinele din Paris. Nu-i fusese greu să descopere că, din vechii bijutieri ai Bucureştiului, dintre maeştri, mai trăia doar Ioan Stratin, care ispăşea o condamnare de şase ani, pentru că adăpostise un fugar din Insula Mare a Brăilei, un ucenic de altădată, ajutîndu-l apoi să plece spre graniţa iugoslavă. Cert este că bunicul, într-o noapte, s-a trezit scos din celulă şi condus pe coridoarele cu becuri chioare, dar nu pentru un nou interogatoriu, cum bănuia, ci pentru a semna nişte hîrtii şi a-şi primi hainele şi ghetele predate la încarcerare. Căciula nu s-a mai găsit, aşa că s-a ales cu un chipiu de poştaş. Afară, în beznă, pe ploaie, îl aştepta o maşină cu motorul şi farurile pornite, care l-a dus la gară. De pe scaunul din faţă, un tip care fuma i-a întins biletul de tren şi, cerce- tîndu-l, i-a aruncat şi lui o ţigară. Era cu filtru şi foiţă subţire, nu făcută din chiştoace şi lipită cu hîrtie de ziar şi pap. De spus, i-a spus doar atît:
să aibă grijă, grijă mare, că altfel iese urît. Iar bunicul, pe lîngă bătăile inimii şi ameţeală, ascul- tînd gîfîitul locomotivei şi ţignalele, a văzut în întunericul păstos, apropiindu-se de munţi, cum ploaia se transformă în lapoviţă şi lapoviţa în ninsoare, a văzut şi revărsatul zorilor, pîclos, cenuşiu, pe cîmpurile de dinainte de Bucureşti, unde fulgii s-au prefăcut iarăşi în stropi şi iarna în toamnă tîrzie. Acasă, a avut grijă cum şi cît s-a priceput, fiind luat în cîteva rînduri cu o maşină neagră, de oraş, la cererea prinţesei mofturoase, care studia modelele cu lupa, în fotografii şi cataloage, rîvnind mai întîi la un pandantiv cu

bobiţe de rubin, la o broşă de platină asemănătoare cu un nufăr, la o brăţară grecească şi la un inel complicat, ca un cerc de şerpi încolăciţi, cu capetele ridicate. Tot în basm, s-a întîmplat însă ca vorbele să se împrăştie şi să ajungă la urechi străine. Şi, pentru că Scaraoţchi avea sfetnicii lui, pe încornoratul, Bată-l Toaca, împieliţatul, Cel Rău, Ducă-se pe Pustii şi Spurcatul, strînşi în comitetul central diavolesc, iar ei aveau zeci şi zeci de slugi credincioase, s-a cam schimbat calimera. Dracii ăştia nenumăraţi erau însuraţi ori încurcaţi cu ibovnice, unii din ei ţineau ditamai familiile, cu fete măritate, logodite sau înfierbîn- tate, cu nurori, nepoate, verişoare şi cumnate, deci trebuia să hrănească multe guri şi, mai ales,
să satisfacă o groază de dorinţe, ca să fie pace în case şi cearşafurile calde. Dintre drăcoaice, de cînd se învăţaseră la butoiul cu miere, unele săltau nasul în vînt şi se umflau în pene, nu le mai ajungea că dorm în iatacuri boiereşti, acum beau cerneală pe ascuns, ca să li se albăstrească sîngele, şi sperau să-şi agaţe la gît, ca prinţesa, fel şi fel de podoabe. în realitate, asta însemna că bunicul nu se plictisea deloc. Muncea cît vroia, cît îi plăcea, fără să se omoare cu firea, iar atunci cînd îi venea să ardă gazul sau să taie frunze la cîini, o făcea liniştit, pe îndelete. Păcat că prostia nu doare, spunea tărăgănat, cu cana lui de ceai între palme, după ce se săturase de-o altă expresie, cea cu scroafa suită în copac. îmi era clar şi mie, doar nu orbisem, că migala nu se confunda cu forţa braţelor, că lucratul acela miniatural, în filigran, nu se împăca cu tîrnăcopul, lopata şi toporul, nici cu secera şi ciocanul. Prin urmare, nu-mi pica prea bine să asist la tăcerea lui, cînd cineva căuta să-l grăbească, cînd îi împuiau capul cu insistenţe, cu rugăminţi sau cu aluzii neobrăzate, care lăsau să se înţeleagă că oricînd, dacă nu e cuminte, s-ar putea întoarce după gratii. Nu se grăbea şi gata. Din principiu. Pentru că graba strică treaba. în schimb, cîştiga fiecare partidă cu fiinţele cicălitoare, chiar dacă, jucînd cu piesele negre, părea mereu în dezavantaj. Aşa s-a întîmplat,
bunăoară, la mijlocul verii, în august, cînd cei şase studenţi la ştiinţe economice au apărut brusc, în toiul vacanţei, şi-au strîns catrafusele, au dat cu mătura şi au plecat. Un băiat înalt, mustăcios, i-a şoptit mătuşii Marieta, la poartă, că nişte indivizi de la Interne îi chemaseră la secretariatul facultăţii şi-i siliseră să se mute urgent. Şi, dacă cerul tot nu se umplea de avioane americane şi paraşutişti, dacă măgăoaia aia din locul hipodromului, Casa Scînteii, continua să crească, măcar am recuperat sufrageria şi bucătăria, scăpînd definitiv de chiriaşi. Din clipa aia, bucătărioara din curte, construită de mine şi de tata, şi-a pierdut rostul iniţial, aşa că a devenit noul atelier al giu- vaiergiului, complet separat de restul încăperilor, un loc în care bătutul aurului, pilitul şi fluieratul în surdină nu mai sîcîiau pe

nimeni. înainte însă de acea binefacere, care semăna cu o rocadă şi se datora unei abile strategii pe tabla de şah, bunicul mai fusese blagoslovit într-un fel, tot în virtutea ştiinţei lui de-a ataca pe flancuri, cu caii şi nebunii. Era vorba de două internări la Filaret, la ftiziologie, unde roiseră în jurul lui o mulţime de medici, îi făcuseră toate analizele posibile şi imposibile şi-i prescriseseră pentru acasă un tratament îndelungat şi costisitor, pe care, culmea, îl suporta spitalul din fondurile proprii. Mi-e greu să spun cine se ocupase de cele două tărăşenii,
poate prinţesa mofturoasă, poate altă tovarăşă care adora nestematele, dar sînt sigur că bunicul folosise una din deschiderile lui favorite, gambitul Evans, apărarea Benoni sau atacul Torre, explicînd că randamentul îi e afectat de boală şi de înghesuiala din casă. De fapt, nu ştiam ce diagnostic îi puseseră doctorii, mai cu seamă că în jur lipseau comentariile, de parcă nimănui nu-i păsa de un guturai. Curios e că bunicul însuşi plutea în nori, fiecare din răspunsurile lui, cînd îl întrebam, începînd cu „s-ar părea că" sau „n-ar fi exclus să". Cumva, nepăsarea era dulce şi bună, fiindcă el îşi vedea de ale lui, preocupat de atîtea şi atîtea, printre care planul pe care i-l cunoşteam în amănunţime, unul care n-avea legătură cu noi, ci doar cu zilele şi trăirile din închisoare. Pe deasupra, de-o vreme, de cînd tata avea o slujbă şi
o leafă, de cînd bijuteriile aduceau şi ele destui bani, ne vindecasem de sărăcia cruntă dinainte, în care patru oameni trăisem dintr-un salariu amărît, cel primit de mama. Cu memoria vie şi cu papilele gustative încîntate, mă topeam după pîinea prăjită cu unt, după musaca, după gulaş şi după budinca cu brînză. în paralel, la drept vorbind, bunicul se usca pe zi ce trece, dar rîdea întruna de cum înota în propriile haine şi reuşise să mă convingă că, fără să se dea în vînt după step, era făcut din acelaşi aluat cu Fred Astaire.
Mai mult, în cuibul în care huzurea acum, lîngă dulăpiorul cu scule şi rafturile înţesate de cutii şi cutiuţe, pline şi ele cu atîtea ciudăţenii, o lăsase mai moale cu dropsurile de mentă şi ceaiurile fierbinţi, aprinzîndu-şi din cînd în cînd, în secret, cîte-o ţigară. Fuma cu voluptate, tolănit într-un fotoliu, căutînd să-l imite pe Fred Astaire în clipele în care era melancolic şi obosit, în care se gîndea la buclele lui Ginger Rogers, la sprînce- nele ei pensate şi la figuri întortocheate de dans. Eu, ca să nu mă socotească din tabăra inamică, adică un spion al femeilor din familie sau un luptător la baionetă împotriva tutunului, deschideam larg fereastra, pentru a şterge urmele complotului, şi scotoceam prin cutiile de pe poliţe, mai curios decît o precupeaţă. Aşa se face că, uşor, uşor, am ajuns să recunosc charmurile girafă, aripă de înger sau picioruş, anourile patinate, zalele, contraverigile pentru pandantive, acele cu buclă şi cu cap, torticele de cercei cu fluturaş, cu siguranţă ori cu arc,

închizătorile carabină, lob- sten şi cu şurub, sîrma rigidă, argintată sau oţelită, crimpurile de toate mărimile, dopurile, capetele pentru brăţări, gheruţele din ametist, jaspul roşu, lacrimile din lapislázuli şi malachit, agatele aplatizate, brioletele fumurii, sferele din aventurin şi, pe rînd, mărgele din coral, turcoaz, obsidian, jad, carneol, fluorit şi magnezită. De învăţat, am mai
învăţat că, în pauzele pricinuite de crize de tuse, cînd se zgîlţîia din tot corpul şi ochii i se holbau şi
ise umezeau, bunicul ridica mîinile, ca să nu zgîrie bijuteriile ori să le provoace alte stricăciuni. Apoi lăsa mîinile în jos, pe colţurile mesei, şi se rezema de spătar zeci de secunde, pînă se potolea.

Cred că a conceput şi a şlefuit acel plan încă din puşcărie, a venit cu el în minte în trenul de noapte care trecuse prin ploaie, lapoviţă şi ninsoare, străbătînd cinci sute de kilometri, poate a mai adăugat nişte detalii pe patul de spital şi, acasă, nu l-a abandonat nici o clipă, l-a urmat cu sfinţenie şi cu disciplină de soldat. După cîteva săptămîni de arest, la Jilava, unde aflase multe şi mărunte fiindcă era o închisoare de tranzit şi acolo se întîlneau veştile şi zvonurile de pretutindeni, fusese transferat la Rîmnicu Sărat. Avea capul doldora de fapte cumplite, care întreceau şi răul cel mai rău din coşmaruri, aşa că s-a pus şi el pe visat urît, cum nu mai visase vreodată, nici măcar pe front, în primul război, sau la grozăviile din vremea celui de-al doilea. Se trezea din somn gemînd, clănţănind din dinţi, acoperit de o transpiraţie de gheaţă. Atunci i se făcea frig, foarte frig, şi se chircea sub pătura prăpădită, scufundîndu-se în bezna dimprejur, adîncă, fără fund, ca o apă mîloasă stîrnită de furia potopului. Luat de viitură, se agăţa de ce-i ieşea în cale, nu
de o scîndură sau de un pom smuls din rădăcini, ci de respiraţiile hîrîite şi de sforăitul celorlalţi deţinuţi, care îi arătau că nu e singur. Din cauza strigoilor şi a scenelor oribile care îl bîntuiau, îi era frică să readoarmă, preferind să stea treaz, fără să se sinchisească de foşnetul şoarecilor şi de duhoarea tinetei. în atîtea ore, oricît se străduia, nu răzbătea pînă la întîmplări fericite, de demult, la cozonacii cu nucă din copilărie, la seara de bal cînd îl rodeau pantofii, dar a pupat o fată, la circarii şi lanţurile de la Moşi, la pîntecul alb ca laptele care tresărea sub stropi de şampanie şi sub sărutările lui, la înserările miraculoase din Balcic, la fornăitul iepei în plină alergare, primăvara, pe potecile din pădurea Cernica, la mîna caldă şi moale a unui băieţel în tribuna stadionului ONEF, înaintea unui meci de rugby, la cîte şi mai cîte. Aşa mi-a mărturisit mie, cel puţin, repetînd poveştile stăruitor, fiind şi nefiind în odaie în timpul povestitului, uitîndu-se cînd la mine, cînd în gol, dincolo de pereţi, departe. în legătură cu băieţelul, în afara secvenţei de la meciul de rugby, o dată a pomenit cum îl

plimba cu barca şi soarele îi mîngîia părul blonziu, iar altă dată l-a descris stînd turceşte, în iarbă, mîn- cînd orez cu lapte alături de doi căţei, luînd el o linguriţă, dîndu-le şi lor cîte una, pe rînd, frăţeşte. Şi tocmai băieţelul îl însoţea în întuneric, nu de
pe priciurile din celulă, nu cu mîna lui caldă şi moale, nici cu părul ciufulit, ci cu o imagine care nu reuşea să prindă contur, ba se învolbura şi era gata să ia chipul unui bărbat schingiuit, ba se dizolva în mlaştina nopţii şi nu mai rămînea nimic. Băieţelul era tata, ghicisem de la început, iar pe bunicul îl salvau dîrele de lumină vineţii, mute, care se strecurau prin ferestruica de sub tavan, anunţînd că se mijeşte de ziuă. Or, ziua, zilele, din zeci de discuţii trecute prin ciur şi din cîteva ştiri vagi, ajunsese să creadă că fiul lui era în lagărul de la Capul Midia, unde spărgea piatră şi încărca vagoneţi. Un dispecer de la căile ferate auzise de un anume Stratin la Aiud, cînd patru oameni fuseseră snopiţi în bătaie după ce cînta- seră colinde, un preot greco-catolic îl întîlnise la Tîrgşor, dar îi încurca meseria, amintindu-şi că ar fi jurist, un ţăran din Nereju chiar sporovăise cu el, tihnit, despre caii de povară, despre joagărele de pe rîuri şi despre hrisovul acela din piele de viţel, zis uric, pierdut de sute de ani sau doar născocit, prin care Ştefan Vodă le dăduse vrîncenilor şapte munţi, cu pădurile lor necuprinse. Şi ţăranul ăla, un vlăjgan care golea gamela imediat, de parcă zeama de gulii şi arpacaşul ar fi fost mai gustoase decît copanele de găină, i-a spus că domnu' Ştefan, profesorul, nu voievodul, muncea la Canal, cu lanţuri la picioare, de mai
bine de cinci luni. Nu-l văzuse cu ochii lui, dar era convins că aşa trebuie să fie, după ce un tîmplar din satul vecin, sosit şi el la Jilava, îi vorbise despre un dascăl din Bucureşti, om cu carte şi voce plăcută, care mînuia barosul într-o carieră şi, uneori, Dumnezeu ştie de ce, se apuca să-l înveţe istorie. în relatările bunicului, fiecare detaliu avea o importanţă capitală, ca şi cum dacă îmi înşira specii de cai vînjoşi, ardenezii, huţulii şi cremonii, sau dacă îmi explica cum funcţionează un joagăr, cu o roată învîrtită de apă şi cu ferăstraie mari, solide, montate vertical, s-ar fi întrupat şi vechea lui speranţă, că tata supravieţuia şi nu se chinuia ca un cîine ologit. Cu speranţa aia în suflet şi cu sufletul mic cît un purice, s-a urcat în duba cu gratii care l-a dus la Rîmnicu Sărat. Iar acolo a descoperit o altă mizerie, o linişte terifiantă, de mormînt, care stăpînea orice ungher, care se întinsese peste tot ca un abur otrăvit, sufocant. Nimănui nu-i era îngăduit să scoată vreun sunet, nici măcar gardienilor, care mergeau pe coridoare cu papuci de pîslă, ca să nu tulbure aerul surd şi greu dinaintea atîtor furtuni. Şi furtunile se dezlănţuiau brusc, cu deschiderea unei uşi şi lovirea sălbatică a deţinuţilor dinăuntru, la fel, fără cuvinte, doar cu izbituri seci, care făceau secundele să stea

în loc, să înţepenească. Atunci, în toiul furtunilor, cînd timpul
părea amorţit, se auzeau singurele zgomote, semn că timpanele încă mai trăiau. Erau ţipete, urlete şi, în spatele lor, cîte o criză de plîns, fiindcă liniştea aia interminabilă ducea încet-încet la nebunie, între zidurile izolate, unde nu se comunica nici prin şoapte, nici prin ciocănit, bunicul a fost silit să-şi ţină suferinţele sub lacăt, ascunse, pînă a simţit că-i vor pocni tîmplele de la cîte se adunaseră sub piele şi sub perciunii lui neîngrijiţi. Printr-o şansă cerească, a fost mutat înainte de-a se scrînti, cînd un subofiţer de la birouri, un scrib, şi-a dat seama că-l aduseseră acolo din greşeală, confundîndu-l cu un fost deputat ţărănist. Aşa a plecat la Gherla, vorbind întruna în maşină, fre- donînd stins nişte romanţe, deşi nu era altcineva în carcera umblătoare, pe roţi, care să-i răspundă. Pe drum, şi-a şters lacrimile cu mîneca, des, atît cît îi permiteau cătuşele. Şi din tot ce a urmat, mai ales din lunga lui iniţiere în poezie, s-a născut un plan minuţios, subtil şi înaripat, pe care vroia să-l împlinească acum, la întoarcerea acasă. Propriu-zis, lucrînd, citind sau ieşind în oraş, bunicul nu semăna cu o pasăre, însă de cîte ori atingea ţinte noi, bănuiesc că îi creşteau aripi, măcar pentru două, trei clipe. De văzut, nu le vedeam niciodată, dar mi se năzărea din cînd în cînd, într-una din camere ori în atelier, că le desluşesc fîlfîitul. Şi întotdeauna, în fundal şi în
penumbră, undeva în zona gri de dincolo de evidenţe, se afla figura lui N., tainică pentru mine, fără trăsături. După cum rezulta din schiţe, unele care n-aveau nevoie de creion, cărbune, tuş sau acuarele, ci numai de pofta bunicului de-a turui şi de-a întregi acel portret, N. era uscăţiv, cărunt, scund, blajin, dar nu umil, discret, dar nu indiferent la ceilalţi şi la ce se petrecea în jur, sprîn- cenat şi cu fruntea mare, preocupat în egală măsură de ce întîlnea în interiorul lui şi în afară, tocmai de-aia cu ochi scăpărători, fiindcă privea simultan în trei direcţii, în el, în realitatea concretă şi în realitatea care nu se putea pipăi. Asemeni frunţii, gura şi urechile se arătau a fi şi ele mari, proba clară că nu se temea să rostească ce era de rostit sau să asculte ce era de ascultat. Se cunoscuseră în pavilionul central, la etaj, în ultima celulă de pe partea stîngă, una din care reuşeau să zărească, dacă se suiau pe marginile hîrdăului, doi plopi prăfuiţi, o bucăţică de cer, un foişor de pază şi acoperişul cu ţiglă al unei clădiri bătrîne, de pe la o mie şase sute, dinainte ca împăratul Joseph al II-lea să transforme cetatea în temniţă şi să o boteze Carcer Magni Principatus Transilvaniae. Problema era că hîrdăul se clătina serios şi, ca să se urce pe buza lui, trebuiau să fie atenţi. Proaspăt sosit în celulă şi avid să vadă lucirile soarelui, ploaia, frunzişul copacilor şi ciorile
care se odihneau pe crengi, bunicul nu era obişnuit cu

echilibristica, aşa că, la una din primele încercări, a alunecat şi a răsturnat căldarea aia puturoasă. Ar fi căzut rău, în noadă sau pe ceafă, dacă nu l-ar fi prins cineva din spate. Era N., cu un zîmbet cald, de prieten vechi. Şi, de la un simplu zîmbet, care şi-a găsit replica într-un surîs fîstîcit şi recunoscător, s-a aprins un fel de foc, cum pornesc vîlvătăile de la o scînteie rătăcită sau de la jarul mocnit. Mai întîi, cot la cot, stînd în patru labe ca pruncii, au curăţat pardoseala repede şi norocos, fiindcă tineta abia fusese golită, de nici un ceas. Pe urmă, zile la rînd, după tăcerea absolută de care tocmai scăpase, bunicul s-a pus pe vorbit ca o flaşnetă plină cu mii de propoziţii şi fraze, mereu noi, nu cu melodii repetate la nesfîrşit. E greu de ghicit ce credea celălalt, în vremuri normale, despre teatrul radiofonic, dar în colţul încăperii, unde se aşezau pe pat cu mult înaintea stingerii, cu faţa la un perete pămîntiu, părea să guste monologurile lungi. Nu îl întrerupea pe protagonist şi, sigur, nu se plictisea. De altfel, bărbatul care îşi împărţea privirile în trei direcţii nu se străduia deloc, cînd manivela flaşnetei se rotea de una singură, să descifreze inscripţiile de pe tencuială. Iar acele mesaje şi iscălituri scrijelite de-a lungul timpului, în maghiară, română, germană, sîrbă, idiş, poloneză, cehă, armeană,
turcă, rusă, slovacă, ucraineană, bulgară şi, poate, şi în alte limbi, au fost decorul nelipsit al mono- logurilor şi dialogurilor lor. Din postura de spectator, după o săptămînă, N. l-a prins de umeri pe bunicul, l-a zgîlţîit uşor şi i-a spus că va fi bine, oricît ar fi de rău. Se referea la tot şi toate: la soarta lui tata, pierdut într-o colonie de muncă sau într-un penitenciar, la lacrimile amare ale bunicii, la tuşea care scotea colţii si ameninţa să muşte, la mine, la anotimpuri, la îngeri şi la viaţa de apoi. Mă îndoiesc că bunicul s-a liniştit pe loc, dar ceva s-a întîmplat atunci, doar a recunoscut el însuşi asta, mai tîrziu, într-o după-amiază rece, cu burniţă, în care m-a făcut praf la tabinet şi a lăudat starea de pace pe care ţi-o oferă plutirea, cercetarea lumii de sus, din văzduh, de deasupra fiinţelor, a faptelor, a mîrşăviilor şi a iubirii. Sincer să fiu, în clipa cînd a lansat teoria asta, m-am gîndit că o luase razna, probabil de la doctoriile pe care le înghiţise mai devreme. Numai că nu se ţicnise şi nici nu levita, doar rememora un mod de-a trata lucrurile, pe care nici el nu izbutise să-l pătrundă în întregime. Iureşul s-a stîrnit ulterior şi a durat cam jumătate de an, cînd şi-au abandonat biografiile şi s-au aventurat pe teritorii vaste, unde versurile nu atîrnau ca pietrele de moară, dar puteau fi mai grele ca plumbul, unde poezia nu tăia ca lama
de cuţit, dar izbutea să picure sînge, patimă, graţie ori uluire, unde ritmul şi rima îşi aveau rosturile lor doar dacă te ajutau să depăşeşti starea de păstîrnac fiert, unde sunetele invocau magia şi virgulele însemnau uneori mai mult

decît scîncetele amorului. Porcăriile cotidiene, chinuitoare ca orice porcării, de la înjurăturile şi pumnii gardienilor, pînă la căpuşele din saltele şi lăturile primite pe post de mîncare, nu încăpeau în aceeaşi oală, însă îi obligau să-şi apere cu tărie ţinuturile privilegiate şi să aibă grijă, pe întinderile fără margini, să nu se rătăcească. Interesant e că, pînă să ajungă la Gherla şi să fie îmbrîncit în celula din capătul coridorului, pe stînga, bunicul nu ieşise nici un centimetru din tiparele ignoranţei, tratînd poezia ca pe-o sclifoseală, lipindu-i cînd şi cînd etichete dispreţuitoare: ba că era un siropel pentru cucoane, ba o îndeletnicire pentru ţîrcovnici şi fătălăi, ba o pierdere de vreme, ba o fabrică de fum, iluzii şi laude. Fireşte, eu căscam ochii cît cepele la transformarea lui şi mă gîn- deam întruna, ca o comparaţie, la gloaba răpciu- goasă din grajdul lui Harap-Alb, care lăsase baltă finul, înghiţise un făraş cu jăratec şi, dintr-odată, scuturîndu-şi coama şi pielea buboasă, nechezînd, se prefăcuse într-un armăsar cum n-a existat niciodată la hipodrom, la cursele de galop. Dacă ţin bine minte, în trecut, nu-l auzisem să pronunţe
alt nume în afară de Alecsandri şi alte titluri în afară de Sergentul şi Peneş Curcanul. Iar într-o seară, cînd a răsfoit manualul meu de literatură şi a nimerit peste strofa cu cei doi chiaburi care se aciuaseră la umbră, plesnind de invidie din cauza uruitului voios al unui tractor, a lanurilor bogate şi a cîntecelor ţăranilor cooperatori, a trîntit cartea de podea, cu sete, şi a zis că poezia e un rahat. Mai mult, dacă mama, tata sau mătuşa Marieta, citind, întîrziau la masă ori răspundeau telegrafic la vreo întrebare, dădea din mînă a lehamite şi-i trimitea la medic. Prin urmare, n-am să pricep nici în vecii vecilor ce s-a petrecut în închisoare, cum a izbutit acel N., cu misterul care îl învăluia, să-l schimbe într-atît. Cert este că bunicul, aşa cum s-ar spune într-o descriere stupidă şi pompoasă, s-a perindat cîteva luni prin epocile genului liric, prin subspecii, curente şi structuri, prin rigorile sunetelor şi silabelor. Aruncînd la gunoi ce e prostesc şi încercînd să reproduc cît mai fidel propria lui versiune, depun mărturie că acolo, în celula cu douăzeci de paturi şi mult mai mulţi deţinuţi, s-a simţit ocrotit de o vrajă bună. Nu de un curs intensiv era vorba, ci de discuţii haotice, pasionate, în care unicul criteriu părea a fi prietenia. Cu dispreţ pentru clasificări, N. sărea însufleţit de la una la alta, fără să se împiedice de prejudecăţi, cutume şi ierarhii. După
părerea lui, nimic nu era mai periculos pentru poezie decît îmblînzirea şi disciplina, iar ca un citat aproximativ dintr-un citat incert, adică ce îmi amintesc eu dintr-o amintire a bunicului, pot să adaug şi formularea „ca să ucizi poezia e destul s-o pui în lesă". Dimineţile, cîteodată, se întîmpla să fie scoşi în curte jumătate de oră, alături de cei care purtau haine de zeghe identice, altfel decît ale puşcăriaşilor de

drept comun. Şi atunci, într-un soi de frăţie a prizonieratului politic, cînd rupeau firele de iarbă de lîngă gard şi le mestecau grăbit, se întîlneau cu diverşi cunoscuţi. Aşa a făcut bunicul cea dintîi mutare, într-o partidă memorabilă, una din marile partide ale vieţii lui, împingînd pionul din faţa reginei la D4. Nu se duela cu cineva anume, cu o fiinţă care avea certificat de naştere şi buletin de identitate, ci îşi alesese un adversar abstract, poate destinul, poate barbaria, poate justiţia de dincolo de tribunale şi legi. La început, în contul acelei mişcări a pionului, a apelat la un notar din Lugoj care lucra la bucătărie şi căruia, cam o dată la zece zile, îi venea rîndul să împartă fierturile de la prînz, la etaj, în pavilionul central. Se dovedea şi el un împătimit al şahului, deci a fost simplu, ca bijutier, să-i promită nişte piese nou-nouţe, superbe, modelate din miez de pîine. I-a cerut în locul lor un dinte de furculiţă din tacîmurile gardienilor şi o fîşie de muşama groasă, lungă cît braţul, lată de doi, trei centimetri, care putea fi tăiată de oriunde fără să se observe. în nenumăratele ceasuri din spatele gratiilor, dădea formă regilor, turelor şi damelor, atent ca o parte din miez să rămînă curată, chiar dacă nu era tocmai albă, iar o parte egală să fie muiată în ciorba de sfeclă, să se înnegrească. Din cînd în cînd, ca un chibiţ naiv, N. studia cele două armate şi era cucerit de starea trupelor. Apoi, serile, străbăteau continentul lor uriaş, ignorînd punctele cardinale, relieful şi sălbăticiunile, îndreptîndu-se încotro le tuna şi le fulgera, oprindu-se unde le poftea sufletul, mergînd ba călare, ba pe jos, ba în fugă, ba tiptil, în închisoare nu bătea ploaia, evident, dar în închipuirea mea de puşti le zăream părul ud de la picăturile de bucurie şi libertate. Dacă făceau pauze în peregrinările lor, şi făceau cu nemiluita, nu se aşezau la poarta unui poet ca să-i cerceteze grădina, casa, acareturile şi opera, ci stăteau cu ochii, o vreme, doar la nişte versuri sau la un poem. Pentru N., care propunea mereu acele escale, conta enorm muzica literelor, sub coaja căreia puteai găsi, dincolo de aparenţe, un gol deplin, ca la nucile seci, fără miez, ori cine ştie ce sîmbure îmbietor. Şi mai conta ceva: pînă la ce treaptă urcai pe scara profunzimii şi pînă unde coborai pe scara prăpădului, nişte scări infinite, ambele, pe care el însuşi se chinuia să mai facă un pas, cît de mic. Eu unul regret nespus că în anul ăla, în care mă îndrăgostisem orbeşte de volei, nu de-o fată, în 1955, n-am notat măcar un sfert din numele pomenite de bunicul. Cînd por-nesc cu săpături în propria memorie, ca arheologii în incinta unei cetăţi, descopăr invariabil o unică imagine, cea a cărţilor care au trecut prin mîinile lui: însemnări de căpătîi, a lui Sei Shonagon, Elegiile din Duino, a lui Rilke, Alcooluri, a lui Guillaume Apollinaire, întru viaţa Madonei Laura, a lui Petrarca, şi Baladele lui François Villon, ediţia de la Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă. Nu e deloc

greu să păstrez vie imaginea asta, pentru că, aşa cum Moartea la Veneţia se odihneşte şi azi în biblioteca mea, şi celelalte cinci volume dormitează pe rafturi, fiind trezite de mine din an în Paşte. în rest, titlurile pe care le-a procurat bunicul printr-o altă mutare ingenioasă, tîrzie, din partida lui cu ideile abstracte, au dispărut demult, cum era şi normal să se întîmple. Dar pînă atunci, el tot înaintase pe tabla de joc, controlînd ostilităţile, creîndu-şi numeroase variante de atac. Pe scurt, imediat după ce a obţinut dintele de furculiţă şi bucăţica de muşama, a trecut la treabă. Şi ce treabă! A ascuţit ciotul de metal frecîndu-l de pardoseală, doar în clipele cu gălăgie, cînd se umpleau gamelele sau cînd cineva îşi turna o cană cu apă, ca să nu fie auzit de pe culoar. Apoi a apucat-o pe un drum anevoios, riscant, unde avea nevoie de timp, de întreaga lui pricepere şi de o răbdare infinită. Cu dintele de furculiţă transformat în ac, a început să scrie pe fîşia de pînză, pe faţa ei cernită, zgîri- ind-o fin, cu semne minuscule, pe lîngă care un purice părea ditamai lăcusta. Şi a aşternut unul după altul, într-o miniatură a miniaturii, în mai puţin de o sută de zile, cele nouăsprezece sonete pe care N. le compusese în închisoare şi pe care, de bună seamă, le ştia pe de rost. Micul papirus de muşama, odată înfăşurat, aducea cu un filtru de ţigară ori cu un metru de croitorie mai subţire şi mai colorat. îl ascundea împreună cu dintele de furculiţă, într-o crăpătură din piciorul patului, la perete, unde nimănui nu i-ar fi dat prin cap să caute ceva. O singură dată a fost luat pe nepregătite de o percheziţie, cînd uşa s-a deschis brusc şi şase gardieni, conduşi de un ofiţer care ţipa răguşit, au năvălit înăuntru, silindu-i să stea în genunchi, aliniaţi. Tocmai termina de crestat bucla unui s, concentrat, aşa că n-a reuşit să ruleze banda îngustă şi să o strecoare la locul ei. A strîns-o în pumn, laolaltă cu acul, s-a prefăcut că strănută şi, cînd a pus palma la gură, le-a vîrît pe amîndouă sub limbă. N-au vrut să-i verifice măselele şi gîtul, ei scotoceau după un obiect mărişor, nu erau infirmieri. A încasat totuşi un şut între coaste, ca să se satureze să strănute dacă nu i s-a ordonat. Cîndva, a înghesuit la sfîrşitul ciclului de sonete şi o listă de autori şi cărţi interzise, la care N. visa ca la inorogi. După forţa visului şi asemănarea cu caii încornoraţi, dobîndirea lor trebuie să fi fost dificilă şi periculoasă, iar preţul foarte piperat.

în noaptea eliberării, duhul poeziei a fost mărinimos. Bunicul, trezit din somn şi scos în brînci pe coridor, şi-a uitat ochelarii sub pernă. A găsit, aşadar, un motiv întemeiat pentru a cere să se întoarcă în celulă, scurt, doar cîteva secunde. Şi în acele secunde a îndesat micul papirus de muşama în ciorap şi i-a strîns mîna lui N. atît de tare încît mai tîrziu, în tren, la trecerea printre munţi, s-a gîndit să nu-i fi scrîntit vreun oscior. Acasă, şi-a continuat partida, deşi nu luase în calcul uriaşa răsturnare de situaţie. Practic,

asaltul lui împotriva absurdului şi a fricii, fără să fi fost definit aşa, a devenit totuna cu planul minuţios pe care îl urma devotat. Ca să fiu cinstit însă, partida aia memorabilă nici n-a existat, derulîndu-se numai şi numai în mintea mea, ca o himeră născută din poveştile şi din pasiunea lui pentru şah. Iar el a aşteptat să se adune suficiente bancnote în buzunar şi să foşnească tentant. Altfel spus, cu fixaţia mea, a sărit cu calul de la G5 la F7,
amenințînd simultan regina şi tura. A luat anticariatele oraşului la rînd, a privit, a scormonit şi a întrebat, a intrat uşor, uşor pe sub pielea anticarilor, le-a cîştigat încrederea, le-a şoptit ce păsări rare şi-a propus să vîneze şi i-a anunţat, discret, dar apăsat, că e gata să plătească oricît. într-un fel, a provocat destinul mai mult ca altădată, cu riscul de-a fi iarăşi arestat. Pronunţa sume de nerefuzat, se folosea de un nume fals, dar revenea des, stăruitor, vorbind despre sănătate şi vreme, întărindu-şi promisiunile. Luni întregi, nu l-a turnat nimeni la Securitate, ca o dovadă că anticarii nu sînt vînzători de pantofi şi că banii sînt mai simpatici ca revolverele. Pînă pe la sfîr- şitul toamnei, cînd se împlinea un an de la ieşirea din puşcărie, a obţinut cele şapte titluri pe care le dorea. Era primul dar pe care i-l pregătea lui N. pentru ziua cînd aveau să se revadă şi, în opinia mea, penultima mutare dinainte de mat. Cel de-al doilea dar, care echivala cu mişcarea premergătoare victoriei, s-a arătat a fi un obiect uluitor, un pic mai mare decît o tabacheră. Cumva, în el era rezumată o singură idee: cuvintele strălucesc ca aurul, poezia întrece splendoarea unei bijuterii. Era o carte cu coperţi de piele brună, cu încrustaţii în stilul vechilor opuri persane, cu pietre de rubin, safir şi jad, prinse într-o montură de argint. Lucrătura îi aparţinea chiar bunicului,
iar înăuntru, pe foi de pergament, în sepia, fuseseră copiate delicat cele nouăsprezece sonete. Cînd mi-a arătat cartea, tuşea de mama focului şi se cam sufoca. Peste o săptămînă, am observat pete de sînge pe batista lui.

N. a primit cadourile din mîinile lui tata, cu mine alături, la trei ani şi mai bine distanţă, în pragul examenului meu de bacalaureat. Era o ruină de om. Ne-a întîmpinat în uşă, ne-a poftit în casă, a insistat să bem un păhărel de lichior, iar cînd a desfăcut pachetele, deodată, s-a întors cu spatele la noi. Se zgîlţîia din tot corpul, ca într-un film mut.

Dacă ar fi să poarte un nume, oricare, vara aia ar merita să se cheme vara zgomotelor ciudate. Şi mă gîndesc la multe, deşi n-am avut parte de nechezatul unei pisici, de copaci vorbitori, de saluturile marţienilor ori de erupţia unui vulcan. Nu ştiu dacă muzica ar trebui pomenită aici, printre ciudăţenii, dar, în cazul meu, înclin să cred că da, fiindcă eram o ruşine, un afon, şi continuam să fiu uimit de minunăţiile care pot ieşi din difuzoarele unui pick-up. Cu discurile lui Emil, tot descopeream America de unul singur, mi

se părea că văd ţărmul după luni şi luni petrecute pe mare, îmi simţeam uneori inima cum bate agitat, gata să-mi spargă pieptul. Atunci, din iunie pînă în septembrie, am traversat oceanul de trei ori: mai întîi cu Janis Joplin şi Piece of My Heart, apoi cu Requiem-ul lui Mozart, tînărul acela cu perucă, al cărui chip era tipărit pe ambalajul unor bomboane de ciocolată, şi, în fine, cu Nini Rosso şi trompeta lui, în Uomo Solo. Combinaţia semăna cu o salată a sunetelor, e clar, dar, fără busolă şi
hărţi, nimeream şi eu pe unde mă purtau curenţii, ba în Patagonia, ba prin Caraibe, ba pe coasta Virginiei de Nord. Altfel, cum nu eram un navigator înnăscut, ci doar un băiat care abia terminase clasa a şasea, îmi vedeam de treburile mele şi lăsam viaţa să meargă înainte, pas cu pas. Iar una dintre treburi a fost să o ajut pe mama, la castel, unde se zugrăvea de săptămîni bune. Aş fi făcut orice să nu ajung la tanti Pia, la doamna Sanda sau la celelalte cucoane pe la care robotea după-amiaza, aş fi inventat o migrenă sau nişte ameţeli, doar şi pe mine putea să mă doară capul, nu numai pe ele, însă aşa era altceva şi nu se cuvenea să mă plîng. De plecat, plecam la castel tîrziu, după ce încheiam socotelile cu somnul, mai lîncezeam între cearşafuri, căscam, mă îmbrăcam în dorul lelii şi priveam în sus şi în jos, în stînga şi în dreapta, prin bucătărie şi pe deasupra pădurii, înspre munţi şi zările albastre. încet, încet, tot privind, mă trezeam cu adevărat şi ieşeam pe poartă. Zuri se ivea de pe unde era cuibărit, de sub nuc ori din umbra şopronului, scheuna şi îmi sărea cu labele pe piept, încerca să mă lingă pe faţă, clătina din cap ca un cal năpădit de tăuni, fornăia, parcă îl apuca strănutul. Poate ghicea unde ne ducem, poate nu, iar pe drum avea întotdeauna grijă să ridice un picior din spate, să stropească gardurile, stîlpii şi copacii, ca să nu
ne rătăcim la întoarcere. La intrarea în parcul castelului, lîngă casa de bilete, îşi umfla pieptul, îşi sălta coada şi nici nu-i băga în seamă pe căţeii paznicului, patru potăi smerite, cu capul în pămînt, care ţineau minte ce păţiseră odată, cînd îndrăzniseră să-l atace. Pînă să trecem de poarta arcuită, cu zăbrele de fier şi cu un blazon ruginit, se adeverea însă o vorbă veche şi înţeleaptă: dar din dar se face raiul. La fel cum eu mă oferisem să o ajut pe mama, şi băieţii, măcar unii, săreau să mă ajute pe mine. Pe străzi, cînd dimineaţa nu prea mai aducea a dimineaţă, ci bătea înspre prînz, mi se alătura mereu cineva, fiindcă vara era lungă, căldura mare şi plictiseala în toi. După ce soseam la castel, căutam încăperile mai retrase, cu muncitori puţini, ne suflecam mînecile şi căram o vreme saci cu moloz, adulmecam împrejurimile, trăgeam cu ochiul la mobila acoperită cu pînză şi folii, iar cînd se întîmpla să rămînem singuri, atenţi să nu fim surprinşi, cotrobăiam prin cutiile cu sfeşnice, broderii, dantele, covoraşe, perne şi alte nimicuri împachetate ca la carte, ferite de umezeală şi praf. Cumva,

printre atîtea piese de muzeu, fiecare din noi avea ţăcă-
neala lui. Tudi spera să descopere nuduri şi scene de amor,
Sandu visa ca de obicei la bijuterii şi bani de aur, Niţuş
rîvnea la săbii, stilete şi iatagane, iar Gabi scotocea după
timbre şi clasoare,
pentru că, recent, dăduse în patima filateliei. Fireşte,
poftele noastre puteau fi puse în cui, întrucît nimicurile din
cutii erau chiar nimicuri, altfel n-ar fi fost lăsate în calea
zidarilor, tîmpla- rilor şi parchetarilor. într-o miercuri,
cînd am călcat ultima oară pe la castel, de asta reţin şi
ziua, si amănuntele, luam în cîrcă sacii strînsi în
bibliotecă, străbăteam un coridor întortocheat, coboram un
etaj şi îi aruncam în bena de gunoi din faţa clădirii, una
uriaşă, adusă cu un camion. Am făcut destule drumuri şi, cum
mă tot perindam prin curte, Zuri se lipea de mine ca scaiul,
abia reuşeam să-l potolesc. Ca să scap de el, pierdeam minute
întregi. Ori îl certam, ori îi aruncam beţe cît mai departe şi
fugeam pe dalele de marmură din hol, ori îl alungam cu pietre.
Ocupat să conving cîinele că locul lui e afară, am ratat
momentul de magie dinăuntru. în camera înaltă, cu vitralii, cu
tavanul învelit în lambriu de stejar, Gabi a săvîrşit un
miracol, ca îngerii, atunci cînd s-a sprijinit cu braţul de un
raft. Din biblioteca golită de cărţi, întinsă pe trei pereţi,
şi ea din stejar lăcuit, s-a desprins o bucată dreptun-
ghiulară, cît o uşă de beci, care s-a rotit în lateral şi a
scos la iveală un culoar nesfîrşit. Eu am apărut cînd băieţii
se adunaseră în faţa acelei minuni, muţi cu toţii, cam palizi,
cu ochii larg deschişi. După ce am cercetat uşa secretă şi ne-
am
deprins cu întunericul de dincolo de ea, am văzut că lucrurile
arătau diferit: întunericul nu era tocmai întuneric, iar
culoarul nesfîrşit avea, de fapt, doar un metru şi jumătate,
fiind urmat de o scară îngustă, în spirală, care ducea cel mai
probabil în turn. Undeva sus, la capătul ei, existau sigur
nişte ferestre, altfel ar fi fost o beznă groasă, pe care să o
tai cu cuţitul. Ne-am convins că nu e nimeni prin preajmă, ne-
am strecurat pe culoar, am tras uşa după noi cît să nu fim
descoperiţi, dar n-am închis-o cu totul ca să nu rămînem
captivi, am început să suim pe bîjbîite, uşor, uşor, fără
lanternă sau lumînări, treptele scîrţîiau la fiecare pas,
balustrada se cam clătina, Gabi s-a împiedicat din senin şi a
înjurat înfundat, abia atunci s-a gîndit şi Niţuş să aprindă
bricheta, am dibuit lîngă zid o găleată de tablă care rămăsese
în picioare, tremurînd, am ocolit-o şi am continuat să urcăm,
mi s-a părut că pe jos se disting două feluri de urme, unele
bărbăteşti, late, altele de pantofi de damă, cu contur ascuţit
şi cu un cerculeţ în dreptul tocului, mă uitam numai pe unde
merg, aşa că nu pot vorbi despre pînzele de păianjen din
unghere, am ajuns în vîrful turnului într-un tîrziu şi ne-am
pus pe privit. Iar acolo, la cîte se înşirau în jur, îţi venea
să te împărţi în zece locuri deodată, ca la un bîlci plin de

grozăvii. Bunăoară, nici în vis nu-mi închipuisem că vom ajunge în burta orologiului, că-i vom studia măruntaiele pe îndelete, roţile şi rotiţele, scripeţii, curelele şi parapeţii, că vom curăţa armurile celor patru cavaleri care, de atîţia ani, din oră în oră, ieşeau cu regularitate din turn, înfruntau răul de înălţime şi defilau pe deasupra cadranului cu cifre romane. Bieţii de ei, după o viaţă de trudă şi bravuri, meritau puţină îngrijire, fiindcă văzuţi de aproape erau tare prăpădiţi. Platoşele prinseseră o crustă pămîntie, pe umeri şi coifuri erau mînjiţi cu găinaţ, o halebardă stătea să se rupă, iar scuturile se decoloraseră de la soare. Nu i-am spălat cu săpun şi bureţi, nu i-am lustruit, doar i-am şters un pic şi i-am îmbărbătat, apoi i-am lăsat să se odihnească în linişte, să pregătească o nouă paradă, şi ne-am ocupat de pachetele ascunse într-un colţ, sub o draperie sfîşiată. Lucram ordonat, eu tăiam sforile cu briceagul şi băieţii desfăceau hîrtia maronie, smulgeau vata dinăuntru şi ziarele ghemotocite, aşezau obiectele pe podea. Şi, tot tăind, desfăcînd, smulgînd şi aranjînd, ne-am trezit în faţa unei colecţii de halbe vechi, din ceramică pictată, care ne-a făcut praf. Nu descifram noi literele gotice, dar smalţul, ornamentele şi capacele de argint ne zăpăceau ca berea, ne stîrneau fel şi fel de păsărele în cap. Cred că ne-am fi certat ca chiorii sau ne-am fi războit, dacă nu mi-aş fi amintit că mama, cu un
an înainte, fusese neagră de supărare şi plînsese cîteva seri la rînd, cînd, la dispariţia unor halbe bavareze din castel, directorul le învinuise pe îngrijitoare. Aşa, după povestea mea, Niţuş a tăcut mîlc, iar Gabi a observat două litere pe o bucăţică din hîrtia maronie, nişte majuscule scrise cu carioca verde. Am verificat petecele risipite pe duşumea şi colile mototolite, parcă răsuceam piese de rummy, şi, culmea, am strîns opt perechi identice, MT, cu iniţialele directorului de muzeu. Recunosc că, dacă respiraţia nu mi s-a oprit de tot, măcar a încetinit ca vai de ea, deşi era o simplă bănuială că pachetele îi aparţin lui Mihai Toporaş. Oricum, nu ne-am atins de halbe, le-am întors spatele şi, pînă să vedem ce e cu balotul rezemat de perete, am hotărît să scotocim într-un dulăpior. O clipă sau două, mi s-a părut un noroc că Sandu se dusese în ziua aia la piaţă, cu o mătuşă, şi nu venise cu noi. Pe urmă, dînd peste punga din dulăpior, cu şerveţele umede, prezervative şi prosoape curate, i-am mulţumit Domnului că lipsea şi Tudi. Tot acolo, în sertarul de la mijloc, am mai dat peste o broşă în formă de trandafir şi o trusă de farduri, dar marea lovitură a fost cînd am tras sertarul de dedesubt si am găsit două cupe de cristal, cu picior lung, şi cinci sticle de şampanie. Ce-i drept, nu era una franţuzească, aşa cum auzisem că ar trebui să fie, dar
nici o poşircă nu era. Şi spun asta din adîncul sufletului, fiindcă am gustat-o ceva mai încolo, după ce am aflat că balotul rezemat de zid e o saltea rulată, din burete gros, cu

aşternuturile gata întinse şi cu pernele înfăşate. Ne-am trîntit pe cearşafuri, am cules fire de păr şaten, ondulate, şi, sorbind din şampanie, ne-am gîndit în tihnă la domnişoara Elena, muzeografa, cu pantofii ei cu toc cui şi cu buclele răsfirate. Pe urmă, tîrziu, înainte ca orologiul să bată de trei ori şi cavalerii să plece iarăşi la defilare, am deschis una din ferestrele rotunde, nu către parc, ci înspre curtea interioară. Pişcăturile de pe limbă mi se mutaseră în tîmple şi la ceafă, acidul mi se prelinsese în tălpi, aroma îmi cucerise pieptul, dar nimic nu m-a împiedicat să învăţ sticlele de şampanie să zboare. Le ţineam în palme ca pe puii de guguştiuc, le explicam cum să mişte aripile, le eliberam una cîte una, pe geam, şi aşteptam să se înalţe. Nu s-au înălţat. Iar bubuiturile de jos, de pe caldarîm, sunau bizar, uimitor, nici ca dinamita, nici ca gloanţele. Am coborît greu pe scara răsucită din turn, am izbit şi găleata de tablă care a luat-o la vale, toţi aveam mîinile ocupate, dar s-au eliberat curînd şi am putut să le băgăm în buzunare, după ce am aranjat halbele frumos, în linie, pe treptele de la intrarea în castel.
într-un fel, mama a rîs cu un ochi şi cu altul a plîns, deşi n-a clipit ca la zîmbetele ei obişnuite,
iar genele nu i s-au umezit de la lacrimi. A încercat să pară furioasă, dar, sub masca de mînie din acea zi de miercuri, se întrezărea mulţumirea pentru ce păţise Toporaş, directorul muzeului, de la o joacă de copii. Cum nu era să mă laude după aşa o întîmplare, m-a pedepsit să nu ies o săptămînă din casă, ca să nu-mi mai bag nasul, niciodată, unde nu-mi fierbe oala. Or, acasă, oricît mi-aş fi dorit eu să fie altfel, lucrurile nu stăteau prea grozav. Bucătăria arăta a bucătărie, cu aragaz, masă şi scaune, cu chiuvetă şi ştergare, cu cratiţe şi tigăi agăţate în cîrligele unui blidar, cu o policioară pe care se înşirau căni, pahare, borcane şi plicuri cu mirodenii, cu radioul vechi, Gloria, fixat veşnic pe postul România Actualităţi, cu frigiderul şi mai vechi, Fram, care uruia ca un urs polar bolnav de bronşită, cu ceasul de deasupra rafturilor şi cu calendarul bisericesc care pomenea atîţia şi atîţia sfinţi, unii cu cerneală neagră, alţii cu roşie. în plus, bucătăria noastră era şi hol, vestibul sau antreu, puteai să-i spui oricum, fiindcă din curte se intra direct acolo, iar asta ne obliga să atîrnăm hainele în cuierul din spatele uşii şi să înghesuim ghetele şi pantofii dedesubt. Tocmai de aia, uneori, bluza mea de trening şi scurta de fîş miroseau a tocăniţă, a supă ori a cîrnaţi. Mai mult, bucătăria era şi un soi de bîrlog al lui tata, locul în care moţăia, mînca, se
tocmea cu clienţii şi pălăvrăgea cu vecinii, bea, se gîndea, tuşea, nota în caietul lui de meseriaş şi dormea neîntors, sforăind, fie zi, fie noapte, după cum îl fura somnul. Ca în orice vizuină, chiar fără un culcuş de paie şi frunze uscate, se simţea permanent o urmă a trupului care sălăşluia înăuntru,

indiferent dacă tata era la muncă ori zăcea în patul lui îngust, de sub calendar. Iar urma trupului, care rezista prin aburii de la fierturi şi prăjeli, ajungea într-un singur caz să se amestece cu ei, să fie totuna, atunci cînd tata, o dată la cîteva luni, se apuca să gătească. Făcea mereu fasole cu ciolan şi eu unul mă înnebuneam după ea. Nu ştiu cît lăsa boabele la înmuiat, cum le pritocea, cînd punea ceapa mărunţită, sarea, piperul, boiaua şi tarhonul, cum alegea bucăţelele de carne afumată de pe os, cînd adăuga foile de dafin şi cît ţinea ceaunul pe foc, însă la sfîrşit, la masă, se auzeau doar răsuflări grele şi clinchetul lingurilor în farfurii. De obicei, cînd îl vedeam gătind, mai ales că dura ore întregi şi aveam timp destul, mă duceam la brutăria de lîngă poştă să iau pîine caldă, apoi umblam prin borcanele cu murături din beci şi scoteam într-un castron tot ce-mi dorea inima: conopidă, gogonele sau gogo- şari umpluţi cu varză tocată. Dar asta se petrecea rar, foarte rar, în ritmul anotimpurilor, aşa că mirosurile din bucătărie rămîneau separate, cel
al aburilor şi cel de bîrlog. Mai clar ca altă dată, mi-am dat seama de diferenţa dintre ele în săp- tămîna în care am fost pedepsit, cînd a trebuit să pierd vremea şi să mă uit pe pereţi, sperînd că voi descoperi nişte cai verzi, ieşiţi la păscut. Atunci, în iulie, tata avea de lucru din plin, pleca înainte să mă trezesc şi se întorcea pe întuneric, cînd strada se înverzea şi ea de la lumina felinarelor, deşi, pentru el, cred că era roz şi semăna cu trei cărări. în absenţa lui, mă mişcăm în voie, transformam bucătăria în ce-mi trecea prin cap, fiindcă încăperea aia mică, pe care mama o văruia de două ori pe an, în preajma Paştelui şi a Crăciunului, reuşea să îndeplinească nenumărate roluri, nu numai trei. Mai întîi, cînd arestul la domiciliu nu-şi arătase toată ticăloşia, am improvizat o sală de lectură, tolănindu-mă în pat şi lăsîndu-mă purtat pe tot felul de moşii şi moşioare ruseşti, alături de un tip rotofei, parşiv, care colinda în lung şi-n lat într-o brişcă obosită, cu un scop şi mai parşiv, să cumpere suflete moarte. împrumutasem cartea de la Emil la începutul vacanţei şi se cuvenea să i-o restitui curînd. Cum citisem deja vreo două sute de pagini, mi-am imaginat că o voi termina în prima dimineaţă sau, în fine, puţin după prînz. Pe la unsprezece şi un sfert însă, m-am oprit şi mi-a venit o idee nouă, cînd Cicikov a nimerit la conacul lui Piotr Petrovici Petuh şi cînd, după pateuri şi gustări, după un muşchi de viţel la frigare, grăsanul ăla a poruncit să se pregătească o plăcintă cu fălci de nisetru şi zgîrciuri de cegă, cu ciuperci, lapţi proaspeţi, hrişcă şi creier, care să fie înconjurată pe platou de raci copţi, plevuşcă, sfeclă şi morcovi. Imediat, cu o poftă turbată, m-am apucat de bezele. Am bătut albuşul de la două ouă, am presărat şase linguri de zahăr si am continuat să învîrt telul, am uns ? [7] o coală de hîrtie cu margarină şi am întins-o în tavă, am aliniat vreo treizeci de mogîldeţe de

spumă şi le-am băgat în cuptor. Cînd le-am scos după jumătate de oră, erau încă moi, cu toate că se rumeniseră cam tare şi, de la arsură, abia se dezlipeau. Le-am mîncat la repezeală, ca pe un clei dulce şi fierbinte, iar în ziua aia şi în cele care au urmat nu mi-au mai trebuit alte bunătăţi, mai ales că îmi stricasem burta. Altfel, în săptămîna mea de penitenţă, fără să folosesc o baghetă de vrăjitor, am mai prefăcut bucătăria în birou de investigaţii, în teren de vînătoare şi în scenă de concerte. Pe scurt, am luat la puricat caietul lui tata, unul de matematică, de elev, pînă m-am convins că paginile lui conţin doar liste de materiale, calcule băneşti, schiţe, nume şi numere de telefon, fiind complet diferit de caietul galben, cu coperţi învelite în pînză, al lui Emil. La vînătoare, am avut nevoie de spaţii vaste, aşa că m-am
aventurat şi în cele două camere ale casei, posace şi fără adieri de vînt, unde o mînă nevăzută pre- sărase un praf fin, cu efect de somnifer. Am pus gînd rău muştelor şi, încet-încet, dintr-o miercuri pînă în cealaltă, am capturat patruzeci şi şase de exemplare, mari şi măricele, pe care le-am închis într-o sticlă de suc. Sticla, nu ascund, chiar dacă fusese spălată, a devenit o groapă comună. Fiindcă muştele n-au supravieţuit, m-am învăţat minte şi am făcut tot ce-a fost posibil ca să supravieţuiască singurul şoarece pe care l-am prins. înainte de-a-l prinde, am stîrnit toată viclenia din mine, m-am dăruit trup şi suflet, ca fotbaliştii, am sacrificat ultimul triunghi de brînză topită din frigider şi unica mea cutie de pantofi, cea de la perechea de adidaşi albi. Mă lungeam pe burtă, aşezam bucăţele de brînză pe sub paturi şi dulapuri, lîngă găurile din zid şi podea, nu mă clinteam, nu respiram, nu clipeam, aşteptam zeci de minute să aud un fojgăit, pînă îmi plesnea capul. La primele cinci încercări, deşi îmi lipeam o ureche de covor, oricît ascultam tăcerile din tencuială şi de sub duşumea, n-am perceput nici cel mai mic zgomot, ca şi cum şoarecii ar fi dispărut printr-un miracol ori ar fi fugit toţi în pădure, ghicind planul meu. Eram gata să renunţ, sătul să-mi mai înţepenească cîte un braţ, gîtul sau un genunchi în poziţia aia de pîndă, pînă vineri după-amiaza,
cînd m-am hotărît să mai dau un asalt. Neatent, am surprins un foşnet undeva în stînga aragazului, înspre patul lui tata, am mişcat doar pupilele, am uitat brusc că vroiam să fac pipi şi am privit ţintă la sacoşa cu cartofi lipită de perete, am zărit cum şoarecele apare temător, mic cît o brichetă, l-am lăsat să cerceteze, să se liniştească şi să guste din brînza Hochland, doar nu degeaba i se făcea atîta reclamă, am tras uşor de aţa gri, centimetru cu centimetru, cu pauze, ca să-l ademenesc şi să-l aduc într-un loc care îmi era la îndemînă, apoi, cînd a ajuns pe preşul de iută tot urmărind brînza, am trîntit cutia de carton peste el. După ce m-am ridicat şi am pus deasupra o greutate, o conservă găsită pe masă, cred că de mazăre, am observat că îmi tremură degetele. La baie, cînd mă

spălam şi îmi închipuiam cît de impresionat va fi Emil, am văzut în oglindă că sînt palid, parcă îmi întinsese cineva pe faţă o cremă ca smîntîna. Pînă să mă întîlnesc cu Emil, pînă să mă laud cu prada mea şi să mergem împreună la bufniţe, mai era însă destul, doar condamnările la închisoare nu trec cu una, cu două. Sîmbătă, mama nu s-a mai dus la castel, dar a plecat la curăţenie la Magda, coafeza, în timp ce tata n-a anunţat nimic şi a dispărut încă din zori, poate la vila unde raşcheta parchetul, poate în altă parte. Şi, cum sîmbăta e o zi veselă de la Dumnezeu,
am fost nevoit să inventez ceva care să-mi alunge tristeţea şi nervii. Am căutat lanterna aia de pus pe cap, cu baterie pătrată, am aprins-o pe poziţia intermitentă, de semnalizare, şi am agăţat-o de lustra din camera mare ca să pară o orgă de lumini, am tras draperiile şi am făcut întuneric, am pus şapte sau opt luminări pe noptieră, pe sobă şi pe lada cu aşternuturi, pe urmă m-am suit în patul meu, mi-am ciufulit părul şi, cu o mătură în mîini pe post de chitară, sărind pe droturile ca vai de lume, dansînd, cîntînd din tot sufletul, aplaudînd şi urlînd, l-am imitat cum am izbutit eu mai bine pe Freddie Mercury, în delir, pe scena de pe Wembley. Concertul s-a încheiat fără ovaţiile mulţimii, cu mine ud fleaşcă, stors, epuizat, şi cu Bugiulescu, vecinul nostru, izbind în geam cu un băţ şi strigînd de afară să tac naibii din gură, că i-am trezit nepoţelul. Am tăcut şi, cum eram în pat, prăbuşit, am zăcut în neştire acolo, pînă mi-a mai venit inima la loc. Mai tîrziu, tot sîmbătă, a apărut din senin frati-miu, Dan, care scăpase de mult din armată şi hălăduia prin port şi prin baruri la Constanţa, visînd să se îmbarce pe un vapor. Era bronzat, purta un tricou în dungi şi avea tunsoarea dinainte, cu bretonul uns cu gel. De fapt, nu se schimbase deloc şi, ca să întărească asta, a comandat de cum a intrat pe uşă o cafea cu cîţiva stropi de lapte. Curînd,
după ce a făcut un duş, şi-a pornit seria de glume tîmpite, spunîndu-mi că arăt, cu pedeapsa aia, ca o curcă plouată închisă în coteţ. Din fericire, s-a culcat puţin, apoi s-a bărbierit şi a ieşit în oraş, înainte să se întoarcă mama. Duminica s-a scurs ca toate duminicile, încet, chiar groaznic de încet, iar eu, aflat la mijlocul perioadei de detenţie, m-am tot rugat cerului să vină o amnistie sau să fiu graţiat. Nu s-a întîmplat nici un miracol şi a sosit şi ziua de luni, cînd, pe la prînz, lăsîndu-mă cu gura căscată, Dan s-a ivit cu o blondă înaltă, în fustă mini, care abia îşi ascundea cearcănele sub farduri. Fata n-a răspuns la salut, iar eu, cu ochii în decolteul ei, am văzut pe pielea albă, brobonită, nişte bubiţe roşii şi o vînătaie ca un bănuţ de aramă coclit. în drum spre dormitorul lui, frati-miu mi-a şoptit că dacă mă mişc de pe scaun sau comentez, îmi crapă ţeasta. Am fost cuminte, am stat la masă şi m-am străduit să desenez un dinozaur. După o vreme, prin două uşi, am auzit-o pe fată ţipînd scurt, parcă mirat, după aia a ţipat tot mai des şi mai

tare, ca şi cum se înţepa mereu într-un ac, aşa ţipete stranii chiar nu mai auzisem, aduceau cu gîfîitul, pe urmă, cînd ţipetele s-au legat unul de altul, fără întreruperi, au răzbit gemetele lui Dan, lungi, puternice, încît nu ştiai dacă ridică şifonierul la tavan ori a fost înjunghiat. în mod curios, Bugiulescu
n-a mai bătut cu băţul în geam şi n-a mai strigat că-i plînge nepoţelul, iar eu, în liniştea aia, am colorat cu maro-deschis zimţii de pe spinarea dinozaurului şi cu galben-roşcat solzii de pe coadă. Cînd a trecut iarăşi prin bucătărie, la plecare, fata s-a uitat peste umăr la desenul meu, m-a mîngîiat pe obraz şi a zis „şee frumooos!".

într-o seară, în august, augustul din vara zgomotelor ciudate, m-am oprit împreună cu Tudi, Gabi şi Marcelică pe podul de mai jos de castel, unde Ghindura curge blînd, nu vuieşte. Se întunecase de mai bine de o oră şi, cum felinarele nu se aprinseseră la timp, ne obişnuisem cu umbrele vagi şi cu siluetele de catran ale copacilor. Aproape sigur, dacă ar fi căzut peste noi o geană de lumină, la cum eram înşiraţi pe balustrada podului, am fi arătat ca patru păsăroi pe o cracă sau pe un fir de telegraf. îmi amintesc că Marcelică povestea cum călărise la ţară, la bunică-sa, pe o iapă bălţată, apoi Tudi s-a apucat să descrie o scenă dintr-un western, cu caii pătaţi ai apaşilor fugind de mama focului din calea unei turme de bizoni. Atunci, turuind, rîzînd, lăsînd prietenia să-şi facă de cap, am privit cu toţii de-a lungul drumului învăluit în beznă, cînd lui Gabi, deodată, i s-a părut că aude un bocănit. Am ciulit urechile şi, în afara clipocitului apei, n-am desluşit nimic, iar acolo, pe dîra cenuşie a drumului, nici unul din noi n-a zărit vreun cîine, vreo jivină sau vreun om. M-am uitat la cer, era năpădit de stele şi luna nu dădea semne că va răsări prea curînd. Tudi a continuat cu filmul, pe vale cobora răcoarea şi lui Gabi, încă o dată, i s-a năzărit că aude bocănitul acela ritmic, pe care încerca să-l descrie. Am tăcut din nou, ascultînd, am cercetat pasta moale, alunecoasă, care se chema întuneric, nu l-am crezut nici în clipa aia, nici mai tîrziu, deşi el ne prevenise că un băţ izbeşte piatra, sacadat, ca un baston. După ce am rîs în hohote, ne-am trezit în faţa noastră cu un moş bărbos şi strîmb, cu picior de lemn. Am îngheţat, iar Tudi a scos un urlet de apaş îngrozit.

*

Cu trei săptămîni în urmă, prin noiembrie, am visat-o pe mama într-un balansoar, citind o carte cu coperţi roşcate, al cărei titlu nu putea fi desluşit. Era departe, într-o poiană, iar soarele, deşi intra din vreme în vreme în nori, nu lăsa umbra s-o cuprindă, păstra un mănunchi de raze doar pentru ea, un con de lumină subţire, auriu. îmi amintesc pîlcurile de margarete din decor, fagii bătrîni şi cîinele slab, cu urechi pleoştite, care păştea iarba ca un ied. La un moment dat, mama a renunţat la citit, s-a sprijinit de un braţ al balansoarului

şi
s-a uitat undeva în vale, către o zonă a pantei pe care eu nu izbuteam s-o zăresc. Apoi s-a întors cu spatele, tot arătînd cu mîna într-acolo, clăti- nîndu-se încet. De la distanţă, şi trebuie să fi fost cel puţin cincizeci de metri între noi, nu-mi era clar dacă se leagănă de plăcere sau fiindcă o supără ceva. Partea bună în vise e că ţi se îngăduie multe, teribil de multe, aşa că, fără să alerg, fără să zbor, fără să gîndesc, am fost într-o clipă lîngă ea. Plîngea în tăcere, iar mişcările trupului se dovedeau a fi tresăriri, zvîcnete, un fel de frison. Sufletul meu s-a scufundat în oţet, posac, şi am privit locul de la care ea nu-şi dezlipea ochii. Pe o scenă uriaşă, în faţa căreia eram singurii spectatori, se ivise casa aia din munţi unde locuisem din ’48 pînă în ’51, primăvara, cînd părăsisem satul doar noi doi, învinşi, fără să mai credem în miracole şi în eliberarea grabnică a lui tata. Alături se întindea livada pe care o cunoşteam ca în palmă, cu merii şi vişinii înfloriţi, îngrijiţi dumnezeieşte. Zeci de bărbaţi în salopete, ca şantieriştii, umblau în sus şi în jos, mînuiau nişte drujbe negre şi doborau copacii într-un ritm ameţitor. Ce e curios, uruitul motoarelor şi strigătele muncitorilor nu se auzeau deloc, în schimb plutea în aer geamătul pomilor care se prăbuşeau, zgomotul acela înfundat, sec. Mama a continuat să plîngă şi după ce livada a fost culcată
la pămînt, cînd amîndoi am înţeles că s-a ales praful de o felie din trecut, din tortul vieţii, în care, printre meri şi vişini, ea era încă tînără şi îl săruta pe tata, iar eu îmi construisem o colibă, sărisem din creangă în creangă şi luptasem în nenumărate războaie, cu praştii, săbii de lemn, buzdugane, arcuri şi săgeţi.

Cînd a apărut un domn în cămaşă cadrilată şi pantaloni de in, cu o geantă pe umăr şi o planşetă la subraţ, mama s-a potolit. Ţinea buzele întredeschise şi îl urmărea atent pe omul care traversa scena, venind din stînga copacilor tăiaţi. Şi domnul acela, cu gesturi care dovedeau pricepere şi rutină, şi-a fixat planşeta meticulos, ca un şevalet, a întins pe ea o coală de hîrtie mare, fină, şi-a pregătit creioanele, riglele, compasurile şi echerele, a tuşit scurt şi s-a apucat de desenat. îşi pusese o pereche de ochelari cu rama maro şi, cu toate că folosea tocuri cu peniţă şi călimări cu tuş, ca în alte vremuri, hîrtia se umplea năucitor de repede cu forme geometrice bizare, cu haşuri, contururi, cifre minuscule şi semne de neînţeles, într-un fel, prin mlădiere şi precizie, degetele lui aduceau cu cele ale unui pianist înfocat, aflat în plin concert. în plus, repet, iuţeala întrecea orice închipuire, aşa că, pînă să ne dezmeticim, a schiţat o plecăciune şi ne-a înfăţişat proiectul terminat, unul deloc simplu, din care nu pricepeam
nimic. Pe urmă, după ce a lăsat coala de hîrtie să fie luată de vînt, a întins mîna înspre livada dispărută, invitîndu-ne să privim ce se înălţa din pămînt. Şi era o clădire de

culoarea untului, mai degrabă elegantă şi blîndă decît impunătoare, cu un brîu de ceramică între parter şi etaj, cu un model delicat sub acoperiş, cu ferestre largi, strălucitoare, cu şase nume de domniţe şi şase cruci identice pe faţadă, ca nişte blazoane princiare. Clădirea s-a topit ca un abur în cîteva clipe, iar mama, care învăţase odinioară acolo, la Şcoala Centrală, nu-şi putea ascunde uimirea, deşi nu scotea un cuvînt. Nu se mai rezema de spătarul balansoarului, se aplecase în faţă, cu o şuviţă căruntă pe frunte, care îi scăpase din agrafă. Cu cămaşa lui în carouri şi cu ghetele din piele întoarsă, gri, domnul s-a apropiat iarăşi de planşetă, s-a concentrat asupra altui plan şi, cu aceeaşi viteză, a fost gata înainte ca eu să strănut. A doua coală de hîrtie a plecat după cealaltă, în văzduh, iar în locul livezii a răsărit o hărăbaie de cărămidă, netencuită, imitînd întocmai tipografia unde lucrase mama, luni şi luni, cînd tata era în închisoare. Nu se mai minuna, îşi ţinea coatele pe genunchi şi bărbia în podul palmelor, urmărind cum noua construcţie se dizolvă la fel de repede cum a apărut, ca o linguriţă de zahăr amestecată în ceai. Apoi, rînd pe rînd, după
desene din ce în ce mai complicate, cu secţiuni care se întretăiau oblic, s-au perindat pe sub ochii noştri un spital, mai mult ca sigur cel în care mă născusem, o fabrică cu coşuri şi fumuri plumburii, unde ea fusese angajată mai tîrziu, un penitenciar înconjurat de garduri cu sîrmă ghimpată şi foişoare de pază, în curtea căruia mi s-a părut că îl văd pe tata în haine de deţinut, o vilă veche, şubrezită, aidoma celei în care mama devenise în sfîrşit bibliotecară, un bloc ca orice alt bloc din nenumăratele cartiere cu blocuri, şi anume blocul în care ne-am mutat după moartea bunicului şi după ce ne-au demolat casa, în fine, multe alte clădiri, majoritatea avînd legătură directă cu familia, iar restul avînd legătură cu noi toţi, absolut toţi, cum ar fi Casa Scînteii, măgăoaia ţuguiată din locul hipodromului, şi Casa Poporului, monstrul care a înghiţit o parte din oraş. Sincer să fiu, eu unul nu mă mai miram de nimic, pentru că domnul de pe scenă era un artist desăvîrşit, un soi de vrăjitor al peniţelor şi al plăsmuirilor credibile, iar dacă fusese el în stare să reproducă totul atît de bine, să aducă în livada din munţi nişte giganţi de cărămidă şi beton, atunci cu certitudine era în stare de orice. La fel de degajat, un pic obosit, trasînd sute de linii drepte şi arcuite pe ultima coală de hîrtie, ne-a arătat adevărata lui putere de arhitect-magician cînd n-a mai copiat
siluetele unor construcţii din trecut. Printre merii şi vişinii care crescuseră la loc, nu înfloriţi, ci cu fructele deja coapte, s-a ivit o casă rotundă ca un pepene, cu şindrila acoperişului vopsită pestriţ, cu pietre de rîu prinse în ziduri, în culori pastelate, nişte pete vesele pe varul alb, cu cerdacul năpădit de păpuşi şi marionete, unele agăţate de streaşină ori de balustradă, altele aşezate pe scaune, cu

jardiniere sub geamuri, pline de crăiţe şi maci. Mama, privind, rîdea în hohote şi aplauda. în visul meu, am fost sigur că era casa visurilor ei. Cînd m-am trezit, inima mea parcă se scufunda în miere.
*

Şoarecele ăla din bucătărie, pe care-l momisem cu o bucăţică de brînză topită şi-l prinsesem într-o cutie de pantofi, era altfel decît restul şoarecilor. N-avea cinci picioare, nici blana albastră, nu vorbea, nu făcea tumbe, dar a reuşit să mă convingă că ar fi ceva de capul lui. L-am ţinut într-un borcan mai mare, cu două, trei degete de rumeguş, cum ştiam că arată culcuşul unui ham- ster. Ca să nu se repete povestea cu muştele din sticla de suc, care muriseră sufocate, am dat o mulţime de găuri în capac. Printr-una din ele, lărgită cu un cui gros, îi strecuram boabe de grîu
şi firimituri, iar o dată am pescuit tăieţei din supă şi i-am lăsat să alunece înăuntru, unul cîte unul. Normal, mai întîi l-am aţîţat, i-am trecut tăieţeii pe la nas, îi coboram şi-i ridicam, îi roteam uşor, pînă cînd şi-a învins teama şi a început să-i urmărească, fugind în cerc. S-a învîrtit ce s-a învîrtit, aproape un minut, după care s-a oprit şi a încercat să se salte pe labele din spate, ca un popîn- dău. La cît era de ameţit, a căzut pe-o parte şi, cîteva clipe, n-a mai mişcat. Cu siguranţă, ori eu mă scrîntisem, ori el, fiindcă amîndoi primisem condamnări aspre şi suportam cu greu detenţia. Dacă pe mine mă pedepsise mama pentru întîm- plările de la castel, lui îi pusese gînd rău chiar zeul bufniţelor, prin intermediul meu, un biet slujitor al templului. înainte de-a-l duce la marele preot, la Emil, de-a-l aşeza în rîndul ofrandelor şi de-a-l sacrifica pe altar, am observat însă că şoarecele nu trăia zbuciumul sfîrşitului. Era stăpînit doar de o foame turbată, fără bocete, fără nostalgii, fără regrete. Oricît l-aş fi hrănit, tot nu se sătura, aşa că am renunţat să-l mai răsfăţ, prea părea un sac fără fund. Cum îl aştepta eşafodul şi lui nici nu-i păsa, m-am hotărît să-i deschid ochii, să-l ajut să înţeleagă pe ce drum va porni, să-l trag de mînecă chiar dacă nu era îmbrăcat. Multe soluţii nu existau, prin urmare am apelat la una simplă, imediat după ce am putut să ies
din casă, într-o dimineaţă cu soare şi nori pitici. Zuri dormea în magazie, unde nu bătuse ploaia din ajun, găinile scurmau cu ciocurile prin noroi, am văzut o vrabie pe firele de curent, lîngă stîlp, apoi o veveriţă în bradul de la stradă, dar atunci, pe loc, nu mă interesa nimic din toate astea. O căutam pe Cici, pisica vecinilor, care speram să fie convingătoare. Bugiulescu, ca de obicei la ora aia, era plecat în piaţă, iar Bugiuleasca, printr-o minune, nu stropea florile, nu întindea rufe la uscat, nu croşeta şi nu-şi plimba nepoţelul în cărucior. Rezemat de un pom, am privit curtea lor pustie, am cercetat-o atent şi, ca să nu trezesc cîinele, am strigat încet, ba pe nume, ba cum se strigă orice mîţă, pis,

pis, pis. De răspuns, firește, nu mi-a răspuns nimeni, însă Cici a apărut curînd din dosul șopronului, somnoroasă, cu petele ei cenușii și roșcate, cu coada în sus, s-a suit pe gard și s-a apropiat leneș, pășind numai pe vîrful ulucilor. Am mîngîiat-o un pic, pînă s-a apucat să toarcă, după aia am luat-o în brațe și am intrat în casă. Cînd a descoperit șoarecele din mijlocul camerei, a uitat brusc de moleșeală, parcă au lovit-o pandaliile. A țîșnit din mîinile mele ca un uliu, m-a și zgîriat, s-a aruncat peste borcanul mărișor, l-a dărîmat și, vrînd să străpungă pereții de sticlă, l-a rostogolit sub perdea. Acolo, sub fereastră, s-a pus pe un miorlăit groaznic, de
leopard. Nu izbutea să muște capacul, dar a dibuit găurile date de mine, și-a înfipt ghearele și a fost gata să-l smulgă. înăuntru, în vălmășagul de rumeguș care semăna cu ninsoarea, șoarecele tremura ca o frunză și, cred eu, tocmai descoperea că lumea cealaltă nu e departe și are alt gust decît tăieței.

în a unsprezecea zi după ce capturasem ani- măluțul ăla cît o brichetă și în a cincea după furiile lui Cici, urma să duc lucrurile la bun sfîrșit, să termin întreaga tărășenie. Era marți, dar nu-mi stătea mintea la cele trei ceasuri rele. Mă înțelesesem cu Emil încă de duminică să mergem la bufnițe, fără Zuri și, ca întotdeauna, în mare secret. Calculînd, și asta nu era complicat dacă țineam cont de ziua mea de naștere, se făcuseră doi ani, mai precis doi ani și o lună, de cînd așa, deodată, din seninul seninului, se risipise un abur sau se ridicase o barieră în inima pădurii, îngă- duindu-mi să trec un hotar nevăzut, la care nici nu visam. Precis, aburul n-avea legătură cu ceața ori cu asfințitul, iar bariera de care vorbesc nu era cea din metal, vopsită în verde și alb, de dincolo de bazinul de apă. în acel răstimp, bătusem drumul forestier de nenumărate ori și, mereu, inima îmi bătuse smucit, agitat, ca și cum ar fi vrut să se spargă. Atunci însă, marți, pînă să se scurgă orele amiezii, am pierdut vremea cu tot
soiul de aiureli, jucînd fotbal pe terenul cu zgură de lîngă vila Brînduța, pălăvrăgind cu băieții și apoi, după ce a sosit la cap de linie autobuzul de unu și un sfert, legîndu-i de bara din spate un ghem de sîrmă ghimpată, pe care cineva îl aruncase în stație, alături de niște saci cu moloz. Mai tîrziu, cînd mă îndreptam spre casă, am auzit neclar înjurăturile șoferului, deși ne despărțea un kilometru și vîntul sufla potrivnic. Oricum, pe nea Moșoianu îl ciupiseră gărgăunii, își băga ceva năvalnic și, deși era însurat a patra oară, le dedica înjurături doar mamelor, nu și femeilor fără copii. După ce am deschis ușa, am mulțumit cerului că tata își găsise de lucru și nu se învîrtea prin bucătărie, în jurul unui păhărel. Nu mă chinuia foamea, dar, fiindcă prînzul e prînz și regula e regulă, mi-am încălzit într-o ulcică niște tocăniță, sărind peste ciorba subțire, de dovlecei. In ciuda jurămîn- tului de-a nu mă uita la ceas, un jurămînt spus în

gînd dimineaţa, cînd îmi legam şireturile, m-am trezit că trag cu ochiul la obiectul ăla roşu şi rotund, cu un ţîmburuş deasupra, care se afla pe dulap. Şi, la cum se încălecaseră limbile pe cadran, se arăta a fi abia două şi zece. Sub ticăitul slab, care îmi dădea cu tifla, am lungit masa cît am fost în stare, mestecînd tărăgănat, bînd apă fără să-mi fie sete, ba chiar, lucru rar, am spălat farfuria, ulcica şi tacîmurile, am şters cu o cîrpă
umedă muşamaua şi, încercînd să mă păcălesc singur, m-am pus pe căscat, am imitat picoteala, doar-doar mă fura somnul. M-am perpelit în pat degeaba, imaginîndu-mi chipul lui Emil într-o mulţime de feluri, în momentul în care aveam să scot borcanul din rucsac şi să i-l întind. Ameţisem de la atîtea expresii ale feţei, ori încîntate, ori supărate, ori îngăduitoare, ori zeflemitoare, ori reci, toate derulîndu-se în linişte, în închipuirea mea. Ca să scap de presupuneri, m-am străduit să citesc, dar literele fugeau brambura, nu se uneau în cuvinte, iar rîndurile dansau şi şerpuiau. Am lăsat baltă şi cartea, care nu mai era Suflete moarte, ci una împrumutată recent, Spuma zilelor. Deşi povestea aia trăsnită mă ungea pe suflet, nu puteam deloc să mă concentrez, parcă propria mea poveste mă înrobise, îmi atîrnase lanţuri grele la mîini şi la picioare. Aş minţi cu neruşinare dacă n-aş recunoaşte că mă perpeleam şi pentru săracul şoarece, nu numai pentru reacţia lui Emil. Orice s-ar zice, unsprezece zile sînt timp, nu glumă, şi, cînd ţii pe cineva într-o ascunzătoare, cînd îl îngrijeşti, e imposibil să nu-ţi pese de soarta lui. Or, ca să nu se audă foşnetele dinăuntru, fusesem nevoit să acopăr borcanul cu un preş vechi, luat din pivniţă, şi, cînd se întorcea acasă mama sau tata, să-l înghesui într-un colţ, lîngă şifonier, în spatele maşinii de cusut. Odată,
după ce am uitat pe pervaz o grămăjoară de grîu, mama m-a întrebat ce caută acolo. I-am răspuns că aveam poftă de alune şi, în lipsa lor, mă apucasem să ronţăi boabe din sacul găinilor. în rest, n-au fost probleme, nu m-a surprins nimeni, iar în ziua aia, pe la trei, mi s-a părut că ticăitul ceasului deşteptător nu-mi mai dă cu tifla, ci îmi pune sare pe rană. Am decis pe loc, fără şovăieli, să-i fac şoarecelui o bucurie, să-i împlinesc ultima dorinţă. Şi, cum nu intuiam ce-i umblă prin cap, mi-am amintit o scenă care se tot repetă în filme, cu tipii duşi la spînzurătoare, aflaţi în faţa plutonului de execuţie sau suiţi pe scaunul electric, cărora li se oferă şansa să mai fumeze o ţigară. Nu trebuia să răscolesc prin bucătărie, ştiam unde îşi păstrează tata rezerva de tutun, aşa că m-am urcat pe un taburet şi am luat de deasupra frigiderului, de pe o policioară, rîşniţa de cafea. I-am scos mînerul, am desfăcut-o şi, ezitînd între ţigările cu filtru şi cele fără, am ales un Carpaţi, ca să fie tare şi să aline suferinţa. Mai dificil era cu fumatul propriu-zis, fiindcă nu-mi venea nici o idee cum să prind şoarecele, cum să-i vîr ţigara între buze şi cum să-l conving să tragă în piept. Am

fost obligat aşadar să fac altfel, să improvizez, mai ales că, din cîte ascultasem la radio, fumatul pasiv e viclean, are un efect puternic. Una peste alta, am dezvelit borcanul din preşul
ăla zdrenţuit, l-am aşezat pe maşina de cusut, am discutat pe îndelete cu şoarecele şi i-am explicat ce se va petrece în curînd, după apusul soarelui, într-o poiană cu cîteva buturugi, unde se vor auzi nişte ţipete ciudate şi un fîlfîit înşelător. Preţ de-o clipă, mi-a stat pe limbă să-i cer iertare, dar m-am abţinut, doar era un şoarece prăpădit, care ne stricase pereţii. Ca un făcut, beţele de chibrit refuzau să ia foc, parcă se udaseră sau se stingeau de la o vijelie, mi-am aprins ţigara cu chiu, cu vai, mai întîi am pufăit, apoi am suflat fumul prin gaura din capac, cea mare, pe care o lărgisem cu un cui. De fiecare dată după ce suflam, astupam găurelele cu palma, ca să nu dispară aroma întăritoare şi să ajung la rezultatul dorit. Numai că, privind, şoarecele nu se desfăta în pîcla groasă din borcan, ci alerga, chiţăia, încerca să se caţăre pe sticlă, aluneca, se afunda în rumeguş, iarăşi apărea şi se zbătea ca atins de dambla. N-am stat pe gînduri şi am deşurubat capacul, pînă a intrat destul aer proaspăt şi fiinţa aia mică şi-a revenit. Fusese un plan tîmpit, categoric, dar, în mod curios, limbile ceasului se înviora seră, se mişca- seră mai iute decît înainte. De acum era patru şi douăzeci, iar întîlnirea cu Emil, de la şase, nu mai părea atît de departe. Culmea, imediat m-au cuprins remuşcările şi am hotărît să-mi repar greşeala, să-i îndeplinesc şoarecelui încă o dorinţă,
una blîndă. Am lăsat filmele în plata Domnului, doar nu mă învăţaseră nimic bun, şi am preferat o variantă sigură, măcar să fie o plăcere adevărată. Cum nu aveam o puşculiţă, am scotocit prin toate buzunarele, am luat la puricat hainele lui tata, am răsturnat pe podea cutia cu nasturi şi ace, punga cu doctorii, am căutat în pardesiul maică-mii şi, cu noroc, am adunat trei mii opt sute de lei, numai din monezi. Se apropia deja de cinci şi, fiindcă intrasem în criză de timp, am luat-o la fugă spre magazinul cartierului, nu pe străzi, ci pe scurtături. La Forminte, pe uşă, era agăţat însă un lacăt şi pe afişul din vitrină scria Inventar. O secundă sau două, de uimire, cred că m-am sufocat, după aia am continuat să fug către centru, la magazinele mari. Cu trei mii opt sute de lei, abia am putut să cumpăr o feliuţă de caşcaval. M-am întors acasă frînt, transpirat şi, în minutele dinainte de-a îndesa borcanul în rucsac, de-a-mi schimba tricoul şi de-a ieşi din nou, am izbutit să tai caşcavalul în fîşii subţiri şi să le strecor prin gaura din capac.

Emil se zărea la nici o sută de metri, mai sus de curbă, cu taşca lui pe umăr şi cu o eşarfă cadrilată la gît. I-am făcut cu mîna şi, cînd a ajuns în dreptul meu, am pocnit din călcîie, salutînd ca un soldat. A zîmbit. Şi a ordonat „pe loc repaus". Pe urmă mi-am potrivit paşii cu ai lui,

iar rucsacul meu n-a trecut neobservat, mai ales că îl purtam prima oară în drumurile noastre la bufniţe. N-a întrebat nimic atunci, ci abia după ce am depăşit bariera de fier, vopsită în verde şi alb. Străbăteam zona şleaurilor adînci, un fel de tranşee năpădite de muşchi, brusturi şi urzici, pe care le săpaseră cîndva roţile tractoarelor de pădure. Cum nu turuiam ca altă dată, ci eram atent doar la păsărelele care îmi zburau în cap, întrebarea lui a rupt tăcerea şi, într-un fel, a rupt şi ritmul de mers. Mi-am dat jos rucsacul, i-am desfăcut cureluşa şi şiretul, m-am grăbit să-l întrec, am scos borcanul încet, mascîndu-l cu corpul, şi, cînd m-am răsucit, i l-am întins ca pe un trofeu. Emil a stat locului, l-a cercetat, ochii lui căprui nu trădau nimic din ce mă aşteptam, se plimbau de la mine la şoarecele speriat, ca două pendule mici, în balans, parcă măsurau şi calculau ceva neştiut, vag, care după părerea mea n-avea legătură cu aritmetica. Cu certitudine, din măsurătoarea şi din calculul lui lipseau încîntarea, supărarea, îngăduinţa, zeflemeaua, răceala şi celelalte stări, o puzderie, pe care mi le închipuisem vreme de unsprezece zile, perpelindu-mă la foc mărunt, cînd căutam să-i ghicesc reacţia. Ce i se citea pe chip în luminişul cu cioate şi lăstari, cu leurdă veştedă şi hăţişuri de zmeură, era greu de descifrat, fiindcă în lipsa unei sprîncene ridicate, a
unei strîmbături, a unor buze strînse sau a altor gesturi şi tresăriri, sentimentele îţi scapă, sînt ca nisipul, ţi se scurg printre degete. Soarele abia mai licărea şi, în razele lui palide, ultimele, mi-a fost limpede că borcanul trebuie să intre iarăşi în rucsac şi să pornim mai departe. Am continuat normal, nici rapid, nici în dorul lelii, părăsind la un moment dat drumul forestier, apucînd-o pe poteca îngustă, ştearsă, care ţinea cît de cît curba de nivel. Umblam ca doi muţi, cum nu se mai întîmplase, deşi liniştea aia şuiera bizar, ba era apăsătoare, ba mă făcea să rîd. In spatele lui Emil, printre copacii bătrîni, gîndurile mi se risipeau întruna, se spărgeau în cioburi, apoi în ciobuleţe. Iar cioburile şi ciobuleţele arătau cam aşa: ce stupid suna la şcoală cînd ziceau că brazii sînt impunători; poate şoarecele, în întunericul din borcan, adormise; dincolo de creastă, pe versantul opus al muntelui, erau stînci uriaşe şi stăvilarele de pe Ghindura; bărbatul din faţa mea, indiferent ce credea, era o minune de om; ce bine că îmi pusesem puloverul; dacă afla mama că am ascuns un şoarece sub maşina ei de cusut, mă mînca fript; cum bufniţele îmi răspundeau la chemări, cîteodată, însemna că ar fi posibil să le învăţ limba. Umbra începuse să se îngroaşe, se amesteca cu adierile de vînt şi, împiedicîndu-mă de o piatră, mi-am dat seama că îi povestisem lui Emil,
în peste doi ani, tot ce era de povestit. Tot, absolut tot. Bunăoară, pe lîngă relatarea de demult despre Mioara Rugea, în care-i rezumasem viaţa, cunoştea şi faptele ei tîrzii, din ’90, cînd îi ciocăneau oamenii la uşă şi o rugau să le traducă

prospecte nemţeşti, de la televizoare, caseto- foane, cafetiere şi de la celelalte aparate pe care se buluceau să le cumpere, fericiţi, după ce-i alungaseră pe comunişti. La fel, schiţasem portrete şi pentru restul femeilor pe la care trebăluia mama, doamna Sanda, tanti Pia, doamna Iulia, farmacista, Crinuţa şi Magda, coafeza, cu sclifoselile lor veşnice şi cu durerile de cap. îi mărturisisem şi că, întreaga copilărie, mă tunsese Magda, pe gratis, chiar dacă mîinile ei miroseau a oţet. în plus, Emil avea fişele exacte ale prietenilor mei, în detaliu, mai ceva ca un medic, şi prepa- rase o limonadă cu miere şi gheaţă, cu frunze de mentă, cînd îl anunţasem că Dan, frati-miu, se angajase în sfîrşit pe un vapor de croazieră, nu ca barman sau ospătar, ci deocamdată ca îngrijitor al closetelor. Se mai adunaseră, pe deasupra, sute de nimicuri şi prostii, scene de la şcoală cu profesori şi colegi, bîrfe, toanele lui Zuri, scorurile unor meciuri, primele mele fapte eroice din alpinism, mici teorii planetare cu americani şi ruşi, furtişagurile primarului, combinaţii amoroase cu şi fără scîntei, fiţele bucureştenilor, topul maşinilor străine, sute, sute şi sute de chestii de genul ăsta, iar lîngă ele, ca fondanta pe colivă, încăpuseră pînă şi expresiile deocheate din oraş. Datorită mie şi cicălelilor mele, Emil făcuse cunoştinţă cu Sorin Iorguleţ, un individ de vîrsta lui, cu bani, care îşi cănea părul şi făcea pe artistul şi tinerelul, pictînd peisaje, schiind, mergînd cu bicicleta şi, mai nou, defilînd ca mare ecologist. Iar individul ăsta, Iorguleţ, cumpărase cu două mii de dolari o pereche de zăgani, îi adusese în cuşti speciale tocmai din Spania, din Pirinei, şi îi eliberase cu tam-tam în Şaua Strîmbă, lîngă releul militar, sperînd să repopuleze Carpaţii. Asta se petrecuse prin mai, cînd oile nu suiseră la stîne şi cînd camerele de televiziune puteau să filmeze în voie, fără ca reporterii şi operatorii să dîrdîie de frig. Mai încolo, în iulie, vulturii fuseseră ucişi de ciobani, cu otravă şi bîte, ca să nu atace turmele. Lui Emil, care se întîlnise cu el la o cafea, îi displăcea personajul. îl credea fanfaron. La întîlnire, avusese în taşcă una dintre cărţile lui despre păsări, cea englezească, cu un zăgan urîcios pe copertă, dar nu s-a obosit să i-o arate. în schimb, în numele timpurilor acceptate de verbe, trecut, prezent şi viitor, eu unul sînt gata să jur că nimeni n-a aflat, nu află şi nu va afla unde e poiana noastră şi cum se înserează acolo.

Şi suflul serii se simţea ca un frison, mai cu seamă că, printre copacii care începeau să se răărească, ne încăpăţînam să mergem tăcut. Am traversat poiana repede, nu cu ochii la apus, la dunga roşiatică a crestelor, ci mai degrabă la frunzişurile care, în septembrie, cînd se alegea praful şi pulberea de încă o vacanţă, prinseseră un luciu gălbui. Ne-am aşezat pe buturugi, ca de obicei, şi, tot ca de obicei, am băut ceai. Sînt sigur că, dacă şi celelalte lucruri ar fi fost aşa, ca de obicei, dacă n-ar fi existat şoarecele din borcan,

m-aş fi apucat să-i vorbesc cu sufletul la gură, împătimit, despre nufărul care creştea în plămînii lui Chloe, despre tiparul care a ajuns în chiuvetă prin ţeava de scurgere, despre camera care se micşora treptat, despre smulgătorul de inimi, despre puştile care răsăreau din pămînt, despre şoricelul din casa lui Colin, un şoricel diferit de al meu, şi despre toate cîte se întîmplau în cartea aia nemaipomenită, pe care chiar el mi-o împrumutase cu cîteva zile în urmă. Evident, nu i-am zis nimic, iar Emil s-a pus pe fumat, ridicînd patru degete, riguros, ca semn că ţine socoteala ţigărilor şi n-a depăşit raţia zilnică. Cînd s-a înduplecat să-mi spună ceva, n-a stricat prea multe cuvinte, nici litere, a întins palma către mijlocul poienii şi a şoptit doar atît, „te rog!". Nu m-am împotrivit şi, cu rucsacul în spate, după ce
am tuşit uşor, am vrut să scot unul din ţipetele alea prelungi, cîntate, care le dădeau bufniţelor de ştire că am sosit. Nu mi-a ieşit ce trebuia, parcă aveam un nod în gît, aşa că am mai încercat o dată şi încă o dată, de vreo zece ori, pînă am reuşit. Din culmea din stînga, de la sud, a răsunat un chiot pătrunzător, vălurit, în care am recunoscut, ca întotdeauna, singurătate şi bucurie, frînturi de sfîşiere şi bucăţele de duioşie, dar care, în mintea mea de copil, atunci, nu ştiu de ce, semăna şi cu freamătul mării. Strîngeam cu mîinile curelele rucsacului şi nu le-am dezlipit de ele cu nici un chip. De discutat cu bufniţa sură, pe care o cunoşteam de mult, a discutat Emil. Nu era supă- răcioasă şi, sînt sigur, nu aştepta pomeni. La întoarcere, după bariera vopsită în verde şi alb, la bazinul de apă, cînd se auzeau deja lătrăturile cîinilor din oraş, i-am dat drumul şoarecelui în iarbă, pe întuneric, ca să fie şi în pădure, şi lîngă case, şi lîngă familia lui şoricească, şi lîngă oameni, aşa cum bănuiesc că-i plăcea.

*

în atîţia ani, de cînd locuiesc aici, am învăţat calendarul furnicilor, năravurile şi ritualurile lor. Vin primăvara, la sfîrşitul lui martie sau începutul lui aprilie, cotropesc casa, dar n-o fac haotic,
uzurpator, ci ordonat şi în linişte. Mai întîi apar cercetaşii, curajoşi şi iuţi, cu antenele lor minuscule gata să afle orice secret, cu restul simţurilor, cîte or fi, puse în gardă. Umblă, se furişează, bagă la cap informaţii preţioase, întocmesc hărţi şi, mai mult ca sigur, raportează totul căpeteniilor şi reginei. După o vreme, fie la lumina zilei, fie a unui bec, se ivesc cohorte deschizătoare de drum, iar în urma lor mărşăluieşte un popor întreg, pornit în pribegie. De trăit, trăiesc sub podele, în golul dintre scînduri şi grinzi, ori în cotloanele ascunse din pereţi, pe lîngă ţevi, de-a lungul firelor electrice şi în spatele plăcilor vechi de faianţă. Rar, se mută dintr-un loc în altul, din cine ştie ce motiv, şi atunci merg în şir indian, în

coloane interminabile, lente, ca şi cum ar traversa un deşert sau nişte munţi pleşuvi, stăpîniţi de arşiţă şi vînturi. în cea mai mare parte a timpului, salahorii mişună pretutindeni, caută, adulmecă şi cară fel şi fel de poveri, adevărate pietre de moară. Sîntem prieteni, eu le las pe masă firimituri, un vîrf de linguriţă de gem, brînză rasă, orez fiert şi miez de cozonac, ele nu mă pişcă şi nu se urcă în pat. Cel mai tare le plac dulciurile şi trebuie să închid cu grijă cutia cu zahăr şi borcanul de miere. La cum le înnebuneşte aroma de lămîie, mă gîndesc dacă nu cumva furnicile s-au născut în Asia, pe malurile Gangelui, după care
* UI
s-au suit pe corăbii şi au invadat lumea, împreună cu fructele acre şi galbene. Din copilărie, îmi amintesc că aşa le ademenea Lili, în casa de la Cernica, cînd punea felii subţiri în unghere, cu puţin bicarbonat. Patima asta a lor parcă le orbeşte, le ia minţile. Şi mă obligă pe mine, cînd tai o lămîie în ceai, să acopăr bine ibricul şi să beau ceaşca pînă la fund, ca să nu năvălească înăuntru şi să nu se înece. Săptămîni la rînd, dau peste ele în dulăpioarele din bucătărie, pe rafturile din cămară, în sertare, în chiuvetă şi în cada de baie, unde cred că le miroase a alge putrede şi a ocean. Apoi, dintr-o clipă în alta, fără să-şi ia adio, se fac nevăzute, lăsîndu-mă mereu cu ochii în soare. Uneori dispar în mai, alteori în iunie sau tocmai în iulie. în orice caz, odată cu plecarea lor, se termină cu ploile reci şi pot să uit de durerile de genunchi, de pastile şi de unguente.

întrebarea care mă macină de atîta vreme, care mă roade şi mă toacă mărunt, sună cam ciudat. Ce s-ar fi întîmplat cu zilele, cu nopţile, cu biografia şi soarta mea, dacă Lia n-ar fi leşinat în iarbă, lîngă un muşuroi, dacă furnicile n-ar fi apucat să i se caţăre pe mîini, pe gît, pe obraji şi pe pleoape? Oricum, aşa, cu punctele negricioase care se agitau pe pielea ei albă, viaţa a curs şi lin, şi poticnit, mai mult poticnit, după o partitură încurcată. M-am grăbit să o ridic şi să o
port pe braţe, nici zece metri, după care, moale cum era, adormită şi firavă, am aşezat-o pe pătura unor fete, o pătură în carouri. Şi, în nici zece metri, în cîteva secunde, am zărit ce nu zărisem pînă atunci, părul ei castaniu care se unduia la fiecare pas, genele arcuite, urechile mici şi delicate, buzele care furaseră culoarea fragilor copţi, genunchii rotunzi, de catifea, o aluniţă în decolteul bluzei, pe piept, cutele fustei ca nişte frunze îndoite, zimţate, o potrivire a trăsăturilor şi a respiraţiei care, pe tăcute, sub cerul înnorat, părea un cîntec blajin. Un cîntec care m-a năucit. Iar în clipele leşinului, cînd era absentă, a fost pentru mine mai prezentă ca niciodată. Căldura trupului ei nu semăna cu căldura verii şi, chiar dacă nu sufeream încă de reumatism, m-am pierdut în căldura aia, m-am topit. Ducînd-o în braţe, am descoperit cu palmele, fără să vreau, forma umerilor şi a

coapselor, talia, după care, scăpînd-o de furnici, alungîndu-le de pe pielea ca laptele, am aflat mirat, cu buricele degetelor, că te poţi îndrăgosti fulgerător, în afara logicii şi a peisajului. în joia aia, în august, pe la jumătatea unei tabere studenţeşti, eram la Pietrele lui Solomon, lîngă Braşov, eu coborîsem într-un rapel şi strîn- geam carabinierele, coarda şi hamul de alpinism, iar ea era doar o siluetă printre alte siluete, la umbră, chiar sub stînci. S-a prăbuşit dintr-odată,
ca seceratăă, în apropierea unui copac, ceva mai jos de locul în care mă aflam. Am ajuns acolo din cîteva salturi, m-a uluit ce iute o năpădiseră furnicile şi, pe cît de neclar era motivul leşinului, pe atît de limpede mi-a fost că bunicul avea dreptate cînd spunea că nimic nu se compară cu sînii şi cu pulpele unei femei. Pe pătura în carouri, în jurul căreia se strînseseră o mulţime de curioşi, am avut şi ideea nefericită de a-i da două palme. Lia s-a trezit ca dintr-un somn adînc, clipea des, privea ameţită în stînga şi în dreapta, avea ochii negri, migdalaţi, dar forma aia alungită s-a dovedit încet-încet, în timp, mai amară decît gustul migdalelor. Şi cele două palme, mai tîrziu, s-au întors cu vîrf şi îndesat împotriva mea.
*

Tembel cum sînt, gata să mă bucur pentru orice fleac, am trecut pe la Emil chiar în după-amiaza aia mohorîtă, cu ceaţă, la nici o oră după ce ieşisem din sediul poliţiei. Acolo, la un ghişeu slab luminat, mă alesesem cu prima mea carte de identitate, una cu serie şi număr, cu o poză mică în care arătam cam speriat, cu numele şi prenumele tipărite clar, în întregime, nu doar aşa, Luci, cum îmi zicea toată lumea, cu cod numeric personal şi cu o valabilitate de zece ani. Pe drum,
am ţinut cartonaşul ăla în buzunarul de la piept, în haină, dar parcă mă ardea pe piele ori mă înţepa, aşa că îl scoteam des şi îl priveam, ca să nu mai simt usturimea. La cum măsurăm eu timpul, zece ani mi se păreau o viaţă de om, o veşnicie, iar dunguliţele bleu şi felul în care era scris România, cu majuscule, pe deasupra tricolorului, îmi plăceau de mama focului. Eram atît de încîntat încît, după ce am ocolit casa doamnei Rugea şi am urcat pe scara de serviciu, sărind treptele din două în două, am bătut la uşă mai tare ca în alte dăţi.

înăuntru era cald şi, fără să mă uit la coperta discului sau la pick-up, am recunoscut imediat vocea lui Aznavour, acompaniată de pian şi, din celălalt colţ al camerei, de trosnetul lemnelor din sobă. Emil purta un pulover vişiniu, larg, pe care îl ştiam foarte bine, şi avea ochelarii de citit pe vîrful nasului. De obicei, vizitele mele picau din senin, cînd mi se năzărea, aşa că nu din pricina orei mă cerceta mirat. Pe lîngă ciocănitul zgomotos, mai exista ceva, poate chipul meu ciudat, poate o agitaţie pe care nu reuşeam să o

stăpînesc. Sincer să fiu, cu cartea de identitate ascunsă în mînecă, pregătit să i-o arăt din clipă în clipă, îmi era imposibil să fiu calm. Iar cînd am tras-o încet de sub manşeta cămăşii, cînd am răsucit-o în palmă şi am fluturat-o deasupra capului, chiar
am crezut că o să mă sparg în mii de bucăţele şi o să mă împrăştii pe podea, ca un sloi de gheaţă care se topeşte brusc. Culmea, am rămas teafăr, nu s-a rupt nici o părticică din mine şi am văzut un bărbat înalt şi slab, cu părul albit şi ciufulit, cu ochii căprui, arzători, cu sprîncene groase şi cu o tăietură de la bărbierit pe obraz, un bărbat care se prăpădea de rîs, se îndoia de parcă îl durea burta, se înroşea, lăcrima şi îşi tot lovea genunchii, deşi se văitase de atîtea ori din cauza lor. Pe urmă şi-a revenit uşor, uşor, m-a rugat să nu mă supăr, mi-a spus că aveam figura unui peşte fiert, decolorat, care plutea în oala de ciorbă. Un rîs puternic nu se termină însă cu una, cu două, aşa că, vorbindu-mi, mai pufnea scurt, cu toate că încerca să fie serios şi îmi cerea actul acela mic, cît un as de treflă sau un şeptar de caro, pe care abia îl primisem. O vreme, am refuzat înciudat să i-l întind, ba chiar mi-am închis fermoarul de la geacă şi m-am prefăcut că vreau să plec. Din păcate, n-am izbutit să joc teatru prea bine, nu m-am dus la uşă, n-am apăsat pe clanţă şi, în plus, m-am trezit că mă aşez pe un scaun şi-i răspund ca întotdeauna, că aş bea ceaiul cu miere şi lămîie. Pînă să-mi toarne din ibric, Emil a privit atent cartea de identitate, părea că citeşte sute şi sute de rînduri înghesuite pe un petec de hîrtie, iar mie nu mi-a fost limpede dacă tăcerea
era tăcere adevărată sau dacă se ferea cu bună ştiinţă să înşire un lanţ de treisprezece cifre, unic, numai al meu, despre care în mod normal ar fi zis că e o ştampilă idioată pusă în fruntea fiecărui om. în drum spre bucătărie, a lăsat cartonaşul pe birou şi, din hol, mi-a strigat să mă uit şi eu din nou, cu lupa, după ce aprind veioza. L-am ascultat, dar, înainte să caut lupa prin sertare, apropi- indu-mă, am observat că biroul e plin de fotografii, aranjate pe mai multe rînduri. într-un colţ, la perete, se afla plicul mare, cafeniu, pe care nu îndrăznisem să-l deschid niciodată. Şi, într-un minut sau două, cînd el se ocupa de ceaşca mea cu ceai, mi-am plimbat ochii în fugă peste acel album improvizat, am zărit fiinţe, locuri şi decoruri necunoscute şi, printre ele, am întîlnit cîteva din înfăţişările lui Emil, vechi, greu de recunoscut, de la alte vîrste şi în tot soiul de împre-jurări. Cînd a revenit în cameră, m-a găsit aplecat sub abajur, cu cartea de identitate în mîna stîngă şi cu o poză color în dreapta. Eram uluit, fiindcă tocmai descoperisem o asemănare izbitoare între mine şi băiatul de pe bicicletă, un băiat în hanorac care refuza să zîmbească, avînd undeva în spate, în fundal, tumul Eiffel.

în seara aia de octombrie, cu fotografiile pe masă, Emil mi-

a făcut cunoştinţă cu familia lui, fără să intre în detalii şi încrengături, fără să
ajungă la descrieri şi portrete. Mai întîi, m-a lămurit că băiatul cu hanorac, care împlinise cincisprezece ani, care avea şi el parte de un cod numeric personal, francez, nu român, era singurul lui nepot. Se născuse la Marsilia, la ceva vreme după ce maică-sa, care abia trecuse de jumătatea facultăţii, fugise din ţară. Mi-a arătat-o şi pe ea în destule cadre alb-negru, un bebeluş cu un iepure de pluş, o fetiţă cu pardesiu şi bonetă, mai tîrziu cu codiţe, o fată numai piele şi os, la ştrand, o domnişorică cu breton şi sandale, o liceancă în parc, o femeiuşcă cu tocuri cui şi fustă strîmtă, dansînd însufleţit. Fotografiile color, de la prima la ultima, fuseseră făcute în străinătate şi, după părerea mea, parcă includeau altă persoană. Oricum, iarăşi, era vorba de singura lui fiică, de singurul copil. Din ce-am înţeles atunci, şi jur că mi-a sunat trist, tare trist, ei doi, bărbaţii, bunicul şi nepotul, se întîlniseră doar de şase ori şi petrecuseră împreună, în total, cam două luni. Perioada cea mai lungă se consumase la Paris, cînd Emil fusese operat pe inimă. Am simţit nevoia să iau cîteva guri de ceai, să mă îndulcesc, pe urmă am coborît în timp, uitîndu-mă la străbunicul lui, tînăr, suplu, cu mustaţa răsucită la colţurile buzelor, cu sabie la brîu, cizme cu carîmb, epoleţi şi fireturi de aur, la bunicul şi bunica lui în dimineaţa nunţii, lîngă o fereastră însorită, puţin înaintea războaielor balcanice, el în frac şi ea într-o rochie strălucitoare, din straturi suprapuse de voal şi mătase, cu falduri largi, care ascundeau unul din pantofii argintii, la părinţii lui, împreună şi separat, tandri, reţinuţi, mereu în haine închise la culoare. Veneau şi alţii la rînd, însă nu mi-i amintesc, iar dintre imaginile cu prieteni şi colegi ţin minte una cu salopete de şantier, în faţa unui dig uriaş, probabil un baraj. Cine ştie de ce, într-o seară întreagă, Emil n-a suflat un cuvînt despre femeia care apărea în zeci de poze, ori cu părul prins în coc, ori despletit, ori tuns scurt, cel mai des alături de el şi de fetiţă.

N-am fost niciodată la grădina zoologică, deşi demult, prin clasa a treia sau a patra, primăvara, se făcuse o excursie cu autocarul, cînd mama mi-a spus că n-are bani de aruncat pe fereastră, în rest, ce să zic, am văzut o mulţime de animale, libere, alergînd, cît n-au văzut alţii în o sută de cuşti şi în o sută de vieţi. N-am întîlnit lei, rinoceri, antilope, leoparzi sau girafe, habar n-am cît de jigărite sînt lighioanele în spatele gratiilor, în schimb nu mi-a scăpat nimic de prin pădurile astea nesfîrşite, de pe munţi, ba chiar de pe străzi şi din curţile oamenilor. Iar cînd vorbesc de străzi şi curţi, nu mă refer la gîşte, iepuri, găini şi raţe, ci la piticanii ca veveriţele şi aricii ori la urşi hămesiţi, veniţi pe la coteţe şi gunoaie. într-un fel, aici, în oraş, veveriţa e ca litera A, orice copil

o învaţă înaintea celorlalte litere. Pînă şi Zuri, de pui, cînd era cît un pantof, se punea pe mîrîit şi începea să latre, urmărind nălucile roşcate, cu cozi înfoiate. Bietul cîine n-a izbutit niciodată să se urce în copaci, dar mai sare şi acum pe brazi
şi pe fagi, cu labele din faţă, scheunînd, vrînd să se caţăre. De vină sînt eu, fireşte, care l-am înnebunit de mic, şoptindu-i „veveriţa! veveriţa!“, întă- rîtîndu-l, cerîndu-i să atace. Ce-i curios, cu mîţele e prieten bun, de parcă ar avea în piept o inimă de motan. Le lasă să-i mănînce din strachină, le apără, le linge, iar uneori, cînd doarme la soare, Cici şi Pufiţa se tolănesc pe burta lui. Altfel, cu urşii e o poveste lungă, cu multe episoade, în care prima mea amintire are legătură cu tata şi vine de pe la cinci ani. în nici un caz nu m-a dus în parc, la plimbare, şi n-a comandat o poză cu mine alături de un animal împăiat. Nu, a fost mai simplu, în stilul lui. într-o seară, iarna, cînd stăteam cu toţii în bucătărie, s-a auzit un zgomot ciudat, ca şi cum cineva, în întuneric, s-ar fi împiedicat de un lighean. Frati- miu, care ronţăia seminţe, s-a ridicat de la masă, s-a uitat afară, pe geam, a luat cîteva bucăţi de pîine uscată şi a ieşit. Cînd a deschis uşa, tata l-a găsit pe trepte, hrănind un urs viu, neîmpăiat, care tot clătina din cap. La ce palme i-a tras, Dan a scăpat ieftin, cu urechea înroşită şi cu obrazul puţin umflat.

Ca orice boală contagioasă, alpinismul se răs- pîndeşte prin microbi. Şi un microb din ăsta pribeag, care căuta un adăpost pentru vreme rea, m-a găsit pe mine în vara lui 2003, prin iunie, în ultimele zile de şcoală. Ce a făcut după aia, cum s-a descurcat, nu mi-e prea clar. Bănuiesc că mi-a intrat pe gură sau pe nas, cînd respiram, a trecut de omuşor şi amigdale, a străbătut faringele, laringele şi traheea, apoi, ajuns la unica răscruce, s-a oprit, a ezitat, ba îl bătea gîndul să coboare în plămînul stîng, ba în dreptul, pînă la urmă a dat cu banul şi a tranşat. Şi s-a pus pe treabă. Imediat. Or, se ştie, microbii se ocupă cu incubaţia, la altceva nu sînt buni de nimic. Prin urmare, pe la jumătatea lunii, boala parcă a explodat, m-a lovit din plin. Era o boală ciudată, fără febră, fără tuse, fără dureri de burtă sau de cap. Mai mult, nu m-a silit să zac sub plapumă, cu comprese, şi nici n-a fost nevoie de injecţii care să-mi facă fundul praf. Dimpotrivă, îmi dădea mîncărimi în tălpi, un fel de dor de ducă, aşa că, dacă nu ploua, plecam de acasă dimineaţa şi mă întorceam tîrziu, după asfinţit. Ţintele erau puţine, normal, fiindcă la primele simptome, cînd începi să suferi de alpinism, nu te arunci la medicamente tari, ci o iei uşurel, treptat, cu pastile slabe, cu ceai de sunătoare şi sirop de brad. Mergeam ori la Stînca Uliului, mai sus de mînăstire, ori pe Valea Ghindurii, chiar la stăvilare, la pereţii albi- cioşi şi înalţi, ori dincolo de firele telefericului, la grohotiş, unde existau bolovani uriaşi. Cît strălucea soarele pe cer şi

cît lîncezea printre nori, trăgeam de mine ca un apucat, mă împrieteneam
cu duritatea calcarului, cu fisurile, cu muchiile tăioase, cu rotunjimile înşelătoare, cu golul de dedesubt şi cu spaţiul incert de deasupra. Admiraţia mea pentru şopîrle şi păianjeni era nemăsurată. La felul în care se căţărau, mă lăsau mut, mă îngălbeneau. încet, încet, în două săptămîni, m-am trezit că vocabularul meu e mai bogat, că înoată prin el, zglobiu, la suprafaţă, o mulţime de peştişori noi: coardă, cordelină, ham, rapel, carabinieră, scăriţă, manşă, regrupare, piton, spit, cască, asigurare, zelb, tirolianâ, nucă, priză, surplombă, retragere, papuc şi nod. Aici, la noduri, se deschidea o altă listă, care nu mai ţinea de vorbărie, ci de faptul că învăţasem să leg cu mîinile mele un cabestan, un semi-cabestan, un opt prin urmărire, un prusie sau un fluture. Iar cînd eşti în stare să legi nodurile cu ochii închişi, o spun cu mîna pe inimă, dormi mai liniştit, ţi se pare perna mai moale. Dar nu de dormit şi de perne îmi ardea mie atunci, în perioada aia, ci de încropirea unui echipament cinstit, care să mă ajute să nu-mi rup gîtul. Cum îmi şuiera vîntul prin buzunare, ca de obicei, nici nu visam să-mi cumpăr ceva, totul se rezuma la lucruri meşterite de mine, la chestii solide, nu la improvizaţii şi cîrpeli. Prin urmare, cînd s-a întîmplat să fiu pe acasă, serile ori în zilele umede şi reci, am cusut un ham dintr-o chingă latâ, groasă, pentru legat bagaje, folosind aţă chirurgicală şi un ac oţelit. Chinga mi-a dat-o Bugiulescu, din garaj, după ce i-am stivuit o grămadă de lemne, iar aţa am căpătat-o de la veri- şoara lui Gabi, care era asistentă la spital. Apoi, tăind o coadă de mătură în şase bucăţi egale, mi-am făcut două scăriţe, fiecare cu cîte trei trepte. Ca să mă apăr de gura maică-mii, care îşi tot căuta mătura răpciugoasă prin curte, m-am plîns primul de dispariţia ei. Treptele le-am prins paralel, cam la douăzeci de centimetri una de alta, cu o cordelină roşie, cu dunguliţe mov, pe care am primit-o de la Nelu Zainea, salvamontis- tul, după ce m-am milogit de el şi i-am promis că iarna, la schi, n-o să mai sar din telescaun în mijlocul pîrtiei. Despre papucii de escaladă, sincer, n-are rost să pomenesc, fiindcă în săptămî- nile alea n-am călcat în nici un rahat şi n-am găsit nicăieri o sută de dolari. Noroc că păstrasem nişte tenişi chinezeşti, pătaţi, cu talpa tocită şi cu un număr mai mici, numai buni acum, cînd mă strîngeau al naibii, cum era indicat. în fine, trebuie să recunosc ce e de recunoscut, şi anume că Emil mi-a dăruit o coardă nou-nouţă, galbenă, cu puncte verzi şi cărămizii, de patruzeci de metri, ca la concurs. Era atît de frumoasă încît mă apucam din senin să o întind şi să o strîng, să o pipăi, să o curăţ cu peria de haine şi să o şterg cu buretele de vase. Ce-i drept, n-am parfumat-o,
dar ajunsesem să cronometrez, după ce-o făceam ghem, cît dura să o descîlcesc şi să o aranjez ca la carte. De fapt, tot

luptîndu-mă cu stînca, cu traseele şi cu prizele, mă întrebam cine mă blagoslovise cu microbul ăla rebel, cine era de vină, strănutînd sau mai ştiu eu cum, pentru boala care mă copleşise. Şi, punînd indiciile cap la cap, am redus numărul suspecţilor la trei. Întîi şi întîi, îl bănuiam pe Emil, care avea sacul burduşit cu istorii despre Himalaya şi Tian Shan, despre vîr- furi ameţitoare şi hăuri fără fund, despre nopţi petrecute în bivuac, despre pitoane rupte în plină ascensiune, despre creste albe, de gheaţă, străbătute cu pioletul şi colţarii, despre avalanşe, vulturi, nori, răsărituri şi apusuri. La el am auzit prima oară de Fisura Albastră, de Diedrul Pupezei şi de traseul Speranţei, toate de departe, din Bucegi, din peretele Văii Albe, toate cu gradul 6B şi cu atîtea lungimi de coardă încît, ca să le socoteşti, nu erau de ajuns degetele de la mîini, mai era nevoie şi de cele de la picioare. Ca începător, cu mintea înfocată, încercam să-mi imaginez cum e să urci pe verticală nouă, zece sau douăsprezece ore, profitînd de orice crăpătură, agăţîndu-te de orice prag, împingîndu-te în orice pinten, respirînd acolo sus, teribil de sus, unde aerul e vrăjit şi unde păsările alea mici, teribil de mici, fluturii de piatră, un soi de colibri cu căpşorul,
gîtul şi pieptul gri, cu lateralele roşii şi cu coada neagră, zboară agitat şi sînt singurii camarazi. în fine, închipuirile mele semănau cu un drog, îmi îngăduiau din cînd în cînd să mîngîi nemărginirea, să mă joc cu ea şi să o smotocesc ca pe un pui de pisică. Culmea, chiar atunci, cînd arşiţa verii se scurgea peste oraş, am ascultat la radio o melodie tîmpită, scoasă de la naftalină, în care un nene cînta siropos, lent, şi apoi brusc, lovit de streche, ţipa cam aşa: am a-les nee-măăăr-giii-niiiiiiireaaa! în alt plan, revenind la rolul de detectiv, la adunarea probelor şi deducţii, pot să declar sub jurămînt că m-am lăudat degeaba cu încă doi suspecţi. Ei existau în carne şi oase, trăiau, aveau vag de-a face cu alpinismul, dar erau nişte papagali. Unul era Mişu Creţulescu, şeful cercetaşilor, un tip care se umfla în pene pentru un amărît de rapel, iar celălalt era nea Barabancea, fost subo-fiţer la vînătorii de munte, care turuia la nesfîrşit despre vremurile vechi, cînd participa la manevre militare şi, din an în Paşte, se cocoţa pe vreo pantă mai abruptă. Amîndoi, dacă mă vedeau pe stradă cu rucsacul în spate şi cu coarda galbenă pe umeri, simţeau nevoia să-mi dea sfaturi, să mă dădăcească, să mă împungă, de parcă se întîlnea un ied abia înţărcat cu nişte ţapi bătrîni. Şi, pe la începutul lui iulie, pe nea Barabancea l-a lovit iarăşi limbariţa, povestindu-mi cum se lucra altădată în cariera de calcar, cînd artificierii băteau pitoane şi se căţărau pînă în locurile în care puneau dinamita. Mi-a mai zis că foloseau carabiniere mari, de fier, ca ale pompierilor. Iar baraca aia de tablă, ruginită, dintr-o margine a carierei, cică era a lor, a artificierilor, care nu-şi luaseră nici pînă acum catrafusele dinăuntru şi uneori,

rar, îi mai treceau pragul, aşteptînd să se reia exploziile. Mult nu mi-a trebuit să aud, fiindcă ştiam bine baraca, ştiam şi lacătul prins în belciuge, şi zăvorul sudat. în plus, ştiam cît tînjeam eu după carabiniere, chiar butucănoase şi înţe- penite, cînd una singură din cele noi, de titan sau duraluminiu, costa o avere. Un sfert de oră mai tîrziu, cînd ne îndreptam spre stîncile şi stă- vilarele de pe Ghindura, am dat raportul tuturor urechilor ciulite. Şi erau de faţă cinci perechi, semn că o boală contagioasă se transmite iute de la om la om şi că microbul alpinismului s-a săturat să moţăie în plămînii mei, alegîndu-şi alte şi alte locuri pentru incubaţie. Ce-i drept, furia bolii mai depindea şi de stofa clientului, aşa încît maladia ne-a afectat diferit. Dacă Niţuş suferea grav, ca şi mine, Sandu s-a potcovit cu o formă medie, iar ceilalţi, Gabi, Marcelică şi Tudi, cu forme uşoare. Deocamdată însă, rămîneam o echipă, deşi unii, în mod clar, preferau postura de de chibiţi, ţinînd capătul de jos al corzii, asigurînd,
filînd strîns, ca să nu se întîmple nenorociri. Nimeni nu putea fi zmeu, doar eram în primul nostru sezon, la debut, dar, cînd te uitai la Tudi pe stîncă, speriat şi crispat, cu braţele şi picioarele bîţîind, vibrînd, parcă îl vedeai pe Michael Jackson pe scenă, dansînd îndrăcit sau parcă priveai un omuleţ atins de parkinson, care a reuşit să bage două cuie în priză. Eu unul, în faţa mirajului carabinierelor, am cerut voluntari pentru un atac de noapte, iminent, în care să cucerim baraca ruginită. Şi, cum era de aşteptat, cel dintîi s-a oferit Sandu, care iubea acţiunile de comando şi, pe deasupra, putea să o şteargă de acasă foarte uşor, profitînd de faptul că ai lui plecaseră în Italia, la cules de măsline, iar pe el îl îngrijea o bunică. Pe urmă a făcut un pas înainte şi Gabi, cam timid, parcă nu din tot sufletul, mai mult în amintirea scenei aceleia de la bulboane, cînd îmi pusese la încercare curajul şi mă obligase la o săritură nebunească, grea, capabilă să mă transforme în îngeraş. Din păcate, spiritul de luptă s-a oprit aici. Ceilalţi au bălmăjit nişte scuze cusute cu aţă albă, mai puţin Niţuş, care jinduia şi el la prada aia preţioasă, pricepea că are valoarea aurului, dar îi era imposibil să ia parte la asalt. El a tăcut. De fapt, la cum se chinuia maică-sa, cu citostatice şi raze, nici n-ar fi avut ce să spună, în schimb, noi trei, cei care urma să fim necruţători,
am hotărît să atacăm baraca după miezul nopţii, miercuri spre joi. Şi am decis să mergem fără cîini, ca să nu latre întruna şi să ne dea de gol. Cum era abia marţi, am cam tremurat la gîndul că, din senin, pe mama ar putea să o apuce vreo insomnie, pe tata pofta de cîntat şi pe frati-miu dorul de casă. Pe nici unul, slavă Domnului, nu l-a apucat nimic, mama a dormit ca un prunc, tata a sforăit fioros, iar Dan a plutit pe mare ori pe ocean, cu noua lui ocupaţie, spălînd vase, nu closete. De ieşit, am ieşit pe fereastră, cu lanterna în mînă

şi, destul de repede, am fost în faţa bazinului de apă. Ne-am strecurat prin beznă rîzînd tare, ca să le dovedim stelelor şi copacilor că sîntem dîrji. Pentru lacăt eram pregătiţi, strînse- sem zeci de cheiţe, sperînd că una se va potrivi şi, ca soluţie de rezervă, luasem un cleşte şi un ciocan. în carieră, liniştea şuiera stins, deşi vîntul nu adia deloc. Luna lipsea, parcă era şi ea în vacanţă ori se culcase într-o peşteră din munţi. Ca întotdeauna cînd ai nevoie de lumină, lanterna s-a stricat, iar Sandu şi Gabi n-au găsit prin buzunare nici un chibrit. De la atîta năduf, înjurăturile noastre scoteau scîntei, ca pietrele de cremene. Apoi ne-am calmat, cînd una dintre chei, a şaptişpea, s-a învîrtit imediat. Mai rămînea să deblocăm zăvorul, dar asta nu părea complicat. Răbdător, insistent, am încercat să-l tăiem cu pînza de
■
bomfaier, însă la cît de tari erau punctele de sudură, cred că ar fi durat ore întregi, ne-ar fi prins dimineaţa. După aia, în aşa o pustietate, nu ne-am mai ferit de varianta zgomotoasă şi am apelat la ciocan. Loveam cu reţinere, cu pauze, sperînd că o să biruim încet-încet. în carieră, ca într-o pîlnie uriaşă, bubuiturile răsunau puternic, ascuţit, erau amplificate şi prelungite de ecou. Curînd, am înţeles că e inutil să continuăm şi, la ideea lui Sandu, am lăsat baltă ciocanul şi am început să izbim cu un bolovan. Poate avea două kilograme, poate patru, nu l-am cîntărit, dar, cînd se ridica şi se prăvălea peste zăvor, ai fi zis că o să-l facă ţăndări, că o să-l vîre în mormînt. în realitate, doar zgîria fierul şi îl îndoia un pic. Elanul nostru s-a înmuiat şi, pînă să trecem iarăşi la treabă, ne-am tolănit în iarbă, am ales să lucrăm ca în mină, în schimburi, şi am tras la sorţi în ce ordine vom intra în şut. în cele cinci minute ale lui Sandu, cînd îşi lua avînt un metru şi trîntea bolovanul în uşă ca un disperat, baraca s-a cutremurat din temelii şi vuietul metalic a fost infernal. Şi, chiar atunci, în toiul vacarmului, Gabi i-a strigat să se oprească, fiindcă undeva în spate, pe coasta cu brusturi şi molizi, s-ar fi auzit nişte pietre rostogolindu-se şi cîteva crengi foşnind. Ne-a pufnit rîsul, aşa ceva era imposibil de desluşit, iar Sandu a cerut un minut în plus, pe motiv
că a fost întrerupt de o prostie. Scena s-a reluat după o vreme, dar loviturile n-au mai încetat, chiar dacă odată, demult, pe podul de sub castel, cînd ne înfiorase moşul acela bărbos şi strîmb, cu picior de lemn, Gabi ne prevenise că se aude un bocănit. Tocmai îmi venea rîndul şi eram gata să dau asaltul final, cînd pietrişul s-a pornit la vale, duruind, şi sîngele mi-a îngheţat în vine, brusc, la un urlet cumplit. Un urs imens, turbat de furie, se apropia în două labe, cu răgetul lui gîjîit. Am ţîşnit în jos, pe povîrniş, nici nu-mi amintesc cum am fugit, poate am zburat peste buturugi, gropi, tufe de măceş, cioate, şanţuri şi pîlcuri de urzici, poate am

plutit pe deasupra pădurii, poate m-am tîrît pe pămînt, poate am înotat prin întuneric şi ape adînci, nu ştiu, nu mai ţin minte nimic, cert e că m-am trezit pe stradă, între case şi maşini adormite, unde mi s-a părut că soarele străluceşte în plină noapte pe cer. Gîfîiam groaznic, mă sufocam, tuşeam, parcă îmi ieşeau plămînii din piept. Sandu şi Gabi au sosit în urma mea, dar nici ei nu izbuteau să scoată vreun cuvînt.

Dacă un an are trei sute şaizeci şi cinci de zile, fără a mai socoti că unii sînt bisecţi, dacă orice zi are douăzeci şi patru de ore şi dacă fiecare oră are şaizeci de minute, se strînge o mulţime ameţitoare de clipe, de ordinul milioanelor, în care
să te tot întîlneşti cu urşii. Eu, de-a lungul timpului, am avut parte de cîteva zeci de întîlniri, iar ei, totdeauna, au fost prudenţi şi sperioşi, temîndu-se de oameni la fel cum mă tem eu, cu alergia mea, de vipere şi viespi. Presupun că ursul ăla din carieră era într-o ureche, altfel nu-mi explic criza lui de nervi, doar nu raşcheta nimeni parchetul şi nu găurea zidurile cu bormaşina în apartamentul de la etaj. Sincer, nu sînt supărat pe el, numai că nu-l înţeleg. Oricum, dintre toţi, cel mai cumsecade a fost Fritz, un pui găsit în pădure lîngă o ursoaică moartă, crescut aproape un an în huzur şi răsfăţ, într-o cuşcă mare, la cabana Mălinu. După ce i-au dat drumul, hălăduia peste culmi şi văi, căutînd zmeură şi ciuperci, cerşind napolitane şi ciocolată. în privinţa lui, unicul meu şoc i se datorează lui Zuri, care are şi el destule bube în cap, oricît l-aş îngriji. Cînd urcam într-o toamnă către Şaua Strîmbă, după o ploaie, l-am întîlnit pe Fritz într-o curbă a potecii, aşteptînd cu o figură de milog. La început, am zis că nu văd bine, că mi s-au înceţoşat ochii. Cîinele mergea alături de mine, cu limba scoasă, dar nu părea că a simţit ursul. Pe urmă, ajunşi la vreo zece metri, chiar am rămas mască. Zuri mirosea hăţişul şi ierburile ude, nu mîrîia, nu lătra, nu tăbăra pe el. Aşa scenă de orbire n-am mai pomenit! Iar cînd am încercat să-l trezesc,
uşurel, fără să fluier cum se învaţă la şcoala de fluierat, doar şoptindu-i „veveriţa! veveriţa!", s-a apucat să fornăie ca un tembel, să scheaune şi să sară cu labele pe copaci, privind în sus, spre frunziş şi spre bolta albastră. Ca să-l vadă în sfîrşit pe Fritz, a trebuit să-l prind de bot şi să-l răsucesc, făcîndu-l să se uite în faţă.

Bănuiala mea e următoarea: sălbăticiunile au în gheare şi în copite un mic buton, nedescoperit încă de zoologi, pe care, apăsînd la fiecare pas, răspîndesc în jur bucuria. Altfel nu-mi explic ce se petrece cu mine, subit, cînd coada unei vulpi luceşte arămiu, cînd coarnele unui cerb străpung zăduful sau răcoarea, cînd caprele negre se preling pe brîne şi stînci, cînd puii de mistreţ aleargă în şir indian, mereu în spatele scroafei, cu spinările lor vărgate, ca o pijama. Ţipetele bufniţelor nu intră aici, la capitolul ăsta, ele sînt o vrajă aparte, de neînchipuit. Ca să cobori în adîncurile lor, în

abisul acela senin, nu te ajută o coardă de alpinism, acolo trebuie să dai din aripi şi, din cînd în cînd, să te laşi purtat de curenţi, plutind. Iar dacă ţi se taie respiraţia, nu e vina lor, a bufniţelor. Eu m-am trezit fără aer dincolo de Surpături, în pustietatea din Plaiurile de Sus, iarna, cînd ore şi ore, o zi întreagă, n-am zărit nici o bufniţă în jur. Suisem cu Sandu şi Marcelică prin zăpada moale, înaltă pînă la brîu, cînd visam să-l găsim
pe belgianul dispărut în munţi şi, din recompensa promisă, să ne îmbogăţim. Eram rupţi de oboseală, aşa că, pe la prînz, ne-am gîndit să mîncăm pe acoperişul unei stîne, singurul loc uscat, care semăna cu un petec de pămînt. In liniştea aia desăvîrşită, pe întinderea albă, cînd clefăiam salam şi pîine, am văzut o ciută despicînd zăpada, cu salturi mari, de lăcustă, apoi patru lupi gonind înfocat. Ultimul din ei, cenuşiu, a trecut la cîtiva metri de stînă, fără să ridice ochii în sus, spre acoperiş. S-au pierdut printre fagii golaşi, moho- rîţi, de la sud.

Oricît l-aş cerceta pe Zuri, n-are în el nimic de cîine lup. E o corcitură pe cinste, care doar aşa, vag, aduce cu un setter irlandez. Prin blana roşcată, pe piept şi pe gît, îi joacă nişte şuviţe gălbui, de prinţ. Cu toate astea, nu ştiu de ce, se poartă cu căprioarele ca un mîrlan, le hămăie, le fugăreşte, le pune în situaţii imposibile, de parcă i-ar fi făcut cîndva, în trecut, un rău cumplit. N-am reuşit să-l dezvăţ sau să-l educ, deşi o dată l-am altoit zdravăn, la Stînca Uliului, primăvara, cînd caprele negre sînt încă jos, în pădure, unde mai găsesc ceva de păscut. Ţîşnise de lîngă mine ca din puşcă şi, în rolul lui de glonţ, s-a înfipt în mijlocul cioporului, izolînd un pui. L-a încolţit pe buza prăpastiei, îndîrjit, şi era gata să-l arunce în hău. Din păcate, păruiala aia s-a dovedit apă
de ploaie, n-a contat deloc. Mai tîrziu, în august, cînd colindam împreună cu Tudi după vineciori şi iuţari, a profitat că nu sînt atent, a plecat cu nasul în ierburi şi, după cîteva minute, l-am zărit şi l-am auzit undeva pe culme, cum se năpusteşte între o căprioară şi un pui. Parcă scotea fulgere şi tunete pe nări, apoi, curînd, conducîndu-l cu botul şi labele, mi-a împins puiul în braţe, ca pe un trofeu. Pe Zuri nu m-a mai lăsat inima să-l lovesc, doar mă învinsese cinstit. Cu puiul de căprioară, în schimb, a fost o problemă, fiindcă rămăsese singur şi amărît. Aşa că, după ce m-am sfătuit cu Tudi, l-am luat acasă, hotărît să-i dau lapte şi iarbă, să-l feresc de pericole şi să-l cresc. Nu comentez cum m-au primit mama şi tata, dar în final m-au lăsat în plata Domnului, măcar să nu mai bocesc, să nu mă mai tăvălesc pe podea şi să nu mai protestez. Timp de două zile şi trei nopţi, m-am străduit să-i fiu prieten, să-l mîngîi şi să-l liniştesc. Inutil, degeaba. Refuza să bea din biberon, nu-i plăcea sub masă şi, cum luam mîna de pe el, sărea pe pat şi se izbea de geam, încercînd să treacă prin sticlă. Credea că tot ce vede, soarele, curtea,

păsările, gardul lui Bugiulescu şi corcodușele coapte, ar fi totuna cu realitatea, aşa cum o percepea el, mişcătoare şi vie. Oricum, eu n-am închis ochii, iar după două zile şi trei nopţi, eram beat de somn, abia mai umblam. Spre uluirea mea, tata a pus suflet şi, într-o dimineaţă, fără să mă ia de guler şi fără să mă certe, m-a ajutat să mă dumiresc. L-am ascultat tăcut şi, înainte de orice, mi-am golit rucsacul şi am ieşit pe poarta din spate, în pădure, unde l-am frecat cu frunze putrede şi pămînt, pînă mi s-a părut că a căpătat un iz de bureţi. La fel, mi-am frecat hainele, ghetele şi, la sfîrşit, l-am frecat şi pe bietul pui, ca să se şteargă mirosul de om. Pe culmea unde îl atacase Zuri, către prînz, cînd zăpuşeala se înteţea, l-am scos din rucsac, am vrut să-l pup, dar m-am abţinut, l-am lăsat liber şi m-am ascuns după un copac. Mai mult de o oră, aşteptînd, am tot tremurat, chiar dacă nu mi-era frig. Puiul nu se îndepărta prea tare, behăia, behăia, behăia, îşi striga întruna mama, ţipa, scîncea şi, zic eu, simţea gustul sărat al lacrimilor. Eu, în ascunzătoarea mea, mi-am pierdut încet-încet speranţa că o să mai apară căprioara şi m-am convins că sînt cel mai mare nenorocit. Dar căprioara s-a ivit. Cu paşi şovăielnici, cu ocoluri largi, cu înaintări şi reveniri, tresărind, privind roată, adulmecînd, pînă a ajuns aproape, cînd şi-a mirosit puiul, l-a lins în grabă şi au dispărut. în săptămîna aia, parcă sîmbătă, am înţeles că marele nenorocit era Tudi. Umpluse oraşul cu ştirea că am prins un pui de căprioară, l-am tăiat şi l-am gătit la cuptor. Doamne, cum l-am mai bătut! L-am ţinut numai în şuturi şi în pumni.

Nici eu nu ştiu cum e mai bine: să uit sau să ţin minte? să las rănile în pace sau să le zgîndă- resc? să fug de stafii sau să mă împac cu ele? să iert sau să nu iert? Timpul meu e lung şi leneş, se întinde de la o zi la alta ca o peltea lipicioasă, aşa că, în atîta singurătate, ba încerc să curăţ trecutul, să scap de păcate şi nenorociri, ba mă afund în torentul întîmplărilor vechi, unde rîsul şi plînsul se înfruntă, unde vinovăţiile se împletesc. în nopţile cu insomnii, cînd stau cu ochii în tavan, negurile mă învăluie, mă iau prizonier. Atunci îmi amintesc totul pînă la ultimele detalii, rup coaja rănilor şi-mi înfig unghiile în carnea sîngerie de dedesubt, sînt vizitat de cîţiva strigoi, cei care m-au urmărit întreaga viaţă, nu iert pe nimeni şi nimic, nu cerşesc indulgenţe şi nici nu dăruiesc, iar nodul din piept n-are legătură cu durerile mele obişnuite, de inimă, de stomac, de genunchi. Cum, necum, în mijlocul tavanului, în locul umbrelor, se aşază Lia. Cu chipul ei frumos. Pe care eu, deseori, îl văd schimonosit.

Ca mireasă, şi-a dorit să se îmbrace într-un taior simplu, bej. în poze, pentru că în 1961, primăvara, nu existau decît filme alb-negru, fusta şi jacheta par gri. Un gri deschis, cu care bujorii galbeni seamănă, se confundă, chiar dacă florile i le-am cumpărat eu. De fapt, doar le-am plătit, în hala

centrală, la Unirii, pe latura dinspre spitalul Brîncovenesc, după ce ea s-a învîrtit o jumătate de oră prin piaţă, minunîndu-se că a găsit o nuanţă atît de rară, bătînd din palme, rîzînd. A rîs şi mai tare cînd ţiganca aia care vroia să ne vîndă orhidee sau crini imperiali i-a şoptit că galbenul înseamnă gelozie şi despărţire, că poartă ghinion. Mai întîi în biserică, la slujbă, şi apoi pe stradă, cînd alergam prin ploaie în căutarea unui adăpost, a ţinut buchetul în braţe, pe sînul stîng, ca pe un bebeluş adormit. Fără să-mi ceară părerea, hotărîse să nu fie o nuntă mare, sîmbăta, cu rochie, voaluri, costum şi papion, cu rubedenii, prieteni şi colegi, cu petrecere şi lăutari, cu verighete din aur masiv şi un cîrd de maşini claxonînd, cu domnişoare de onoare, pişcoturi şi popi poleiţi, cu dans, şampanie şi tort. Şi a fost cum a vrut. Nunta s-a petrecut imediat după Paşti, într-o miercuri, spre uluirea unui preot bătrîn, pe care tot ea l-a convins, de data asta plîngînd, nu rîzînd, să ne pună pirostriile şi să ne lege pe veci. Un preot de la Sfînta Vineri, slăbănog, cu cioc, căruia îi tremurau mîinile uşor şi-i plăcea să se audă cîntînd. în rolurile de naşi, Lia n-a acceptat nici un cunoscut şi, chiar în dimineaţa aia, a cules de pe stradă o babă care vindea ştevie, lobodă şi urzici, pe urmă, pînă la prînz, a reuşit să îmbrobodească
şi un taximetrist, un burtos cu palme mari, care susţinea că are patru copii. Pe el nu reţin cum îl chema, dar numele babei, sigur, era Tiţa. Le-am dăruit înainte cîte o bancnotă de zece lei, roşie, cu stema republicii şi cu portretul unui tînăr muncitor, imprimată în Cehoslovacia, iar la sfîr- şit cîte una de douăzeci şi cinci, albastră, cu Tudor Vladimirescu, tipărită de banca de stat, la Bucureşti. Şoferul s-a milostivit şi ne-a urat „casă de piatră", în timp ce Tiţa s-a pierdut cu firea şi ne-a zis „să vă fie ţărîna uşoară". Pe post de verighete, am folosit două inele de argint, ieftine, nişte cerculeţe de sîrmă crestate cu o sută de dungi. Dacă le-ar fi văzut, bunicul ori s-ar fi albit la faţă, ori s-ar fi tăvălit de rîs, ca la filmele cu Fernandel. Din fericire pentru amîndoi, bunicul n-a apucat să le vadă, iar dacă le-a privit din ceruri, măcar şi-a păstrat impresiile doar pentru el. Pe deasupra, nu le-a zărit nici tanti Marieta, care se dusese şi ea în loc luminat, în loc cu verdeaţă, lîngă unchiul Paul, sub pîlcuri de petunii şi trandafiri. Din păcate, le-au văzut mama, tata şi bunica, cu întîrziere, suficient de clar însă încît să-i ia cu ameţeli. între altele, Lia refuzase categoric ca părinţii noştri să afle că ne căsătorim, aşa că le-am dat vestea în soarele verii, la şapte săptămîni după ce trecusem pragul primăriei şi ne alesesem cu un certificat mititel. Altfel, luna
de miere a fost un adevărat miracol, parcă s-a tot repetat noaptea nunţii, în copii perfecte, la indigo. Atunci, prima oară, uzi fleaşcă după drumul prin ploaie, n-am intrat nicăieri, ne-am dus direct acasă, în camera mea de mansardă de

lîngă Foişorul de Foc. N-am mers cu tramvaiul, ci prin bălţi, desculţi, cu pantofii în mînă, cîntînd aprins, ziua în amiaza mare, nişte melodii de dinainte de război. Eu behăiam înfocat Iubesc femeia, a lui Cristian Vasile, în timp ce ea o ţinea întruna cu Zavaidoc. După strada Mîntuleasa, cum nu era de ajuns că umblam ca printr-un rîu, uneori pînă la glezne, alteori pînă aproape de genunchi, m-am trezit că mă stropeşte din cap pînă-n picioare, furios, jurînd că-mi scoate ochii dacă mai suflu vreo vorbă despre femeia blondă şi femeia brună, cînd părul ei e castaniu. Am stropit-o şi eu zdravăn, continuînd să cînt, apoi m-am împiedicat de bordură, am prins-o de mijloc şi am trîntit-o pe caldarîm. Acolo, lungiţi în apă, nu departe de-o tutungerie, ne-am îmbrăţişat ca nebunii, ne-am sărutat pe unde am nimerit, iar cînd am reuşit să-i bag mîna sub fustă, între pulpe, m-a muşcat de bărbie şi a gemut. Am urcat în fugă pînă la etajul cinci, părea linişte în bloc, şi, în faţa uşii de la odaie, n-am izbutit să deschid foarte repede fiindcă mă trăgea de curea, de cămaşă, îmi dibu- ise şliţul pantalonilor şi mă lipise de un zid.
înăuntru, hainele au zburat de pe noi, o parte s-au rupt, mulţi nasturi au plesnit, nici n-am mai avut puterea să ajungem la pat, am căzut pe podea, încolăciţi, gîfîind şi tremurînd, ne-am zbătut şi ne-am zvîrcolit, ca doi oameni loviţi de fulger ori de o vijelie venită din senin. După ţipătul ei lung, ascuţit, ne-am tras răsuflarea şi, fără să ne desprindem din îmbrăţişare, fără să ne clintim, am zăcut în linişte, privindu-ne cu degetele, cu buzele, cu ochii închişi. Cred că secundele şi minutele s-au topit, s-au transformat într-o pastă moale, călduţă, pe care n-o puteam zări şi care se prelingea dincolo de tencuială, pe cărămizi. Măsura lor, a secundelor şi a minutelor, o ştia ceasul meu deşteptător, dar, pentru că nu-l mai învîrtisem de cîteva zile, se oprise din ticăit. L-am lăsat aşa, tăcut, şi am rămas în afara timpului, cu pasta moale care se scurgea încet, amorţit, prin pereţi. Cînd m-am sculat, am observat bujorii galbeni risipiţi lîngă sobă, pleoştiţi, vai de capul lor. I-am strîns şi i-am aşezat pe marginea mesei, pe urmă am îndreptat preşul de iută cu tălpile goale şi l-am netezit. Cît eram în bucătărie şi mă chinuiam să scot dopul primei sticle de vin, Lia a făcut preşul ghem, l-a împins într-un colţ, lîngă dulap, a smuls petalele florilor şi le-a împrăştiat pe duşumea. La banchetul nostru regesc, cu mer- lot, ţigări şi covrigi cu sare şi mac, am stat întinşi
unde ni s-a năzărit, ne-am tăvălit, am discutat, am băut şi am fumat. Era o noapte ca de vară, deşi după o asemenea ploaie, pe 19 aprilie, ar fi trebuit să bată vîntul şi să fie frig. Din trăncăneală nu-mi amintesc mare lucru şi chiar cred că, şuierînd cuvinte, nu ne-am spus mai nimic. în schimb, n-am să uit niciodată atingerile, respiraţiile şi fierbinţeala umedă din fiecare centimetru al corpului ei. Şi aşa, centimetru cu centimetru, am gustat din pielea albă, lăptoasă, pe care văr-

săm vinul cu milă, în picături şi dîre subţiri, am dat peste tresăriri şi zvîcnete, peste adînciturі şi rotunjimi, peste aluniţa din coşul pieptului descoperită cu luni înainte, în vremea unui leşin, peste un abandon şi somnolent, şi aprig, ca la felinele tolănite la umbră, gata să atace oricînd, peste un petec de păr aspru şi negru, care nu semăna cu părul ei lins, castaniu. Lia s-a înfruptat şi ea, rînd pe rînd, din centimetrii trupului meu şi, dacă e să mă refer doar la înălţime, se adunau exact o sută optzeci şi doi. în şuvoiul de taine şi plăceri, îmi alinta petecul de păr aspru şi negru, identic cu al ei. Cînd se strecura acolo şerpeşte şi se ghemuia sub buric, parcă dispăream în gol, dar nu pe scara blocului, de la mansardă la parter, ci în sus, ţîşnind din camera mică înspre stele şi nori, unde mă sfărîmam în mii de bucăţi, ca artificiile care bubuie în văzduh. Ce-i drept, era greu
să mă recompun din cioburi, cioturi şi fărîmiţe, aşa că mă înzdrăveneam cu un nou pahar de merlot, acrişor şi bun. Pe urmă, iarăşi, ne mîn- gîiam în pat peste cearşafurile boţite, alunecam pe podea, ne rostogoleam, ne răsuceam în fel şi chip, oftam şi scînceam, trăgeam de noi ca de nişte elastice, care atunci, în noaptea nunţii, n-aveau voie să se rupă şi se înnodau unul cu altul la nesfîrşit. Şi, din nou, ajungeam să ne aprindem ţigările în întuneric, să scrumăm pe jos, să cioc- nim. în total, am scos cu tirbuşonul trei dopuri de plută şi, la ideea ei, pe ultimul nu l-am aruncat la gunoi. Cînd eram vlăguit, îi plimbam dopul printre pulpele desfăcute, îl roteam, îl mişcăm uşor, dibuiam o deschizătură ascunsă şi îl apăsam înăuntru puţin cîte puţin, apoi îl trăgeam afară şi mă uluiam cît poate să se schimbe aroma vinului roşu, în cîteva clipe, la întîlnirea cu un alt lichid. La un moment dat, recunosc, am adormit. Nu ştiu ce am visat, cît am zăcut, dacă am sforăit, dar Lia m-a trezit cînd încă nu se crăpase de ziuă, cînd Bucureştiul mai înota încă în somn şi cerul părea mohorît. Mi-a zis că afară se răcorise şi că are nevoie să o învelesc. Stătea cu geamul deschis, cu coatele pe pervaz, goală, aşa că m-am tîrît la dulap, de fapt m-am împleticit, am tras plapuma de pe un raft şi am acoperit-o, parcă purta o mantie cenuşie, care o înghiţea sub faldurile largi.
Numai că a azvîrlit plapuma într-o parte, m-a prins de mîini şi m-a lipit de spatele ei îngheţat. Mi-e imposibil să explic ce-a făcut cu degetele, însă a înviat ce părea mort, pustiit, şi-a depărtat picioarele şi, aplecată, continuînd să privească oraşul, m-a condus la deschizătura ascunsă, care se plictisise de jocurile cu un biet dop de plută de la o biată sticlă cu vin. A durat enorm, de nedescris, un şir de secunde şi minute vîscos, surd, care nu se mai prelingea deloc pe cărămizi, în care mai mult m-am zbătut, am muncit, în care fundul ei m-a izbit mereu în burtă, ritmic, des, din ce în ce mai des. Am ţinut-o de umeri, de sînii care atîrnau în vînt, am zgîriat-o, am muşcat-o şi, deodată, cînd mi-a venit şi mie să ţip, a

ţipat atît de puternic, de lung, încît s-au aprins în cartier, la patru sau cinci dimineaţa, zeci de becuri, au răsunat huiduieli şi fluierături.

În principiu, noaptea nunţii e una singură, dar noaptea aia din aprilie, dintre miercuri şi joi, n-a fost unică, s-a tot repetat. Timp de o lună, măsurat pe calendar, înainte de sesiunea de vară, în care pe mine mă aşteptau patru examene, iar pe ea şi mai multe, vreo şase, inclusiv o restanţă la o materie ciudată, o rămăşiţă din iarnă, de cînd fusese răcită, ceva despre imunitate şi anticorpi. Pînă pe 19 mai, cînd ne-am apucat serios de învăţat, nopţile s-au legat între ele vrăjit, ca şi
cum cineva, poate bunicul, din ceruri, cu măiestria lui de bijutier, cu pasiunea pentru pulpe şi sîni, ar fi avut grijă să le înşire pe aţă, desăvîrşind un colier de rubine, un obiect divin. întotdeauna, însă, zilele îşi fac loc printre nopţi. Şi aşa s-a întîmplat şi atunci. Soarele umbla pe boltă, iar eu, după atîta nesomn, umblam cu cearcăne, palid, buimac, căscînd pe la facultate, moţăind în autobuze, bînd ibrice întregi de cafea, visînd să dorm neîntors, măcar trei ore, într-un culcuş tihnit. La prînz, mai mereu, chiuleam de la cursuri şi mă duceam la mama, să mănînc şi să mint. Cum ea îmi punea supa în farfurie de la bun început, profitam că am gura plină şi mă gîndeam pe îndelete, de fiecare dată, ce să-i răspund. Nu auzise de Lia, nici nu bănuia că s-a născut, deci îşi imagina toate relele din lume văzînd cum arăt. Ba mă credea bolnav şi insista să merg la un medic, ba decreta că alcoolul, pokerul şi tîrfele pun oamenii pe butuci, ba era de părere că şi cărţile au în ele un microb nebun şi că, dacă o să continui aşa, citind pînă în zori, o să încalec pe o mîrţoagă, o să port un lighean pe cap, o să mă duelez cu morile de vînt şi, sută la sută, o să ajung la balamuc. De obicei, după ce terminam de mestecat şi înghiţit, apelam la o placă plîngă- cioasă, nu un disc pentru gramofon sau pick-up, ci o teorie despre proiectele pe care le cereau profesorii X şi Y, riguroase, amănunţite, pe coli uriaşe, nişte blesteme vii, în tuş, ale meseriei de inginer. Cu regularitate, mama se întrista, clătina din cap şi-i boscorodea pe profesori, zicea că-i preocupă doar fabricile, podurile, casele şi blocurile lor pocite, nu şi sănătatea unor copii. Ca să o domolesc, la începutul lui mai am aranjat cu doctorul Ioviţescu, un amic de-al lui tata, să o convingă că am făcut analize, că m-a consultat atent şi că, în afară de o astenie de primăvară pentru care mi-a prescris vitamine, n-a găsit nimic neliniştitor. în plus, în perioada aia, a trebuit să fiu şi hoţ. Fiindcă mama se hotărîse să treacă pe la mine de două ori pe săptămînă, pînă la vacanţă, ca să-mi gătească nişte lucruri hrănitoare, adevărate, şi să deretice puţin. Noroc că învăţasem unde păstra cheile, într-un sertar al scrinului, în cutia cu chitanţe şi luminări, aşa că a fost uşor să i le fur. Mă speria ideea că, într-o bună zi, mama şi

Lia s-ar fi putut întîlni în camera de mansardă, în absenţa mea, privindu-se chiorîş, ameninţător, întrebîndu-se una pe alta ce caută acolo. De la fulgerele din priviri şi de la întrebările incandescente, ar fi fost posibil să se aprindă ditamai focul, chiar lîngă Foişor, o pălălaie pe care nici pompierii n-ar fi reuşit s-o stingă. Cum vroiam să evit incendiile în familie, i-am spus maică-mii, cînd a descoperit că-i lipsesc cheile,
că în sesiune dorm mai mult pe la colegi, ca să învăţăm împreună. Ştia că îi vînd gogoşi, fireşte, dar m-a lăsat în plata Domnului cu gogomăniile mele, devenind mai tăcută, mai rece. S-a mai încălzit pe 2 sau 3 iunie, nu-mi amintesc precis, cînd le-am făcut prima vizită alături de Lia, înarmaţi cu o sticlă de şampanie şi un carton de prăjituri. Radia o căldură vagă, care nu se transforma în fierbinţeală din cauza verighetelor noastre amărîte şi a faptului că nu suflasem o vorbă, luni întregi, despre nuntă şi despre fata aia tunsă scurt. O căldură care, în timp, n-a mai devenit dogoritoare decît foarte rar, ca şi cum în interior, în pieptul ei, s-ar fi defectat ceva la maşinăria sufletului, poate unul dintre pistoane, poate nişte supape, poate învelişul cazanului cu aburi. în orice caz, atunci, la prima noastră vizită, tata a profitat de clipele în care am rămas singuri, m-a bătut încet pe umeri şi mi-a şoptit să fiu atent la gît, măcar din cînd în cînd, să verific dacă nu m-am pricopsit cu o zgardă.

în atîţia ani, n-am dibuit nimic în jurul gîtului, nici vreo cureluşă de piele, nici vreun lanţ. Sincer să fiu, cîteodată, mi-aş fi dorit să fiu în lesa Liei, să mă ţină aproape de ea şi să mă plimbe ca pe un căţeluş. De ce îmi doream aşa mi-e greu să explic. Cel mai simplu ar fi să zic din pricina vremurilor, dar sigur ar fi greşit. Nu e exclus ca,
oricum ar fi arătat lumea, politica, peisajul şi epoca, noi să fi trăit la fel, să ne îmbătăm cu aceleaşi iluzii, să venerăm aceiaşi zei, să tînjim la aceleaşi fructe interzise ori să deraiem ca trenurile care se încred în macazuri vechi, obosite şi în semafoare stricate. Dacă ar fi să o descriu într-un fel, dincolo de portretul clasic, care însemna păr castaniu, o piele albă, lăptoasă, sîni mici, aprigi, paşi de felină, gene arcuite, genunchi rotunzi, de catifea, buze cărnoase, ochi migdalaţi, negri şi o aluniţă între clavicule, puţin în stînga, am văzut-o totdeauna ca pe o plantă carnivoră, care mă ademenea cu petalele ei aţîţătoare, cu liniile frunzelor, cu parfumul fin. Veşnic sau, mă rog, cît a durat veşnicia pentru noi, nu prea mult, parcă mă atrăgea în cupa florii şi mă înghiţea, mă devora lent. Şi aşa, în rolul ăla de musculiţă buimacă, mi-era bine, tare bine. Muream şi înviam, dădeam din aripi fără încetare, bîzîiam în jurul ei minute lungi, ore nesfîrşite, săptămîni şi luni. Cel puţin înainte de-a lua drumul şantierelor, de-a porni în periplul acela absurd, de-a umbla cu traista în băţ şi cu crucea mea de inginer con-
structor în spate, m-am foit pe lîngă ea în neştire, i-am tot

dat tîrcoale, am zburat şi am zumzăit ca la carte, în deplina seninătate a gîzelor, habar n-am dacă asta se chema prostie, magie, transă sau fantasmă, am tînjit mereu la nectarul dulceag
şi am intrat de bunăvoie în capcană, m-am lăsat prins, strivit, mistuit. în perioada în care eram nedespărţiţi, în timpul facultăţii, a trebuit de sute şi sute de ori să-mi revin, să mă reîntrupez după ce minusculul meu corp de musculiţă se topea brusc, aşa că am tocat vorbe cu nemiluita, am urmărit-o cum îşi făcea unghiile, ba cu grena, ba cu bleu, ba cu olive, cum ungea untul pe feliile de pîine prăjită, cum se pieptăna în fel şi chip, cum sorbea din ceaşca de cafea şi din paharul cu vin, cum învăţa în poziţii bizare, uneori culcată pe burtă, alteori cu picioarele pe pereţi, cum curăţa de coajă fiecare măr, cum se uita pe geam absent, fredonînd, cum călca o bluză ori o fustă, cum se farda migălos şi cum rămînea cu furculiţa în aer, la masă, mestecînd, pălăvrăgind. Dintre poveştile ei, pe lîngă cele cu colegi, cam nesărate, destule erau din copilărie, nişte secvenţe disparate, intense, părînd decupate din filme diferite, în care jucase pe rînd. Un film era eroic, cu un unchi care îşi pierduse o mînă în război, unul era lacrimogen, cu tatăl care îşi părăsise nevasta şi copiii, fugind cu poştăriţa din cartier, unul avea tente poliţiste, fiindcă se referea la o verişoară căreia îi fusese furată poşeta, în zi de leafă, dar o recuperase datorită unui miliţian bruneţel, altul aluneca în erotism, cînd profesorul ei de matematică, la liceu, o chemase în cabinet, îi ridicase
fusta şi-i studiase pulpele, hotărînd că nu va mai fi corijentă cîtă vreme va trăi el, în fine, restul purtau şi ele eticheta lor, ca toate filmele, mai vesele, mai triste, mute sau cu sonor. Ascultînd-o, chiar dimineaţa ori la prînz, cînd soarele strălucea pe cer, regăseam ceva din mirajul cinematografului, din farmecul sălilor întunecate, străbătute de fasciculul de lumină al proiectorului şi de uruitul lui stins, ca al unui motan care s-a pus pe tors. Iar din mulţimea scenelor tari, memorabile, preferata mea era una pe care o botezasem „noaptea popourilor albe". Se petrecuse, parcă, în vara lui ’53, într-o tabără de la poalele Rarăului, nu departe de Cîmpulung Moldovenesc, după ce Lia terminase clasa a cincea. Erau peste două sute de copii acolo, toţi din Bucureşti, iar într-una din seri, la cină, primiseră ca desert o prăjitură maronie, un soi de ruladă sau tort de biscuiţi. Numai că bucătăresele furaseră cutiile de cacao şi le înlocuiseră cu făină de jir. A urmat o noapte de coşmar, cu dureri de burtă şi o diaree groaznică, în care nimeni n-a dormit. Cum afară existau doar opt bude, curtea s-a umplut de icnete şi de funduri mici, care licăreau sub razele unui felinar gălbui.

Marea mea greşeală, înclin să cred, a fost că am încercat să retrăiesc luna aia de miere şi de vis, să o caut cu lumînarea

în pustiu, să-mi imaginez
ca un nătărău că, mai devreme sau mai tîrziu, o voi regăsi. N-am regăsit-o. Poate o singură dată, la Orşova, la sfîrşitul lui octombrie, ne-am apropiat cît de cît de începuturi, de nebunia din camera mea de mansardă de lîngă Foişorul de Foc. Era o toamnă fără ploi, călduţă, cu ceaţă deasupra Dunării în zori, cu pădurile ruginii de pe maluri, cu un vînt prăfos în amurg, care făcea să tresară perdelele şi ne aducea pe fereastra deschisă, din stradă, din vecini sau din port, ori muzică de la radio, ori miorlăitul unei mîţe, ori sirena unui vapor, ori plînsul unui bebeluş, ori scîrţîit de frîne, ori voci certăreţe, ori croncănit de ciori. Lucram deja de un an la Porţile de Fier şi mă săturasem de salopete, pufoaice şi cizme de cauciuc, de mîncarea leşinată de la cantină, de căminul unde locuiam, de furnicarul cu mii şi mii de muncitori. Am reuşit să-mi iau trei zile libere, joi, vineri şi sîmbătă, şi am închiriat odaia din Orşova, una tihnită, pentru patru nopţi. Lia, care începuse ultimul an la medicină, a făcut rost de o scutire chiar de la un asistent, un ftiziolog deşirat şi blond, cu ochelari, după cum mi l-a descris. Şi a apărut miercuri, tîrziu, cu un sfert de oră înainte să se închidă restaurantul gării din Severin. Cît am aşteptat trenul, am apucat să beau
o bere, afară, ca să nu mi se lipească de haine mirosul acru de rachiu şi tutun. Măcar atunci, pe
peron, scăpasem de uniforma de şantierist şi, după ce izbutisem să fac duş, cu o apă ca gheaţa, săpunindu-mă de cîteva ori, purtam cămaşa mea dragă, în carouri, un pardesiu cu cordon şi nişte pantaloni cafenii, de velur. Mai aveam în geantă un pulover gros, croşetat de bunica, ciorapi de bumbac, o carte, lenjerie de corp şi o sticluţă de parfum, marfă de contrabandă, cumpărată de la nişte sîrbi. Cînd am zărit farurile locomotivei diesel în depărtare, mi-am stins ţigara şi m-a cuprins un fel de frison. Tremuram uşor, fără să-mi fie frig, apoi am tremurat mai tare, cînd am auzit scrîşnetul roţilor şi am privit fiecare vagon. Lia ieşise la uşă pe la mijlocul trenului, în mers, flutura o eşarfă, mă striga, nu-şi dădea seama că nu pot s-o aud. într-un an, venea a treia oară la Turnu Severin, dar în seara aia n-a coborît ea, ci am urcat eu, după ce se săturase de oraş, de muşte, de piciorul podului lui Apolodor din Damasc, de fierar-betonişti, macaragii şi şoferi de camion. Ne-am îmbrăţişat orbeşte pe coridor, mă sufocam, pe urmă am nimerit într-un compartiment gol şi, cînd becurile din preajma şinelor au dispărut, am intrat şi noi în beznă, în defileu, unde degetele ei au făcut minuni şi eu, preţ de-o clipă, am crezut că, dacă barajul acela gigantic ar fi fost gata, l-aş fi spart cu capul dintr-o singură lovitură, ca un berbec. Ce s-a întîmplat la Orşova
pînă duminică după-amiaza, cînd Lia mi-a mulţumit pentru sticluţa de parfum şi s-a suit într-un rapid, nici nu vreau să pomenesc.

Apoi, uşor, uşor, m-a luat gaia. De la cît am bătut drumurile spre Bucureşti şi înapoi, C.F.R.-ul s-a îmbogăţit, iar mintea mea s-a umplut cu nume de halte şi gări, de tîrguşoare şi tîrguri, de bălţi, dealuri şi cîmpii. Mai întîi am ajuns să ştiu pe dinafară satele olteneşti, viaductele şi barierele, să urăsc de moarte pădurea de la Balota, cu panta ei nenorocită, unde orice tren stătea zeci de minute şi un nene ciocănea roţile pe stînga şi pe dreapta, verificînd frînele tacticos. Dar ruta aia nu mi-a mîncat zilele decît doi ani şi ceva, pînă în ianuarie ’66, cînd mi-am luat zborul de la marele baraj, lăsîndu-i pe alţii să-l termine, şi am aterizat la combinatul de la Săvineşti, prin transfer, unde se construiau noi hale, pentru fibre sintetice şi amoniac, după ce se plictisiseră să fabrice îngrăşăminte chimice din azot. Era frumos acolo, ca peste tot, iar în blocul în care am nimerit, unul din cele cîteva blocuri ridicate pe o mirişte, se creşteau în balcoane găini, nişte iepuri la etajul unu şi un porc la trei. Cu călătoriile mele lungi de la sfîrşiturile de săptămînă, bănuiesc că semănăm cu un strigoi, atît eram de obosit, de stors, pentru că în restul zilelor munceam pe brînci, mereu cu ore suplimentare, cu nervi, cu norme imposibile, cu lozinci imbecile şi cu activişti de partid idioţi. în plus, mergînd mai ales noaptea, mă ghidam după felinare şi luminiţe, după formele pe care le desenau în întuneric, un fel de constelaţii pîrlite, după numărul şi densitatea lor. Şi aşa ghiceam pe unde mă aflu, la Gugeşti, la Focşani sau Sascut. N-am să uit o sută de vieţi pauzele pe care le făceam la Bacău, între două trenuri, fie pe înserate, la dus, fie înainte să se crape de ziuă, la întors. Iar timpul ăla dintre sosirea unui accelerat coclit şi plecarea unui personal răpciugos, sau invers, aduna în el doar chin şi sfîşiere, într-un peisaj cu bordeie, mărfare înţepenite, bălării, gunoaie şi cîini schilozi. Iarna, cînd sufla crivăţul, era înfiorător. Ţin minte cum odată, pe la patru dimineaţa, cînd gara era închisă şi nu se zărea ţipenie de om, n-am mai răbdat frigul şi am pornit prin zăpadă spre o locomotivă cu cărbuni, din triaj, care pufăia de zor. Mecanicul habar n-avea de ce întîrzie trenul meu, dar m-a chemat în cabină, ca să nu deger, să mă dezmorţesc cît de cît.

Oricum, de luni întregi, încă de cînd lucram la Porţile de Fier, nu mai speram la o vizită a Liei. De visat, visam, fiindcă visele sînt rebele, dar n-avea rost să mă amăgesc. Şi asta după ce în 1965, în iunie, pe 29, s-a ivit pe lume Irina, fetiţa noastră, pe care eu îmi dorisem nespus să o botezăm Ana. Fireşte, n-a contat deloc ce-mi doream, mai cu seamă că naşterea a venit cam devreme, cu trei săptămîni înainte de cel mai grăbit termen, după cum sunau calculele, şi tot cu trei săptămîni înainte de concediul meu. Am primit atunci o scurtă învoire, cît să văd la maternitate un ghemotoc rozaliu şi zbîrcit care sugea dintr-un sîn mărişor şi lăptos, am umblat pe la starea civilă şi am scos un certificat cu

însemnele R.P.R., am făcut curat lună în cameră şi bucătărie, am cumpărat un pătuţ de lemn, saltea şi fel de fel de hăinuţe, boneţele şi păturici, i-am dus pe mama şi tata să-şi cunoască nepoata şi să-şi îmbrăţişeze nora, după care, tăcut, am înghiţit un perdaf de la Lia, care, pentru ideea aia, se enervase cumplit. Cînd m-am suit iarăşi în tren, eram ameţit. Ca şi la venire, n-am izbutit să stau jos, mi se părea că bancheta are noduri şi ghimpi, aşa că am rămas tot drumul pe culoar, fumînd şi privind. Ce priveam, nu ştiu. Sau nu vreau să zic. în nici un caz întunericul, oamenii, pancartele din gări ori rotocoalele de fum. Pe urmă, peste trei săptămîni, cînd în sfîrşit am intrat în concediu, am avut un mic şoc. Mansarda era pustie, iar Lia îmi lăsase un bilet lîngă ceas, pe raft, prin care mă anunţa că le găsesc la mama ei. Hotărîse să se mute acolo, între Calea Griviţei şi Domenii, aproape de Piaţa Chibrit. Ca să nu se simtă singură şi să
aibă parte de ajutor, îmi scrisese sec şi, după cum arătau literele, foarte grăbit. Normal, fie că îmi plăcea, fie că nu, a trebuit să mă mut şi eu. Locuiam toţi trei într-o odaie scundă, pe care soacră-mea o văruise proaspăt, verzui, iar pe deasupra, cu rolul, acoperise pereţii cu un model maro, un soi de tăieţei. De altfel, cum era ea mare, voinică, o femeie care una-două te înşfăca de guler şi te aşeza la masă, chiar se dădea în vînt după aluaturi, iar asta am descoperit pe propria piele, după cîte supe am fost nevoit să mănînc. Ea, soacră-mea, împreună cu sora Liei, Rodica, şi cu fratele mai mic, Nelu, stăteau în cealaltă odaie, una la fel de scundă, unde zugrăveala era albăstrie şi tăieţeii gri. Ca să ies în curte, la latrină, ori pentru un biet pahar cu apă, treceam printre paturile lor, aşa că preferam să-mi supun vezica la chinuri şi să îndur setea pînă în zori. Sincer să fiu, în sinea mea, mă gîndeam că nu degeaba bărbatul din casa aia, despre care nimeni nu mai sufla o vorbă, îşi lăsase baltă nevasta şi o ştersese cu poştăriţa din cartier. Cît a durat concediul, de fiecare dată cînd Lia o punea pe Irina la sîn, îmi aminteam cum ţinuse bujorii galbeni la nuntă, în biserică şi pe stradă, prin ploaie, ca pe-un bebeluş adormit. în rest, la baie, cînd fetiţa mea căsca ochii mari şi deschidea gura ca un rîs fără sunet, ca un gîngurit mut,
eram un simplu spectator, oricît încercam să ating copaia, săpunul, apa, să fiu şi eu de folos. De fapt, lîngă maică-sa, şi Lia părea un ucenic de mîna a doua, abia tolerat, căruia, cel mult, i se cerea să ţină prosopul sau să deschidă cutia de talc. Identic, dacă nu se întîmpla să plece pe undeva, şi pleca rar, femeia aia vînjoasă, cu fire de caporal, sărea întruna să o schimbe pe Irina, freca scutece, o legăna, fierbea ceaiul pentru colici şi, cînd o adormea, îngîna acelaşi şi acelaşi cîntecel nesărat. Recunosc că, atunci, deşi nu mă înnebuneam după viaţa la bloc, mi-a încolţit în minte ideea că e obligatoriu, vital, să cumpărăm un apartament, oriunde ar fi şi oricum ar arăta. N-am discutat subiectul cu

Lia, fiindcă ea, după naştere, dar mai ales după ce trecuse de ultimul examen şi primise o repartiţie ca medic stagiar, se întreba insistent cum va fi la Manasia, lîngă Urziceni, într-un dispensar. Concediul s-a încheiat mohorît, nu înainte însă ca eu, măcar o dată, să pun piciorul în prag. Am trecut peste spaimele soacră-mii, din august, „aoleu, să nu răcească fetiţa" şi „aveţi grijă la curentul din tramvai", şi ne-am dus să o vedem pe bunica sau, mai degrabă, să ne vadă ea. Bunica zăcea la pat, slăbise teribil, şi abia ne-a văzut. A reuşit cu chiu, cu vai să mă mîngîie pe obraz şi să o prindă pe Irina de braţ.

Pe urmă, caruselul acela tainic, care părea a fi chiar viaţa ori soarta mea, a început să se învîrtă mai repede, a tot accelerat, iar eu a trebuit să mă apuc de mînere, ca să nu cad. Lia făcea naveta zilnic, înota prin şuvoiul navetiştilor din Gara de Nord şi, cînd se întorcea acasă seara, ciugulea ceva din farfurie, se juca un pic cu fetiţa, moţăia ce moţăia pe marginea patului şi adormea buştean. Nu gătea, nu mătura, nu spăla, dar era frîntă şi visa deja la paradisul otorinolaringologiei şi la perioada de rezidenţiat. Sîmbetele, tîrziu, cînd soseam şi eu la Bucureşti, o găseam în toiul somnului, respirînd încet şi rar. Iar duminicile, pe care le petreceam împreună, eram amîndoi ca în convalescenţă, ca mahmuri, fiecare cu trenurile şi cu treburile lui vîjîindu-i prin cap. Cîteodată, sub pătură, se mai înviora. Posesiv, pe tăcute, fără pipăieli inutile, cînd tăieţeii maro de pe pereţi se culcau. Tot atunci, duminicile, o plimbam pe Irina cu căruciorul prin parc şi, din an în Paşte, ne duceam la cinema sau să bem o bere la terasa Doina, la şosea, dacă era cald. De ce să mint, cît de arid se arăta peisajul, de plat ori banal, mie mi-era bine şi aşa. Cum aveam o leafă bunuţă ca inginer, la care se adăugau cîteva prime şi sporuri, soacră-mea, din postura de căpitan al vaporului, nu se mai zgîrcea la cărbuni şi provizii, o lăsase moale cu aluaturile şi cîrmise către perişoare, chiftele şi cîrnaţi. Dincolo de asta însă, cu ajutorul banilor, ideea mea fixă a ajuns pe cîteva foi de hîrtie, într-un contract, prin care urma să plătesc rate pentru un apartament de trei camere vreme de douăzeci de ani. în chip bizar, nici n-am putut vizita noua locuinţă imediat, fiindcă blocul de şapte etaje, cu ziduri de cărămidă şi stîlpi de beton armat, abia se ridicase pe jumătate, la marginea unui maidan cu macarale şi praf. Evident, atunci cînd am ales apartamentul, deşi erau nenumărate altele gata în oraş, contase doar părerea Liei, nu şi a mea, decizia ei de-a rămîne în zonă, între Domenii şi Piaţa Chibrit. De mutat, ne-am mutat acolo tocmai în noiembrie ’69, cînd Irina mergea deja la grădiniţă, în grupa mijlocie, iar Lia lucra la Spitalul Colţea, la a unsprezecea staţie de tramvai. Dacă ea ajunsese spre finalul specializării, aşa cum rîvnise, la ORL, eu decolasem de mult de la Săvineşti, plutisem printre nori, făcusem o scurtă escală la termocentrala de la Rovinari, mă

înălţasem iarăşi şi coborîsem într-un peisaj selenar, în Dobrogea, la fabrica de cretă de la Basarabi, fostul Murfatlar. Pe parcurs, uşor, uşor, învăţasem încă o sută de nume de halte şi gări, mă obişnuisem cu noi pîlcuri de luminiţe în beznă, tot nişte constelaţii pîrlite, pe care le priveam din vagoane de clasa a Il-a, cînd nu aţipeam. înainte de-a ne muta cu adevărat,
de-a lungul verii şi al toamnei, ne duceam des în apartamentul nostru, ba reparam clanţele sau bateriile de la chiuvete, ba ungeam balamalele, ba lipeam linoleumul pe la colţuri, ba căram cîteva scaune, un dulap, nişte boccele ori o canapea, ba montam o lampă, ne rugam să funcţioneze liftul şi turuiam. Uneori, dacă eram singuri, fără Irina, găseam şi răgazul pentru amor, de fapt Lia îl găsea, fiindcă ea ştia cel mai bine să descopere lucrurile pierdute, cînd punea două sco-bitori în cruce şi şoptea „scoate, drace, ce-ai furat, că te duc la spînzurat". Şi, la capătul bulevardului
1 Mai, la etajul cinci, unde pe pereţi nu existau tăieţei maro, parcă şi amorul se însenina, căpăta soare, adierile brizei, vuietul valurilor şi ţipete de pescăruşi. Ne-am iubit şi ne-am tăvălit, cred, prin fiecare încăpere, chiar şi în bucătărie şi în baie, unde pardoseala se vroia un fel de mozaic. în perioada aia, cînd cerul era azuriu, blajin, nici soacră-mea nu mi se mai părea un căpitan de corabie dur şi nesuferit. Continua şi a continuat să fie prezentă pe punte, gătind, dereticînd, tîr- guind, luînd-o zi de zi pe Irina de la grădiniţă, apoi de la şcoală, îngrijind-o pînă după-amiaza, mai ales că trăia în cartier, la o distanţă de două străzi. în cele şase luni dinainte de-a ne aşeza cu arme şi bagaje în acel bloc, cînd tot meşteream şi căram, mi s-au domolit şi zvîcnirile de gelozie
din depărtări, de pe şantiere, unde mă năpădeau întrebări otrăvite despre Lia şi bărbaţii din jurul ei. Iar cînd dădeau buzna nălucirile, ajungeam pînă la spaime şi scene din preistorie, din epoci străvechi. Bunăoară, profesorul de matematică din liceu, după ce-i ridicase fusta, îi cercetase pulpele şi-i promisese că nu va mai fi corijentă niciodată, nu trecuse şi la mîngîieri? Sau doctoraşul de plămîni, asistentul din facultate deşirat şi blond, îi dăruise scutiri medicale doar pe ochi frumoşi? Şi chiar ea, deşi ştia precis cînd fusese la Orşova, deşi socotise cu calendarul în mînă, de ce născuse mai devreme cu trei săptămîni? Nu cumva îmi ascundea un episod din culise cu un alt personaj? Cel mai tare mă usturau însă rănile proaspete, bineînţeles. Or, cu suspiciunile mele, cu atîtea închipuiri, parcă presăram peste rănile alea sare şi piper. întorceam pe toate feţele gesturi şi fapte mărunte, detalii şi întîmplări: cum de-o primiseră în clinica de la Colţea imediat după examenul de rezidenţiat? de ce se farda grijuliu şi de ce purta numai pantofi şi cizme cu toc? cum intrase în graţiile directorului şi în echipa lui de aghiotanţi? de ce rafturile şifonierului deveneau

neîncăpătoare şi de unde apăreau rochii noi? cum îşi petrecea nopţile de gardă într-un halat alb şi scurt, strîns pe corp? cine erau prietenii şi amicii ei de pe planeta Bucureşti, de unde eu lipseam? cum, Doamne iartă-mă, reuşise să se angajeze la Panduri, la centrul de fonoau- diologie, încă de la înfiinţare, din ’72? la ce şi la cine se gîndea în pat, pe întuneric, pînă adormea? O luasem razna binişor, e clar, dar asta era ţic- neala mea periodică, incurabilă, de inginer constructor pierdut pe pustii. Şi, pe cît mă topeam după farduri, după tocuri, după rochii şi după paltonul cu guler de jder, pe atît mi-aş fi dorit să nu le observe nimeni şi să nu nască idei. Măcar ca o consolare palidă, fără nici o legătură cu gărgăunii din capul meu, de cînd era medic specialist renunţase la războiul rece, unilateral, cu mama şi tata, îi vizita împreună cu Irina, le ducea mici cadouri şi flori, îi consulta uneori şi-i invita pe la noi, chiar dacă eu nu puteam fi zărit în fotoliu, la masă sau în decor. în paralel, am muncit cam doi ani în munţi, la Transfăgărăşan, unde m-am simţit cocoloşit de zei, unde inima a reînceput să-mi bată şi unde, la asfinţituri, plecam cît mai departe de oameni, în pădure ori pe pante ascunse, căutînd nişte discuţii miraculoase, cu păsările, cu un singur fel de păsări, despre care n-are rost să vorbesc. Am plecat de acolo după ce desluşisem o limbă necunoscută, ca şi cum aş fi intrat într-o frăţie secretă, într-o sectă fără alţi membri, eu şi numai eu. Culmea, în 1974, cînd împlineam un deceniu petrecut pe coclauri, am ratat şi marea mea şansă de-a veni definitiv la Bucureşti. Lucram deja la rafinăria din Năvodari, la nişte fundaţii imense, cu mii de tone de beton, cînd, din senin, mi s-a spus că e un post liber într-un institut de proiectări hidrotehnice, că va fi dat uitării dosarul meu plumburiu, cu un tată şi un bunic care se perindaseră prin închisori, că-mi va creşte salariul încît să includă sporurile şi primele de pe şantier, cu condiţia să scriu ceva pe o foaie, să semnez şi să devin turnător. Un maior de la Securitate, şi la prima, şi la a doua întîlnire în costum gri, cu cravate oribile, cînd prea amabil, cînd sever, cînd cuprins de duioşie, cînd sfătos, mi-a descris ce se mai întîmplă cu Lia şi Irina, m-a ademenit cu zăhărelul vieţii de familie, de acasă, mi-a cerut să trag cu urechea, să fiu atent şi să-i înşir tot ce face inginerul Schiller, un şvab din Arad, colegul meu. Privind verigheta mea ieftină, de argint, un fel de sîrmu- liţă cu dungi, m-am gîndit încă o dată că bunicul s-ar răsuci în mormînt. Iar cînd i-am povestit lui tata, am văzut cum se înnegreşte la faţă, cum îşi aprinde ţigara cu greu, abia la al patrulea băţ de chibrit, şi cum înjură în barbă, pe silabe, cu năduf. După ce l-am prevenit, Tomi Schiller mi-a mulţumit şi mi-a făcut cu ochiul, scurt. Consecinţa a fost că m-au trimis în nord, la Cavnic, unde se
ridicau nişte cămine de nefamilişti lîngă minele de cupru şi zinc.

Lia s-a prăpădit într-o zi de vineri. în septembrie. Pe la cinci după-amiaza. în apropiere de pădurea Băneasa, la ieşirea în drumul naţional, unde exista un semn de circulaţie roşu, pe care scria cu litere albe STOP. Maşina în care se afla, o Dacia 1300 bej, nu s-a oprit şi a fost izbită în plin de un camion Bucegi, cu caroseria albastră şi prelata kaki, încărcat cu marmeladă, gem de gutui şi magiun. Ştiu că e groaznic ce zic, dar ar fi putut să mai aibă răbdare o zi, pînă sîmbătă, cînd soseam totdeauna şi eu. După ce m-aş fi odihnit, după ce m-aş fi bărbierit, după ce aş fi scăpat de mîzga din tren şi de rîia mea de şan- tierist, aş fi iubit-o cu patimă şi tandreţe, cu disperare, oricum şi-ar fi dorit. L-a preferat pe doctorul B, un dentist, care n-avea nevoie de atîtea pregătiri. Pe cruce, la anul morţii, au fost cioplite patru cifre: 1, 9, 7 şi 6.

Deodată, nu ştiu eînd şi cum, a venit ziua în care lucrurile au început să se schimbe. Nu era luni, nu era marţi, nu era miercuri, nu era nici una din cele şapte zile lăsate pe lume, pur şi simplu a fost un moment imprecis, tulbure, cînd s-a pornit să sufle un vînticel nou, fără ceas şi busolă, fără calendar, care adia după cum îl tăia capul şi făcea ca viaţa să fie un pic altfel. Dacă mă gîndesc bine, vînticelul ăla avea obiceiuri ciudate, nu-l simţea nimeni, nu-l pomeneau la buletinele de ştiri, bătea simultan în direcţii diferite şi provoca fel şi fel de întîmplări neprevăzute. Bunăoară, din seninul seninului, Marcelică a decis să-i spunem Marc şi ne-a cerut cu muşchii lui de boxer şi cu ochii încruntaţi să-i uităm vechiul nume. Pe urmă, hodoronc-tronc, Tudi ne-a rugat într-o seară, în parc, să nu ne mai ducem la băncile noastre puse faţă în faţă, în zona pustie dinspre gară şi şosea, ci să mergem unde era vînzoleala în toi, lîngă fîntîna arteziană, sub felinarele înşirate în cerc. Acolo, după ce ne-am învîrtit un sfert de oră, întîlnind o sută de chipuri cunoscute, şuşotind, dîndu-ne coate, am ajuns aproape de cafenea, la banca pe care el o ţintise din prima clipă. înainte de-a ne aşeza, de la doi, trei metri, ne-a arătat ce era scrijelit cu grijă, cu litere de tipar, chiar în mijlocul spătarului, pe vopseaua verde. Şi scria aşa: bat şi fut ca maşina de cusut. Imediat, a scos briceagul din buzunar, unul argintiu, în formă de peşte, şi l-a răsucit de cîteva ori între degete, ca să ne fie limpede cine şi cu ce cioplise cuvintele alea. Sper că nu încurc borcanele, dar mai tîrziu, cînd se întuneca grăbit, am discutat despre Laura Strătilă, o grăsuţă de la a IX-a B, care se suise într-un copac la marginea pădurii şi, de sus, de pe o cracă, bălăbănindu-şi picioarele, se apucase să facă pipi tocmai cînd trecea Costiniu, profesorul de franceză. Culmea, tot pe banca aia, altă dată, într-o după-amiază în care ne luasem îngheţată, vîntul schimbării ne-a blagoslovit cu un subiect religios. Mama lui Niţuş, care se lupta cu boala şi umbla cam pe muchie de cuţit, îl trimisese la spovedit, dar nu oriunde şi oricum,

ci neapărat la mînăstirea de la Stînca Uliului, la părintele Filoftei. Ce ne-au auzit urechile despre spovedanie e mai greu de povestit. Călugărul, cu sprîncenele înfoiate, cu barba zbîr- lită şi cu buba lui de pe nas, îl întrebase dacă păcătuieşte cu vreo oaie, cu vreo vacă, cu vreo capră sau cu vreo căţea, cu orice lighioană din codri sau ogradă. Cum Niţuş o ţinuse şnur că nu şi nu, părintele se aprinsese binişor, ca un foc care izbucneşte din propriul jar, şi intrase în tot soiul de amănunte, vrînd să afle dacă netrebnicul ăla de băiat măcar şi-a imaginat ce e sub coada dobitoacelor. Am pufnit toţi în rîs, iar Sandu a sărit de pe bancă, a făcut trei paşi în spate şi a scuipat, de parcă ar fi văzut un şarpe sau un drac. Se strîmba, iar pe mine m-a cuprins mila pentru animalele care păşteau în jurul mînăstirii, cu tălăn- gile lor lucitoare şi cu muştele care le bîzîiau la infinit.

Ca idee, cînd lucrurile încep să se schimbe, ele chiar se schimbă, nu se joacă. E ca într-o avalanşă. Mai întîi, de la vînt, o ia la vale un firişor de zăpadă, apoi se leagă un bulgăraş, pe urmă un bulgăre care se face mare, mai mare, uriaş, stîrnind alte firişoare de zăpadă, pentru ca, dintr-odată, de la atîţia bulgări şi bulgăraşi, să pornească întreg muntele în jos, vuind, spul- berînd tot ce-i iese în cale. în cazul nostru, e imposibil de zis cum s-a iscat avalanşa, ce bulgăre le-a născut pe celelalte, care a fost cel dintîi şi care al şaselea. Ne-au picat în cap, din cer, o mulţime de parascovenii: cărţile de joc cu femei goale, pozele din ziare cu femei pline, adică cu chiloţei tanga şi sutiene cît nişte brichete Zippo, din alea cu fitil şi benzină, prezervativele ascunse de frati-miu în dulap, fie cu arome de fructe tropicale, fie cu băşicuţe şi nervuri, o revistă cu poze mai palpitante decît în ziare, serialul ăla de la televizor, Emmanuelle, şi cîteva scene din filme, mă rog, nimicuri, fleacuri, printre care fustele scurte, strîmte şi negre ale Puşei, verişoara lui Gabi, cea care îmi dăduse aţa chirurgicală. Dacă îţi cade ceva în cap, de obicei te doare, dar noi, jur, nu ne-am văicărit niciodată, am suportat cu bărbăţie, răbdător. Iar bărbăţia aia parcă a schimbat regulile la macao, whist şi licitaţie. Nu ne mai grăbeam să strigăm „iei trei cărţi", „stai un tur" sau „schimb în inimă roşie", nu mai atacam cu asul de atu, în încercarea de-a elimina popa din prima mişcare, nu ne mai aventuram orbeşte, crezînd în miracole, pînă la 120 sau 160 de puncte, ci studiam cărţile cu atenţie, una cîte una, le aranjam tacticos, preţuind pulpele unui optar de caro la fel de mult ca pîntecul unui decar de treflă, ţîţele unui valet de pică la fel ca genunchii depărtaţi ai damei de cupă, pletele brune, blonde, şatene şi roşcate la fel ca tunsorile scurte, splendoarea tainică, de sub buric, a tuturor celor patru aşi. Fotografiile din ziare şi reviste ne-au făcut rapid să admirăm presa, gazetăria, să privim cu dispreţ spre trecut, cînd, după

cum îmi povestise Emil, cenzura ucidea în faşă orice tresărire de
libertate, chiar libertatea însăşi. Or, acum, Libertatea ne desfăta ca o zînă, ca un prieten bun. Totuşi, avea si ziarul ăsta un cusur. De la o vreme, fie ? [7] că vroiam să frigem bureţi, să prăjim costiţă, să coacem cartofi şi porumb, să perpelim cîrnaţi sau, pur şi simplu, să ne încălzim, aprinderea focului dura mult mai mult. Pînă să punem surcele şi uscături, pînă să scoatem un băţ de chibrit, pînă să ghemotocim nişte pagini, ne apucam să le întoarcem pe toate feţele şi să le cercetăm din muchie în muchie, pe rînd. Referitor la prezervativele lui Dan, ar fi numai două vorbe de spus. După ce le umflam, din cauza băşicuţelor şi nervurilor, baloanele zburau în zigzag, caraghios, iar aroma de fructe tropicale, răspîndindu-se prin poieni, nu atrăgea nici albine, nici bondari. în schimb, fustele Pusei mă atrăgeau pe mine atît de tare încît, uneori, îmi venea să le sorb nectarul şi să-l transform în miere. Pentru că nu aveam trompă şi aripioare, cum nu trăiam în stup, mă mulţumeam să tot casc gura la ele şi să mă minunez cum se mulau pe fund. Iar fundul ăla, ce să comentez, era un paradis. Din cauza lui, am trecut la comparaţii nesfîrşite, la un soi de studii şi măsurători, neiertînd pe nimeni, profesoare, colege, mămici, duduiţe, vecine, rubedenii, vîn- zătoare, turiste şi chiar o poliţistă care dirija traficul cu destul talent. Treptat, cu şublerul meu
închipuit, am descoperit că fundurile remarcabile erau rare şi, mai trist, mi-am dat seama că feţele dulci, cu bucle şi ochi tandri, nu se prea potriveau cu formele nesărate de mai jos de brîu. Pe deasupra, a trebuit să accept că şi Raluca intra în categoria asta, a tipelor frumoase, dar slăbă- noage, deşirate, pe care hainele atîrnă anapoda şi, veşnic, îţi dau senzaţia că vor fi doborîte de un strănut. în plus, în înghesuiala din autobuz, independent de faza lunii şi de fazele de prin liceu, nu mă mai trăgea inima să dau din coate şi să mă lipesc de orice fată, la nimereală, după care, plîngîndu-mă că sînt îmbrîncit de alţii, să o pipăi uşor, cu riscul de-a fi pălmuit. Dacă nu zăream un fund adevărat, mi se părea inutil. Fireşte, şi băieţii vedeau viaţa în aceleaşi culori, pîndind fără încetare, adulmecînd, ca să nu rateze nimic. în curgerea lentă a timpului, graţie bunului Dumnezeu, exista şi o zi pe an, una singură, în care raiul popourilor feminine cobora pe pămînt. Era 8 Martie, cînd ziceai că a dat strechea în aproape tot muieretul din oraş. Nu discut despre farduri, zîmbete, pisiceli şi pupături, despre buchete tembele de flori, despre gustărele, plăcinţele şi şampanie, despre şefi care se gudură ca nişte canişi, ci despre ce se petrecea seara, după ore şi ore de încărcare a bateriilor, cînd electricitatea atingea cote de necrezut. Iar seara, care în martie
sosea pe la cinci şi jumătate şi se încheia după miezul

nopţii, tîrziu, se petrecea o mare petrecere, cu fulgere şi scîntei. Ca nişte bulgări şi bulgăraşi din secundele premergătoare avalanşei, cu vînticelul schimbării suflîndu-ne în pînze, am aterizat şi noi pe terasa restaurantului Genţiana, unde întotdeauna se auzeau foşnetul pădurii şi clipocitul unui izvor. Ei bine, atunci, de la bun început, am fost feriţi de freamătul frunzelor şi de susurul apei, însă ne-a întîmpinat o melodie rupătoare, aia cu „şi dacă dragoste nu ieee, nimic nu ieeeee...“. Afară, în frig, stînd cu nasurile lipite de ferestre, abia ne abţineam să nu scoatem licurici pe nări, să nu nechezăm. De fapt, nici nu ne abţineam pînă la capăt, după regulile din manual, şi, din cînd în cînd, oftam de parcă ne pişcau ţînţarii, fluieram, băteam palma, tropăiam, în fine, făceam orice să nu îngheţăm. înăuntru, cu excepţia instrumentiştilor şi a unor ospătari, erau numai şi numai femei, coafate, rujate, pudrate, pensate, cu mărgele, medalioane şi tocuri, cu unghiile roşii şi cu o nebunie de rochii, ori strînse pe corp, ori cu paiete şi sclipici, ori decoltate, ori cu spatele gol, ori mult peste genunchi, ori din toate la un loc. O vreme au stat la mese, rîzînd, ciocnind, trăncănind, aplaudînd, legănîndu-se în ritmul muzicii, mai ales cînd solistul a apăsat pe pedala cu sentimente şi a miorlăit în microfon, duios, de pe mica scenă a orchestrei, nu de pe acoperiş: „maai viiiino iaaar în gaaara noaaastră miicăăăă...“. Apoi, uşurel, cînd lichiorul şi şpriţul au pornit la plimbare prin vine, cucoanele au trecut la dans, puţine mai întîi, timid, din ce în ce mai multe dup-aia, curajos, lăsînd reţinerile în farfurii şi poşete. în întuneric, de unde priveam pe geamuri, peisajul mi se părea fabulos. Trupurile se roteau, paşii ba se iuţeau, ba încetineau, braţele şi picioarele se unduiau, obrajii se îmbujorau, temperatura din restaurant creştea necontenit, sînt sigur, chiar dacă nu reuşeam să ghicesc la cîte grade Celsius s-a ajuns. De la un punct încolo, atmosfera s-a încins al naibii şi, probabil, podeaua dogorea ca o plită. Ca să nu se ardă la tălpi, s-au apucat să sară, să chiuie, să ţopăie, să strige, să se învîrtă repezit, să ţipe, să se prindă una de gîtul alteia ori să se ţină toate de mînă, în nişte cercuri zvăpăiate, un soi de hore, sîrbe şi bătute. Bănuiala mea, de pe terasă, era că vodca şi coniacul se plimbau şi ele prin sîngele cîtorva dudui, prea se clătinau, mergeau împleticit şi se uitau tulbure, printre şuviţele căzute pe frunte. Unele se jucau de-a mama şi tata, aşa îmi închipui, fiindcă se pupau, se pipăiau, se ciupeau, îşi aruncau măscări şi glume groase. în căldura aia de cuptor, probabil că fumul de ţigară se amesteca cu mirosul parfumurilor şi cu o năduşeală cinstită. Vedeam cum rimelul se scurge încet-încet, cum albăstruiul şi verzuiul de pe pleoape se împrăştie şi ele, dar mai cu seamă, în plin dănţuit, vedeam fundurile întărîtate, o colecţie uimitoare de funduri, fremătînd,

vibrînd, tre- săltînd, sărbătorind laolaltă, libere şi fericite, la o tensiune de trei sute optzeci de volţi, ziua internaţională a femeii. Pe urmă, lucrurile au dat în clocot. Cum fiecare tort are cireaşa lui, în centru, pe frişcă, am avut şi noi parte de un dans îndrăcit, în care două domniţe, aclamate, încurajate de restul, s-au străduit să-i sminteascâ pe băieţii din orchestră. Ei se ocupau de chitară, tobe, clape şi acordeon, iar una dintre ele îşi ridicase fusta chiar sub nasul lor, imitînd o cobră cu chiloţi mov, pe cînd cealaltă le arăta sînii ei uriaşi şi-i bîţîia de mama focului. Afară, noaptea, nu mai era deloc frig. în drum spre casă, cînd am rămas singur, m-am bucurat că Pusa fusese de gardă la spital.

Gabi, care în mintea noastră era vărul unei noţiuni, al celei de fund perfect, a profitat de poziţia lui privilegiată şi ne-a invitat o dată, în tainâ, să-l vizităm. Ne-am strîns în curte şi, fără să respirăm, fără să aprindem lumina, am urcat pînă în faţa uşii de la etaj. El a apucat să ne şop- teascâ pe trepte, suind, că Puşa are un musafir, un doctor cu barbă, stagiar, un chirurg. Şi, în
bezna de pe casa scării, unde mirosea a varză murată şi petrosin, n-au trecut nici trei sferturi de oră pînă cînd, de dincolo de uşă, din cameră, au răzbătut gemete stinse şi gîfîieli, împreună cu un scîrţîit ritmic, de scînduri, diferit de hîţînatul arcurilor de la pat. „Bă, ăsta i-o trage pe masă!“, a spus Sandu, apoi n-a mai zis nimeni nimic. Ghemuit acolo, pe hol, cu urechile ciulite, mi-am amintit ziua în care frati-miu o adusese pe blonda aia înaltă, obosită, cu o vînătaie mică pe piept, căreia îi plăcuse desenul meu. Parcă făcusem un dinozaur. Şi-i colorasem zimţii de pe spinare cu maro, iar solzii din coadă cu galben-roşcat. Oricum, pentru mine, gemetele, gîfîielile şi scîrţîitul de acum sunau mai blînd decît cele vechi.

Cum, necum, cît de rău stăteam cu banii, m-a luat şi pe mine flama şi mi-am cumpărat un telefon mobil. Unul ieftin, cu cartelă, coreean, ca să nu rămîn păcăliciul tîrgului şi să pot să bat la cap, în voie, pe cine îmi tuna şi-mi fulgera. Am făcut rost repede de o mulţime de numere, majoritatea ale unor fete, dar sunam undeva doar din an în Paşte, ca să nu-mi consum creditul, energiile şi speranţele. Cea mai bună treabă erau bip-urile şi sms-urile, cu care obligai orice tipă să se gîndească la tine, dacă nu cu drag, măcar cu nervi. Cinstit să fiu, telefonului meu negru, despre care Dan zicea că seamănă cu o cărămidă,
îi datorez primele săruturi. în oraşul ăsta mic, sub munţi, unde toată lumea cunoaşte pe toată lumea, unde stîlpii de felinar au ochi şi vorbele zboară cu viteza rîndunicilor, nu izbuteai să ieşi cu o gagică la film, la cofetărie ori pe bulevard fără să te alegi cu tinichele legate de coadă. La cum ploua cu măgării şi poante idioate, cred că era mai convenabil să te însori decît să ţii de mînă o fată. Prin urmare, ca să n-am parte de tărăboi, trebuia să mă duc în pădure, în locuri

cît mai puţin umblate. Or, fiindcă nu mă pricepeam la propuneri cuceritoare, discutînd faţă în faţă, chiar am dat lovitura cu telefonul mobil. în loc să mă bîlbîi sau să-mi tremure vocea, acum doar atingeam nişte butoane, simplu, lejer, scriind telegrafic, uneori clar, alteori prin aluzii, tot ce vroiam. După ce m-am înţeles cu Raluca pentru o după-amiază de sîmbătă, cînd oamenii moţăiau, ne-am întîlnit dincolo de bazinul de apă, la bariera vopsită în verde şi alb, iar de acolo am pornit în sus, spre o culme din apropiere, unde îmi construisem cîndva o colibă, un fel de cort rotund din crengi de brad. Dacă totuşi ne-ar fi zărit cineva, eram pregătiţi să spunem că am plecat după bureţi, pînă să ningă, cît încă îi mai găseai pe buturugi şi copaci. Asta se întîmpla în 2003, în decembrie, înainte de Crăciun. Buclele ei cafenii, ca de obicei, aduceau cu glazura de pe ecleruri, dar atunci am aflat că are şi buzele dulci, cum e crema aia dinăuntru, învelită în aluat. Am încercat la nesfîr- şit să trec cu limba de buzele ei, cum auzisem că ar fi bine să fac, însă le strîngea cu putere, parcă le cususe cu aţă chirurgicală, şi îşi ţinea dinţii încleştaţi. Păcat că popoul nu i se înfiripa deloc, continua să fie plat, nesărat. în 2004, în februarie, m-am hotărît să mă scotocesc şi eu prin buzunare şi să adun tot mărunţişul, pentru o ciocolată Milka. Şi m-am văzut cinci minute cu Luţa, la liceu, la subsol, după o pauză, cînd începuse deja ora de chimie, iar pentru ea cine ştie ce, poate pofta de alune şi stafide, poate matematica sau istoria. Era o tipă mai mare cu un an, care venea la şcoală cu trenul, dintr-un sat. Nu arăta prea grozav şi cred că folosea un deodorant de doi bani, dar, după ce i-am dat ciocolata, pot să spun doar atît: ăla sărut! ăla fund! M-au ameţit. Iar cînd m-a lăsat singur, am fumat pe îndelete o ţigară şi m-am gîndit că viaţa e şi minunată, e şi un rahat.

Cît a fost iarna de lungă, ne-am tocat timpul la internet-cafe, navigînd pe o mare înspumată, nu ca frati-miu pe vapoarele lui de croazieră, altcumva. Ne prefăceam că sîntem înnebuniţi după jocuri, chiar frecam tastele pînă le albeam, dar pîndeam clipele în care nu era nimeni în jur, căutînd chestii deocheate, studiindu-le serios, aprofundîndu-le, comparîndu-le, pentru a le putea clasifica. Eram şi noi, în fond, pe gerurile alea, un soi de cercetători, de savanţi. Din fericire, Nini, barmanul, avea o plăcere şi o dambla. Plăcerea lui era să iasă la uşă, pe trotuar, unde pălăvrăgea cu diverşi trecători, iar damblaua era să-şi ştie maşina curată bec, pe strada de alături, în locul în care o parca. La capitolul ăsta, părea frate geamăn cu nea Nelu Velescu, fochistul de la hotelul Silvana, care îşi lustruia întruna, indiferent de anotimp, Opel-ul vişiniu. Plăcerea, asemeni altor plăceri, nu dura prea mult, aşa că Nini intra după cîteva minute petrecute în frig, îşi sufla în palme şi arunca o privire la ecranul nostru, ca să-şi facă o idee cu ce ne mai ocupăm. Evident, munca ştiinţifică se întrerupea cu

două, trei secunde înainte de întoarcerea lui, cînd reveneam la jocuri, la trăiri de suporteri înfocaţi. Cît se chinuia el pentru muşchii ăia de boxer, Marcelică, Marc, ne-a dovedit însă că mai are ceva şi în cap, pro- punîndu-ne să murdărim maşina lui Nini, pe ascuns, şi apoi tot noi, cu voci abătute, să-i dăm vestea cea rea. Prima oară am venit cu o pungă plină cu noroi, pe care am trîntit-o pe parbriz, avînd grijă să întindem pasta cleioasă, de argilă, pînă pe capotă şi faruri. Altă dată, sacrificînd un kilogram de făină, udînd tăblăria puţin, am transformat Fiatul Punto într-un şniţel, gata să fie pus
la prăjit. în timpul pe care îl cîştigam, închideam uşa barului ca să nu apară alţi clienţi şi zburam direct în rai, în fruntea topului, la adresele cele mai tari. Mama mia, acolo să fi văzut funduri! Şi ţîţe! Şi craci! Şi poziţii de te durea mintea, la care nici nu te-ai fi gîndit! Peste ele, mereu, curgeau cu nemiluita oftaturi, gîngureli, scîncete, uluieli şi cuvinte care fierbeau. Ce-i drept, cînd se întorcea Nini cu cîrpele şi găleata, cînd ne găsea jucînd pasionat, în barul ăla amărît, cel dintîi internet-cafe din oraş, era o căldură sufocantă. Iar Nini lăsa uşa crăpată o vreme, pînă se aerisea.

Oricum ai suci-o şi ai răsuci-o, realitatea e realitate, internetul e internet şi iluziile sînt iluzii. După părerea mea, nimic nu are atîta forţă ca himerele care bîntuie prin creierul omului, ca întruchipările care se nasc în cîteva clipe, fără să fie nevoie de nouă luni trăite în burta mamei şi de nu ştiu cîţi ani trăiţi la suprafaţă, pe pămînt. Una peste alta, toate descoperirile noastre de pe site-urile porno au pălit cînd am ascultat o simplă poveste, pe care fiecare şi-a imaginat-o aşa cum a vrut. Iar filmul care mi se derula în cap, pe un ecran panoramic, era ceva grandios, vrăjit, de necomparat cu bietele filmuleţe erotice în care interpretasem un rol sau cu cele de la internet-cafe, care se vedeau prost şi se întrerupeau din cînd în cînd. Scenariul acelui film închipuit,
după cum scria şi pe generic, îi aparţinea lui Sandu, care adaptase un fel de nuvelă orală de-a unui verişor, unul Mache, un hoţ pîrlit, proaspăt ieşit din puşcărie. în regia mea şi în luminile blînde ale toamnei, acţiunea se derula pe nişte dealuri cu livezi, unde zeci de fete în treninguri lăbărţate, gri, culegeau de zor prune, printr-o iarbă necositâ, înaltă, care le trecea de genunchi. Se suiau în pomi, strîngeau prunele în lădiţe, apoi cărau lădiţele pînă la un camion cu prelată, unde un poliţai plictisit şi burtos, stînd pe un scăunel, nota într-un caiet. Lîngă poliţaiul plictisit şi bur- tos, se mai plictisea un poliţai, care avea pistol la centură, un baston de cauciuc, un fluier la gît şi chipiul tras pe ochi, ca să nu-l orbească soarele. De fapt, cei doi poliţai nu erau chiar poliţai, ci gardieni la şcoala de corecţie, la minore, iar alături de ei dormea buştean şoferul camionului. La un moment dat, de după deal, s-au strecurat patru vulpoi:

Mache, care ştia pontul din închisoare, gata acum de noi vitejii, şi trei amici de-ai lui, puşi şi ei pe fapte mari. Tiptil, au ajuns printre fetele care culegeau prune şi le-au spus de ce au venit. N-a fost nevoie de vorbe multe, fiindcă ele sufereau de dor în spatele gratiilor, tînjeau cumplit, aşa că s-au trîntit la pămînt şi s-au dezbrăcat, ca să-şi aleagă vulpoii ce le convine. Mergînd în patru labe, lăsîndu-se pipăiţi, ei s-au uitat în
stînga şi în dreapta, au măsurat ce era de măsurat, au mirosit ce era de mirosit, după care a plecat fiecare cu prada lui, ducînd cîte o puicuţă în bot. Restul deţinutelor trudeau din greu, încercau ca paznicii aflaţi departe să nu simtă nimic necurat şi, mai ales, să n-aibă habar de fulgii care săreau prin tufişuri. îşi aşteptau rîndul şi norocul, cînd sperau să fie tăvălite, jumulite, opărite, făcute praf. Vulpoii, cît au fost ei de vrednici şi flămînzi, n-au reuşit să le răzbească pe toate. Atunci, la finalul filmului, către asfinţit, cînd poliţaiul cu pistol şi-a potrivit chipiul pe frunte şi a fluierat oprirea lucrului, pe unele chipuri se citea o tris-teţe sfîşietoare. Şi o furie din care ţîşneau scîntei.

Aproape trei săptămîni, măcar în năluciri, dacă nu şi în viaţa de zi cu zi, Tudi s-a îmbătat cu gîndul că are o prietenă. Bănuiesc că-l năpădeau visuri roz bombon, în care Loredana Mitriţă, o brunetă cu sare şi piper de la a X-a C, era gagica lui şi răspîndea aroma multor altor mirodenii, cimbru, boia, măghiran, busuioc, ienibahar şi chimen. Ce e curios, Tudi încerca să ne îmbete şi pe noi cu gîndul ăla, de parcă o iluzie amoroasă ar fi putut să atingă patruzeci de grade, ca vodca sau coniacul. Nu ne-am pilit, deşi el ne tot îndemna să gustăm din licoare, inventînd fel şi fel de amănunte picante, descriind o idilă ca în basme, minţind de îngheţau apele, la începutul
lui septembrie, în arşiţa care nu se îmblînzea deloc. în fine, pe la sfîrşitul vacanţei, Tudi s-a trezit brusc din beţie, cînd ne fîţîiam cu toţii pe bulevard şi ne-am ciocnit de o pereche fericită, învăluită într-un abur verzui, cu miros de fistic. Lori purta sandale cu toc, o fustiţă albă şi un maiou din copilărie, care nu-i mai acoperea buricul şi stătea să-i plesnească pe sîni. îl ţinea de mînă pe un tip pletos, care avea un tricou cu Metallica şi nişte bocanci negri, înalţi, cu şireturile dezlegate. Cînd şi cînd, rockerul o pupa pe Lori, iar ea părea că se topeşte, ca şi cum din norişorul verzui, cu miros de fistic, ar fi căzut o ploaie blîndă şi călduţă. încă mahmur, cu dureri de cap, Tudi a început să-i înjure pe bucureşteni, poate din instinct, poate din nevoia de-a-şi vărsa oful. Ca întotdeauna, ne-au apucat şi pe noi pandaliile, am văzut roşu în faţa ochilor, chiar dacă bulevardul nu era o arenă pentru coride, lăţosul nu era toreador şi tricoul lui nu flutura în vînt, pornit să ne întărîte. Una peste alta, n-am scurmat pavajul cu copitele şi nu l-am luat în coarne pe tip, dar i-am trîntit o groază de ameninţări, de la depărtare, pe

şoptite. Fiindcă îndrăznea să pupe o fată de-a noastră, seara, în centrul oraşului, sub privirile tuturor. Altfel, am turnat gaz peste foc, ca să-l aprindem şi mai tare pe Tudi, prea ne înnebunise cu îngeraşul de Lori şi cu iubirea lor de carton. In acelaşi timp, i-am huiduit din adîncul inimii pe bucureşteni. Era o datorie sfîntă, cu care ne născusem în sînge şi căreia îi jurasem credinţă de la primul gîngurit. Orice bebeluş, băiat şi bărbat îi ura, doar ne respirau aerul curat, cu ozon, şi ne dădeau în schimb răsuflarea lor coclită, ne umpleau pădurile de gunoaie, ne invadau barurile şi pîrtiile, ne vrăjeau fetele, ne asurzeau cu claxoane şi melodii tîmpite, ne culegeau fragii şi ciupercile, ne sufocau cu şmecherii, eşapament şi vile fandosite. Curînd, de la gazul cu care-l tot stropisem, Tudi a ajuns să ardă ca o torţă vie, să fie gata de explozie. Şi, în starea lui de partizan, s-a grăbit să cumpere cinci sute de grame de cuie mici, nişte ţintişoare pentru tapiţeri, cizmari şi geamgii. Or, la cît de pricăjit era un cui din ăla, jumătate de kilogram însemna ceva, ca un purcoi de seminţe de floarea-soarelui, bine prăjite. Mai mult, în pragul bătăliei, ne-a descris şi un plan, pe care l-am urmat punct cu punct. Puţin deasupra restaurantului Genţiana se întîlneau trei străzi, iar de acolo, în sus, spre mînăstirea de la Stînca Uliului, spre cabana Mălinu şi spre poienile din jur, continua un singur drum, cu serpentine şi peisaje de vis. Am împărţit cuiele în şase grămezi, cîte un pumn pentru fiecare, după care le-am risipit cu grijă pe cele trei străzi, pe asfalt, chiar înaintea intersecţiei. Asta se petrecea pe întuneric, pe 13 septembrie, în ajun de Ziua Crucii. Şi dimineaţa pe la zece, cînd bucureştenii se înghesuiau să urce la liturghie, dar mai ales la grătare cu bere, mici, fripturi şi cîrnaţi, noi ne-am suit în vîrful stîncii, prin spate, pe potecă, fără să folosim coarda mea de alpinism. Nu se zăreau nori pe cer, aşa că, în razele soarelui, am văzut cu binoclul în vale nenumărate maşini oprite, cîrduri întregi, cu pană pe mai multe roţi. Şirul lor se întindea pe doi kilometri, doar aveau cauciucuri fără cameră, care se dezumflă lent. Din păcate, de la distanţă, glasurile şoferilor nu se distingeau nici un pic. în vîrful stîncii şuiera vîntul şi, uneori, se auzea croncănitul unui corb.

*

Despre Paris, nu pot să spun mare lucru. Mai întîi, în cele cîteva zile dinainte de operaţie, am fost încordat, speriat, m-am întrebat de zeci şi zeci de ori ce Dumnezeu caut eu acolo. în plus, la 58 de ani, cînd ieşi prima dată din ţară şi nimereşti în babilonia aia, în forfota din aeroport, între luminile şi şirurile de taxiuri din parcare, în vîjîiala de pe autostradă şi într-un oraş uriaş, zbuciumat, cred că e posibil să-ţi stea inima în loc, nu să se vindece de o boală gravă. Pe urmă, după ce am scăpat basma curată din spital şi am ajuns la Irina acasă, m-am simţit neputincios, bleg, ca un

colet care aşteaptă să fie dus la poştă şi trimis departe. Timp de o săptămînă şi ceva, cît am lîncezit în pat şi m-am învîrtit prin cameră, am văzut pe geam o fărîmiţă din arondismentul paisprezece şi un petec de cer, cînd senin, cînd înnorat, cînd palid, cînd întunecat. Fărîmiţa din Montparnasse însemna o stradă îngustă, pe care maşinile abia se strecurau, un felinar gri şi faţada spălăcită a unei clădiri cu şase etaje. Eram singur încă de dimineaţă, cînd plecau toţi în grabă, şi pînă către prînz, cînd se întorcea de la şcoală nepotul meu, Daniel. Şi, în orele alea, după ce-i mulţumeam petecului de cer că respir, că trăiesc, mă aventuram pe un teren minat, cercetam cu lupa o realitate de care tot fugisem, pe care o ascunsesem sub preş. Mai ales că, în celelalte ore, după-amiaza şi seara, îi aveam în faţa ochilor şi pe ea, şi pe el, iar lucrurile arătau jalnic, în ciuda unor zîmbete, a unor fraze vesele, a farfuriilor înflorate de la cină şi a vinului alb, recişor. Pe mine şi pe băiat, cel puţin, nu ne lega nimic, chiar nimic. Şi, la drept vorbind, nici nu ştiu ce-ar fi putut să ne lege în scurtele lui vizite la Bucureşti, în care Irina încercase să fie în o sută de locuri, să rezolve o sută de treburi şi să se întîlnească cu o sută de amici. îl cunoscusem abia în ’90, primăvara, cînd tropăia întruna şi părea cam plîngăcios,
îl revăzusem în ’94, în august, înainte să înceapă clasa întîi, şi, în fine, mai schimbasem cîteva vorbe în vacanţa de iarnă din ’96, între Crăciun şi revelion. Una peste alta, atunci, la Paris, cînd Daniel se apropia de unsprezece ani, n-am găsit nici un capăt de aţă venind din trecut şi, oricît m-am străduit, n-am reuşit să-l agăţ cu glume, cu sfaturi la geometrie, cu păreri despre filme, fotbal, muzică sau cărţi. Practic, eram bunicul lui doar pe hîrtie, iar relaţia noastră era o gogoaşă umflată, un balon de săpun. Mai trist însă, mult mai trist, suna balada despre fiica mea, asta dacă s-ar fi apucat cineva să compună un asemenea cîntec şi dacă, întîmplător, ar fi încăput pe mîinile lui Brel sau Aznavour. Dincolo de bunele intenţii, de chimia sîngelui, de legile familiei şi de atîta balet, eu şi ea rămîneam doi străini. Era un adevăr alunecos, perfid, ca un peşte din adîncuri greu de prins. Presupun că îl zărea şi Irina uneori, dar îl privea neatent, fără interes, fiind mereu prizoniera programărilor la coafor şi masaj, a propriei agitaţii, a convenţiilor, a problemelor presante şi a planurilor mari şi mici. Culmea, după periplul meu pe la şapte, opt cardiologi, după infarct, după o primă operaţie ratată şi după profeţiile sumbre care îi ajunseseră la urechi, numai ea a mai crezut în minuni. Şi m-a luat pe sus. Chiar pe sus, la propriu. A venit valvîrtej în România,
mi-a cumpărat biletele de avion, mi-a obţinut viza de călătorie de la ambasadă, a alergat cu un maldăr de acte, scrisori oficiale, analize şi certificate, a plătit tot ce era de plătit şi a aranjat internarea mea într-o clinică din

Buttes-Chaumont. Probabil, fără atîta voinţă şi încăpăţînare, fără bacşişuri şi accentul ei franţuzit, nu s-ar fi clintit nici un pai pe la ministere ori în spitalele Floreasca şi Fundeni. Pe deasupra, cum, necum, m-a convins să zbor. Şi să accept iarăşi tăietura de bisturiu.

Apoi, cu inima reparată ca într-un atelier de mecanică, avînd un carburator nou, şuruburile unse cu vaselină şi cîteva garnituri în plus, eu am continuat să mă uit prin lupă la peştele acela alunecos şi perfid. O luam de la cap la coadă, încet-încet, nu ratam nici un amănunt. îi studiam dinţii ascuţiţi, botul alungit şi dur, ochii bulbucaţi, branhiile zimţate şi roşii, solzii mărunţi şi pestriţi, ţepii de pe spinare, aripioarele laterale, burta albicioasă şi silueta lui agresivă, ca a oricărui adevăr gol-goluţ. într-un soi de traducere din limba pescarilor în cea a unui tată amărît, tot ce vedeam echivala cu un lanţ de eşecuri, cu o mulţime de scene şi situaţii în care, între mine şi fata mea, parcă se ridicase un zid. De la bun început, mi-era clar, călcasem strîmb, cînd am acceptat să părăsim insula noastră, mansarda de lîngă Foişorul de Foc, pentru a ne muta la soacră-mea şi a deveni repede, în două, trei zile, supuşii unui stăpîn. Tot la începuturi, fără să vreau, am intrat într-un rol tîmpit, parcă în pielea altui om. Cu slujbele mele pe şantiere, venind acasă la sfîrşi- turile de săptămînă, eram doar un tată de duminică, nimic mai mult. Ba o găseam pe Irinuca mai înăltuţă, ba gîngurind, ba cu părul mai mare, ba cu un dinte în plus, ba mergînd de-a buşilea, ba cu febră, ba smotocind un iepure de pluş, ba cu varicelă, ba umblînd ca un omuleţ ameţit. Din păcate, întotdeauna descopeream fapte care se petrecuseră deja, nu le trăiam pe viu. Iar asta, cu vremea, a contat enorm, de neînchipuit. încă din faşă, în perioada acelor silabe simple care puse una lîngă alta par să alcătuiască un cuvînt, m-am trezit că nu mie mi-e adresat şirul ta-ta-ta sau ta-ta, ci lui Nelu, fratele Liei. Curînd, deşi mi-a fost greu să pricep, am observat că, alături de mine, Irina nu prea se joacă, nu prea rîde şi încearcă timid să se agaţe de fusta unei femei. Or, în casa şi în curtea aia, avea trei femei în jur. Naiba ştie de ce, nici atunci, nici mai tîrziu, nu m-am apucat să fac ca măgarul sau broasca, să mă maimuţăresc, să o gîdil, să cad secerat de gloanţe sau lovit de săgeţi, să o arunc în sus, spre cer, să mă ascund şi să o sperii, să mă tăvălesc, să mă aşez în patru labe, fornăind, nechezînd, şi să o plimb în spate pe prinţesa blonzişoară care
primise în dar un căluţ. De altfel, invariabil, şi cadourile mele erau nişte prostii. în loc să mă gîndesc la rochiţe, păpuşi, mărgele şi prăjituri, eu îi aduceam, rînd pe rînd, atlasuri, acuarele, un binoclu, pateuri cu brînză, un joc de şah, bocăncei de munte şi o groază de cărţi. La stîn- găcia şi nepriceperea pe care mi le recunosc, se adăugau, poate, stinghereala, temerile şi hachiţele ei. La urma urmei, mă vedea rar, o dată la şapte zile, cînd picam ca din nori. Şi ce

vedea atunci? Un tip înalt, cam slab, obosit, care îi spunea şi o întreba numai aiureli, care se străduia să-i fure mama pentru un minut sau pentru ore întregi. în paralel, de-a lungul anilor, mi-am întins de unul singur destule capcane şi, tot de unul singur, am izbutit să cad în laţul lor. Prima dintre ele, banală, care poate fi întîlnită la milioane de taţi, nu se afla printre ierburi şi frunze, nici pe sub stînci, ci sub formula „vreau să nu-i lipsească nimic copilului meu". Adică era nevoie de bani, de mulţi bani, iar asta însemna că trebuie să rămîn pe şantiere şi să strîng din dinţi. O altă cursă, în care am picat la fel de stupid, se referea la soarta banilor, la traseul lor. Nu-mi dăduse niciodată prin minte că, pentru o fetiţă, e important să ştie de la cine a primit paltonaşul, ursuleţul, oglinjoara ori bluza cu dantelă, aşa că lăsam trei sferturi din leafă în poşeta Liei, ca să se
îngrijească ea de noi toţi. în timp, normal, ca o palmă usturătoare sau ca un şut în fund, am trăit să aud că aş fi zgîrcit.

Chiar dinainte de moartea Liei, cînd deja nu mai aveam o fetiţă, ci o fată, cînd săndăluţele, ieduţii şi căciuliţele se transformaseră în sandale, iezi şi căciuli, m-am pomenit cu încă o lovitură sub centură, şi anume cu micile secrete ale Irinei, împărtăşite pînă şi pisicii, lui Fifi, numai mie nu. Deseori, ca să aflu gusturile ei, ce-ar alege între galben şi portocaliu, între cartofii prăjiţi şi piure, era nevoie să-i întreb pe alţii sau, cu puţin noroc, să ghicesc. Eu unul, fără îndoială, eram util doar la matematică, la gramatică, la reparat bareta unui pantof şi, slavă Domnului, dacă o interesa vreodată de ce Mucius Scaevola a dat foc Romei şi în ce secol din antichitate a trăit Tolstoi. Oricum, după accidentul din Băneasa, de la intersecţia cu drumul naţional, şi ea, şi ceilalţi au continuat să creadă că Lia venea către casă în maşina unei colege, la capătul unei zile lejere, în care ieşiseră împreună să respire aer curat. Nimeni, dar absolut nimeni, n-a descoperit ce ştiam eu, ce discutasem cu medicul şi asistenta de la salvare, cu miliţienii care măsuraseră dîrele frînelor şi cu soţia acelui dentist. Prin urmare, la înmormîntare, am plîns disperat. Iar Irina, pe care o ţineam de mînă, m-a lăsat la un moment dat de izbelişte şi a plîns şi ea, în braţele soacră-mii.

După aia, ce să mai zic, a început un alt fel de viaţă, un balamuc, din care nu înţelegeam nimic. îmi pierdusem busola cu totul, nu-mi mai păsa dacă, în orbecăiala mea prin trenuri, pe la fabrici şi rafinării în construcţie, prin paturile unor contabile şi magazionere sau printre paharele cu rachiu, mă îndreptam spre nord, spre vest ori spre sud-est. Cum nu era să-mi tîrîi fata după mine, să umblăm din loc în loc ca ţiganii cu şatra sau ca un circ ambulant, ea a rămas la Bucureşti, urcînd dintr-o clasă în alta, din a cincea în a şasea, din a şaptea în a opta şi, pe urmă, în acelaşi ritm,

odată cu anotimpurile, în clasele de liceu. O vedeam tot la sfîrşiturile de săptămînă, aşa că, sincer să fiu, n-aveam habar cum arată în uniformă, cum poartă sarafanul, mai lung, mai scurt, mai larg ori mai strîmt. Altfel, se îmbrăca după modă, cochet, şi asculta o muzică în pas cu hainele, Boney M, Bee Gees, ABBA, Donna Summer şi alte jucărele disco, la propriul ei radi- ocasetofon. Ca să existe hainele, radiocasetofo- nul şi restul, dar mai ales ca să pot plăti ratele pentru apartamentul de lîngă Piaţa Chibrit, era nevoie de bani, de mulţi bani, iar asta, o repet ca pe un refren, însemna că trebuie să rămîn pe şantiere şi să strîng din dinţi. Acum, lăsam două cincimi din salariu în geanta soacră- mii şi un sfert la mama, în sertarul de la scrin, în cutia cu chitanţe
şi lumînări. Cumva, proporţia depindea de cît cheltuia fiecare cu Irina şi de cît îşi bătea capul cu nevoile şi poftele ei. Şi mai atîrna ceva în balanţă. Atîrna greu. Ca nişte ziduri prăbuşite, ca un strat gros de pămînt. Mama era singură, după ce tata plecase la o partidă de belotă cu prietenii, în blocul Nestor, în seara aia cu lună plină, pe 4 martie ’77.

Aşa, din ce-mi amintesc, văd unele secvenţe mai limpede, de parcă aerul, în cazul lor, ar fi curat, rarefiat, ca în zilele cu ger. Fireşte, nici una dintre secvenţe nu e plasată iarna, parcă să-mi facă în ciudă şi să-mi demonstreze că limpezimea n-are legătură cu frigul, cu soarta mercurului din termometre. Cea dintîi vine de la sfîrşitul lui iunie, din 1965, cînd stătea să plouă, vîntul sufla slab şi, evident, aerul era pîclos. O zăresc pe femeia care se apropia în grabă, aproape fugind, pe o pasarelă înaltă de deasupra noastră, pe primul tronson al barajului, un fel de furnică pierdută pe un zid cenuşiu. Ori îşi mişca braţele în lateral, să ne atragă atenţia, ori striga cu palmele făcute pîlnie la gură. Noi, adică eu şi vreo douăzeci de muncitori, turnam beton în neştire, cam la un metru peste nivelul Dunării, în cofra- jele de la ecluză. Lung timp, n-am auzit ce strigă femeia, dar cînd, totuşi, am priceput, mi-am scos casca şi cizmele, le-am aruncat în betonul moale,
lăptos, după care am început să ţip, să sar şi să alerg desculţ, să trimit sărutări către cer şi către un şlep iugoslav cu pietriş. Femeia de la birouri, o pontatoare, mă anunţa că mi-a născut nevasta şi că am o fetiţă. Apoi, nişte imagini vii, sticloase, mă urmăresc tocmai din 16 mai 1968, o dată pe care, în mod curios, nu pot s-o uit. Ca într-o poveste cu zîne, Lia şi Irina îşi petreceau o săp- tămînă la Săvineşti, unde în bloc mirosea a canal şi cartofi putreziţi, iar prin balcoane, din loc în loc, cotcodăceau găini, fojgăiau iepuri şi guiţa un porc. Contează însă alte amănunte, cele din după-amiaza în care ne-am dus pe malul Bistriţei, să lenevim la soare şi să ne bălăcim. Era atît de bine încît, fabulînd, sînt gata să jur că zumzăiau bondari, ciripeau păsările, zbura un planor şi noi mîncam cireşe. Lucru cert, dincolo de

senzaţiile mele, am traversat rîul ţinîndu-ne de mîini, cu Irinuca la mijloc. Apa nu era mare, dar înaintam cu chiu, cu vai din cauza curentului, a lemnelor proptite în bolovani şi a prundişului alunecos. Cînd am ajuns pe la jumătate, a răzbătut din sus, dinspre combinatul chimic, un zgomot puternic şi s-a prăvălit un şuvoi maroniu, care ne-a înghiţit pînă la brîu. Cu şansă, am reuşit să o ridic pe Irina înainte s-o cuprindă zoaiele fabricii şi am pus-o în cîrcă. Pe gleznele mele şi ale Liei, pe gambe şi pe pulpe, se lipeau mii şi mii de şuviţe scîrboase, un fel de alge mici, parcă îmbibate în prenadez. Semănau cu tăieţeii maro de pe pereţii soacră-mii. Liberi. Dezlănţuiţi. Pe urmă, nu pe film sau hîrtie fotografică, doar în memoria mea, mai apar o sumedenie de cadre. Toate sînt din munţi şi toate au în prim-plan o fetiţă ori o fată chinuită, supărată, căreia nu-i place nici să urce, nici să coboare, nici să poarte bocanci, hanorac şi rucsac, nici să meargă prin ceaţă, căldură şi ploaie, nici să privească goana norilor şi crestele albe, nici să asculte vîntul şi corbii, o fetiţă ori o fată care ar vrea ca tatăl ei să n-o mai care pe coclauri şi s-o lase în pace. De fapt, am fost cu Irina pe munte doar de trei ori. Poate, măcar o dată, ar fi trebuit să mergem şi la mare. N-am mers. în schimb, în vacanţe, ea s-a dus într-o mulţime de tabere. Cu profesori şi colegi.

Sînt convins că tata, şi la cimitir, şi în altă parte, s-a întîlnit cu bunicul, cu bunica, cu străbunicul şi cu mătuşa Marieta. Presupun că printre ei, dînd mereu din coadă, e şi cîinele nostru, Petrache, iar undeva în jur, în atîta verdeaţă, paşte Stela, iapa de călărie, care din cînd în cînd ţîşneşte în galop. Şi mă gîndesc, mă întreb, Lia cu cine o fi acolo, cu dentistul sau cu rubedeniile ei? Pe deasupra, mă uimeşte cîte locuri importante pentru noi doi au dispărut, parcă ar fi fost de gheaţă şi s-au topit la soare. Au pierit halele din Piaţa
Unirii, unde am găsit bujorii galbeni, nu mai există biserica Sfînta Vineri, unde ne-am cununat, s-a scufundat oraşul Orşova, unde s-au petrecut minuni.

Cînd mi-a făcut figura aia neaşteptată, în septembrie ’84, Irina era în anul doi de facultate, încă nu plecase din ţară şi nici măcar nu-l cunoscuse pe Jean-Pierre. Ca o scurtă paranteză, mărturisesc că Jean-Pierre mi s-a părut întotdeauna un tip de treabă. La atîţia ani după ce a luat-o pe Irina de nevastă, or erau doisprezece atunci, la Paris, la operaţia mea pe inimă, şi s-au făcut douăzeci şi cinci acum, continuă să ţină cu O.M., doar s-a născut la Marsilia. în fine, revenind, duminică dimineaţa am bîntuit în voie prin talciocul de la Obor, căscînd gura la tot soiul de vechituri, la cărţi, la discuri pentru pick-up, la hărţi, la nişte busole zgîriate şi la o umbreluţă de soare. Umbrela semăna binişor cu cea pe care a avut-o bunica, aşa că mi-am amintit o scenă de demult, de pe bulevardul 6 Martie, cînd un băiat îi strigase „tanti, tanti, da’ nu plouă!“, iar ea îi răspunsese scurt, „tocmai de-aia,

drăguţă!“. Apoi am luat-o uşor, uşor către zona cu peşti de acvariu, animăluţe şi păsări de colivie, ca să văd ce vietăţi mai au succes la oameni şi ce oameni se mai topesc după vietăţi. Ce era pe tarabe e greu de descris, o faună în toată regula, cu aripi, cu
solzi, cu două şi patru picioare. După ce am trecut de vrăbii şi gaiţe vopsite, deghizate în papagali, de sute de corcituri pomădate, mai mult pui, botezate canişi sau lupi alsacieni, de nenumărate rase pisiceşti, de sticleţi, peruşi, canari şi scatii, de broaşte-ţestoase şi de toţi peştii ăia mici, sclifosiţi, am ajuns şi unde trebuia să ajung. M-am uitat în cutiile cîtorva vînzători, m-am tocmit cu unul din ei şi am cumpărat şase hamsteri pitici, cu pete gri. De la Obor, pe la prînz, am luat un tramvai spre Pantelimon, cu care am mers pînă la ultima staţie, la cinematograful Cosmos. De acolo, cu taşca mea pe umăr, iar în taşcă cu o cutie metalică avînd găuri în capac şi puţin rumeguş, am prins norocos un autobuz, rata de unu şi un sfert. Mă rog, cînd am sosit la mînăstirea Cernica, mult după liturghie şi la vreun ceas după masa de prînz, parcă moţăiau şi tufănelele, şi trandafirii, şi muştele, nu numai călugării şi rîn- daşii de la grajduri. M-am dus spre lac, unde ştiam un frasin bătrîn, în care mă căţărasem de cîteva ori în copilărie, vara, cînd stăteam încă la fermă. Era destul de uscat acum, dar pe crengile lui, şi asta descoperisem în duminica dinainte, se aciuaseră cîteva zeci de ciufi de cîmpie. Mărişori, cu penele alea ridicate în creştet ca urechile de iepure, cu ochii lor galbeni, uleioşi, cu capetele brun-roşcate, cît pumnul, semănînd cu nişte mere pălite de ger, cu şuviţele negre de pe burtă şi spinările cenuşii, nu se clinteau, înţepeniseră în aşteptarea nopţii. Ştiam că se pregătesc de iernat şi mai ştiam şi alte lucruri, dar despre ele nu suflu un cuvînt. Ca orice bufniţe, şi ciufii ăia ştiau tot ce era de ştiut, aşa că am scos cutia de metal din taşcă, lîngă frasin, şi i-am deschis capacul. Din spatele meu, dinspre zidurile mînăstirii, Irina a ţipat tare, apăsat, parcă era şi ea o pasăre de pradă, care mă urmărise din văzduh, de ore în şir. Şi ţipătul suna aşa, „ce faci?! eşti nebun?!“, după care s-au auzit fîlfîitul de aripi din jurul meu şi zgomotul paşilor ei, apropiindu-se iute, în fugă. Am izbutit să prind doar trei hamsteri, pe care i-am pus la loc, în rumeguş. Eu zic că a ieşit bine, trei de-o parte, trei de alta, jumi-juma, calea de mijloc, regula de aur în viaţă.

VII

Lucrez la staţia meteo din primăvara lui 2011, din mai, de cînd zăpada se topise pe trei sferturi şi lăsase în urmă ierburi gălbejite şi noroi. Am avut noroc, altfel nu nimeream eu aici. Cel puţin pînă acum, viaţa pe munte e un miracol, în ciuda frigului, a pustietăţii şi a năbădăilor care mă apucă din senin. La 2.278 de metri, pe vîrful Şteţu, m-am obişnuit repede cu rostul lucrurilor, şi afară, şi înăuntru, de ambele părţi ale uşii groase, cu oblon. Dorm într-o cameră mică,

încălzită cu un godin, iar în cealaltă gătesc, trec datele în registru, mănînc, fumez, beau ceai, pornesc rar radioul ori televizorul, citesc, ascult muzică şi, cu regularitate, ca şi cum aş fi înghiţit un ceas deşteptător, am grijă să transmit din şase în şase ore nişte cifre capricioase, nişte măsurători. Pentru asta, zi şi noapte, indiferent dacă plouă, dacă ninge sau dacă e ger cumplit, iau la rînd aparatele şi notez tot ce-mi spun. Par tăcute, dar, sincer să fiu, ne-am împrietenit de la bun început, din primele săptămîni, aşa că stăm mereu de vorbă,
ne mai ciondănim. Nu e uşor să fii singur o lună întreagă, la mari înălţimi, după care, în luna următoare, să ajungi pe pămînt. De fapt, nici deasupra norilor, nici sub puzderia de stele, nici în liniştea care îmi ţiuie în urechi, nu sînt tocmai singur, fiindcă îl am cu mine pe Zuri, care a îmbătrînit şi s-a lenevit. Se cuibăreşte lîngă sobă, strîns covrig, sau se tolăneşte în fotoliul din dreapta ferestrei, pe pătura bej. Uneori, ieşim împreună în cerdac, în puterea soarelui, şi ne uităm la stînci, la grohotişuri, la jnepeni, la gheţuri şi la culmile îndepărtate, printre care se zăreşte vag, ca un pai uscat, releul militar din Şaua Strîmbă. în închipuire, parcă vedem şi oraşul, şi strada noastră, şi acoperişul de la şopron, după care ne mutăm privirea la podeaua veche şi la bolovani. Deocamdată, nu joc table cu el, cum juca tipul dinainte cu cîinele lui. Cînd plec să mă plimb, îl strig, îl fluier cum se învaţă la şcoala de fluierat, dar îmi ghiceşte orice gînd şi nu vine decît în drumurile scurte, deşi nu e şchiop. La asfinţit, mergem în curmătura de la sud, la o răscruce, iar eu mă mişc încet, ca să nu rămînă în spate şi să nu se simtă părăsit. Şi acolo, unde mă trîntesc în iarbă şi casc gura la cer, se lipeşte de mine, cerşeşte mîngîieri. Pe stîlpul de fier sînt trei săgeţi, una pentru marcajul cu bandă roşie, una pentru cruce albastră şi una comună, în sus, către refugiul
Bratoia, o colibă din bîrne, fără geamuri şi coş. In tabla groasă, în fiecare săgeată, tipul dinainte, cel care a ieşit la pensie şi mi-a făcut mie loc, a dat o mulţime de găuri, cu burghie şi şuruburi, cu ce s-a brodit. Iar eu, cu ochii deschişi, îl ţin de gît pe Zuri şi aud şuieratul vîntului prin găurele, pe zeci de tonuri, un cîntec nesfîrşit, uluitor, niciodată la fel.

Tot în 2011, în august, cînd am împlinit douăzeci şi trei de ani, Emil m-a vizitat într-o seară şi mi-a întins un pachet, darul lui pentru mine, pe care m-a rugat să-l deschid mai tîrziu. Ţin minte că şi-a dorit un pahar cu vin roşu şi şi-a aprins o ţigară, la care a ridicat palma stîngă, cu degetele desfăcute, ca să fie clar că n-a depăşit raţia de tutun. Nici o clipă, nici o jumătate de clipă, nu mi-am imaginat că ne întîlnim ultima oară, că el îşi ia adio în felul ăla ciudat, pe ascuns. A dispărut brusc, pînă dimineaţa, cu maldărul lui de valize, saci şi cutii. în paisprezece luni, n-am ştiut unde

să-l caut, fiindcă se ferise întotdeauna să aibă telefon. Altfel, de la staţia meteo, cobor în văile din jur, mă afund în pădure, în desişuri, şi le întreb pe păsările care ştiu. Ori nu-mi răspund, ori mă duc cu zăhărelul, ori mă liniştesc cu chiote lungi, care nu anunţă nimic rău.

în seara aia, curînd după ziua mea, am fumat, am golit sticla cu vin roşu, am aşteptat să se culce cu toţii şi, pe la miezul nopţii, m-am aşezat pe marginea patului, cu pachetul în mîini. Ca un caraghios, nu m-am grăbit să-l deschid nici atunci. De dincolo de perete, din bucătărie, răzbătea sforăitul lui tata, iar alături de mine, întinsă pe-o parte, cu genunchii îndoiţi, Luiza respira potolit. I-am învelit piciorul ieşit de sub pătură, apoi am tăiat sfoara cu dinţii, n-am cotrobăit după foarfecă sau cuţit. Fără să foşnesc, am rupt hîrtia lucioasă şi am descoperit două caiete galbene, identice, învelite în pînză. Unul era plin pe sute de pagini cu rînduri mărunte, ordonate, în cerneală neagră, altul era neatins. E vorba de caietul ăsta, în care, de un an şi ceva, am înşirat de-a valma cuvinte şi am amestecat poveşti, în care am spus doar ce mi s-a năzărit şi în care am copiat din celălalt caiet numai ce am vrut. Pe coperta lui, a caietului meu, scriu acum, chiar acum, cu litere de tipar, Toate bufniţele.

Nora Iuga, Săpunul lui Leopold Bloom
Ioan Lăcustă, Luminare
Caius Dobrescu, Teză de doctorat
Gabriela Adameşteanu, Întîlnirea (ediţia a Il-a)
Ioan Groşan, O sută de ani de zile la Porţile Orientului
Cătălin Dorian Florescu, Maseurul orb
Petru Cimpoeşu, Simion liftnicul. Roman cu îngeri şi moldoveni
Gabriel Chifu, Relatare despre moartea mea sau Eseu despre singurătate
Alexandru Vlad, Curcubeul dublu
Nichita Danilov, Locomotiva Noimann
Alexandru Ecovoiu, Cei trei copii-Mozart
Ioan Groşan, Planeta Mediocrilor
Petru Cimpoeşu, Nouă proze vechi • Ficţiuni ilicite
Gabriela Adameşteanu, Drumul egal al fiecărei zile
***, Rubik (roman colectiv)
Nicolae Breban, îngerul de gips
Stelian Tănase, Maestro
Virgil Duda, Ultimele iubiri
Marin Mincu, Intermezzo II: Graziella
Nicolae Breban, Orfeu în infern
Augustin Buzura, Raport asupra singurătăţii
Nora Iuga, Hai să furăm pepeni
Ioan Lăcustă, Replace all (Colcăiala)
Varujan Vosganian, Cartea şoaptelor Dora Pa vel, Pudră
Adrian Oţoiu, Coaja lucrurilor sau Dansînd cu Jupuita
Cătălin Dorian Florescu, Zaira
Dan Lungu, Cum să uiţi o femeie (ediţia a Il-a)

Bogdan Suceavă, Venea din timpul diez (ediţia a Il-a)
Nichita Danilov, Ambasadorul invizibil
Ion Vianu, Amor intellectualis. Romanul unei educaţii
Dan Lungu, Raiul găinilor (ediţia a IlI-a)
Gabriela Adameşteanu, Provizorat
Dan Lungu, Sînt o babă comunistă! (ediţia a Il-a)
Filip Florian, Degete mici (ediţia a IlI-a)
Petru Cimpoeşu, Firesc
Dumitru Ţepeneag, Camionul bulgar
Bogdan Suceavă, Noaptea cînd cineva a murit pentru tine
Caius Dobrescu, Minoic
Dan Lungu, în iad toate becurile sînt arse
Gabriela Adameşteanu, Provizorat (ediţia a Il-a)
Lucian Dan Teodorovici, Matei Brunul Virgil Duda, Un cetăţean al lumii Radu Mareş, Deplasarea spre roşu Alexandru Ecovoiu, După Sodoma Filip Florian, Zilele regelui (ediţia a Il-a)
Vasile Baghiu, Planuri de viaţă Corin Braga, Luiza Textoris Cătălin Dorian Florescu, Jacob se hotărăşte să iubească Filip Florian, Toate bufniţele
Tehnoredactor: Gabriela Gheţău
Bun de tipar: noiembrie 2012. Apărut: 2012 Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. BOX 266 700506, Iaşi, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11; (0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. I, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53 • C.P. 15-728 Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro
Contravaloarea timbrului literar se depune în contul Uniunii Scriitorilor din România Nr. R044RNCB5101000001710001 BCR UNIREA
.. .şi-a dres glasul încet, fără să tuşească, apoi a scos un ţipăt ciudat, pe mai multe tonuri, lung şi scurt în egală măsură, puternic, cu jale, dar şi cu încîntare, un ţipăt care m-a amuţit de-a dreptul, dincolo de tot ce-i promisesem şi de ce s-arfi cuvenit săfac. Dintr-un amestec de mirare şi spaimă, am fost gata să cad şi să mă rostogolesc în iarbă. N-am căzut, nu m-am rostogolit, iar Emil m-a bătut cu palma pe umăr. în tihna din jur, a reluat ţipătul din vreme în vreme, pînă cînd, din depărtare, din inima pădurii şi din aburul serii, a căpătat o replică identică, un soi de chiot cîntat, cu fnnturi de sfîşiere, cu bucăţele de duioşie, cu iz de singurătate şi semne de bucurie, iar peste sunete şi stări, cu o voce care părea din afara hotarelor lumii. Cel puţin asta am simţit eu, atunci, cînd sosisem pe lume de doisprezece ani şi şase zile. Curind, din umbrele înserării a apărut o pasăre leneşă, cu aripile larg deschise, ca de vultur, a dat ocol poienii de mai multe ori, plutea din ce în ce mai jos şi a hotărit să se oprească într-un fag. Emil nu o scăpa din ochi, era foarte palid, schimba întruna sonoritatea şi ritmul acelor ţipete stranii, bufniţa la rindul ei îl fixa din frunziş, cu capul rotit într-o parte, neclintit, răspunzînd mereu altfel.
Pe copertă: ilustraţie de Luca Floria n

„Dacă oamenii, toţi oamenii, s-ar sătura într-o bună zi de poveşti, cred că sufletele s-ar usca, s-ar topi şi lumea ar arăta ca un pustiu. O asemenea nenorocire n-o să se în- tîmple însă prea curînd, nici săptămîna viitoare, nici la toamnă, nici peste o mie de ani. înaintea ei, cu siguranţă, o să se petreacă alte milioane şi milioane de fapte, şuvoiul vieţii o să curgă mai departe, cu furtuni şi îndrăgostiri, cu boli şi rîsete de copii, cu războaie şi prietenii, cu crize financiare şi meri înfloriţi, cu alb, cu negru şi cu infinite nuanţe de gri. Iar faptele, întotdeauna, vor fi urmate de poveşti, de-o mare de poveşti, fiindcă fiecare faptă se vede cu ochi diferiţi, în fel şi chip. Sînt poveştile noastre, ale tuturor, fără de care am muri de sete, ne-am prăpădi. La sfîrşitul sfîrşitului, zic eu, o să existe un singur mare regret, că nu-l vom mai putea povesti.“

Filip Florian
EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-3236-7
www.polirom.ro
Carte publicată şi în ediţie digitală